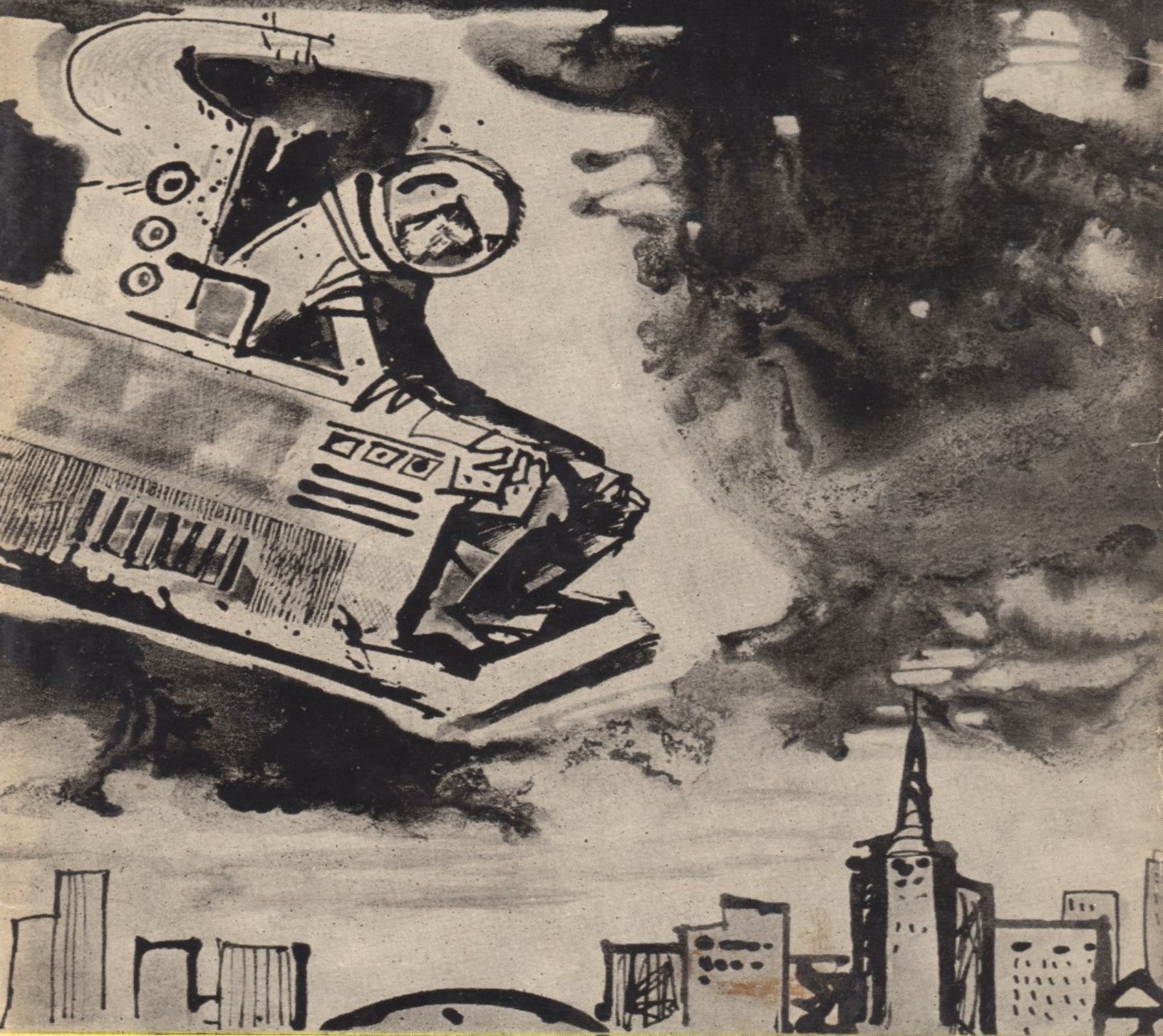

З О Р А З А Г О Р С К А

СЪКРОВИЩЕТО НА ПЛАНЕТАТА ЗЕМЯ

ЧЕТИВО ЗА ЮНОШИ

**ЗОРА ЗАГОРСКА
СЪКРОВИЩЕТО НА
ПЛАНЕТАТА ЗЕМЯ**

chitanka.info

*„Искаш ли да проникнеш в безкрайното,
Разгледай от всички страни крайното“*
Гьоте

ПРОЛОГ

Тази сутрин младата научна сътрудничка Лида Андреевна Чарская се разхождаше нервно из коридорите на обсерваторията, издигната на високо плато край Тихия океан, и постоянно поглеждаше часовника си. Тя чакаше с нетърпение директора и нахълта в кабинета му, преди да бе свалил ръкавиците си и огрял ръце на радиатора — беше още ранна пролет, старият професор трудно понасяше утринния хлад.

По всичко личеше, че младата жена още не е спала: сините ѝ очи, възпалени от безсъние, блестяха възбудено, кичури руса коса падаха над ушите, якичката на кафявата рокля беше поизкривена встрани. С целия си вид тя изведнъж напомни на професора неговата неспокойна дъщеря в ученическите ѝ години.

— Другарю професор! — почти извика сътрудничката още с влизането си. — Никога не ще се досетите за онова, което имам да ви съобщя!... Сама не вярвам на очите си, но ето на — вижте: снимките са направени тази нощ... — И сложи на писалището куп снимки. — Кажете, какво е това?

Професорът хвърли още един поглед на развълнуваната си сътрудничка, прекарала изтеклата нощ поредното си дежурство в обсерваторията, и се усмихна: тя още повече му заприлича на ученичка, чела цяла нощ приключенски роман. След това надникна без особен интерес в поднесените му снимки и веднага от лицето му изчезна полуироничното безразличие. Той грабна с една ръка снимките, а с другата занамества очилата си и посегна към лупата, която имаше свое постоянно място върху писалището. За миг забрави всичко: и чистото небе, на което преди минута се любуваше, и решението непременно да отдели време за разходка из парка, чиито нацъфтели дървета едва тази сутрин забеляза. Съсредоточи се и забрави за присъствието на младата жена, която посягаше с ръце напред, сякаш да му отнеме снимките, откриваше уста да попита нещо, но не се решаваше да направи нито едното, нито другото от уважение

към ръководителя или вроден навик да не пречи на чуждите мисли. Наситеното с напрежение мълчание трая няколко минути, през които професорът видя нещо наистина необикновено.

— Кога направихте тези снимки? — запита той, като ги разгръщаше една по една, без да вдига очи.

— Между два и седем часа наше време. Най-напред не знаех дали да снимам и само наблюдавах, но явлението беше така необичайно... Какво предполагате? — каза тя и тъй впи поглед в очите на професора, сякаш от неговия отговор зависеше живота ѝ.

— Хм... да... предполагам... А вие какво смятате? Метеорит?

— Невъзможно! — извика тя. — Погледнете тези две снимки: едната е направена в два часа и десет минути, а другата — в шест и пет. Пет обиколки на Земята за четири часа петдесет и пет минути, изчислено според скоростта. Тялото се е появило втори път на наше небе при петата обиколка. Метеорит в орбита около Земята!...

— Тогава? Изкуствен спътник?...

— В никакъв случай! Тялото се движи в траектория. Изкуствен спътник в орбита, която за пет обиколки е толкова скъсила своя радиус, че и дете ще забележи непрекъснатото приближаване към Земята! Невъзможно!... Изпърво и аз предположих, че съм попаднала на изкуствен спътник, изстрелян от чужда страна, обаче... Тялото се приближава така забележимо към нас, че е ясно: подготвя се за приземяване. Вие какво мислите?

Професорът сви устни, цъкна с език, с което изрази задоволството си от заключенията на сътрудничката, и несъзнателно извади от джоба на палтото си лула. Опита се да я напълни и запали, без да отделя ръка от снимките. После я дръпна от тях за миг, натъпка лулата и отново ги грабна, сякаш се боеше някой да не ги открадне. Той вече бе премислил всичко онова, което сътрудничката изказа, но му правеше удоволствие да я чуе.

— Хм... хм... — мърмореше той, докато силно всмукваше въздух да запали лулата си. Във висша степен забележително... Да, много, много забележително... Поздравявам ви, Лида Андреевна, вие сте направили необикновено откритие... Такова нещо не всекиму се пада... Цяло щастие в едно дежурство... Да, да!...

— Но какво може да бъде това тяло? — отново попита тя с прегракнал от вълнение глас.

— Да... наистина, какво е?! Ще видим, ще видим... Според скоростта, с която се движи, следва да се появи на нашия хоризонт... Сега е осем часът и пет минути — извади той часовника си от джоба на старомодната жилетка, която носеше очевидно по навика на старите хора да не се отказват от любимите си вещи въпреки модата. — След четири часа... тоест в дванадесет и пет минути...

— Но ще се появи ли? Според изчисленията ми — погледнете! — сложи тя на писалището куп листове и нервно ги разгъна — следва да се приземи в осем часа и пет минути в Западното полукълбо на 84° северна ширина и 42° западна дължина.

— Осем часа и пет минути?! Значи, тъкмо в този момент! — извика професорът и скочи от стола си, втурна се във вратата, като че можеше да предотврати приземяването на необикновеното тяло. — В такъв случай... в такъв случай... — върна се той.

— Впрочем... — започна Лида Андреевна, но професорът внезапно избухна:

— Защо не ме предупредихте? Защо не ми телефонирахте веднага? Още при появяването му! Вие бяхте длъжна да сторите това!

— Не разбирам какво щеше да се измени, ако бях прекъснал съня ви: вие и без това малко спите — смутено се оправдаваше сътрудничката, упреквайки се, че не се решава да каже истината: тя бе звъняла на професора още в два часа, но като не получи връзка, укори се и реши да не смущава стареца и жена му.

— Да, няма съмнение: това е космически кораб! Кораб, управляван от разумни същества от нашата планета или... от друга!... Проверете, моля, във вулканологическата станция дали сеизмографите са отбелязали трусове... Проверете... или не: аз сам!...

И той затича с младежка бързина към телефонния апарат, поставен на малка масичка отстрана до писалището, да не смущава съсредоточението му. Дълго въртя шайбата и най-сетне получи искания номер. Лида Андреевна предусети отрицателния отговор на въпроса по бавното спускане на слушалката.

Забравил в уста загасналата лула, професор Липаев се задвижи замислен напред и назад из кабинета с наведена глава:

— Няма сътресения... Това потвърждава нашата теза... да — тезата ни, че неизвестното светило, кръстосало нашето небе в два и

седем часа, не е нищо друго освен космически кораб... А нас ни остава само да чакаме новини... Новини от други станции и други държави...

Недоизрекъл още, телефонът иззвъня рязко и продължително — знак за междуградски разговор.

— Ало, ало!... Какво? Да, да — професор Липаев слуша... Какво, и вие ли?... — Професорът се усмихна и радостно потвърди: — Да, разбира се — и ние... Изразявате се неточно: ние сме фотографирали!... Заключение?... Вашето, вашето!... Кораб! Напълно съгласни! Кораб!... Но къде се е приземил — ето кое е важното!... Да, тръгвам! Ще потърсим връзка, ще сигнализираме!... Да, излизам!... Да, да!...

— Предайте дежурството на Беляев и... сте свободна! — викна той.

Лида Андреевна понечи да каже нещо, но старецът изхвъркна с необичайна бързина. На свой ред и тя напусна кабинета с някакво решение, неясно и за самата нея.

ЧАСТ ПЪРВА

ГЛАВА I

ПРИЗЕМЯВАНЕ

В същото време на мястото, напълно съответстващо на изчисленията от Лида Андреевна Чарская координати, край град Д. в Доларланд се спускаше необикновеното тяло.

Право асфалтирано шосе прорязваше като с нож полето. По неговото платно бавно вървеше доларландец на средна възраст в износени, но прилични дрехи; човек, който пази уважение към себе си и мечтае някой ден да се нареди сред хората, които могат да си позволят лукса да живеят — защото Доларланд е страна, където не всеки човек има това право. По-точно казано, Джек Молнар отскоро бе скъсал с безработицата и станал чиновник във фирма, член на Доларландското дружество за индустриална сигурност... Може би затова беше в лошо настроение и мислеше със свито сърце за поръчението, което отиваше да изпълни в предприятие далече от града.

Потънал в неприятни мисли, мъжът изведнъж видя някаква светкавица, която се изви над самата му глава високо-високо в небето. Обърна нагоре смаяните си очи и в същия миг рейсовата кола, която чакаше, профуча край него, без да спре. Той дори нямаше време да помисли за това обстоятелство, нито да се ядоса, тъй като чудноватото тяло бе взело да добива все по-реални форми и от светкавица се превърна в блестяща сфера, започна бавно да расте и да се спуща за приземяване.

Джек неведнъж бе виждал самолети и дори дирижабли, а не успя да си даде сметка какъв би могъл да бъде този самолет с необикновени форми и размери, появил се на място, където няма въздушно пристанище. Но той не се зачуди: в Доларланд новото никога не е ново и никого не учудва — малко ли чудноватости има там!

Доларландецът не можа да види откъде и как изникнаха колелата, по които летящата сфера леко се плъзна. Зашеметен бе от въздушната струя, която го завъртя и отхвърли далеч настрана, но успя да забележи как от двата полюса на сплесканото гигантско кълбо започна да се навива на руло тънък пласт, изчезна в екваториалния

пояс и откри блестящо метално тяло. Джек нямаше достатъчно време да се замисли над странните обстоятелства, придружаващи появата и кацането на този кораб, понеже по шосето вече тичаха запъхтени мъже, очевидно слезли от току-що профучалия рейс. С инстинкта на доларландец той изведнъж почувствува, че до него е кацнало самото щастие, за което от детинство бе мечтал, с вярата в което го закърмваше още от люлката майка му. Онова щастие, което прави от носачите милионери. Осъзна, че да хване в момента щастиято, значи пръв да се озове срещу неочакваните гости, прилетели изневиделица с този кораб; за него сега най-важното бе чие име ще бъде записано във вестниците като техен пръв посрещач.

Джек заобиколи кораба от всички страни в луд бяг, но никъде не видя следи от врата или прозорец. Тогава се поотдалечи да огледа сферата от всички страни. Със силното си зрение веднага забеляза движението на една скоба и отърча нататък почти едновременно с някакъв отворотен субект, вече пристигнал от шосето.

— Какъв е този самолет? Откъде се пръкна тук? — извика субектът.

Вместо отговор Джек му подложи здравите си рамене и опря гърба си в металната обвивка на кораба толкова плътно, че оттам не би могла да се провре дори игла. Другият навярно не беше забелязал движението на скобата, затова предпочете да избегне спора с юмруци, за какъвто се беше подготвил Джек, и сви към обратната страна. Оттам веднага долетя гласът му като птичи грак:

— Интересно! Ни врата, ни прозорци! Чуден самолет!

Друг плътен глас отвърна:

— Кораб за космически полет, нима не виждате?! Познава се от пръв поглед.

Джек Молнар отвори широко очи и замря: такава нещо не му минаваше и през ум. Поотмести се назад и се канеше да отскочи към компетентния осведомител, но в същия миг почувствува, че нещо се раздвижи зад гърба му. Обърна се и започна да се отмества назад, без да губи изгодната си позиция.

Това, което стана по-нататък, беше толкова невероятно, че на самия Джек по-късно изглеждаше като сън. Скобата се придвижи леко и безшумно, в четири посоки се образува отвор и от него леко се плъзна навън блестяща стълба. И ето — нашият щастливец изпаднаше

във възторг всеки път, когато трябваше да разказва за този момент — на отвора застана някакво едро, неவிжданo същество. То приличаше на човек по това, че стоеше изправено на два крака. Над краката Джек забеляза продълговато туловище.

Съществото стъпи на стълбата, но внезапно загуби равновесие, задържа се за нея с ръце и накрая се стовари на земята, увличайки след себе си и Джек. Като падна, доларландецът не загуби присъствие на духа, а с две ръце здраво се вкопчи в хлъзгавата броня, решен да не изпуска нейния собственик. През ума му минаваха хиляди невероятни предположения. Той вече виждаше себе си в завидната роля на герой-спасител на родината от чужди нападения и неприятелски диверсии. Признателността на народа и правителството му се представяше в осезателната форма на долари, от които, казано искрено, наистина имаше насъщна нужда... Затова стискаше с две ръце жертвата си, макар да чувствуваше, че тя не прави никакви опити да се освободи, а през очилата на блестящия си шлем разглежда с най-голямо любопитство победителя си.

Междувременно пристигна неприятният субект, пречупен на две, впери очи в необикновения гост и закрепя:

— Погледнете, та това е нещо неவிжданo! Гледайте, гледайте! На какво ви прилича това същество?! Просто невероятно!

— Без съмнение това са пратеници на червената проказа! — чу се равният бас и Джек изтръпна: представите му за неговата роля като спасител на родината не бяха стигнали до такава възможност. Той цял потрепера от мисълта, че шансовете му за успех в живота взеха неимоверни размери. Окопите се, едва когато по стълбата слязоха още две подобни на първото същества, обхванати в плътна прегръдка от другите не по-малко патриотични доларландци.

В следния миг по шосето изпищя камионетка и с проточен вой се закова на място. От нея слязоха двама полицаи, а след тях и самият шериф.

— Какво става тук? — запита шерифът, като се приближи до групата.

— Необичайно произшествие! — викна прегракналият субект.

— Необикновено явление! — побърза да вземе думата и Джек, избутал по-настрана субекта, подтиквайки отпреде си като арестант излязлото от кораба същество, което вече бе изправил на крака.

— Позволете, с кого имам честта да говоря? — запита тържествено шерифът.

Джек не вярваше, че тази му тържественост се вдъхновява от неговата скромна личност: ръководеше се навярно от уважение към себе си. А това, разбира се, задължаваше самия Джек да отговори със същата тържественост:

— Джек Молнар... от търговската фирма „Стерн сие син“ — направи той дълбок поклон и пропусна да прибави думата „служител“ към атестацията си. Ясно съзнаваше необикновеното си положение и се чувствуваше като дебютиращ артист, който разчита главно и преди всичко на симпатиите на публиката.

С кимване на глава шерифът заповяда на застаналите зад него в чинопочитание двама полицаи да записват.

— Моля, обяснете ни как се случи това... това...

— Събитие — подсказа услужливо Джек.

— Да... събитие или произшествие, както и да го наречем...

— Съвсем изневиделица, сър, съвсем!... Аз чаках на шосето...

— Тук Джек се позапъна, защото признанието, че е чакал рейсовата кола, можеше да унижи достойнство на шерифа. — Чаках колата си, когато на небето блесна светкавица и взе да се спуска надолу. Бях съвсем сигурен, че ставам свидетел на необикновено събитие... тоест... на някакъв нагъл опит да се наруши суверенитетът на нашата страна, затова изпуснах... — Джек отново трябваше да се поправя — тоест дадох заповед на шофьора да замине за града със спешните ми нареждания, а сам останах да причакам пришълците...

— Позволете — вмеси се изведнъж равният бас, — нима не знаете: тази сутрин по радиото бе съобщено, че над страната ни е пуснат с диверсионна цел космически кораб от нашите заклетни врагове и населението на Доларланд бе призовано към бдителност!... Съобщени бяха и координатите на предполагаемото му приземяване. Веднага бях изпратен насам от Доларландския съвет за сигурност.

Джек онемя. Казаното надминаваше всичките му смътни предположения. А когато един член на Доларландския съвет за сигурност казва такова нещо, то и да имаш основание да се усъмниш, не можеш.

Кой знае защо, шерифът се почувствува засегнат от думите на изпратеното от съвета за сигурност лице и му обърна гръб, усмихвайки

се на Джек.

— И аз, както и вие, сър, също чух — веднага се намеси Джек. — Затова отложих всичките си задължения, пренебрегнах личните си интереси и останах да чакам...

— Правилно сте постъпили, мистър...

— Молнар... Джек Молнар — подчерта името си Джек и с крайчеца на окото си следеше то да бъде правилно записано в служебните книжа. — Молнар от търговската фирма „Стерн сие син“, член на Доларландското дружество за индустриална сигурност... Записахте ли? Да? — въздъхна той.

С това, разбира се, не се свърши, защото веднага довтаса група журналисти. Джек трябваше отново да разказва как е протекло всичко и да следи дали вярно се записва името му. През това време гражданинът от съвета за сигурност, който бе говорил с внушителния, равен бас, иронично се подсмиваше и оглеждаше от всички страни един от гостите. После — може би решил, че за него няма работа там, където се намира самият шериф изчезна.

Щракаха фотографически апарати, летяха въпроси. Джек отговаряше вече без всякакво запъване и хванал е ръце своя пленник, се снемаше заедно с него в стотици положения. Той прекрасно разбираше, че е изпуснал своя работен ден, но това не го смущаваше. В тези съдбоносни минути не помисли дори за своята Морион и двете малки същества, чиито образи винаги бе носил в самото си сърце. Всичките му мисли бяха насочени към щастието, тъй ненадейно кацнало на раменете му. Мислеше за славата, която се раждаше и растеше непрекъснато пред възхитените му очи... О, слава!... Как човек загубва собствения си лик, щом само допреш до него възшебната си пръчица!... „Колко жалко е съществуването на онези, които никога не са вкусили сладостта на славата!“ — мислеше Джек и поглеждаше с пренебрежение пресипналия субект, който се завираше в ръцете на журналистите и шерифа, стараейки се да изтъкне, че и той е присъствувал на събитието. Съдбата обаче бе направила вече своя избор и субектът не получи нещо повече освен няколко снизходителни усмивки — щастието летеше и кацаше само върху раменете на своя избраник. За всички беше повече от ясно, че именно Джек Молнар от търговската фирма „Стерн сие син“, възпитаник на частното училище на мисис Пейдж, пръв бе чул съобщението по радиото, отпътувал

незабавно за обозначената местност и пръв посрещнал неканените гости. Всички тези сведения бяха записани, документирани с няколко служебни и не служебни подписа, увенчани с величествения автограф на самия Джек и прибрани за вечно съхранение в архивите на полицейското управление в град Д.

Джек най-сетне се успокои, пусна пленника и за пръв път помисли върху същността на случилото се: наистина, какви бяха тези странни същества и откъде бяха долетели? Как попаднаха на неговото шосе, на неговата рейсова спирка и в неговите ръце? Безспорно съдбата тук бе изиграла една от своите необикновени шеги!...

Мислите му бяха прекъснати от шипящия глас на непоносимия субект:

— Вие сериозно ли смятате, сър, че имаме работа с пратеници на враждебна страна? — питаше той шерифа. — Не ми се вярва! Ами че погледнете ги: това не са хора! Приличат на двукраки гигантски риби от неизвестни светове!

— Маскировка, маскировка! — каза с достойнство шерифът и се отвърна от него с досада, възмутен от нахалството му да се усъмни в заключенията на Доларландския съвет за сигурност. — Едва ли може някой да знае в какви форми се изразява находчивостта на нашите врагове: в това отношение те са непостижими!... Да, комунистите са опасно племе!...

Като се надигаше на пръсти, Джек започна да разглежда своите пленници с особен интерес. Той беше виждал комунисти — и домашни, и чужди — и имаше за тях що-годе представа, която никак не се покриваше с образа на пришълците. Взря се напрегнато във фигурите им, доколкото позволяваха обшитите с пухкава пластмаса скафандри, направени от нещо, прилично на метал. При повнимателно виждане откри, че всъщност яркият блясък на материята им пречеше да се забележи нейната прозирност, но когато слънчевите лъчи паднеха върху нея под определен ъгъл, тя ставаше прозрачна. Джек се позавъртя край единия пленник, за да попадне на подходящо осветление, и направи известни констатации.

Тези същества наистина имаха нещо много общо с хората; приликата беше в това, че имаха два крака и две ръце. Гръдният им кош обаче беше несъразмерно развит — някакъв особен продълговат торс. В него сякаш се помещаваха дихателни органи, два пъти по-

обемисти от тези на хората, населяващи земята. Самото това обстоятелство вече даваше основание да се усъмниш в заключенията на шерифа и пратеника на Доларландския съвет за сигурност. Но Джек нямаше намерение да спори, затова запази своите впечатления и изводи за себе си. По-нататък той откри, че главата и всички видими голи части от тялото на чудните същества имат гладка като пластмаса кожа, без каквито и да е следи от окосмяване. Черепът, огромен за обичайните размери на човешката глава, беше закръглен и притежаваше най-чудноватото лице, което някой може да си представи.. „Пирамидално-ъгловато“ — определи го Джек. Там, където у хората се намира носът, се очертаваше ръб на триъгълна пирамида, а очите оставаха от двете страни така, че можеха да гледат наляво и дясно без движение на главата.

И какви очи! Огромни, кръгли като малки огледалца с еднотонно светлосиньо поле и елипсовидни напречни разрези в средата, съответни на зеницата в човешкото око. Клепачи без мигли странно притваряха от време на време езерцата; тогава лицето загубваше своя почти човешки облик и заприличваше на старинна египетска каменна фреска. Челната кост надвисваше над очите подобно щит. Пирамидалният ръб изведнъж се губеше под носа и се отваряше уста с тънки устни, над които носът надвисваше, както челната кост над очите.

Непознатото същество отвори уста и каза нещо, както се стори на Джек макар че до слуха му не достигна никакъв звук; блеснаха два реда тънки, остри синкави зъби. Е, това вече не можеше да бъде маскировка! За Джек беше ясно, че има пред себе си същества, каквито земната природа никога не е създавала. От кой ли свят бяха долетели?!...

В оскъдните представи на Джек изникна споменът за прочетена през ученическите години книга от Хърбърт Уелс за изпратените от Марс завоеватели на земята — някакви огромни мозъци с всмукателни пипала. Този спомен именно предизвика убеждението, че и съществата пред него са жители на Марс, дошли със същите вражески намерения. От това ролята му на герой-спасител съвсем не намаляваше — напротив, растеше.

Доларландецът сви вежди, доби загрижен вид и не отговори на въпроса на някакво новопоявило се журналистче. Защо? Там, където

трябваше, името Джек Молнар беше вече записано и никой нямаше власт да го изличи. Хвърли към журналиста пренебрежителен поглед и продължи изследванията си над другите двама „марсиани“, както започна да ги нарича в себе си. Без да се оглежда по-подробно, той направи извод, че у тая раса липсва разнообразието на човешкия род: те всички си приличаха като рибите в морето. В същото време той напрегнато мислеше какво поведение да възприеме по-нататък спрямо шерифа и как най-добре да използва обстоятелствата. Шерифът бе изчезнал в служебната си кола и Джек започна да разглежда кораба, но успя само да установи, че бе облицован отвън със същата прозрачна материя, като на скафандрите, която позволяваше да се вижда вътрешният изолационен пласт. Нямаше достатъчно време за разглеждане — шерифът се подаде от колата си и разпореди да започне придвижване към града. Възникна сложният въпрос как да стане това. Полицайте се опитваха с най-смешни жестове да обяснят на гостите, че трябва да пуснат в движение своя кораб, а сами да влязат в специално изпратената огромна полицейска камионетка. Гостите пък се опитваха да се върнат в кораба си, ала им пречеха. Дали най-сетне разбраха какво им нареждат, или не, дали сами пожелаха да се придвижат, но вратата се отвори и от нея бяха спуснати три кресла със странно разперени облегалки, в които тримата слезли се настаниха удобно.

Преди някой да се досети за предназначението на креслата, те изведнъж се издигнаха във въздуха и спряха неподвижно високо над главите на смаяните доларландци. Настана страшна суматоха. Шерифът заповядваше от прозорчето на колата си, полицайте тичаха и крещяха. Смешно беше да се гледа как те скачаха нагоре в безуспешен опит да изпълнят нареждането на началството и хванат литналите чужденци. Вместо това креслата се издигнаха още по-високо и отново спряха неподвижно във въздуха. Всички гледаха изумени: та как може стол да стои във въздуха? Летящ стол — както и да е; но висящ?!... Практичният Джек си представи необикновения цирков атракцион, който би се осъществил с такива кресла, и доларите печалба от него...

Корабът помръдна и откъсна очите на хората от креслата. После започна бавно да се хлъзга върху колелата на своите високи, стройни крака. Не оставаше нищо друго, освен полицайте да го заобиколят и предотвратят отлитането му. Дали биха могли да сторят това, остана в

тайна. Корабът не направи никакъв опит да се откъсне от твърдия терен.

Сам Джек непрекъснато чукаше на вратата. Внезапно тя се отвори, една силна ръка го прехвана през кръста и със завидна лекота го привлече навътре. Потърси с очи притежателя на тази ръка. Ако се съдеше по нейните размери, той трябваше да бъде най-малко два пъти по-голям от собствениците на кораба. Но доларландецът видя зад себе си грамадна метална кутия с форма на изправен паралелепипед, в която потънаха част от ръцете, а останалата отвън част го подтикваше напред и го изтласка във вътрешността на кораба: беше робот.

Джек се намери в просторен салон. „Каюткомпанията“ — помисли си. По стените светлееха и тъмнееха разни скоби, щепсели, кабели и бутони, за чието предназначение той само смътно се досещаше.

Преди да разгледа по-подробно всички чудноватости, той се задъха и закашля. Подпря се заднишком о стената и ръцете му потънаха в пухкава материя, каквато не бе очаквал. Съзря като в мъгла още две от неизвестните същества, облечени в леки костюми от копринена материя, която плътно обхващаше телата им. Дишането му все повече и повече се затрудняваше, почти се задушаваше. Марсианите забелязаха това. Един от тях се приближи и като пропя в ухото му нещо, надяна на главата му шлем, след което дишането му се нормализира. Джек разбра, че корабът е изпълнен с въздух, различен от земния. Това утвърди убеждението му, че се намира пред жители на друга планета.

Но откъдето и да бяха тези същества, за него представляваха един-единствен интерес: те бяха базата, върху която се надяваше да изгради собственото си благополучие. Колкото по-тайнствени и интересни се представяха на останалия свят, толкова повече се увеличаваха неговите шансове за преуспяване. Само не биваше да се допуска между стените на този салон никакъв друг човек...

Като взе такова решение, Джек се залови да разглежда по-внимателно собствениците на кораба и се вслуша в тихата им реч, която изглеждаше нечленоразделна и странно напомняше птича песен. Липсваха в нея познатите звукове на човешката реч и емоционалните ѝ отсенки. Звучеше съвършено тихо и монотонно.

Забеляза прозорец, който откриваше външната гледка и около който стояха изправени двамата чужденци. Всъщност прозорецът бе само квадрат на външния пласт, освободен от вътрешната непрозрачна обвивка. Този неизвестен на земята прозрачен метал сега погълна цялото внимание на Джек. В мечтите си се представяше притежател на патент за неговото производство... Трябва да попита за състава му, но как?... Такава обвивка, издържала космическия полет, без да бъде засегната нито от високата температура при триенето в атмосферните пластове на две планети, нито от влиянието на космическото пространство — за такъв метал тук на земята биха дали много! Чудеше се как да попита, по какъв начин да се осведоми; въртеше очи, дори се изпоти от напрежение.

Единият от домакините, който през всичкото време внимателно го наблюдаваше, разбра неспокойното му държане и каза на другаря си:

— Погледнете: той търси нещо, но какво?

— По всичко изглежда, че се интересува от нашето органично стъкло — отвърна другият, без да отмества очи от земния пейзаж, който изцяло поглъщаше вниманието му. В момента процесията от полицейски коли и кораба пресичаше някаква река, а в далечината се открояваше огромна населена площ.

— Гледайте: няма това е вода? — извика той.

— Положително... Какво изобилие!... По изчисленията ни планетата Земя — всъщност те я наричаха, Хела, но ние няма да се ръководим от техните наименования — се е развивала приблизително толкова време, колкото и нашата родина Михелас, ако не сме сгрешили в изчисленията... В какъв ли стадий на развитие се намират тукашните жители?...

— Да... Живеят в общества, имат доста развита техника — факти, които говорят за културен напредък... Дали ще успеем да влезем във връзка с тях, да им обясним нуждите си?...

— Нашата работа е всъщност само опитна: ние сме длъжни да проучим условията на живота тук и толкова. От данните досега се вижда, че атмосферата на планетата Земя, макар и наситена с огромни количества кислород и твърде плътна, е годна за живот. Това за нас е достатъчно. Длъжни сме да предоставим на Общия съвет да решава по-нататък.

— Но погледнете, Ал Хас, какво иска да прави той? — запита учуден първият, като сочеше с очи Джек.

— Забелязвам добре каква усилена дейност се извършва в неговия мозък... Струва ми се обаче, че мислите му са така първобитни, та трудно може да се проникне в тях. Да създадем контактна физиологическа връзка и да опитаме с телепатора.

Ал Хас приближи към Джек, хвана ръката му и натисна малко копче върху механизма, който постави на челото си като диадема. След това втренчи очи в Джек и заговори:

— Желая да изследва състава на нашето органично стъкло и му е нужен къс от него... Изглежда, че не му липсват научни интереси, макар и подбудите да ми се виждат твърде лични... Моля ви, Дул Хай, дайте му чаша от органично стъкло — може би ще разберем нещо повече.

Дул Хай се приближи до стената, натисна един бутон и пред очите на Джек светнаха в сянката на откритата ниша стъкленици с особена направа. Те бяха големи колкото бирена халба, имаха подобно на нашите чайници лейки, чийто край завършваше с гумен биберон. Дул Хай сипа в стъкленицата течност и я приближи към устата на Джек, повдигайки шлема му с достатъчно изразителен жест. Човекът не се колеба, а засмука от биберона. Течността имаше приятен вкус, напомняше аромата на смесени билки. Жадно изсмука цялото съдържание на чашата. Обърса устни и я задържа в ръка, като я разглеждаше от всички страни. Вътре бяха останали няколко капки от питието; те блестяха с различни цветове — от червено до светложълто. в зависимост от ъгъла, под който светлината падаше върху им.

В същото време чуждопланетниците се струпаха край прозореца и разглеждаха с интерес тесните улици на града, в който навлизаха — бесния поток от коли и камиони, високите здания, чиито покриви не можеха да се видят в малкия обсег на прозореца, шумните тълпи от мъже, жени и деца, които пресичаха улиците като подплашено стадо под свирките на полицаите-регулировчици.

— Ето какво представлява техният град — замислен промълви Ал Хас. — Движат се с твърде остаряла техника и навярно това бясно движение им коства голямо количество жертви... Дали не е необходимо лично да следите...

— О, не — прекъсна го бързо Дул Хай. — Краката на кораба са много по-високи от ръста на тези същества, а колелото би ги само изтласкало, без да им нанесе каквато и да е вреда. Освен това водачът-автомат следи по-зорко от живи очи... Пътуваме съвсем бавно, изключена е всякаква опасност...

И след кратко мълчание допълни:

— Строителството им е напреднало.

В този миг приближи Джек и се опита да обясни с мимика, че задържа чашата за спомен. Любезните домакини не протегнаха ръка да я приберат и след многословната си благодарност той счете въпроса за изчерпан.

Двамата мъже прекъснаха наблюденията си върху града. В очите им затрептя учудване, по лицата им се изписа нещо, подобно на усмивка.

— Колко се зарадва! — прошепна Дул Хай. — Трябва да притежава твърде малко блага, щом една стъклена чаша става причина за такава радост...

— Струва ми се, той храни надежда чрез разкриване състава на нашето стъкло да стане богат... Ако вярно прониквам в мислите му...

— Става ясно едно нещо: жителите на тази планета са по-назад от нас в културното си развитие.

— Нима изчисленията са ни лъгали? — замислен продума Дул Хай. — Нима са били пускани от друга планета космическите ракети и кораби, които наблюдавахме от известно време?... Ами изкуствените спътници?... Ами радиосигналите, които периодически достигаха до нас отгук?...

ГЛАВА II

ГЛАВА, В КОЯТО СЕ РАЗКАЗВА КАК ПРЕДПАЗЛИВИЯТ ДОЛАРЛАНД ПОСРЕЩНА ЧУДНОВАТИТЕ ГОСТИ

Сенаторът Арчибалд Мърфи допушваше втората си пура за сутринта пред изящното си бюро в просторния кабинет, когато го свари необикновеното съобщение. Той нямаше навик да се занимава със служебни въпроси преди десет часа и се отдаваше на насладите, които всеки мъж от Доларланд обича: баня, разходка, малко гимнастика и голф, закуска, три пури... Едва тогава сядаше на работното си място. Не бе слушал радиовестите, затова нищо не знаеше за слезлите в страната необикновени същества. С ленива ръка вдигна слушалката при звъна на телефона, а през тютюневия дим все още му се мяркаха приятните картини, на които се бе радвал в ранното утро с доволството на човек, който знае стойността на живота. И изведнъж лицето му се смръщи и съсредоточи.

— Какво, какво? — запита той с неподходящ за една високопоставена личност тон. — Повторете!... От неизвестен произход? Какво разбирате вие под „неизвестен произход?“ Как сте допуснали това, кажете! Дошли от небето?! А защо им позволихте да кацнат?... А, да, да — разбирам! Правилно! Необходимо е било дори да бъдат заставени да се приземят... Така, така... правилно!... Какви, какви? Маскирани? Добре ли чувам?... Това пък какво е? Защо не ги разобличихте? Хвъркнали с някакви кресла? Как, как?... И вие бяхте там и позволихте?!... А, така ли? Не правят опит да избягат ли казвате?... Внимавайте за кораба им! Да се сложат под постоянна охрана! Да се изолират и да се осуети всякакъв опит за връзка с тях! Особено внимателни бъдете към опитите на левите елементи да влязат в контакт с тях! Внимавайте да не разпространят някаква книжнина... Да, да — имам вяра във вашите способности! Да — това ще ви се пише като актив!... Браво, Браво! Добре! Отведете ги в палатата... Да. Не бъдете груби с тях, но осторожни. Никакви своеволия и никакви отстъпки. Пристигам.

Сър Арчибалд позвъни на секретаря си, даде нареждания за колата, за отлагане на срещите с фирмите, които днес имаха делови разговори с него и за редица още дребни неща, които са задължителен товар за всяка забележителна обществена личност.

Най-сетне той излезе от своя дом и се отправи към служебния си кабинет в общинската палата, за да приеме там неочакваните гости. Изпълнен с любопитство и с непреодолимо вълнение, предизвикано от чувството, че в своя шестдесетгодишен, изпълнен с приключения, борби и завоевания живот за пръв път отива срещу врага без предварително начертан план за действие...

Когато сър Арчибалд наближи палатата, пред нея вече шумеше огромна тълпа и напираше да влезе вътре. Това бяха предимно жени, дребни чиновници и пенсионери, улични продавачи и джебчии, леки жени и ловци на приключения.

Хората намалиха рева си, отдръпнаха се да му сторят път, но нямаха намерение да се разпръснат, както строго им нареждаше той.

— Позволи ни да ги видим, Арчи! — ревяха те.

Но „Арчи“ гледаше на площада недалече от палатата необикновения кораб, чиито размери и форма го смаяха и събудиха в съзнанието му мисъл за някаква опасност, надвиснала над цял Доларланд. Даде си дума веднага да съобщи на правителството всички подробности. Но и това решение не го успокои. Опасността нямаше име и сенаторът не знаеше по какъв път да тръгне срещу нея...

В служебния си кабинет сър Арчибалд намери три същества, облечени в блестящи скафандри, които пристъпиха към него, подтиквани от шерифа. От пръв поглед общественото-отговорното лице разбра, че пред него се намират същества от други светове:

— Вие се заблуждавате, шериф! — рече той строго. — И дума не може да става за някаква маскировка. Погледнете очите им — маскират ли се очи?! Ами тези ъгловати лица? Ами гръдният им кош? Не, шериф, не — с какви очи сте ги гледали? Безспорно това са пришълци от друга планета...

Но като съобрази нещо, додаде:

— Това, разбира се, никак не намалява опасността...

Говорейки, той подаваше ръка подред на трите същества, които, вместо да я стиснат, подлагаха ръцете си под неговата длан и я

поднасяха почтително към челата си. Сър Арчибалд разбра, че изразяват уважението си и се усмихна самодоволно.

— Я виж ти! Разбраха с кого имат работа! — извика угоднически шерифът. — Досега никому не направиха такава чест.

Сър Арчибалд се усмихна за втори път и покани със знаци гостите да се разположат в кожените кресла. Скафандрите им пречеха, успяха само да се подпрат до крайчеца на креслата. Вниманието на мистър Мърфи бе привлечено от един от тях, който се приближи към него, протегна ръка, хвана неговата и впи в очите му продължителен поглед. Сър Арчибалд го наблюдаваше с интерес, но неочаквано в главата му се появи мисъл, от която преди това нямаше и следа:

— Шериф, донесете... — тук той спря, защото се сети, че шерифът не познава обстановката и не би могъл нищо да му донесе; позвъни на секретаря си, който веднага долетя — явно беше подслушвал зад вратата, но сенаторът сега нямаше време за мъмрене:

— Донесете веднага карти на звездния мир и слънчевата система! — заповяда той.

Секретарят сякаш се поколеба — та откъде можеше да вземе такива карти! Но за секретар на личност като сър Арчибалд не бе позволено да пита, нито да се колебае — той беше длъжен незабавно да изпълнява заповедите.

И наистина само след десетина минути на писалището вече лежаха исканите карти. Гостите веднага се струпаха над тях. Съединиха шнуровете на скафандрите, които им позволяваха да се чуват добре, и до ушите на присъстващите достигна като ромолене на далечен поток тихият им разговор. Те обръщаха на различни страни картите, разглеждаха ги дълго и най-сетне се споразумяха за нещо. След това водачът им, както можеше да се заключи от това, че той за втори път се опитваше да води разговор, сложи пръст върху третата планета в слънчевата система, като сочеше изразително с другата си ръка ту сър Арчибалд, ту пода. Разбраха го: искаше да каже, че сър Арчибалд е жител на планетата Земя. В отговор той заклати енергично глава в знак на съгласие. Тогава гостът протегна ръка към другата карта, обиколи с пръст някаква мъглявина и спря върху едва видимо петънце. Общественикът се наведе и прочете: съзвездие Кентавър.

От изненада и недоумение той падна в креслото си. Погледът му се втренчи в очите на чужденеца. Синкавосините езерна го гледаха

спокойно с елипсовидните си зеници, а главата кимаше утвърдително.

— Той казва... той казва, че идат от съзвездието Кентавър! — извика в изстъпление сър Арчибалд.

— Може — отвърна колебливо шерифът, без да знае дали да утвърди, или да отрече такова съобщение.

— Какво говорите, шериф! С ума ли сте? — кресна срещу него сенаторът, като с това изрази слисването си. — Имате ли представа къде е това?! Навярно са необходими десетки години, за да се долети оттам дотук! Невъзможно!

— Това казвам и аз, сър! — изведнъж се оживи шерифът. — Не се поддавайте на техните лъжи! Отдавна разбрах, че това са маскирани комунисти, дошли при нас кой знае с какви намерения! Да бъдем внимателни, сър!

— Но техните фигури? Нима може да се намерят на земята такива същества? — заупорствува сър Арчибалд, който очевидно имаше нужда да бъде убеждаван и успокояван.

— Комунистите имат по земите си много народи и много породи — зашепна шерифът. — Да знаете, че нямат и такива?... Нали не сме ходили да видим!

Този отговор, изглежда, се хареса на общественика. Той пропусна из устните си едно „хм...“ и потъна в размисъл. През това време тези, които така го бяха смутили, разговаряха оживено помежду си и сякаш искаха още нещо да споделят с домакините, но не знаеха как.

— Ето що, шериф — изведнъж взе определено решение сър Арчибалд. — Ние не можем веднага да решим какви са те и за какво са дошли. Държат се спокойно, самоуверено, не се смуцават, нито правят опити да се освободят... Трябва, значи, да им се даде възможност да се издадат... да се разконспирират, нали разбирате?

— Разбирам! — отсечено отвърна шерифът и се усмихна съчастнически.

— Да... Нека възприемем системата на внимателно наблюдение и изчакване... По-късно ще телефонирам на правителството — оттам вероятно ще изпратят добри специалисти... Не се вълнувайте: на вас възлагам ръководството на цялата операция, няма да ви изместят... Засега нека ги приемем като скъпи гости, без да подозират нашите съмнения.

— Позволете, сър — прекъсна го с шепот шерифът, — може би разбират езика Ни и слушат разговора... Нека вземем пред вид и това.

— Прав сте! — продължи с шепот и другият. — Обадете ми се по-късно по телефона, за да продължим... Засега — отведете ги и настанете в хотел... Например „Вселена“ — и името му е подходящо... Осигурете ескорт. Необходимо е с оглед на неочаквани действия отстрана на тълпата... Разбирате, нали? Постарайте се още утре те да бъдат подложени на всички известни ви — няма нужда от пояснения, нали — изследвания... А тази вечер в тяхна чест давам банкет.

— Разбирам! — каза енергично шерифът и скочи, готов да изпълни нарежданията, когато отвън се чува високи викове и в стаята влетя Джек Молнар, следван от цяла група полицаи. Като ги отстрани с ръка, той оправи раздърпаното си сако и застана без всякакво стеснение пред сър Арчибалд:

— Позволете да ви се представя, сър: Молнар, Джек Молнар от търговската фирма „Стерн сие син“... Имам чест — поклони се той.

Сър Арчибалд не отговори нищо и обърна въпросително строгите си очи към шерифа.

— Това е джентълменът, който пръв е видял по небето кораба и пръв плени... посрещна гостите...

— Да, сър — вие право казахте: пръв ги плених! — викна високо Джек, без да разбира каква тактическа грешка допуска. — Моите верноподанически чувства ми диктуваха да изоставя днес всичките си сериозни и дори неотложни работи, за да се занимаю с внезапно налетялата ни опасност... Още щом чух съобщението по радиото, разбрах, че трябва... На вашите разпореждания, сър!... Досега бях на пост при останалите в кораба двама марсиани...

Сър Арчибалд го изслуша намръщен, вдигна вежди, когато той нарече гостите „марсиани“, но не го поправи и отново насочи към шерифа укоризнения си поглед.

— Ние бяхме спокойни, сър — извини се шерифът — защото оставихме в кораба именно негова милост. Той, смея да ви уверя, изпълнява задълженията си не по-зле от всеки униформен полицай... Може сам да се уверите.

— Смея да ви напомня, сър — започна в тон с тях и Джек, — че нашата фирма е редовен член на Доларландското дружество за индустриална сигурност... Не ми липсва опит, имайте доверие, сър...

Нали най-сетне не трябва да се забелязва, че ги следим — прошепна на самото ухо на сър Арчибалд. — В страната има чужди кореспонденти, които слухтят за новини, а аз — така да се каже, съм незабележим... Дори, ако искате да знаете — той направи изразителен жест с ръка и се тупна по гърдите — вече успях да се сприятеля с тях и те гледат на мене като на доверено лице... Водач, един вид...

— Хм... да... — промърмори сенаторът, все още с не напълно определено отношение, но в гласа му се четеше доволство; в следния миг то се изрази в ново нареждане към шерифа:

— Зачислете го на заплата... — И като се обърна към Джек, добави: — Внимавайте да не забъркате някоя каша, защото...

— Моля ви, сър, моля! — извика с цяло гърло Джек и от устата му, сякаш знак на протест, изхвъркна дъвката, която от сутринта не бе имал време да подъвче.

Сър Арчибалд вдигна величествено ръка, даде знак, че са излишни повече уверения. Стана прав и срещата бе приключена.

Шерифът поведе групата. Джек хвана под ръка първия от чужденците. Другите се наредиха зад тях. Те наистина имаха нужда от подкрепа: много трудно се движеха, сякаш носят огромен товар. Сър Арчибалд отдаде това на скафандрите и не се замисли повече, Та откъде можеха да знаят умните доларландци, че тези същества идват от планета, чиято маса е по-малка от тази на планетата Земя и затова тук собственото им тегло е много по-голямо?! Едва влачеха телата си, макар че скафандрите им отчасти намаляваха натиска на атмосферата и ги снабдяваха с подходящ за дишане въздух.

През ума на авторитетния общественик не мина и сянка от мисъл, че би трябвало да се окаже медицинска помощ на тези дошли от далечен път мислещи същества. Не — сър Арчибалд нямаше време да мисли за такива дреболии: той имаше сега много по-важна работа. Беше обещал и следователно трябваше незабавно да се организира пищен банкет в чест на гостите. А този банкет беше необходим на самия сър като въздух и водата...

ГЛАВА III

ЩАСТИЕТО ВЗЕМА РЕАЛНА ФОРМА.

ДЖЕК ЗАПОЧВА СВОЯ ЗНАМЕНИТ БИЗНЕС

След като излязоха от кабинета на сър Арчибалд, водени от Джек, гостите се отправиха към своя кораб. Намериха го заобиколен от огромна тълпа. Хората се биеха за възможността да се допрат до него и да го разгледат по-отблизо. На единия му ъгъл стоеше човек с кинокамера и неистово крещеше да не пречат на снимките му, въпреки че цял взвод помощници разгонваше тълпата и разчистваше мястото.

Когато се зададе шерифът с тримата чужденци и Джек, тълпата изостави кораба и се спусна към тях. Въпреки полицейския кордон тя заплашваше да изтръгне от ръцете им гостите. Една жена разкъса кордона и като крещеше и се смееше истерично, прегърна един от чужденците, разцелува шлема му на мястото, където трябваше да бъде устата. След това се опита да отреже с ножица част от скафандъра му за спомен като талисман. Един полицай грубо я дръпна за косата и я изтегли настрана.

Не се знае дали чужденците щяха да достигнат до кораба си, ако не си бяха послужили с летателните столчета. Водачът им погледна Джек и го прегърна — така в прегръдката му и той долетя до вратата, която се отвори веднага и тримата страдалци, следвани от Джек, се изкачиха вътре по спуснатата стълба. Роботът на входната камера ги пое и изтласка в познатата вече каюткомпания. Джек изпуктя от умора и безцеремонно поиска с жестове маската. Подадох му я, нахлузи я на главата си, но пак стана нужда да му помогнат за пуцане в действие апарата ѝ.

— Умирам от умора и глад! — рече оня от чужденците, който бе водил разговора е мистър Мърфи и когото наричаха Ли Фай.

Той отвори една ниша, извади пакет с кръгли сиви бонбони, не по-едри от лешник, пусна в устата си един и подаде останалите на Мен Лу.

— Получихте ли някакви резултати? — попита го Ал Хас.

— Не. Вях твърде красноречив и им показах нашата родина на картата на звездния мир. Разбраха ли ме те — не зная, но едно е ясно: не ми повярваха. Кой знае по какви причини у тях се е създала грешна представа за пристигането ни тук. Мисля дори, че ни считат за опасни врагове. При това положение ние не сме нищо повече от пленници. Навярно ще ни подложат на наблюдения и изследвания.

— Позволете, Ли Фай — намеси се пилотът Дул Хай, — с кого говорихте вие? Щом живеят в общества, невъзможно е да нямат организации с отговорници. Би трябвало да се насочите към такова лице.

— Те сами ни заведоха при такова лице. Това личеше от цялото им държание с него. Да бяхте ги видели, Дул Хай!... Техните раболепни физиономии!...

— А каква тълпа!... Едва се промъкнахме! Видяхме едно общество, което няма представа от етика, от възпитание... — допълни Мен Лу, петият член от екипажа, бордови инженер.

Гворейки, той забеляза гладните очи, с които земният човек наблюдаваше пакета бонбони и му поднесе от тях. Едва сега Джек се сети, че в суматоката сутринта бе загубил приготвения от Морион сандвич и до този момент нищо не бе хапвал. Гладът изведнъж подкоси краката му. Той сложи в уста малкия бонбон, обмисляйки как би могъл да поиска истинска храна и дали те имат. Бонбонът се разтопи и в същия миг в тялото му се разнесе успокоителна топлина, стомахът престана да се свива, кръвоносните съдове се наляха с живителна сила. „Гледай какво ултрахранително вещество! — помисли той. — Сякаш съм ял до пресита. Ако имах повече такива бонбони да отнеса на Морион, Рики и Тони...“ Мисълта за децата стана причина да се опомни от замайването, което го владееше през това пълно с чудновати преживявания утро.

— Странно — промълви Ал Хас. — Този земен човек не може да се допре до нещо, без да се събуди у него желание изцяло и еднолично да го притежава. Сега той мисли за нашите стимулиращи бонбони. Иска от тях, но иска големи количества... Мисли за семейството си... Дул Хай, дайте му пакет хапчета — любопитно е да видим какво ще направи.

Джек прие предложеното пакетче, като се опитваше да прикрие алчността, която то събуждаше у него, ала отправените му към

отворената ниша очи го издаваха. Той получи втори пакет, но от това погледът му не се измени и Ал Хас направи на Дул Хай знак да затвори нишата. И без това хранителните им запаси бяха оскъдни, а бъдещето — пълно с неизвестност.

Джек мислеше за колко време може да стигнат тези бонбони на цялото семейство, ала не знаеше продължителността на действието им.

— Те гладуват! — прошепна Ал Хас. — Положително гладуват! Няма друго обяснение на неговия стремеж да се запаси с повече стимуланти. Пресмята времето, за което ще му стигнат.

— А видяхме такава пищна растителност! Не е възможно да не изобилствува с животински свят! — учуди се Мен Лу. — Бяхме сигурни, че живеят охолно и безгрижно.

— Кой знае... Гъста населеност, както се вижда от този град. Налага се да решим дали да останем, или ще се връщаме веднага... Сигурно е, че планетата не отговаря на нашите изисквания. Ще се наложи да отлетим към друга звездна система.

— А горивото?

— Гориво имаме достатъчно. По-зле сме с хранителните запаси. Дали не бихме могли да ги увеличим тук?... Освен това трудно бихме насочили звездолета в правилна посока от този непознат за нас край към други светове. Ще ни трябва повече време, докато се ориентираме. Нека Мен Лу направи точни изчисления... Не бива да избързваме, още нищо не сме видели и проучили. А може да се окаже съвсем друго... Може да открием разумни същества с по-висока култура... Та няма тези, които видяхме днес, са могли да създадат космическите ракети, наблюдавани от нас? Нашата планета е много по-малка, а сами знаете какви различия съществуваха в психиката и културата на населението ѝ.

Налагаше се Джек да обясни на чужденците, че трябва да напуснат кораба си и да се възползват от гостоприемството на доларландци в един от най-люксовите им хотели. Той използва такива изразителни жестове за поканата си, че най-после бе добре разбран.

— Ще трябва да слезем — рече Ал Хас на другарите си. — Интересно е какво ще ни поднесат. Имам основание да се съмнявам в намеренията им, бъдете внимателни... Така или иначе — ще трябва да се подчиним. Координатите на кораба ни са ви известни; запасете се с

пакет стимуланти и отбранителна игла. Проверете изправността на скафандрите, особено апарата за изменение състава на въздуха. Бъдете готови! Зареждам автомата на кораба да отговаря само на шифрованата радиовълна.

След няколко минути нарежданията му бяха изпълнени, стълбата се спусна и по нея слязоха и петимата чуждопланетници, олюлявайки се, като вдигаха тежко краката си, сякаш преминаваха през гъста каша. Настаниха ги в голямата полицейска камионетка. Пътуваха само няколко минути. Джек позна, че се намират пред хотел „Вселена“ по рекламните табла, елегантните коли и голямото движение на хора по улицата. Той потегна набърже своето късо палтенце, смутен от необходимостта да се яви така зле облечен в най-люксовия хотел под критичните и презрителни погледи на портиери и лакеи. „Най-забележителните хора на родината ми са започвали кариерата си в работнически комбинезон — рече си той и тази утешителна мисъл го изпълни с кураж. — Нима вече не съм достатъчно известна личност, за да се обръща внимание на облеклото ми?“

Той съвсем се ободри, когато до ушите му достигнаха виковете на вестникарчетата:

— Марсиани! — Значи, бяха възприели неговото становище! — В Доларланд се приземи космически кораб от Марс! Джек Молнар посреща пръв марсианите! Чудните приключения на Джек Молнар, първият човек, влязъл във връзка с марсианите! Джек Молнар разговаря с тях! Интересни сведения! Вземайте, четете, лейди и джентълмени!...

Едва ли вестникарчето можеше да се досети, че притичалият до него мъж с протрити лакти, който набърже грабна двадесет броя от вестника, е същият този Джек Молнар...

— Отведете ги е асансьора в апартаментите им на двадесетия етаж! — заповяда шерифът, който причакваше Джек и гостите пред хотела с голяма група полицаи. Той вече гледаше на Джек като на свой подчинен. — Изяснете им, че точно в девет часа ще бъде открит в голямата зала на палатата тържествен банкет в тяхна чест. Погрижете се за облеклото им — в този си вид не могат да се явят. Разноските се поемат от общината. Разбрано?

— Разбрано! — отвърна Джек със същия тон, с който шерифът отговаряше на сър Арчибалд. След това подкани към асансьора своите

„марсиани“. Преди да влезе в него заедно с последната група, едва успя да отстрани ято репортьори, като им обеща интервю след един час. После остави гостите сами и като предупреди полицаите от охраната да бъдат бдителни, упъти се из града.

Отби се в първия луксозен универмаг и най-напред се постара да подбере облекло за себе си. Пари, разбира се, нямаше, но той добре знаеше, че сега това е най-дребният въпрос. С вид на страшно зает човек набърже подбра пет смокинга от най-големия съществуващ номер. Затрудни го подборът на обувки, защото бе забелязал особените крайници на „марсианите“, които по-скоро приличаха на мечи стъпала, отколкото на човешки крака. Навярно щеше да се наложи те да се явят на банката в своите пластмасови ботушки, но въпреки това не биваше да се отказват от петте чифта обувки. Закупи и всичко останало: бельо, ризи, връзки и прочие, та дори до копринените кърпички за джобчетата на смокингите.

Предстоеше още много работа: гостите трябваше да вземат душ, да се преоблекат. Едва сега Джек проумя, че прекалената заетост на „големите“ хора, която досега му изглеждаше някаква поза, всъщност е жива действителност. Колко много работа имат наистина тези „големи“ хора! Присъствието само на един банкет е свързано е толкова грижи, а какво остава, когато това се върши всеки ден и дори по няколко пъти на ден!... Дори само смяната на облеклото поглъща две трети от времето ти! Та лесно ли е да се представиш в банкетна зала!...

Проникнат от уважение към задълженията на „големите“ — разбира се, и към себе си, — Джек бързаше. След като подбра всичко, с небрежния жест на стар милионер съобщи на продавачите, че всичко ще бъде платено от общината, даде адреса на хотела и пое надолу по стълбите.

Но преди да стъпи на четвъртото стъпало, пред очите му изникна от земята лакей в луксозна ливрея и с дълбок поклон го помоли да се отзове на поканата на мистър директора, като се отбие в кабинета му. Джек помисли за протритите си лакти, но това вече не можеше да го смути. Изпитваше дълбоко съмнение относно благородните намерения на „мистър директора“ и с облекчение съзна своята тактичност да не навлече някой от подобрите костюми. Но през този полуден у него се бе изработило уважение към собствената личност — чувствуваше се

почти истински милионер. А на този свят нищо друго няма такова значение, както личното самочувствие.

С тези мисли Джек се изправи в целия си ръст — истинска върлина — пред нисичкия, дебел директор. И веднага има възможността да се увери в чудодейната сила на щастието. Кацне ли веднъж на раменете ти — всичко се нарежда от само себе си.

С най-любезната си усмивка директорът му съобщи, че избраното няма да се заплаща — то е подарък от фирмата за гостите и за техния водач, мистър Молнар.

— Мистър Молнар може да направи още по-пълен подбор на облекло и домакински потреби за семейството си. А ако нямате време, както предполагам, предоставете на нас това, няма да съжалявате. Само дайте домашния си адрес — приключи той.

— Благодаря — смънка Джек, като премисляше какви изгоди може да вижда този врял и кипял в бизнеса човек във връзката си с него. Директорът не го остави да се лута в предположения:

— Струва ми се, чух, че мистър Молнар е един вид съмишленик... така да се каже... Ако не се лъжа, вие... вашата фирма е член на Дружеството за индустриална сигурност?

— О, да!...

— В такъв случай нямате нужда от съвет как да постъпвате с новите... как да се изразя?... Пришълци или там както щете... Към вас лично имам молба да съобщите на репортьорите в предстоящото интервю, че именно нашата фирма е постоянният снабдител... ваш и на марсианите... че единствена тя е могла да подготви веднага подходящо облекло.

— Разбира се! — облекчено въздъхна Джек и в същия миг се досети, че твърде бързо се съгласи.

— И още нещо — веднага ласкаво додаде директорът, — молим също да съобщите, че лично аз съм един измежду първите, които са се запознали с гостите и оказвали всякакво съдействие на... вас и на... властта... Нали ме разбирате?

Джек видя последицата от тактическата си грешка, но всъщност 'нямаше какво да загуби, затова прие с поклащане на глава и това предложение.

— Разбира се, аз съм дълбоко убеден, че в резултат на всичко вие ще имате възможност да ми осигурите подходящо място в банкетната

зала на тазвечерното тържество — заключи той, като стана.

Джек го гледаше изумен. Той сам беше доларландец и може да се каже, добре познаваше света на рекламата, сделките и бизнеса, но никога не му бе минавало и през ум, че това е толкова лесно и просто. Знаеше, че две неща движат доларландското общество: парите и сензацията, но нямаше още опит и не съобразяваше какви изгоди може да се извлекат от всяко нещо. И ето: този нисичък и дебеличък директор заставаше отпреде му тъкмо навреме, като живо олицетворение на онова, което не биваше да забравя. Не — отсега нататък Джек знае какво да върши и как да го върши!...

От тези мисли той смръщи вежди. Директорът почувствува, че противната страна няма да се предаде толкова лесно, както изглеждаше на пръв поглед. И наистина, Джек напусна кабинета му не само е обещаните комплект мебели, но и с тлъстичък чек в джоба. Впрочем определението „тлъстичък“ е твърде относително: той би изглеждал тлъстичък на довчерашния Джек: днешният Джек бе устремил очи високо в звездните небеса...

Този Джек има смелостта да накара репортьорите да го чакат цели три часа вместо един, докато вземе душ и помогне на чужденците да направят същото. Не без изненада той констатира, че във водата те се почувствуваха неизказано щастливи. Ако не им пречеше да говорят шлемът, който не снемаха от главите си, и ако знаеше езика им, той би научил много интересни неща за тях и за безводната им планета. Всъщност, нима това го интересуваше? Какво значение имаше кои са те, откъде са долетели и с каква цел? Пред себе си Джек виждаше своята собствена, голяма, велика цел и това му бе достатъчно...

Трудно се оказа обличането на смокингите върху скафандрите, но и това стана някак с помощта на шивачите, които фирмата изпрати бързо да удължат, разширят и приспособят облеклото.

Най-сетне Джек влезе в салона на личния си апартамент, неузнаваем в своята нова премяна, подстриган и дори фризиран. Като хвърли поглед в огледалото на тоалетната си маса, той с удоволствие констатира за пръв път в живота си, че е истински красавец. Къде бе сега Морион само да го зърне! Той сякаш видя смаяното ѝ лице, когато получи пратките, и го обзе непобедимо желание да ѝ пише. Откъсна лист от сложените от предвидливите хотелиери на писалищната маса бележници и написа:

„Скъпа Морион,

Поведението ми би било неокачествимо, ако не бях сигурен, че от вестниците ти имаш подробни сведения за мене. Иначе не бих си простил безпокойствието, което ти създавам.

Не бива да мислиш за мене — гледай децата и себе си. Най-сетне и за нас изгряха слънчеви дни! Трябва да направя всичко възможно за осигуряване на бъдещето ни, защото едва ли втори път щастието ще ни споходи. Не се учудвай на нищо, приемай всичко, което се получава от мое име за вас. Пази децата, целуни ги от татко им, който, макар и далече, не е престанал да мисли за тях.

Колко ще продължи моето принудително отсъствие — не мога да кажа. Необикновените същества, с които се движа, заслужават да бъдат видени, затова при пръв удобен случай ще ви изпратя кола да дойдете. Ще ти телеграфирам кога може да стане това, защото сега е абсолютно невъзможно поради голямото стечение на любопитни. Ще се старая да те осведомявам редовно за местонахождението си. Утре ще получиш пари, за да запишеш децата в някой реномиран пансион — сам не зная как става това, но сега вратите на всички училища ще бъдат отворени за тях. Потърси подходяща квартира и непременно е телефон. Единственият импулс, който ме ръководи през тези съдбовни дни, е любовта към тебе и нашите малки. Ти знаеш, че най-голямата ми мечта винаги е била да ви подсигурия приличен живот.

Целувам и трима ви, скъпа моя! Чакам с нетърпение деня, когато ще мога самостоятелно да стъпя на крака; той не е далече.

Твой любещ те Джек“

Когато слизаше по стълбите със запечатан плик в ръка, Джек се вълнуваше от мисълта какво трябва да бъде държанието му с репортьорите, но миг преди срещата отхвърли тази грижа: вече беше

преминал във фалангата на „големите“ хора, а всичко, което правят те, е винаги умно и подходящо в очите на „малките“...

Ето ги — те се хвърлиха срещу него. Той ги отстрани ловко с уговорката, че има важна работа. Следваха го като досадни мухи, докато той се отби при портиера с молба да изпрати писмото му. След това един гениален ход му помогна да се измъкне от ръцете им с обещание да ги приеме в салона на личния си апартамент. Щастлив от тази сполука, той изведнъж помръкна: намери в салона си, разположен в кресло, и при това с пура в ръка, един от тях — представител на „Доларланд-таймс“. От уважение към неговата находчивост — Джек хранеше почит към всички изобретателни хора — той му разказа преживяванията си през деня, специално разширени и попълнени със сензационни подробности. По молбата на същия господин и срещу още един нищожен чек се извини на другите, че не може да им отдели никакво време. Джек беше честен човек и изпълни точно поетото задължение към вестника да остане единствено негов осведомител, както честно изпълни и задължението си към директора на универмага — осигури му с кратък телефонен разговор едно от най-почетните места на трапезата. Чак след това с чиста съвест се отправи към банкетната зала заедно със своите „марсиани“, следвани неотклонно от фотокамерите на много вестници и филмови къщи.

Блестящата осанка на славата обаче не затъмняваше очите на Джек да склучи по пътя писмен договор с една от филмовите къщи още утре да отведе своите чуждопланетни приятели заедно с кораба на мястото на приземяването им, за да се направят необходимите документални снимки за първите им стъпки на земята. Този договор вече наистина правеше Джек милионер и той сложи с трепереща ръка в джоба си чека за първата вноска по него.

Нима това не е щастие?

ГЛАВА IV

СЪР АРЧИБАЛД НА СВОЙ РЕД ПРАВИ БИЗНЕС

Едва в банкетната зала Джек можа да разбере защо сър Арчибалд тъй бърже и без колебание уреди тържествения прием на гостите. Наближаваха избори и той също правеше своя бизнес...

Марсианите, както всички ги наричаха вече, бяха конкретният повод за отдавна очакваната среща между първенците на града в този напрегнат период на изборната кампания. Сега ставаше ясно какво значение се отдаваше на банкета и защо всички се стремяха да получат свое място в залата, и то не на крайните столове.

Чуждопланетните гости, изглежда, бяха доволни. Това се четеше по израза на лицата им и по тихото им ромолене. Единият от тях извади навита на ролка тънка като паяжина трисантиметрова лента от пластмаса и я монтира върху малко апаратче колкото кибритена кутия. Мнозина от индустриалците се заинтересуваха дали е магнитофон или пишеща машина. Това не засягаше Джек — неговото място сега беше между „най-големите“ и той не можеше да се вълнува от интересите на обикновените производители на нов тип пишещи машини и магнитофони. Какъв ли интерес можеше да представлява това апаратче за Джек, служител в търговската фирма „Стерн сие син“, сама производителка на различни фотоапарати, подслушвателни апарати и магнитофони, които се събираха в автоматични писалки и червила за устни. Тях Джек редовно доставяше на много предприятия в качеството си на „човек за свръзка с работниците“, снабдяваше шефовете им с най-секретни сведения за убежденията и разговорите на същите тези работници... Той дори съумяваше да подари по някоя кукла „Мис Ехо“ на децата на най-подозрителните от тях, която биваше прибрана от грижливата своя „майка“ в спалнята на родителите и посредством скрития в нея микрофон Джек ставаше свидетел на най-интимни разговори...

Не — той положително не се интересуваше от такива тънки изделия на съвременната техника — те вече бяха шаблон. В неговата душа тегнеше утайката на незавидната му участ в живота...

Миниатюрната машинка на чужденците събуди спомена за всичката кал, в която трябваше да се валя, откак се примири с необходимостта да работи в такава фирма, и същевременно повдигна радостната надежда, че най-после ще се отърси от тази мръсотия. Ще изчезне тогава и вечно преследващият го страх от пълен провал, защото неведнъж хуманни чувства ставаха причина да унищожава магнетофонни записи и да скрива подслушани разговори. А такава човеколюбие в Доларланд води единствено към самоунищожение... С мъничко срам си спомни той и това, че в стаите на марсианите беше вече подхвърлил такива писалки-подслушвачки, макар да му бе известна тънката подслушвателна мрежа на хотела.

Не — Джек не мечтаеше да произвежда миниатюрни машинки, не!

С въздишка се откъсна от мислите си и се върна към задължението тази вечер да обяснява на присъстващите знатни дами и джентълмени разговора, мненията и желанията на чужденците... Природата го бе надарила с въображение и то сега му беше в услуга.

По едно време забеляза особеното внимание, с което гостите разглеждаха позлатените чаши, сложени на трапезата специално за случая. Един от тях взе в ръце чаша, заобръща я с жив интерес, любуваше ѝ се и разговаряше с другарите си. Джек не беше далече в досещанията си от съдържанието на техния разговор:

— От какво е направена тази чаша? — попита Ал Хас Ил Хем.
— Има такъв прекрасен вид!

— За пръв път очите ми виждат такъв чуден метал! — възхитен отвърна запитаният.

— А може би не е метал? На нас всичко тук ни се вижда тежко.

— Едва ли. Тази чиния например не дава усещане за такава тежест.

— Какъв подходящ метал за лъчесьбирателни дискове! Изглежда мек и ковък.

Джек ги наблюдаваше и почти нищо не чу от тържествената реч на сър Арчибалд, но и нищо не загуби. Предназначена за гостите, речта имаше всъщност съвсем друг смисъл. Най-напред сър Арчибалд приветствува с добре дошли непознатите същества и окачестви тяхното долитане от далечни светове като най-голямо събитие през двадесетия век; след това речта му взе неочаквано друга насока.

Деликатно възхвали бдителните органи на държавната власт, които не допускат в страната да се вмъкват незабелязано пратеници на „една добре известна на всички ни страна“ — подчерта този израз. Присъстващите напрягаха умовете си да разгадаят намека, но сър Арчибалд вече прескочи върху темата за особеното значение на държавната власт в настоящия напрегнат век на техниката, когато разстоянията между враждуващите страни не играят никаква роля. После изреди имената на най-видните! доларландски държавници...

Ушите и нервите на присъстващите се напрягаха до скъсване да чуят чие име ще бъде произнесено като предпочетен кандидат за президент на републиката: още не бе изяснено към коя от партиите и към кой кандидат ще натежи общественото мнение, както и от кои ще бъде представен за сенатор самият сър Арчибалд... Намираха се и такива, които твърдяха, че той изобщо няма да бъде представен за избор, но след тазвечерния банкет това твърдение направо се отхвърляше. Та такова нещо би значило за Арчибалд Мърфи... — е, досещайте се сами какво би значило, имайки пред вид стойността на човек без милиони и без власт в Доларланд...

В края на речта Джек, който все още не беше напълно проникнал в интересите на „големите“, отново направи тактическа грешка, която би могла да изскубне от ръцете му щастието: вдигна една от позлатените чаши и тържествено я поднесе на Ал Хас. Сенаторът съкрати края на речта си и грабна чашата, преди Ал Хас да се докосне до нея.

— Молнар, вие се забравяте! Кой ви позволи да разполагате е общественото имущество, и то в момент, когато още не знаем с кого имаме работа?! — изсъска той в ухото му.

Освен с въображение Джек беше надарен и със съобразителност и бързина на мисълта. Поклони се и с обида в гласа прошепна:

— Извинете, сър... Имах пред вид вашите интереси. Присъствието на тези чужденци заедно с вас на банкетата може да изиграе огромна роля в изборната кампания... Стига те да бъдат здраво хванати от вас... чрез мене... Не може да не ме разбирате: вие не сте предприемали нищо, лично не сте вплетен в тази история, но... но от отношението ви към тях може да се пресмята на чия страна сте. Ясно ви е, нали?

Сенаторът беше поразен. Той не бе помислял за такава възможност, ако наистина бе успял да вникне в сложния лабиринт на Молнаровата мисъл. Вдигна чашата и тържествено я подаде на Ал Хас. В начина, по който той я прие и благодари, имаше толкова благородство, че сър Арчибалд се засрами.

А Джек мислеше как да подсили у хората убеждението, което вече бе почнало да се създава, че владее изкуството да „разговаря“ с чужденците. Обърна се към Ал Хас и „заприказва“ е него чрез жестове и мимики, давайки си вид, че отлично се разбират. От своя страна Ал Хас го наблюдаваше по свой особен начин, който смуцаваше доларландеца и предизвикваше у него чувството, че това странно същество разкрива и чете най-скритите му мисли, прониква до глъбините на душата му.

— Той сякаш е забелязал интереса ни към този метал — рече Ал Хас на другарите, си, доближи чашата до очите си, после я поднесе на Джек, загледа го въпросително и съсредоточено, стараяйки се да му внуши, че живо се интересува от нейния материал и състава му.

— Gold... Gold!... — рече несъзнателно Джек. Ал Хас повтори внимателно същите звукове.

— Първата дума на марсианите! — викна Джек, задавен от вълнение. — Проговориха, проговориха по доларландски!

Знаеше добре каква печалба го чака от съобщението за първата им дума. Скочи от стола си и отърча в гардеробната, за да се свърже с „Доларланд-таймс“ според уговорката. Пред очите му вече се мяркаше извънредното издание на вестника. С големи черни букви ще бъде написано: „Злато! Злато! Марсианите са дошли за злато!“... Ето, те вече се приближаваха към психиката на хората, ставаха земни!

След като предаде новината, Джек се върна и „поговори“ още малко с Ал Хас, а всъщност мислеше колко е важно да установи истинска говорна връзка с тях. Това можеше да се осъществи само е помощта на учени. Тогава се досети, че онази побеляла глава в края на масата е на известен професор-астроном. Ето кой можеше да му помогне!

Сякаш в отговор на мислите му, професорът стана и тръгна право към него. Джек се надигна от стола си и му подаде ръка.

— Драго ми е да се запозная с вас! — рече той с достойнството на човек, общувал цял живот само с „големи“ хора.

— Горя от нетърпение да науча нещо повече от оскъдните сведения в пресата за най-необикновените същества, които сме виждали. Разбира се, и за кораба им! — рече професорът, като пропусна да отвърне на Молнаровата любезност със същото.

— Всъщност трябваше да свържа моите приятели най-напред с вас... Вашата известност е прекрачила границите на родината ни и ние... знаете ли... разчитаме най-много на вас, за да се установи разбирателство с гостите... Как предполагате да стане това? — поведе разговора направо към интересуващия го въпрос Джек.

— Разбирателство? — усмихна се малко иронично професорът. — Ако искате от мене да ви кажа какво място заема тяхната планета в слънчевата система — да... Впрочем съвсем не е сигурно, че идат от Марс, както писаха вестниците. Наистина, съдейки от устройството на организмите им, можем да заключим, че масата на тяхната планета е по-малка от тази на нашата и атмосферата — по-рядка; всичко съответствува на условията на Марс, но то съвсем не е достатъчно, за да се правят сигурни изводи... А вие искате говорна връзка — това у нас никой не може да осъществи... Та откъде можем да знаем каква е говорната система на тяхната планета — нека да е и Марс? Че те са в по-напреднал стадий на развитие — в това не можем да се съмняваме. То се доказва дори от единствения факт, че първи намериха начин и средство да прекосят между планетното пространство, първи са построили истински звездолет — като се изключат няколкото опита на една... между впрочем враждебна нам страна, за които не е прието да се говори, макар че...

— Значи, вие смятате, че не бихме могли да се разберем с тях? — прекъсна го нетърпеливо Джек, чиито научни интереси не се отличаваха с широта. — Но как така? Вашата ученост е известна на цял Доларланд; ако вие не успеете, кой тогава?

— Трудна работа — отвърна професорът. — Ние ще се опитаме, разбира се, с течение на времето да им изясним нашия език — и това съвсем не е моя задача; може би след година-две те ще възприемат нашите понятия за света и ще проговорят на нашия език, ако... ако организмите им издържат такъв продължителен живот на земята.

— Година-две? — възкликна Джек.

— Ако не и повече — отвърна невъзмутимо професорът. — Та какво си мислите вие: ако човек като нас отиде в чужда страна, поне

два месеца трябва да изучава езика, за да може що-годе да се разбира с тамошните хора. А тези тук трябва преди всичко да опознаят нашата действителност, да възприемат нашия светоглед, та чак тогава да се заемат с усвояване на езика. Разбира се, електронноизчислителната техника...

Джек престана да слуша. Клатеше глава в знак на съгласие, но думите попадаха в празно пространство.

Той нямаше намерение да чака година-две. Освен това, когато те научат доларландски език, не може вече и дума да става за опазване тайната на металното стъкло. Не — Джек трябваше още утре да регистрира на свое име патент за неговото производство, ако не иска да бъде изпреварен.

„Вместо астроном, ще трябва да търся химик. Да се изследва основно и да се установи съставът на стъклото“ — помисли той и с това решение остави професора да прави опити за разговор със звездолетците; уговориха се те да бъдат отведени в неговата обсерватория за делова връзка. С оглед на намеренията си Джек се обърна към сър Арчибалд и му съобщи, че марсианите молят да им се покажат златните мини, защото се интересуват — от добива на златото.

— Как се добива? — засмя се сър Арчибалд. — Нищо по-лесно от това. Според мене няма защо да ги водим много далече: заведете ги на борсата. Там златото се добива най-лесно и в най-големи количества — каза той високо, обърнат повече към обществото, отколкото към Джек, сигурен, че то ще оцени остроумието му.

И наистина, от дясната страна на масата, където обществото бе вече решило да залага в изборите на картата на сър Арчибалд, се разнесоха бурни възгласи и ръкопляскания. Сам Джек се очарова от тази находчивост на общественика, в когото досега не бе имал никаква вяра. Гласно се възхити от идеята и обеща непременно да я осъществи, но продължи да мисли по какъв начин може да склони сър Арчибалд да даде нареждане за едно пътуване до златните мини, където се разкриваха нови възможности за блестящ бизнес. А на борсата утре той все пак ще отиде — нека деловите среди привикнат с името и лицето на Джек Молнар, който твърдо е решил да се загнезди в техния кръг.

След това решение Джек обясни, че гостите са преуморени, успя да ги отведе преди края на банкета вместо в хотела, в техния кораб. Те

наистина имаха нужда от почивка в своя среда, изморени от впечатления и зашеметени от питиетата. С благодарност му махнаха с ръка за сбогом по същия начин, по който махат всички доларландци. В сърцето на Джек трепна някаква струна. Като че там се промъкваше искрица любов към тези странни, добри същества, с които бе прекарал само ден, а му се струваше, че ги познава от години. От тях без усилия би изкопчил тайната на прозрачния метал, но езикът!... Ами ако стъклото е сплав от непознати на земята елементи? Да, тук трябваше опитна ръка на химик! В златните мини може да се намери такъв...

ГЛАВА V

ШЕРИФЪТ ИЗОСТАВА

Джек прекара неспокойна нощ. Мислеше дали ще намери химик, който е в състояние да разкрие състава на металното стъкло, без да го измами. И да случи такъв, трябва добре да обмисли как да го обвърже...

Освен това марсианите могат да отлетят, докато той тук си лежи спокойно — кой дявол го караше да ги връща на кораба! И тогава... Отгоре на всичко кое му гарантира, че през нощта няма да се промъкне при тях някой друг и да заеме мястото му?

Такива мисли вълнуваха още неопитния деятел в областта на бизнеса и той почти не заспа. Унесе се за малко в неспокоен сън, но го събуди смътен страх. Решително стана, облече се набърже с твърдото намерение да погледне опасността право в очите. Нае такси и за няколко минути се озова при кораба. Нощният мрак още не се беше разпръснал, а наоколо гъмжеше от хора. С усилие ги разбута и намери мястото, където се отваряше вратата, обаче не се реши да почука. Подпря се върху единия крак на кораба, разкрачи се за по-голяма устойчивост и зачака. Въпреки шума на тълпата, въпреки че беше прав и гърбът му леденееше от студената подпора, заспа.

В ранно утро го събуди роботът, който го придърпа вътре. Чужденците имаха прекрасен и дори весел вид. Джек им завидя: далече от родината си, пленници на неизвестна страна, те бяха щастливи от него — пленника на собствените интереси. С неимоверни усилия се опита да им разясни, че предстои посещение на мястото, където в големи количества се добива металът злато. В края на краищата разбирателството се постигна по-добре благодарение на телепатора, който Ал Хас пусна в действие. Не се поколебаха: банкетът Се създаде у тях впечатление, че земните хора ги посрещат с най-хубави чувства.

Излязоха навън и най-напред видяха шерифа. Тълпата бе разпръсната и площадът заобиколен с полицейски кордон, но зад него се люлееше море от хора и коли. Море, неспокойно като пред буря,

ръководено само от несъзнателния стремеж да се движи напред. Всички прозорци на околните небостъргачи бяха задръстени от хора, рискуващи да се стоварят на земята, но да не изпуснат невижданото зрелище. Съобщенията в пресата бяха привлекли не само тукашните граждани, но и големи групи от близки и далечни градове, прииждащи непрекъснато. Джек се изплаши. Настани гостите в три коли, поръча на шофьорите да не откъсват колите една от друга, даде им адреса на борсата и чак тогава се метна в първата кола. След трите коли с гостите потегли ескорт от служебни коли с полицаи, в първата от които седеше сам шерифът. Това обстоятелство успокои Джек; отпусна се на меката седалка и потъна в мечти. Не забеляза нищо от онова, което стана зад гърба му само в няколко минути.

Пред зданието на голям универмаг тълпата изведнъж напря с неподозирана сила, викаше и ръкомахаше и принуди първата полицейска кола с шерифа да спре. По този начин трите автомобила с Джек и чужденците бяха отрязани от полицейската охрана.

Учуден от смелостта на тълпата, шерифът надникна от прозорчето на колата си и веднага се дръпна навътре: опитното му око съзря подадено от задното прозорче на един мощен Мерцедес картечно дуло. Той проклинаше на ум тежката си служба, довлеклите се от неизвестността същества, сър Арчибалд и целия свят. „Седи си сега в кабинета, в тишина и мир, а аз съм принуден не само да се справям с всичко, но и да кося цялата отговорност“ — ядосваше се той. Отново хвърли предпазлив поглед навън: тълпата все още продължаваше да крещи и напирала напред, ала бързо се отдръпваше, подгонена от полицаите. Мерцедесът с картечницата бе изчезнал безследно. „Навярно са ограбили универмага, използвайки навалицата“ — помисли с облекчение шерифът и се молеше в себе си това да се окаже истина.

Ала когато полицейските коли пристигнаха пред дългото здание на борсата, към тях изтича разтревоженият Джек:

— Къде се загубихте, шериф? Търся ви вече половин час!

— Да не мислите, че е лесно да се промъкнеш през такава тълпа? — отвърна сърдито шерифът, подаде глава от прозорчето и започна да се оглежда, сякаш диреше нещо.

През това време Джек успя да разгледа колите и се убеди, че между тях не се намира онази, в която лично бе настанил двама от

гостите.

— А къде е третата кола с двама марсиани?

— Нима не е с вас? — вдигна рамене шерифът.

— Не можах да я открия никъде! — изкрещя Джек в самото му ухо, промъкнал глава през прозорчето, ядовит от обстоятелството, че шерифът се готвеше да пали цигара, вместо да се разтревожи.

— Водачът на колата е наш, сигурен човек — отвърна шерифът с необяснимо за Джек безразличие. — Заблудил се е нейде в навалицата, подхванат от движението. Ще ни намери.

Но Джек, силно обезпокоен, не млъкваше:

— Моля да вземете незабавно мерки за издирване на изчезналите!

— Какво искате вие: да намеря игла в купа сено? — троснато отвърна шерифът, започнал да разбира, че се е случило най-лошото, което можеше да очаква. Сега вече появата на мерцедеса с картечницата, му стана ясна. Но защо са отвлекли тези никому ненужни, непознати същества — ето кое не му беше ясно. А може би... може би това е първият акт на старателно обмислен атентат?... Може би те наистина са пратеници на враждебна страна и предположението на човека от Съвета за сигурност ще се окаже вярно?...

Тези мисли предизвикаха нервна треска у отговорника на полицията. Той се нахвърли с ругатни върху помощниците си, забравяйки, че сам беше най-близко до бронираната кола...

Ал Хас, слязъл на земята след Джек, разбра, че двамата му другари в третата кола още не са пристигнали и се обезпокои:

— Къде ли са двамата ни другари? — обърна се той към Дул Хай. — Въпреки пищния прием снощи имам чувството, че по-бързо трябва да напуснем тази „гостолюбива“ страна.

— Те знаят координатите на кораба и могат лесно да се ориентират към него. Имат оръжие, резервни апарати за дишане — успокой го Дул Хай. — И моето шесто чувство обаче ми подсказва, че трябва по-скоро да заминем.

— Сега не можем да мислим за това — отвърна загрижен Ал Хас. — Дано не се е случило нещо лошо с Ли Фай и Мен Лу... Ето, и нашият придружител е разтревожен... Трябваше да се движим с креслата.

Докато чакаше, привлечен от големия шум в зданието на борсата, Джек влезе вътре. Тълпи от хора се блъскаха пред едно гише. Той приближи и попита възрастен гражданин:

— Какво става тук?

— Не знаете ли: бият се за космическите акции. До вчера никой не ги купуваше, а днес — сам виждате...

Гражданинът се оказа словоохотлив и му разказа, че преди повече от две години било основано акционерно дружество за постройка на транспортна станция на Марс. Акцииите на дружеството се закупували само от наивници и психопати, но пристигналият вчера кораб от Марс разкрива нови перспективи на дружеството, бъдещето му вече се очертава в нова светлина и ето...

— Цената на акциите стигна неимоверни размери — посочи той огромното светещо табло за движение на цените.

Джек със завист помисли, че и тук го бяха изпреварили. Той наистина бе чувал за такова дружество, но се бе отнесъл към него с присмех. Поколеба се дали да чака ред за купуване на акции, но като се сети за гостите, изтича навън и се погрижи да ги прибере, почти задушени от тълпата, в колите.

Усилията да се намери изчезналата кола се оказаха безрезултатни. След като лично обиколи половината град, шерифът така се разстрои, че не искаше и да чуе за настаняването на тримата „марсиани“ в хотела или в кораба им, а ги остави в полицейското управление, гдето ги бяха отвели, за да изпълни нарежданията на сър Арчибалд за разследването им.

Чужденците нямаха никаква представа накъде ги водят; те дори предполагаха, че отиват към предназначаната цел, към находищата на жълтия метал, и предполагаха, че двамата им другари са вече пристигнали там, а те са задържани от непредвидени обстоятелства.

Но в управлението трябваше да констатират, че са попаднали в някакъв странен, чужд за техните представи институт. Двама полицаи отведоха нейде лекаря Хай Мел. Той се завърна едва след час полузадушен, изтерзан и нямаше сили дори да продума.

Джек смътно се досети какво е извършено над него и попита със свито сърце шерифа:

Нима си позволихте такова издевателство? За какво издевателство става дума? Струва ми се, че вие също поехте

ангажимента да се погрижите за тяхното разследване.

— Да, но не така, както вие го вършите! Ставаше дума да се подведат, за да се разконспирират, сами да разкрият картите си...

И те ги разкриха! Какво, мислите, означава изчезването на двамата? Можем ли да знаем къде са те сега и какво вършат? Какво ни подготвят, а? Вие нищо не разбирате, но аз... аз нося цялата отговорност! Моля да не се месите в работата ми, иначе нищо няма да ме спре да взема нужните мерки и спрямо вас, въпреки декларацията ви — която впрочем никой не е проверявал, — че принадлежите към фирма, член на Доларландското дружество за индустриална сигурност. Да!... Няма да позволя тези тук да напуснат стените па управлението, докато не намерим останалите!

Разбира се, шерифът старателно криеше догадките — си за появата на колата с картечницата. Той дори не се издаде, че беше я видял. В безмълвен съюз с него и останалите полицаи от ескорта по пътя към борсата не споменаваха нищо по този въпрос.

Двама полицаи получиха нареждане да отведат в стаята за „изследване“ втория по ред чужденец, ала Хай Мел, все още задъхан, викна:

— Не, не — не отивайте с тях, Дул Хай! Вие нямате представа... Ал Хас, не разрешавайте!

Ал Хас дори не го изчака да се доизкаже. В ръцете му блесна малка металическа игла, с която леко бодна близкия полицаи, а след него — и шерифа. Дул Хай направи същото с хваналия го За ръка полицаи. Шерифът и двамата полицаи се олюляха и паднаха в креслата си — чужденците се погрижиха да не паднат на пода.

Развълнуваният Джек нищо не разбра. Той успя само да забележи, че с шерифа става нещо особено и помисли да му помогне, но противно на желанието му някаква сила го накара да излезе от кабинета, следван от чужденците. Полицайте в коридора не направиха опит да спрат групата. С тях ставаше нещо особено: не можеха да мръднат от мястото си, сякаш бяха парализирани. В двора Джек и чужденците се качиха в дежурната кола; под властния поглед на Ал Хас шофьорът не чака нареждания, а за няколко минути ги откара до кораба. Някакво лениво спокойствие обхвана Джек, главата му се изпразни от мисли и щом се намери в кораба, заспа.

— Нека спи — рече Ал Хас. — Той ни е необходим, за да можем с негова помощ да намерим другарите си. Сега — на радиостанцията! — заповяда той. — Най-лошото е, че липсва именно бордовият ни инженер Мен Лу, без когото не можем и да мислим за полет в космоса. Търсете! Колко е зле, че нашите биофизици не успяха да усъвършенствуват телепатора за долавяне на мисловите вълни от подалечни разстояния!...

Във въздушното пространство над планетата Земя в същия миг се разнесоха непознати досега сигнали. Те бяха уловени от радиостанциите на множество страни, но никой не можеше да ги разшифрова. В предпазливия Доларланд успяха да засекат координатите им и не бе трудно да се досетят, че те не случайно съвпадат с мястото, където се намира пристигналият кораб. Навред в страната полицията бе вдигната на крак. Състоя се дори екстрено съвещание на правителството, на което не се стигна до никакво решение. Та какво решение можеше да се вземе, когато никой не знаеше съдържанието на изпрацаните сигнали! Радистите от всички краища бяха единодушни само в едно: сигналите, които се повтаряха непрекъснато цялата нощ и на следното утро, повече напомняха викове за помощ на изпаднали в беда люде. Веднага бе изпратена комисия в станалия знаменит град Д., за да бъде на място разкрита загадката.

А Дул Хай продължаваше да предава: „Мен Лу, Ли Фай! Обадете се! Търси ви Михела едно. Обадете се! Търси ви Михела едно. Мен Лу, Ли Фай, обадете се! Намираме се на познатите ви координати...“

Отговор нямаше. Стана ясно, че другарите им са в положение, което прави невъзможно използването на джобната радиостанция.

ГЛАВА VI СЪЮЗНИЦИ

Немирни слънчеви лъчи надничат през спуснатите завеси, но картината в стаята едва ли може да събуди нежни чувства. Всичко е потънало в кадифе и коприна. Дебел килим застила пода и заглушава всяка стъпка. На мекия диван, отрупан с възглавници, се изтяга джентълмен с пура в уста. В позата му се чувствува нервна напрегнатост — на сър Арчибалд наистина вече дотегна принудителната почивка: и най-приятните състояния стават неприятни, когато продължат много. От сутринта той беше изчезнал от лицето на земята за целия свят, с изключение на личния му секретар Стефенсън, който приемаше в домашния кабинет на сенатора съобщенията отвън и докладваше само най-неотложните.

Привечер сър Арчибалд се реши да напусне уединението си и слезе в кабинета си. Позвъни на шерифа по телефона:

— Какво научавам, шериф, вярно ли сте съобщили на моя секретар, че...

В слушалката се счу неясно мърморене.

— Говорете по-ясно, моля! Вярно ли е, че са изчезнали двама от нашите гости?

— Не двама, а всички, сър.

— Какво говорите! Всички?! Но аз зная само За двама! — скочи от стола си сър Арчибалд.

— Най-напред двама, а след това и останалите трима, заедно с този тип — извинете за израза, — Джек Молнар.

— Но вие бяхте длъжни да ги задържите!

— Задържах трима. Цял ден прекараха тук... „Изследвахме“ ги, както наредихте... Не се решавах да ги отведа някъде, пред вид очакваните действия от страна на тези, които отвлякоха двамата... И ето на: изчезнаха от собствения ми кабинет!

Как е могло да стане това? Шериф, вие ще отговаряте за невниманието си! Да изчезнат под носа ви, и двата пъти във ваше присъствие! Да — и двата пъти!

И двата пъти бях поетапен в невъзможност да се противопоставя! Освен тона имайте пред вид, че ще подам оплакване по-нагоре. Не мога да рискувам живота си! Първия път насочиха картечница в гърдите ми, втория път пуснаха в действие неизвестни ми наркотици, които ме упоиха и попречиха да...

— Наркотици? Какви наркотици, кой пи е пуснал в действие? — прекъсна го сър Арчибалд. — Говорете по-ясно, моля!

— Наркотици. Тук те ме омаяха с нещо, което действа от разстояние. Самите полицаи от охраната в коридора и двора са били също упоени по неизвестен начин и арестуваните са избягали.

— Проверихте ли кораба им?

— Няма никакви белези на живот вътре в него.

Сенаторът затвори телефона без всякакво предупреждение, за да го вдигне отново след десет минути. Този път разговорът носеше още по-тревожен характер и тон:

— Шериф, вие ли сте? Още ли сте в кабинета си? Не мога да разбера какво правите там и защо бездействувате! Да не би мозъкът ви да се е отказал въобще да работи?

— Не зная по какви причини се отнасяте така с мене, сър.

— По причина, че докато вие спите, лицата, за които лично сте отговорен, пълнят ефира с някакви странни съобщения, чийто шифър никой не може да разкрие и чието предназначение и съдържание не са известни никому. Кой знае какво още ще ни дойде до главата.

— Изпращат шифровани съобщения ли? Че откъде?

— Откъде могат да ги изпращат — от своя кораб! От този троянски кон, който те вмъкнаха в нашия град с ваше съдействие. Да, да — с ваше съдействие, защото вие имахте непредпазливостта, без да ме попитате, да го довлечете тук, в самия център на града!

— Но аз дойдох при вас...

— Дойдохте! Кога дойдохте? Когато вече бяхте разпоредили всичко и на мене не ми оставаше нищо друго, освен...

— Освен да устроите банкет в тяхна чест! — злъчно успя да вметне шерифът сред потока от думи на видния гражданин.

— Да, банкет, защото вие ме заблудихте!

— Не забравяйте, сър, че именно аз ви предупреждавах — имам за това и свидетели!

— Предупреждавахте ме, а не изпълнихте задължението си да разследвате тези опасни...

— Изпълнено е, сър, изпълнено — прекъсна го пак шерифът.

— ...тези опасни — не зная как да ги нарека — продължаваше сър Арчибалд, без да чува, или се правеше, че не чува, — защото това не са хора...

— Да, наистина! — прекъсна го шерифът. — Ние изследвахме кръвта им. Не може да се определи: някаква съвсем неизвестна кръвна група... Нашите хора се произнесоха, че не могат да зачислят пришълците към никоя раса...

— А проверихте ли ги с апарата за...

— Детектора за лъжи? Да. Апаратът неизменно отбелязва смут в сърцата им. Комисията заключи, че са опасни конспиратори, които нищо не може да принуди към признания. Обаче смущенията в сърдечната дейност достатъчно говорят вместо тях.

— Хм... да, да... Ясно! Ще трябва да обединим силите си, тъй като и двамата носим отговорност за реда в града и мира в страната. Първо: трябва да се превземе корабът им, за да бъдат лишени от възможността да правят съобщенията си. Това едно; второ: да се открият изчезналите двама...

— Откриването им, сър, най-лесно можете да направите именно вие — отвърна шерифът с такава злъч в гласа, че сър Арчибалд се почувствува смутен.

— Какво искате да кажете, драги?

— Това, което казвам — нищо повече, сър, нищо повече!... Смятам, че в града съществува една мощна организация, не съвсем чужда вам...

— За каква организация говорите, шериф? Вие сте си загубили ума!

— Не, сър, не съм си загубил ума — твърде добре зная какво говоря. Сутринта на мястото, където стана отвличането, аз лично видях бронирания мерцедес на тази организация с насочено срещу мене картечно дуло... Да, да: не се съмнявайте в думите ми! А един от моите агенти ми донесе, че вашият личен секретар е бил видян в шест часа сутринта на едно място, което...

— Моля, престанете! — прозвуча заплашително гласът.

— Аз също смятам, че няма нужда да продължавам... Не ми е ясно само защо искате да стоварите отговорността върху мене!

— Такива намерения не съм имал! — даде отбой сър Арчибалд.

— Веднага прецених, че ако вие сте предприели някакви действия, те са могли да бъдат само... в интереса на обществото и държавата — продължаваше неумолимо шерифът, решил веднъж завинаги да постави нещата на място. — Затова и мълчах, като смятах, че вие ще прецените правилно моето поведение и ще ми отдадете заслуженото, а вие...

— И няма защо да се съмнявате в това, стига само... да успеем... Но, да се уговорим окончателно: направете всичко възможно да превземете кораба — сега това е най-важното. Да спрат сигналите им! Получавате подкрепа: във ваша помощ идат опитни детективи от центъра. От самия център, разбирате ли?

— Разбирам, но не виждам с какво ще ме облекчи това. Детективи са нужни да открият нещо, което е неизвестно. А ние знаем добре къде се намира корабът. Тук няма нищо' за издирване, а само за превземане. А как ще се превземе — не зная: това е истинска крепост.

— Ех, и вие! Крепост! Един кораб! И то направен от стъкло!

— Стъкло ли? Стъкло, по-издръжливо от всякакъв метал, сър! Ние дори не знаем дали то се топи като металите, или изобщо е неразруσιμο. Но аз съм поел ангажимент и се надявам да проникна в тази крепост. И без това тези приятели ми дължат реванш — за упойката и за някои други работи... Що се отнася до отвлечените двама — радвам се, че не се безпокоите за тях.

— Кой ви е казал, че не се безпокоя? Имате задължение да издирите и тях, да ги сложите под ръка заедно с другите.

— В какъв срок, сър? Предполагам, че ви е нужно време...

— Никакъв срок: веднага. Нямам желание тези съмнителни лица да ни сервират атентат или нещо подобно... Но ще говорим допълнително — рече сър Арчибалд и пожела лека нощ на шерифа.

Последният остана пак озадачен. Смяташе, че си е изяснил поведението на сенатора, а сега просто не знаеше какво да мисли. Трудно се разгадават гатанки.

А сър Арчибалд въздъхна след този напрегнат разговор и изтри потта от затлъстялото си, въпреки ежедневиия масаж, лице. Размисли още известно време и бързо набра друг номер:

— Ало, ало!... Вие ли сте, Стефенсън? Има ли новини? Да? Добре. Подгответе всичко, както говорихме. Особено пресата. Да. Никакви изменения. Допълнителните нареждания ще получите тук — намерете време да се явите при мене. Чакам ви след един час.

После потри ръце и понеже беше човек на удобствата, премести се и се отпусна върху едно от меките кресла. Работите се нареждаха според желанията му. Само тези тайнствени съобщения всяваха смут в нормалния ход на мислите му. Той не се съмняваше — и може би единствен в цял Доларланд, — че съобщенията не бяха нищо друго освен повик към отвлечените чужденци. Разбира се, такива учени, пребродили космическото пространство, не могат да не владеят изкуството да поддържат връзка по етера. Дано само шерифът успее да сложи ръка на кораба им. Ако ли не, ще се наложи този кораб да бъде отдалечен за известно време... Не се знае с каква техника разполагат и какво могат да предприемат от него... Да, да: преместен далече или... ликвидиран... Пристигнаха съобщения, че утре тук ще наводнят учени... Л те не бива да виждат засега кораба, не бива!... По дяволите техните научни интереси — сега друго е по-важно, друго!...

ГЛАВА VII

РАЗДЕЛЕНИ

По същото време двамата чуждопланетници седяха един до друг в ъгъла на някакво подземие със здраво свързани назад ръце, лишени от възможността да се движат и допи ла разговарят помежду си.

Подземието беше една от онези кръчми, които могат да се видят в покрайнините на големите доларландски градове и в които си дават среща представителите на утайката на обществото и на върховете му.

Опрени на дървен тезгях, седяха двама души с черни блузи и черни маски на очите. Единият от тях беше истински гигант. Зад тезгяха застана трети мъж, който би всял страх и у най-безстрашните: едната половина на лицето му сякаш липсваше. Там се червенееше някаква тъкан, но нямаше нито око, нито буза. Лицето като че бе изрязано с нож наполовина. Той сложи на тезгяха две чаши и наля в тях уиски със сода. Едва тогава другите двама свалиха маските си, глътнаха на един дъх питието и подложиха отново чашите си.

— Имаше ли затруднения? — запита човекът с половин лице.

— Не. Полицията, както и трябваше да се очаква, не мръдна пръст. Смешно беше да се гледа как ги отвлякохме под носа ѝ.

— Не сме имали досега такава чудновата плячка — засмя се дрезгаво вторият. — О, я ги погледнете: не ви ли приличат на риби?

Гигантът взе в ръце пълно шише с чаша и се запъти към пленените.

— Освежете се! — ревна той. — Разходката ни не беше много дълга и не вярвам да сте се изморили, от лежане, но ние сме възпитани хора.

Тогава видя, че ръцете им са още свързани. В изблик на добри чувства сложи върху близката маса шишето, като го захлупи с чашата, и преряза с нож вървите. После напълни чашата, подаде я на единия:

— Няма опасност да избягате, от мене да мине. Хайде, пий!

Пленникът пое в ръка чашата и не знаеше какво да прави с нея, защото шлемът му пречеше да пие, а не се решаваше да го свали.

Задържа чашата в очакване да види какво ще последва. Гигантът едва сега съобрази, че устата му е плътно затворена от шлема.

— Виж ти, същински средновековни рицари в броня! — провикна се той със своя гръден, дрезгав глас през смях. — Я ми кажете, гълъбчета, и женичките си ли оставяте у вас в такава броня? Чувал съм, че рицарите оковавали жените си да не им изневеряват, ха-ха-ха! — изсмя се и с грубо движение се опита да махне шлема на Мен Лу, за да открие устата му. Мен Лу инстинктивно дръпна глава назад. Това, изглежда, разсърди гиганта. Той вече се бе подкрепил достатъчно с уиски и с упоритостта на пиян човек продължи да тегли шлема.

Ли Фай направи знак на Мен Лу да се подчини. Той внимателно свали шлема си и пое послушно чашата. Но великанът така я притисна към устните му с огромната си лапа, че всичкото питие се изля наведнъж в гърлото на Мен Лу и го задуши.

— Виж ти каква риба муцуна! — обърна се доларландецът към другарите си. — И това ми било човек! Пий, риба такава! — напълни той отново чашата и се опита пак да я излее в гърлото му. Двамата му другари приближиха да вземат участие в сцената, ухилени гледаха страдащия Мен Лу, надничаха в устата му, по голата му брада и пиянски цъкаха с език.

А Мен Лу се задушаваше. Отблъсна с отвращение втората чаша, закашля се и посиня. Гръдният му кош бе притиснат от огромната тежест на земната атмосфера, дробовете му се свиваха от обилието на кислород, погълнатото питие изгаряше вътрешностите му. Той се сгърчи в конвулсии.

— Сложете Си веднага шлема, Мен Лу! — викна Ли Фай.

Мен Лу вдигна ръце да прикрепи шлема, но единият от тримата му го издърпа. Те се заливаха в смях, като гледаха отчаяните му усилия да поеме глътка ценен въздух.

— Мята се като риба на сухо! — крещеше истерично човекът с половин лице.

— Я да видим какво имат те под броните си — предложи гигантът и се нахвърли върху Мен Лу, опитвайки се да свали скафандъра му.

Тогава Ли Фай разбра, че трябва да се намеси. С неподозирана сила отхвърли настрана нахалника и като обясняваше учтиво, че

другарят му не може да живее без скафандър, започна да му слага шлема.

Мен Лу изпадна в състояние, когато мисълта престава да работи. Почувствува виене на свят, вътрешностите му се преобърнаха и свиха като изстискана гъба; загуби съзнание, олюля се и щеше да падне, ако Ли Фай не го беше задържал.

В този момент от дъното на крчмата се показва жена. Изглеждаше много красива с черните си къдри, червена рокля с открити гърди и украсени със златни гривни ръце. Тя приближаваше бавно с цигара в уста, но изведнъж схвана особеното положение, спусна се и избута настрана мъжете. Наведе се над Мен Лу и оправи шлема му с помощта на Ли Фай. След миг Мен Лу започна да диша нормално.

— Ще го уморите! — викна тя и гласът ѝ, противно на красотата ѝ, прозвуча грубо. — Не виждате ли, че те не могат да дишат нашия въздух? И вестниците писаха за това!

— Голяма работа! — отвърна гигантът. — Откога жените започнаха да се месят в мъжките работи? Или се влюби в тази риба?

— Трябва да имаш малко пипка тук — чукна тя злобно с изразителен жест главата му. — За тях ще ни се държи сметка, аз ти казвам!

Гигантът я изгледа застрашително и пристъпи крачка напред.

— Или мислиш с краката си? — продължа тя предизвикателно. — Кой ти е казал да ги убиваш?

— От жена ум не ща! — приближи той още повече до нея. — Стига и това, че те търпим тук!

Тя не се изплаши, гледаше го с такъв злобен поглед, че той се разтрепери от яд. Ръката му, на която грозно изпъкваха дебели сини жили, изведнъж се протегна и я хвана за гърлото. Жената не успя дори да изписка.

Ли Фай моментално отпусна на земята Мен Лу, направи само една крачка и заби иглата в ръката на мъжа. В същата секунда гигантът разтвори ръце и се стовари тежко на земята, без някой от неговите другари да му се притече на помощ; те дори гледаха с удоволствие станалото.

— Ах, ти го уби! — промълви Мен Лу, току-що дошъл на себе си и отворил очи. — Не трябваше.

— Пуснах му съвсем малка доза — отвърна Ли Фай, — но в бързината може би малко съм прекалил... Ще му дам противоотрова и след няколко минути ще дойде на себе си. Налагаше се: щеше да убие жената.

Двамата чужденци наблюдаваха красавицата с възхищение и недоумение. На гърлото ѝ се открояваха червените следи от пръстите на великана.

Ли Фай внимателно почистваше с кърпа иглата, с намерение да я прибере. Човекът с половин лице грубо я издърпа от ръцете му, но жената подскочи и я взе пък от него.

— Давай! — викна заплашително той.

— Да не си мръднал! — отвърна тя и насочи иглата към него.

Човекът с половин лице побледня от яд, но не посмя да приближи. Даде си безразличен вид и се обърна към падналия на земята.

— Отнеха и последното ни оръжие! — прошепна Мен Лу. — Все пак добре е, че попадна у жената... И как успяхте да запазите иглата, Ли Фай, нали бяхме щателно обискирани?

— Скрих я в ръкава на скафандъра — поясни Ли Фай, — когато ни свалиха от колата. Още тогава почувствувах нещо лошо в поведението им, в черните им наочници... Не можах да я открият. Сега вече сме лишени от всякакво защитно средство, освен ако тази жена ни я върне — струва ми се, има такова намерение... Взеха ни радиостанциите, искат да ни откъснат от другарите... Нападат неочаквано, подло... Попречиха ни да се противопоставим...

— Ужасно! До мига, в който ни овързаха, не можах да разбера намеренията им. Погледнете: дори на другаря си не помагат! Погрижете се за него, Ли Фай, аз съм още изнемощял.

Ли Фай повдигна главата на падналия и я сложи на коленете си. Взря се внимателно в бледото му лице, бръкна в джоба на скафандъра си, извади малка ампула, счупи я и изля съдържанието в устата му. След малко той се раздвижи, но остана със затворени очи.

— Какви добри същества! — рече съчувствено жената. — А вие искахте да ги убиете. На, помагат на Джими да се свести. По-добре да го бяха оставили да умре, светът нямаше да загуби нищо...

Всички гледаха как очите на Джими се въртят грозно в орбитите си под спуснатите клепащи и все още не можеха да се отворят, когато в

помещението влезе още един мъж. Те бяха гърбом към вратата и не го забелязаха навреме. Той приближи с бързи крачки, изгледа жената, после спря поглед на лежащия и рече заплашително:

— Кой направи това?

— Джими щеше да задуши Изабела... Марсианецът се притече на помощ — отвърна човекът с половин лице и посочи Ли Фай.

— Джими искаше да умъртви един от тях — започна да се оправдава красавицата — и понеже не позволих, разсърди се...

Новодошлият подритна с крак гиганта, разбра, че вече идва на себе си и се отстригна към тезгяха.

— Налей! — заповяда на човека с половин лице, като му посочи чаша. — Никой няма право да предприема каквото и да било без мое знание и разрешение! — допълни твърдо с навика на човек, свикнал да му се подчиняват, и извърна очи към ставащия Джими. — Марсианите са отвлечени по важни съображения, има да играят голяма роля. Никой да не е посмял да се допре до тях!

— Трябва да им се създадат подходящи условия за живот — застъпи се Изабела, подпряла лакът на тезгяха до новодошлия.

— Ти се прибирай! — остро я прекъсна той. — Колко пъти съм ти казвал, че нямаш работа тук? Хайде!

Тя покорно тръгна и излезе.

— А вие разбрахте, нали? — обърна се той към мъжете и се понадигна от стола, сякаш се готвеше да отбива нападение.

— Слушаме, шефе! — каза третият от мъжете, останал досега безучастен. Смразен от погледа на шефа, не се реши да остане до тезгяха при него, а взе шише, отдалечи се, седна, напълни чашата си и вдигна крака върху масата.

Ли Фай и Мен Лу следяха с растящо недоумение сцената.

— Какви груби нрави! — промълви Мен Лу. — Струва ти се, че си попаднал в предисторически времена...

— А нима бяха по-меки нравите на онези, които превърнаха в пепелище цяла планета? — тъжно се усмихна в отговор Ли Фай. — За нас сега съществува само един въпрос: къде са другарите ни, дали са успели да се отскубнат от земните хидри и да се доберат до кораба? Това е малко вероятно, но ако са там, те няма да ни изоставят. Корабът е съоръжен с мощна техника, можем да воюваме с армия земни хора... Само да ни намерят! Нямаме никаква възможност да дадем признаци

на живот, освен ако по телепатичен път доловят нашите мисли... Но и тогава няма да научат нищо повече от това, че сме живи...

На другата сутрин Джек се събуди в добро настроение. През време на съня в съзнанието му съвсем се бяха заличили събитията от предния ден. Внезапно си спомни, че му предстои да се свърже с филмовата къща, от която получи предплата за документалния филм. Трябваше веднага да се обади, както уговориха. Колко ли е часът?

Ръчният му часовник сочеше четири: спрял! „Дявол да го вземе, колко ли е часът наистина?“ — помисли той и се надигна от креслото, в което беше преспал. До прозореца стоеше замислен Ал Хас. Наблюдаваше нещо съсредоточено. Джек се изправи и отново падна в креслото: корабът се клатеше, следователно — беше в движение. Дали не са отлетели в космоса, докато е спал?!... Подпря се здраво на облегалото, успя да се изправи и изтича до Ал Хас. Погледна навън — пътуваха по междуградско шосе в ненаселена област... Къде и защо?

Джек хвана двете ръце на Ал Хас и с думи и жестове се опита да поиска обяснение на въпроса си. Но той вдигна само рамене, накара го да се наведе повече към стъклото, посочи му: голяма кола влачеше кораба на буксир, завързан за нея със стоманени въжета. Пред тази кола се движеха още три малки. „Отвлечени!“ — мина светкавична мисъл през ума на Джек. Местността му беше непозната.

Корабът внезапно спря след около половин час по пресмятанията на Джек, съвършено разстроен от обстоятелството, че му бе попречено да завърши своя хубав бизнес, че може би ще трябва да плаща на филмовата къща неустойка на договора, а и от това, че се движат в пълна неизвестност. Веднага забърза към изолационната камера; Ал Хас разбра намерението му и го изтласка навън.

Щом скочи от стълбата, Джек изтича при водещата кола. В нея седяха двама непознати мъже.

— Къде отвозвате кораба? — попита, задъхан от тичането.

— Вие ли сте Джек Молнар? Да? Шерифът поръча да ви кажем, че сте снабден с пълномощия да разведете гостите из златните мини. Не бива обаче да се допуска никакъв контакт с тях: намират се, така да се каже, в домашен арест.

Джек наведе глава. Какво можеше да направи? Все пак утешително беше поне това, че пътуват към златните мини и още не всичко е загубено. Начаса се примири и се настани в една кола, за да

бъде по-свободен в действията си и да има другари за разговор. Пък и не е приятно да стоиш непрекъснато с кислородна маска на главата. Още в първата станция изпрати дълга телеграма на Морион и след това вече пристъпи към работа. А работа имаше много; трябваше да се възползува от всички възможности в златните мини, а за това беше нужна дълга подготовка, която погълна цялото му внимание.

Чуждопланетниците също не сучаеха. Всички имаха определена задача: събираха материали, записваха наблюденията си, подреждаха проби от руди и хербарий' от различни представители на растителното царство. Дул Хай непрекъснато стоеше до радиостанцията, изпращаше тъжно сигналите си, викаше изчезналите другари и не откъсваше ухо от приемателя, за да не пропусне мига, когато те ще се обадят. Станцията ловеше хиляди вълни от предаванията на земните хора, но нито една от тях не носеше познатите сигнали на роден език.

— Сигурен съм, че са живи; долавям това по телепатичен път от техните внушения... Но в каква ли беда са изпаднали?

— Не могат лесно да ги унищожат — отвърна Дул

Хай. — Те познават изкуството да се приспособяват към най-лоши условия... Освен това могат да се справят със стотици нападатели: поразяващата игла изстрелва упойка и от разстояние, а ние проверихме действието ѝ върху земните хора. Ще чакаме. Стига да успеят по някакъв начин да ни съобщят точното си местонахождение, за минути ще ги открием... Засега не бива да влизаме в открита война със синовете на планетата Земя, все още има възможност да постигнем разбирателство. В най-лошия случай ще се наложи да използваме като водач нашия придружител чрез хипноза... колкото и неприятно да е това...

Нощите прекарваха на смени край радиостанцията, за миг не изоставяха поста си, макар че биха могли да използват за целта и робота. Ал Хас се опитваше да разбере от Джек нещо за другарите им, но в главата на Джек имаше пълен хаос по този въпрос и нищо определено не издаваше...

ГЛАВА VIII

ГРИЖИ

Втори ден вече Александър Егорович Липаев се отправяше към кабинета си в Института, без да отрони дума, само кимваше глава за поздрав. Знаеше се, че когато минава мълчаливо край портиерната, непременно си има сериозни тревоги. Затова портиерът поклати съчувствено глава, като го гледаше как тежко изкачва стълбите. В този момент директорът се обърна, видя израза на лицето му, разбра. Насили се да се усмихне и вдигна рамене, сякаш искаше да каже: „Какво да се прави, животът е такава неща... Не ни е лесно на нас, старците...“

Александър Егорович влезе в кабинета си като чужд, ядно извади от чантата си куп вестници, погледна ги с едно око и ги хвърли на писалището. После надникна в заглавната страница на най-горния, изпуктя и посегна към телефона. Едва опря ръка на слушалката, оттегли я, приближи до креслото, отпусна се и се замисли.

Спомни си съчувствения поглед на портиера, а след това в съзнанието му изникна образът на жена му, Ана Ивановна. Е, с нея беше още по-зле, май че я остави със сълзи на очи... За втори път посегна към телефона: трябваше да ѝ се обади, да я успокои; с нищо не беше заслужила такава държание... Но и този път не се реши да набере номера. „Ще потърпи, тя е свикнала“ — рече си: Не може да се отрече, тя винаги е понасяла героично всичко. Добила бе навик да приема в реда на нещата обстоятелството, че в нейния живот властвува един закон и един дълг: да се грижи за него. Започна още от онези паметни дни, когато той излезе от къщи през един мъглив октомврийски ден и подхвърли мимоходом, че има важна работа. Оттогава тя привикна да търпи и чака. И в това безропотно търпение имаше нещо колкото привлекателно, толкова и досадно. В дните, когато той биваше овладян от грижи, нейната безмълвна привързаност се превръщаше в бреме. Досаждаше му подчертаното ѝ отношение към него като към човек, роден за велики дела, а тя — само да го крепи. Мълчи и не пита, чака той сам да заговори. „А нима няма да е

по-леко, ако попиташе?“ — сърдеше ѝ се той... А какво ли прави сега, останала сама в огромния дом, където нейната слабичка фигурка се губеше? Видя я тъй самотна и изоставена, че сърцето му се изпълни с жал. Доведе я чак тук, неизразимо далеч от единствената дъщеря и от двете момчета-внучета, които обичаше с обич, на каквато беше способна единствено тя... В Москва при това имаше познати, можеше да отиде при тях в такива дни, да побъбри и се развлече, ами тук?... Е, няма що: трябва да телефонира!

— Ана, вие ли сте? — попита той, сякаш можеше да бъде някой друг с нейния глас. — Е, май че... май че сте плакали?. На толкова ми прилича. Е, няма нужда, няма нужда — нищо не се е случило де! Исках да ви помоля да не се тревожите за мене. Излишно е. Напразно... пък и всичко мина. Хайде, успокой се, бабичко ти моя единствена!...

Вслуша се с много нежност в нейния ласкав старчески шепот. Поусмихна се на припрените ѝ уверения, че съвсем не се е тревожила — няма за какво и не разбира защо мисли така... Обеща ѝ на обед да се прибере по-ранко и затвори телефона с чувството, че е свалил от плещите си поне това бреме. Отново се усмихна на нейната наивна вяра, че не забелязва състоянието ѝ. Съвсем неочаквано си спомни как беше се прибрал след революцията, когато тя бе загубила всяка надежда. С каква радост го посрещна!... Не отрони дума да се оплаче от мъченията, претърпени заради него след нахлуването на белите в града, нито за дългите гладни дни... Нищо! Отклоняваше въпросите му с усмивка и винаги гледаше напред в бъдещето. Такава жена!... И как пълно беше тяхното щастие, когато се роди дългоочакваното дете! Оттогава той почна да дели с малката дъщеричка топлите майчини грижи на Ана и можеше да си поотдъхне от нейната почти тиранична нежност. Усмихна се още веднъж на спомените и посегна отново към вестниците.

На вратата се почука. Без да мисли, натика вестниците в отвореното чекмедже на писалището, сякаш бяха поверителни книжа, каза „да“ и устреми поглед към вратата, с намерение веднага да отпрати дошлия.

Беше Лида Андреевна.

Професор Липаев се усмихна с облекчение: обичаше тази своя сътрудничка с бащинска нежност. Не само защото винаги му

напомняше собствената му дъщеря или защото бе дъщеря на прославен в Отечествената война моряк; обичаше я заради задълбочения ѝ интерес към науката, за несломимата ѝ енергия във всяко дело, за умението ѝ да се вслушва в съветите му с чудно внимание и да ги изпълнява творчески, за новите ѝ необикновени хрумвания, които често го поразяваха. Посрещна я усмихнат, без да си дава сметка за чувството, че именно тя е лицето, което в момента му е най-необходимо.

Лида Андреевна застана на вратата някак сконфузена.

— Какво има? Случило ли се е нещо? — попита той, озадачен от необичайното ѝ поведение — тя, винаги стремителна, настойчива и открита като ясен ден.

— Казвайте, казвайте! — настоя той. Стана, хвана я за ръка и я настани в едно кресло, а сам седна срещу нея.

— Всъщност... вижте това! — рече тя поривисто и сложи на масата два вестника. — Как е възможно такава нещца!

Професорът, току-що извадил лулата от жилетката си, я запокити в пепелника, отърча до писалището и измъкна от чекмеджето своите вестници.

— Зная! — каза или, по-точно — изръмжа той. — Всичко четох. Чудовищно!... Два дни не мога да си намеря място.

— Защо нашите хора не се погрижиха... — не се доизказа тя.

— Та кой ги пита тях? Това е нечувано! Такова престъпление! Да се съберат съдиите от цял свят, пак не ще измислят достойно наказание за...

— Но нали нашата делегация трябваше да тръгне отдавна?

— Как ще тръгне!... Вие нямате представа какво правят онези от Доларландското посолство! Две седмици отлагат визата им под най-различни предлози. Какво знаете вие, младите, за тия вълци! Прилежно изучавате езика им...

— Александър Егорович! — промълви тя с упрек.

— Е, това за езика... аз вече лошо го казах!... Мисля, че много ви харесват песните им, глупавите им танци... Е, то не се отнася за вас, Лидочка! — погали той ръката ѝ, после продължи сериозно: — Възмутен съм от вдън душа. Не мога да се помиря с мисълта, че астрономи и космонавти от цял свят горят от нетърпение да се срещнат

с първите интерпланетарни летци, между които положително има велики учени, а там...

Професорът не довърши мисълта си, а грабна вестник:

— Вижте само тези заглавия: не е ли истинско кошунство, не е ли срам за цялата ни планета?!... „Мистерията в град Д.“ — зачете с трептящ от възмущение глас. — „Марсиани или маскирани агенти? Кой стои зад гърба на «марсианите»? Къде е корабът — отлетял или укрит?...“ Е, какво ще кажете?

— Четох, Александър Егорович...

— Ако не бяхте направила онези снимки, можеше човек наистина да се усъмни дали е имало такъв кораб, или всичко е било блъф с някаква спекулантска цел... Но ние знаем със сигурност... — И забравил, че се намира пред дама, професорът хвърли с проклетие вестниците на земята, а после се наведе и внимателно ги събра:

— Това са документи... Да, документи, когато светът ще поиска сметка за всичко. Какво си мислят те: че са всесилни? Не, те ще дават един ден отчет!

— Ох, те винаги са съумявали да отхвърлят всяко обвинение с дипломатически трикове и дори с нагли лъжи!

Лида изрече това с такъв неподходящ за възрастта ѝ тон, че професорът не можа да сдържи усмивката си. Но той разбираше възмущението ѝ — нали тя първа бе видяла космическия кораб преди неговото приземяване. Интересът ѝ към него и към екипажа му беше естествен. В оня забележителен ден тя на своя глава бе направила опит да узнае какво става с кораба и вдигна на крак много обществени институти. Той дори не се реши да ѝ се скара, макар напълно да заслужаваше това.

— Най-лошото е, че в момента не можем нищо да предприемем, а по-късно — ще бъде навярно много късно! — рече той съсредоточен.

— Но защо международната организация...

— За ООН ли говорите? Е, ООН преди всичко трябва да се свика на заседание, после да се предложи специална точка в дневния му ред, след това да се прегласува дневният ред... Виждате — тази процедура е много по-важна от живота на героите, извършили нечуван подвиг за пръв Път в историята на нашия свят... Не, ще се наложи утре да отлетя за Москва — неочаквано заключи професорът.

— За Москва ли? — изненада се девойката.

— Да — потвърди той, но нейното учудване в същия миг го накара да почувствува нередното в решението си. — Всъщност никак, никак не е нужно... — добави с тих глас. — Не сме ние единствените в нашата страна, които мислят за съдбата на марсианите... Впрочем съмнявам се... никак не съм сигурен, че те са от Марс, както твърдят... Ще видим, ще видим... Колегите от Центъра не по-малко от нас бързат и се безпокоят... Ще ги бавят, ала не могат да им откажат виза... И те непременно ще намерят космонавтите и ще ги доведат у нас — бъдете сигурна! Ще ги видим, непременно ще ги видим!

След това той потъна в догадки какво ли може да се е случило с кораба и звездолетците. Да се загуби такъв огромен кораб, както доларландските вестници тръбяха, считаше за невъзможно, а да е отлетял, беше още по-невероятно след оповестеното съобщение за мистериозното изчезване на двамина от екипажа...

— Доларландските вълци няма да изпуснат от ръцете си такава ценна находка като този космически кораб. Те ще го изследват, ще снимат точни планове от неговата конструкция, да! — разпалено говореше той пред сътрудниците си, неусетно навлезли в кабинета му един след друг. Влизаха и мълчаливо се заслушваха.

— Възможно е и друго: за да запазят в тайна конструкцията на звездолета, те се стремят да попречат на учените от други страни да се срещнат със звездолетците... Няма друго обяснение. Затова е този истеричен вой на пресата им... Като че корабът е игла, която може незабелязано да изчезне!...

Към обед радиото разгласи нота до правителството на Доларланд за издаване на специално комюнике относно местонахождението и състоянието на космическия кораб от Марс и неговия екипаж.

— С хората, с хората какво става — ето кое е най-важното! — горещеше се професорът. — Нашето правителство е длъжно да мобилизира всички сили и да издействува те да бъдат взети под закрилата на международното право. Налага се даже да се прибави нов постулат, който да урежда положението на дошлите от други планети лица...

На обед групата учени се разпръсна, всеки загрижен за „положението“ на марсианите и за по-нататъшните действия на правителството. Професор Липаев тръгна към къщи е определено решение. „Ана тази вечер ще бъде щастлива!“ — рече си той,

мислейки как ще се свърже с дъщеря си в Москва, научна сътрудничка в Централния институт за астрономия; тя не можеше да не знае какво точно се предприема за чуждопланетниците, въвн от правителствената нота. Освен това чрез нея професорът можеше да подскаже нещичко...

ГЛАВА IX

ДНЕВНИКЪТ НА ХАЙ МЕЛ

Хай Мел, лекарят на експедицията, имаше най-малко работа. И тримата бяха здрави, понасяха задоволително земната атмосфера и повече прекарваха на кораба, където въздухът се освежаваше идеално. Не страдаха от никакви болести. Отначало той се боеше от неизследваните бактерии на разложението, каквито не можеше да няма на непознатата планета, но и този страх отпадна. За да не скучае, Хай Мел пое задължението на изчезналия биолог Ли Фай: събираше руди и минерални проби, подреждаше хербариуми. И пак му оставаше много време. Ето защо се зае да пише личен дневник, вън от редовно попълвания от Ал Хас бордови дневник.

Всъщност думата „пише“ неправилно изразява неговата работа: говореше, а пред него стоеше отворена миниатюрната машинка за писмен и звуков запис. Ако някой от земните жители надникнеше в този дневник, щеше да научи интересни неща...

... Пътуваме по планетата Земя от две денонощия. Изцяло сме предоставили инициативата в ръцете на земните жители, но сме нащрек: загубихме всяко доверие в тях.

Първите мигове след приземяването ни намирахме естествени учудването и суетнята на посрещачите ни; пристигането на същества от такъв далечен свят можеше да обърка всекиго. Вечерта те дадоха тържествен банкет в наша чест. Казаха се много речи, смениха се много куверти, разляха се пития... И всичко това ни накара да сметнем, че сърцата им са изпълнени с радост и вълнение от тържеството на науката и техниката, победили преградите на вселената. Но още на другия ден след банкета земните хора ни показаха свое друго лице. Поведоха ни, както разбрахме от предоставения ни водач, към находищата на един чуден жълт метал, по всички признаци — ценен високо тук.

А се случи нещо съвсем неочаквано. По пътя загубихме другарите си Ли Фай и Мен Лу, настанени в отделна от нас кола — тук те се придвижват с малки четири и петместни коли. Поспряхме малко

и отново ни поведоха. Предположихме, че продължаваме към предначертаната цел, където всички ще се съберем. Оказа се обаче, че ни затвориха в някакъв институт, чието предназначение и досега не можем да определим. Мене отведоха в мрачна стая и ме подложиха на невиджано изследване... Поставиха ме на въртящ стол, заобиколен от четири страни с хора. Сложиха на гърдите ми метална плоча, прикачена към апарат — по всяка вероятност за контрол на сърдечносъдовата дейност. Столът се завърташе; човекът, срещу когото попадах, светкавично задаваше въпрос. Столът се въртеше, попадах срещу друг човек и нов въпрос... При такава бързина естествено няма никаква възможност да се следят дори съвсем повърхностно мислите на непознатите. Съмнявам се дали и хората, които говорят езика им, биха успели да дават своевременно отговори... Какво искаха да узнаят?... Сърцето ми непрекъснато се вълнуваше, бях изпаднал в нервна треска...

После ме поставиха на друг апарат, стегнаха главата ми с метални обръчи, взеха от вените ми кръв... Може би всичко това не би било толкова мъчително, ако имах възможност да дишам нормален въздух, но те бяха свалили шлема ми. Върнаха ме в стаята при другарите полузадушен. Искане да подложат на същото „изследване“ и другите, но аз предупредих Ал Хас. Принудихме се, колкото и некрасиво да бе, да си послужим с поразяващата игла и хипноза, за да излезем от този институт и се върнем на кораба.

На следното утро неочаквано прикачиха кораба ни с метални въжета към свои коли и ни поведоха. Решихме да не се противопоставяме, за да не усложняваме и без това усложнените ни отношения. Разстоянието не би ни попречило да се свържем по етера с Ли Фай и Мен Лу, ако те се обадят, а летателните апарати биха ни отвозили за няколко минути при тях...

И ето — ние пътуваме и пътуваме...

Навлязохме в чудна област, която събуди у нас хиляди чувства и възторзи. Никога очите ни не са се любували на такива пейзажи. Корабът се движи между две вериги планински възвишения, обрасли с гигантски дървета, сплетени от виещи се растения. Нашите представи за растителност не могат да достигнат красотата и величието на тези дървета. В езика ни Дори няма думи, с които да ги опишем. Те се издигат някъде на десетина човешки ръста, а отделни екземпляри

надминават и този предел. Поради изкачването на височина, колите, с които земните хора ни придвижват, напредват съвсем бавно и ние имаме възможност да разглеждаме подробно тези области. Щяхме да бъдем наистина щастливи, ако не ни тревожеше съдбата на изчезналите другари и пълната невъзможност да им помогнем.

Излизаме вън от кораба при всички престои и се ползуваме от времето, когато придружителите ни почиват, за да съберем материали за нашите научни изследвания. Вече сме на голяма височина и можем за малко да излизаме и без скафандри: атмосферата тук е разрежена и се приближава до родната ни среда. Въздухът е добър за дишане, но с голямо съдържание на кислород, който предизвиква у нас най-напред повишено настроение, а после започва да дразни дихателните органи и предизвиква кашлица. През тези дни значително се приспособихме към въздуха. Ето че намерихме кът, в който отлично бихме могли да живеем. Растителността на тази височина стана оскъдна и това е напълно понятно. Намерих един храст, който по всичко напомня нашата хвойна — най-разпространения растителен вид у нас: още едно доказателство, че при еднакви условия се развиват еднакви видове. Не сме видели още други представители на животинския мир освен човека и се питаме дали на планетата съществуват и друг род организми от висш тип. Възможно ли е да няма такива? Или те всички бягат само при вида на човека? Но растителността събужда у нас непрекъснат възторг. Вчера Дул Хай рече:

— Огромно удоволствие би било да живеем в такъв край.

— Ако е удоволствие да се намираш под непрекъснатата заплаха от война — възрази Ал Хас. — Тукашните жители се оказаха коварни, а на нашия изстрадал род му е нужна почивка и спокойствие, не бива да го излагаме на нови страдания.

Той има право. Ние дойдохме на тази планета с надежда за разбирателство и мир, а попаднахме, изглежда, от трън, та на глог...

През дългите часове сред космическото пространство често си представяхме как ще бъдем посрещнати; предвиждахме овации и почести, сърдечна топлина и радост, че за пръв път в историята на вселената мислещи същества от различни планети се срещат след хиляди изпитания...

Питам се, защо хората ни приеха толкова лошо? Защо гледат на нас като на врагове? Единствен младият човек, определен за наш водач

— наричат го с едно трудно за произнасяне име, нещо като Джеймол, — като че изпитва към нас по-нежни чувства, но и той сякаш се ръководи от нещо свое. Никой не ни казва къде са и какво става с двамата ни другари. Съпровождачите ни не правят опит да влязат в разбирателство с нас, не се интересуват от апаратурата на кораба ни, от устройството му, от научните принципи, залегнали в неговата основа... А смятахме, че хората тук са дорасли за общуване с други светове. Всъщност ние не знаем степента на тяхното развитие и все още сме в процес на повърхностни наблюдения. Не е възможно тук да няма учени, за които ние и корабът ни да сме интересен обект... Допущаме тук да са слизали жители на други планети, които са се проявили зле и са ги наплашили. Стремим се да видят истинския ни лик, въздържаме се да използваме унищожителната си техника — дано ни опознаят с добро...

Чедата на планетата Земя ни правят силно впечатление с особеното си, различно от нашето устройство. Виждат ни се смешни малкият им гръден кош и дребният им ръст — стигат до раменете ни. Навярно и ние им се виждаме смешни... У нас най-важен белег за мъжественост се брои големината, ширината и обемността на гръдния кош; стремим се да го развиваме със специална гимнастика. Но не мога да не призная, че има нещо изключително прекрасно в целия облик на тези земни същества. По-специално — в очите. Ние считаме като дефект това, че техните очи са разположени на една плоскост, поради което са принудени да извиват глава всеки път, когато трябва да погледнат встрани/ала очите им са наистина хубави. Оцветени най-различно — от светлосиньо до почти черно, с кафявозеленикави оттенъци, придават разнообразие на индивидите и одухотворяват лицето. Зениците им са някак особени, разширяват се в мрака и добиват тайнствен израз.

Най-силно впечатление обаче ни прави гъстата влакнеста маса, която покрива целите им глави и две ивици над очите. У мъжете с тази маса е покрито почти цялото лице, но те я премахват по специален, неизвестен за нас начин. Зърнах набърже възрастен човек, под чийто обонятелен орган висяха два големи кичура бели влакна. Такава растителност се забелязва и върху цялата кожа на ръцете и краката, различно проявена у отделните представители — вероятно е останка от първобитния им стадий, когато е имала своето естествено

предназначение като защитно средство; на нашата планета за тази цел са се развивали рогови тъкани.

Тази влакнеста маса придава на земните жители малко животински вид, но допринася за разнообразието и красотата им с различните си цветове и форми. Особено красива е тя у жените, които я подреждат в гънки и букли. Пашите жени покриват главите си с разнообразни по цвят тъкани, красив фон на лицето, а тук жените са надарени от самата природа. Поради това много се чудим защо и мъже, и жени носят върху тях някакви калъфи. Смешно ни се вижда да се слага върху една покривка на главата и друга. Навярно това им се налага поради дима и праха в поселищата. Още първия ден разбрахме, че нямат пречиствателни инсталации и дребни късчета неорганична материя из въздуха могат да се видят с просто око. Сигурен съм обаче, че зрението на земните хора е много по-слабо развито и те не виждат като нас.

Направиха ми впечатление техните ежедневници — огромни платна от неиздръжлива, пореста материя, върху която пишат с едри и грозно черни знаци. В сравнение с тях нашите нищожни лентички със ситен шрифт са милиони пъти по-практични и икономични. Младешта ни ги разчита с просто око, а по-възрастните използват прожекционен апарат. Но този апарат се купува веднъж, а ежедневниците се печатат всеки ден в стотици хиляди екземпляри... Много ми се иска да им помогнем в усвояването на нашата система за записи, обаче не мога да го сторя: нито ни питат, нито се интересуват от машините за звукописмен запис, които нарочно демонстрирахме пред тях. Имам желание да надникна в някоя библиотека — как ли съхраняват натрупаните с течение на векове знания и опит, щом писмените им паметници са толкова разточителни?

Най-тежко впечатление ни правят обаче взаимоотношенията между земните жители, както и отношението им към нас. За пръв път се натъкваме на такава грубост и нещо още по-лошо — коварство. Струва ни се, че сме попаднали в ерата на първобитните борби за съществуване, когато висш тип организми са се ръководили само от инстинктите си. Сякаш в този свят не съществува етика; липсват и закони за организираното общество, възпитанието не е проблема... Наистина те живеят в големи, сравнително благоустроени градове, но не само това е признак на висока култура...

Би било много скучно да се разхождаме с тази старинна техника дни и нощи, ако това пътешествие не съвпаднаше с научноизследователските ни планове. Само за мене няма достатъчно работа: никой не желае да се ползува от апаратите на моята система за приспособяване поради вечната грижа за изчезналите ни другари. Тази грижа намали интереса ни към планетата и сега всеки от нас смята пребиваването ни тук само въпрос на време. Моята специалност се оказа излишна през пътешествието ни из космоса, както и тук. Казвам това с болка, защото ми се струва, че съм се посветил на една ненужна наука. У нас бяхме стигнали онези предели, когато всичко около здравеопазването и продължението на живота бе изследвано и установено. Задачата на лекаря остана чисто техническа: да пропагандира и запознава света с предпазните средства. Ала при сегашната продължителност на живота и това е почти излишно: хората се нуждаят от нас само в началото на 150-200-годишния си живот. Нашата година е приблизително около триста и двадесет земни денонощия, по изчисленията на Ал Хас. Оказа се, че лекарят не е нужен и сред космоса. Може би само допълнителната ми специалност — микробиолог — е още интересна...

Дул Хай прекъсна записките ми. Неочаквано се развика и вдигна на крак всички ни: помислихме, че е хванал сигнали от другарите. Всъщност — видял на телевизионния екран необикновена гледка. Излязохме навън. От лявата ни страна се синееше огромна водна шир до края на кръгозора. Вълните леко се поклащаха и блестяха като полиран метал под лъчите на чудно топлото жълто земно слънце. Полите на планинския масив, по който се движим, свършваха в самите води, над които шеметно се спущаха и издигаха нагоре птици. За пръв път видяхме и тук летящи животни.

— Какво богатство! — възхити се Дул Хай. — Ако ние имахме поне хилядна част от тези води, нямаше да стигнем до унищожението, което ни направи безотечественици...

— И въпреки това богатство човеците тук живеят много по-зле от нас — замислен отвърна Ал Хас.

Не можехме да откъснем очи от гледката. Искаше ни се да скочим от висините в това море от течност. Дул Хай непрекъснато правеше снимки. Представям си как ще изглеждат на нашите съотечественици тези приказни картини. А шумът на вълните, който

едва-едва достигаше до нас, сякаш разказваше легенди за невиджани прекрасни светове...

Залисахме се в гледката и забравихме всичко. Изведнъж съсредоточението ни бе прекъснато от виковете на водача ни Джеймол. Обърнахме се назад: хората се бяха струпали около кораба, край тях тичаше Джеймол, дърпаше ги за ръце и ги убеждаваше в нещо. След миг видяхме оксигенов пламък пред наблюдателния пункт на кораба: искаха да направят пробив. Каква цел можеха да имат, освен да нахлуят вътре в наше отсъствие? Джеймол ги разубеждаваше. Устремихме се нататък, но Ал Хас ни спря:

— Не отивайте. По-добре ще е да дадем пример на тези земни мъже, че когато потрябва, не се шегуваме. Липсва им уважение към нас — толкова по-зле за тях.

Послушахме го. Ал Хас е водач на експедицията, най-възрастният от нас и се отличава с мъдрата си разсъдливост. Винаги съм се възхищавал от уменията му да подчинява чувствата на разума си, макар да е надарен с не по-малка чувствителност от нас. Той извади радиопредавателя си, нагласи шифъра и предаде кратка заповед на робота Михи да пусне в действие лазера. За секунда в корпуса на кораба се появи отвор, блесна искра и от инструментите на хората не остана следа, всички бяха изпепелени.

Обърнахме гръб и продължихме да се любуваме на пейзажа — Михи вече щеше да се грижи не по-зле от нас. На връщане забелязахме промененото отношение на хората към нас.

— И все пак те са решени да се погрижат за окончателното ни унищожение, това е положително — рече Ал Хас. — Трябва да бъдем внимателни и готови на всичко. Все забравяме и допусчаме грешки...

— Много по-лесно биха могли да ни унищожат, когато сме вън от кораба — внимателно вметна Дул Хай.

— Да... Но вероятно очакват нещо от нас... Може би да им изясним научните принципи и техническото устройство на кораба ни. Радостно е обаче, че не всички мислят еднакво: Джеймол се опитваше да ги отклони от намеренията им. В негово лице можем да броим един приятел. А това значи, че ще намерим и други приятели. Спомнете си например стария човек на банкета, който прояви такъв жив интерес и неподправена обич към нас... Подчертано личеше, че той стои на много по-високо културно ниво от останалите, вероятно беше учен...

Пътуването ни продължи по билото на планинското възвишение, а след това се спуснахме в равнинна област, сравнително висока над морското равнище. Най-сетне стигнахме до целта на пътешествието, ако вярно разбираме Джеймол. Отведоха ни наистина до някакъв рудник за добиване на жълтия метал — те го наричат „голд“. Тук все още машината не е заменила изцяло живата работна сила; бяхме свидетели на отдавна забравена у нас система на труд. С присъщата си наблюдателност пръв Ал Хас обърна внимание:

— Погледнете работниците, те се отличават от познатите ни вече жители на земята. Различен е не само цветът на кожата, но и формата на лицето и черепа.

— Разнообразието на животинския свят — вметнах аз — не бива да ни учудва, то можеше да се очаква. Планетата е почти два пъти по-голяма от родната Михелас. Ето материал за наблюдения на нещастния ни биолог Ли Фай.

— Не от биологична гледна точка подчертавам това обстоятелство — изясни се Ал Хас. — Взрете се в отношенията между работниците и техните надзиратели. Струва ми се, че съществува деление по расов признак.

В този момент един от надзирателите, които обикаляха с дебнещи стъпки на хищник, се нахвърли върху дребничък работник, грубо го задърпа и разтвори дрехата на гърдите му. Изглежда, искаше да провери дали не е скрил от скъпоценния метал. Работникът простря напред ръце да се защити: страшно беше да се гледат тези почернели от труд ръце със сгърчени в ставите пръсти, сякаш искат да хванат нещо неуловимо. Надзирателят не намери нищо, по необясними причини още повече разсвирепя и му нанесе жесток побой с пръчка, направена от еластична жилава материя. Бедният човек се строполи на земята и от устата му бликна кръв — същата червена кръв, каквато тече и в нашите жили... Тя се плъзна в тънка струйка към земята...

— Кръв! — прошепна ужасен Дул Хай: неговата младост го прави твърде чувствителен, но дори Ал Хас потрепера.

Невъзможно е мозъкът ти да побере факта, че мислещо същество е превърнато от себеподобните в животно!... Част от хората тук сякаш са родени да наторяват със собствената си плът почвата на планетата Земя!... Впрочем едва ли би трябвало да се учудваме: на нашата планета жестокостта се изрази в много по-чудовищни форми

на масово унищожение. Всъщност отвикнали сме от подобни първобитни взаимоотношения...

По-внимателният поглед върху работниците ни увери, че наистина са от друга раса. Следователно тук съществува расово разделение и може би експлоатацията се крепи на тази основа. Помолих Джеймол да произнесе племенните названия на работниците, ето: „ескимоси, индийци“. Разликата между тях и господарите им е съвсем дребна, несъществена. Очите им издават развит ум, но имат малко страдалчески и някак зъл израз, вероятно резултат на жизнените условия.

— На тази планета животът, изглежда, не представлява никаква ценност — пошепна съчувствено настроеният Дул Хай.

Животът!... Оня живот, за който ние поехме трудния неизвестен път на повече от 4 светлинни години, да потърси подходящи условия за продължението му...

Не бих могъл да кажа дали тук бе място за добиване на „съкровището“ на планетата или за унищожение па хора! Нашият Джеймол, иначе добросърдечен, тук намери богато поле за дейност. Сякаш цял гори: непрестанно е в движение, непрекъснато нещо върши. Среща се е работници и надзиратели, прави особен род търговия. Тук още е в сила най-старата система за обмяна на блага. Джеймол събира пясък от жълтия метал, пълни кожени торбички, които крие в нишите на кораба — изглежда, има по-голямо доверие в нас, отколкото в своите събратя. Същото правят и другите ни съпровождачи. Помежду им сякаш съществува съревнование за събиране на жълт метал. Джеймол се изхитри да разменя за него нашите хранителни хапове. Работниците тук, изглежда, системно гладуват, затова нашите стимуланти им правят огромно впечатление.

Видях как Джеймол задигна от колата на другарите си няколко бутилки с упоителните напитки, които всички поемат с голямо удоволствие, и ги размени за жълт метал. Той мислеше, че никой не го вижда и наистина само нашето телевизионно око беше насочено към него. Такъв е тукашният морал: не се свенят да отнемат един другиму различни ценности и го правят с необяснима страст, стига да могат да се прикрият. Благодарение на всевиждащото око на нашия екран аз наблюдавам вече редица такива сцени, от които съм потресен. Чудя се, дали те притежават съвест? Окончателно се убедих, че не ще намерим

онова, за което дойдохме: поселването ни тук би подложило нашите изстрадали сънародници на нови нещастия, не по-малки от преживените... След като получиха бутилките от Джеймол, работниците се скриха в дървена къщурка и набърже изгълтаха съдържанието им. Тези пития имат особен вкус, парят на гърлото като огън, а след това настъпва замайване. Ние изпитахме въздействието им още на банкета и оттогава старателно отхвърляме всяка покана да ги опитаме. Това са наркотици. Хората ги употребяват, без да мислят за здравето си. Прав е Дул Хай: животът тук не представлява никаква ценност! Интересно е да се знае, какъв е средният живот на земния жител?

Богатите води на планетата на места изригват високо нагоре и тези гейзери са особено красиви. Целите скалисти планини, през които минахме, изобилствуват със студени и топли извори, наситени с минерални разтвори. Анализирахме ги: съдържат главно сяра, някои са радиоактивни и лековити. Нашите съпровождачи пият и топли води. Аз извадих от кораба всички празни съдове и ги напълних с кристална студена вода — бих искал да отнеса в родината малко от нея, за да вкусят децата ми от земните блага.

... Моите деца!... Ще ги видя ли някога? Какви ли ще бъдат те, когато ние се завърнем? От тръгването ми дотогава ще изтекат много години. Ще намеря зрели мъже, поели в ръце съдбата си. Каква ли професия ще си изберат?... Но ще се върнем ли някога и ще ги намеря ли живи? Колко нещастия може да им се случат дотогава! Дали няма да им се изчерпят запасите, дали няма да ги постигне някоя непредвидена катастрофа?...

Моите деца! Боя се да ги спомена... Мислите ми за тях са колкото приятни, толкова и мъчителни. Между нас, петчленния екипаж на кораба, единствен аз имах щастието да спася децата си — всички други са загубили семействата си. Затова не смея да разговарям на тази тема с другарите си. Не желая да развреждам раните им. А така ми се иска да поговоря с някого: самата дума „дете“ ме изпълва с вълнение!... Взирам се навред и когато съзря деца, иска ми се да ги притисна и обятията си. Никога не съм подозирал, че родителските чувства могат да бъдат толкова силни. Впрочем всички се измъчваме от носталгия по родината и тревога за изчезналите другари. През дългото пътешествие из космоса, загубени пращинки между

гигантските светила, ние сме станали едно семейство с един ум и една поля. Чувствувам как всеки от нас мисли непрестанно за пашата мъничка родина. Всеки бърза да се завърне и помогне на онези, които ни чакат там под непрекъснатата угроза на смъртта... Колко е жалко, че стигнали високо културно развитие, трябваше съвсем неочаквано да изживеем онова, което смятахме веднъж завинаги превъзможното и останало само исторически спомен... Как слабо познавахме собствения си род и каква престъпна немарливост проявихме!... Върнахме се към страха от неизвестността. Страх!... Това понятие бе изчезнало, само горди мисли и чувства владееха умовете и сърцата ни... И изведнъж...

Не — не ми се иска да спомням целия ужас, който трябваше да преживеем!...

По-добре да разкажа за приключението, което ни развесели.

По пътя към мините излязохме една вечер пред кораба, след като се бяхме подкрепили с вкусна храна. Трябва да кажа, че за прехраната си сме принудени да се грижим сами. Наистина Джеймол се старае да ни помага, но сме длъжни да заплащаме всичко. Добре, че се намират различни предмети, носени като подаръци за тукашните жители — с тях правим обмен за храна. Дано стигнат до времето на отпътуването ни, инак ни чака гладна смърт. И дали ще успеем да попълним запасите си за връщане — това е вече проблема. Наистина Ли Фай владее изкуството да произвежда синтетична храна, но сега него го няма, а и за нея са нужни материали... Затова в храната сме безпретенциозни...

През онази вечер стомасите ни бяха пълни с вкусно месо, донесено от Джеймол. Бяхме в добро настроение, особено Дул Хай, голям чревоугодник, за което често го иронизираме. Излязохме да подишаме малко свеж въздух и да се полюбуваме на красивия земен пейзаж. Планетата наистина може да се гордее с изключителната си прелест, но странно е защо сред такава красота чедата ѝ живеят толкова грозно, лошо!...

Спътникът на планетата се подаде зад леки облачета. Под неговата мека светлина далече се открояваха планинските хребети; цялата природа изглеждаше чудна, нереална. Възхищавахме се и тихо разговаряхме как бихме живели тук, ако... ако въобще можеше да се

живее... Беше доста хладно, дори за нас, привикналите на ниски температури.

Придружителите ни се бяха настанили недалече от кораба и запалиха огън от дърва. Не, мили съотечественици, не се чудете: те наистина горят растителността, тъй като тя е изобилна. От светлините на огъня фигурите на хората хвърляха фантастични сенки. Гледката беше една от онези, които ще останат завинаги запечатани в съзнанието ми. Хората се приготвяха за сън и налягаха направо върху почвата край огъня. Скоро и оставените дежурни, които дълго време слагаха дърва в огромното огнище, заспаха. Огънят избледня. Време беше да се прибираме и ние, когато забелязах нещо особено по посока към огъня. Ал Хас и Дул Хай разговаряха. Те винаги имат за какво да говорят — и не забелязваха нищо.

Към стана на хората се приближаваха живи същества. Бяха много и вървяха странно. Взрях се и разбрах, че се движат прегънати на две.

Можете си представи любопитството ни, когато видяхме как те се прокрадваха към хората.

— Как странно се движат! — рече Дул Хай. — Не съм виждал живи същества да ходят на ръце и крака.

На другия ден видях убити няколко от тези животни и се уверих, че те нямат ръце, а четири почти еднакви крака. У нас само най-низшите организми пълзят на няколко крака — всичко стои здраво изправено на два крака. Животните са цели обрасли с гъста и остра влакнеста маса. Прилагам тук фотографията на едно от тях и звуковия запис на името му, както Джеймол го произнася: „койоти“. Дул Хай сне цял филм.

Животните не се решаваха да приближат съвсем до хората, а се спряха малко по-далече, пръснаха се в кръг и като клекнаха на задните си крака, подпряха тялото си върху предните. Така стояха дълго в нерешителност. От време на време някое по-смело се откъсваше от общата верига и правеше опит да се приближи, душейки въздуха с високо вдигната муцуна, но отново се връщаше към своите. Човекът е вдъхнал достатъчно страх на останалия животински мир. Впрочем страхът с едно от ръководещите чувства на тази планета, дълбоко вневрен инстинкт за самосъхранение в непрестанната жестока война между всичко, което диша и живее.

След малко бяхме свидетели на нещо трагично: животните вдигнаха нагоре към небесното светило глави и завиха така жално, сякаш оплакваха незавидната си участ. Този вой разкъсваше сърцата ни; не съм чувал по-страшни и мъчителни звуци.

— Гладни са — рече Ал Хас. — Само гладът може да предизвика такова отчаяние у несъзнателни същества.

— Да ги нахраним — предложи Дул Хай с присъщото на младостта си лекомислие: той няма още петдесет години, а ние всички останали сме натрупали над сто, без да включваме онези, които прекарахме в космическото пространство. Не се съмнявам, че той наистина би изнесъл нашите оскъдни запаси, ако нямаше кой да го спре.

— Да нахраним такова множество? — засмя се Ал Хас. — Съмнявам се дали ще ти стигнат всичките ни храни. Пък те едва ли ще вкусят твоите витамини и стимуланти!

Един от хората край огъня се надигна. Той очевидно не желаше да събужда другарите си, пък и не се боеше от животните — разгони ги с викове. Те се отдалечиха малко, а после се върнаха по местата си.

— Странна гледка и донякъде символична — рече Дул Хай. — Също като обкръжението край нас... Не ни ли дебнат синовете на планетата Земя точно така, както тях дебнат безсловесните същества? Бих дал всичко, за да разбера каква плячка представляваме за тях и дали биха ни разкъсали и изяли — говоря в прекия смисъл на думата.

Ние, разбира се, приехме съжденията му със смях: нима е възможно мислещи, разумни същества да изяждат себеподобните!

По едно време на животните омръзна празното чакане. Сякаш по даден знак всички едновременно напуснаха местата си и се втурнаха в атака. Бяхме готови да употребим ултразвуковото си оръжие, но ни спираше опасността в бъркотията да паднат жертви и от хората. Те обаче наскочаха навреме, с викове и крясъци пуснаха в действие огнестрелни оръжия и разгониха животните. Убиха няколко от тях, но не ги ядат — одраха само кожата им, които, изглежда, се ценят.

Гледката на боя беше и трагична, и комична. Представете си стадо от праисторически хора, въоръжени с метални цеви, които изпускат огън и правят страшен шум — навярно се разчита не само на действието на тези оръжия, но и на шума им, който напомня гръмотевицата. Виждал съм подобни старинни оръжия в музея, но

нямах представа за тях, макар да са подробно описани в обяснителните бележки. Тук изобщо шумът е нещо нормално, а нашите непривикнали нерви трудно го понасят.

Както и да е — животните се разбягаха, хората се успокоиха и отново налягаха да спят, а ние се прибрахме в кораба. Дълго през нощта ме държа буден мисълта на Дул Хай за обкръжението ни и нечестните намерения на земните жители. Струва ми се, трябва да се разберем с тях: да им докажем, че не сме им врагове, нито имаме завоевателни намерения. В подсъзнанието ми упорито е заседнало предчувствие за някаква опасност — усещам я, тя кръжи около нас, тя се чувствува и етера от излъчванията, които отделят мозъците на придружаващите ни хора.

Вчера Дул Хай предложи да отлети с летящ стол до града, за да направи опит за издирване на другарите ни, но Ал Хас не разреши. Той смята, че и без това сме дали вече ненужни жертви и не позволява никакво отлъчване от кораба, особено пък на Дул Хай — единствен пилот и наш любимец.

Как ще завърши всичко това? Ще намерим ли другарите си? Ще се върнем ли някога на нашия плаващ из космоса остров? Колкото и неприветлив и несигурен да е той, за предпочитане е пред тази изпълнена с несигурност и коварни същества планета. Защо те не разкрият честно намеренията си? Нима не чувствуват, че така не е красиво? Между нас се води някаква неокачествима студена война — война без кръв, но не по-малко изтощителна от кървавите воени... Трябва да ги помолим да освободят нашите другари и да си заминем — това ще бъде най-доброто...

ГЛАВА X

ДЖЕК ЗАПОЧВА ДА РАЗБИРА

Пътешествието би трябвало отдавна да завърши. Дори за Джек, който не познаваше тези области, стана ясно, че се движат в обратна посока и вече са много на юг. Питаше полицаите, но те пазеха мълчание и дори предложеният подкуп не можа да ги съблазни.

Привечер стигнаха в непознато градче. Джек научи името му, но както и да напрягаше паметта си, не можа да си спомни дали то е обозначено на картата на Доларланд. Колкото и незначително, то беше все пак населено място, където човек можеше да получи легло в хотел, вана и топла храна. Джек се развесели и най-напред изпрати провизии в кораба на своите приятели.

Вечерята в хотела беше наистина великолепна. Той пи с полицаите уиски, яде бифтек алангле и всички легнаха да спят, доволни едни от други. На сутринта стана рано и отиде да лъсне обувките си, преди да потеглят на път. Когато застана в малката дървена барака, където едно негърче с най-голямо старание се зае да възвърне на обувките му някогашната свежест, изгубена по време на пътешествието, той чу гласа на вестникопродавеца:

— Атенат в град Д.! Адската машина в общинската палата! Виновниците заловени! Марсианите се оказват провокатори, изпратени от комунистите! Истината около тяхното пристигане в Доларланд!

Джек забрави всичко, издърпа крака си от ръцете на черното ваксаджийче, втурна се и успя да грабне една от последните бройки на вестника. Разгъна го с трепетна ръка: страниците бяха пълни с подробни сведения около атентата, извършен в родния му град. Имаше и снимка от развалините на същата онази палата, в която неотдавна се бе състоял банкетът. Част от оцелялата фасада на зданието тъжно висеше над купищата бетон, мазилка и железни отпадъци, сякаш надничаше с очи над тях и викаше: „Погледнете как страдам!“

Според вестниците атентатът бил старателно подготвен от опозиционната партия, която разчитала да внесе смут в навечерието на

изборите. Водачите на тази партия били заловени; правеше се намек, че вече са получили своето наказание. За Джек беше ясно: патриотичните граждани не бяха чакали съдебна присъда, а са приложили закона на Линча. На другата страница Джек намери снимка на двамата „подстрекатели“ — отвличените марсиани, снети на фона на развалините в момента, когато се опитали да избягат с предварително подготвена за тях кола. Свитите им фигури събуждаха по-скоро състрадание, отколкото ненавист... С трепетно сърце прегледа редовете надолу, за да види дали не са линчували и тях. Съобщаваше се, че са задържани в полицията, за да се установи точно произходът им и по чие нареждане са действували. Въздъхна облекчено: той достатъчно добре ги бе опознал, за да повярва версията за атентата. В главата му се зараждаше вече определено подозрение и той се питаше с ужас: „Възможно ли е?“... В края на краищата си спомни пословицата: „Когато атовете се ритат, магаретата стоят настрана, за да не пострадат“, и заключи, че станалото не е негова работа... Сър Арчибалд е майстор на бизнеса; не беше останал назад и шерифът — вестникът съобщаваше за повишението му по служба като награда за смелите му действия по време на атентата и след това, както и за умелото разкриване на атентаторите. Само той, Джек Молнар, се остави да бъде подмятан като футболна топка в лапите на едрите бизнесмени... Но не — те ще го видят пак, той ще им покаже!...

Какво точно ще им покаже, Джек не можа да намисли, защото в същия миг вниманието му бе привлечено от друга беда: насреща се зададе голяма тълпа, водена от група хора с бели наметала и също такива бели качулки на главите, с ножове и въжета в ръце. „Ку-клукс-клан!“ — ужаси се Джек и забрави, че едната му обувка остана небоядисана. С цялото си сърце се устреми към онези, над които надвисваше грозната опасност. Изтича до кораба и започна да чука нервно по вратата. Не му отвори. Тълпата приближаваше, виковете ѝ ставаха все по-ужасяващи. Още малко и той щеше да бъде заловен, ако спасителната врата не се бе отворила и роботът не го бе изтеглил вътре.

Джек се задъхваше, но нямаше време да мисли за маската и себе си: той отведе Ал Хас до прозореца и като му сочеше тълпата, която непрекъснато растеше, по всякакъв начин се стараяше да му покаже, че се налага да отлетят. Ал Хас обаче отказваше да го разбере. Застанал

до прозореца, той наблюдаваше съвсем спокойно онова, което се вършеше навън. Когато хората докараха машина и насочиха дулото ѝ към кораба, той посегна към един бутон: в миг срещу машината в стената на кораба се появи отвор, изхвъркна лъч и тя изчезна изпепелена. Джек погледна с трепет чужденеца, в чиито очи за секунда се бе появило зло пламъче, и се възхити от самообладанието му: нито един човек на земята нямаше да устои на изкушението да пусне чудовищното си оръжие срещу такива нагли врагове като нападателите.

Озверени от несполуката си, куклуксклановците измъкнаха от бараката черното ваксаджийче, дълго го изтезаваха и най-после го обесиха на близкото дърво. От крясъците на тълпата Джек разбра в какво го обвиняваха: било го предупредило за опасността. Той не смееше да погледне чужденците; струваше му се, че те четат в неговите очи срама от малодушието му, от страха му да излезе и защити невинното момче... Те обаче заговориха оживено помежду си, засуетиха се и единият от тях, лекарят Хай Мел, се отправи към изолационната камера. След малко той се появи над главите на хората в летящо кресло. Заета със зрелището, тълпата го забеляза чак когато той се спусна над бесилката, пое с ръце тялото и бързо преряза въжето. Хората побесняха. Лишени от рядкото удоволствие да се порадват на предсмъртните гърчове на негърчето, те сякаш бяха обхванати от лудост. Затрещяха изстрели: Хай Мел обаче се бе издигнал достатъчно високо, за да го достигнат куршумите. Застана неподвижно над самия кораб и после с едно стремително движение се спусна внезапно и скри в отвора до върхния полюс на сферата. Куршумите напразно трещяха по гладката повърхност на кораба — асансьорът отведе Хай Мел с момчето на ръце до изолационната камера; после той влезе в каюткомпанията и подпомогнат от другите, се зае да съживява негърчето.

— Бърже! — заповяда той. — То е почти мъртво, но още има възможност да съживим дейността на сърцето.

С голяма бързина Ал Хас надяна на главата на обесеното кислородна маска, а Хай Мел пусна в действие специален апарат, който извършваше едновременно масаж на сърдечната област и изкуствено дишане. Направи и две инжекции. След няколко минути

гръдният кош на момчето се раздвижи, устните се размърдаха, а малко по-късно се отвориха и очите.

— Оказва се, че и аз мога да бъда полезен! — промълви Хай Мел с неизказана радост.

Не минаха и десет минути, негърчето се надигна, огледа се, съзря необикновените същества и спря очи на Джек със смесено чувство на ужас и възторг:

— На онзи свят ли сме?... Ангели ли са? — кимна с глава то към чуждопланетниците.

— Никакви ангели — ласкаво отвърна Джек. — Марсиани. На тях дължиш живота си... Ето този те свали от бесилката и внесе в кораба с риск да бъде убит.

Негърчето не попита нищо повече, но в очите му се четеше недоверие. То се боеше от белия си събрат, а в съзнанието му се изграждаше сложна представа за непознатите същества, слезли от небесните висини на земята, за да възкресяват мъртвите...

Тълпата още дълго стреля, крещя и удря кораба с ръце и оръжия, ала най-последно безполезната атака й омръзна и се разпръсна. Последни си отидоха куклуксклановците. Тогава чак полицейската кола отново потегли кораба в неизвестна посока. По това, че полицаите не взеха никакви мерки да отстранят нападателите и че последните от своя страна не се докоснаха до тях, Джек заключи, че са в съюз и че всичко се е извършило с тяхно знание и съгласие.

По-нататък те минаха през няколко малки селища, в първото от които по настояване на Джек свалиха негърчето. Почти не спираха никъде, освен да купят храна. Почивки се правеха из полетата. Най-сетне можеше да се очаква, че пътешествието е към своя край, тъй като стигнаха на брега на океана. Не далече от залива, край който спряха, Джек видя мачтите на голям параход, свързан с брега чрез подвижна естакада. Наличието му тук, където нямаше пристанище, и спирането на кораба точно срещу него говореше за скрита цел.

Никак не беше лесно да се примъкне чуждоземният кораб до самия бряг: теренът беше мек, пясъците се ронеха, колелата затъваха в него и отказваха да се движат. Джек беше неспокоен. Той се качи на парахода и се опита да разузнае. Полицаите там се случиха по-разговорливи и му съобщиха, че параходът наистина е изпратен за тях. Обаче сметката им да вземат на борд кораба, се оказа крива: размерите

му не позволиха това.. Тогава помолиха Джек да убеди своите приятели да се преселят на парахода, където им са осигурени всички удобства.

— Как? След всичко станало?!...

— Обяснете им, че куклуксклановците са действували на своя глава, а параходът е изпратен от правителството именно за да ги брани от посегателства. Нашата наука се интересува от тези чужденци и от кораба им.

Та как можеше Джек да им обясни такава сложна обстановка? И щяха ли да му повярват, дори да можеше? Но тези съмнения той запази за себе си. Върна се в кораба много неспокоен, извади торбичките със златен пясък с намерение веднага да ги внесе в някоя банка на името на Морион. Бъдещето беше пълно с неизвестност, а децата трябваше да бъдат подsigурени.

Поведението му направи впечатление на Ал Хас. Щом излезе, той повика двамата си другари да обменят мисли:

— Джеймол е разтревожен: прибра своето съкровище и отиде да го укрие другаде. Това може да значи само едно: опасност заплашва нас и нашия кораб. Какво да правим?

— Всъщност каква заплаха може да съществува за нас? Нима не разполагаме с най-мощни отбранителни средства, каквито тук светът едва ли познава? — рече Дул Хай с гордост.

— Но ние не знаем с какви оръжия е снабден противникът, който достатъчно ясно ни показва вече своето коварно лице — възрази Хай Мел. — При това възпрепятствувани сме свободно да действуваме с ултразвука, защото не бива да убиваме. Каквото и да ни се случи, няма да влезем в ролята на унищожители, това не е присъщо на нашия морал.

— Вън от това за кораба ни са опасни всякакви сътресения, които те могат да предизвикат с големокалибрени си оръдия; непременно ще пострада чувствителната апаратура — допълни Ал Хас.

— Не можем все пак да живеем непрекъснато под такава угроза! — раздразни се Дул Хай. — Трябва да предприемем нещо.

— Съгласен съм, но какво? — попита водачът на екипажа.

— Да заминем.

— Къде?

— Ние нямаме друг път освен оня, който ще ни върне в първия град: там са нашите другари — твърдо заяви Хай Мел. — Имаме точни координати, какво ни пречи?

Краткото съвещание приключи с това решение.

За да не събуждат подозрителността на хората, те изчакаха да се стъмни и унищожиха веригите, които ги свързваха с полицейската кола. Корабът се плъзна по брега и преди да падне в океана, краката му се разгънаха в широка плоскост, като образувах? четири плавателни перки. Сферата плувна, леко потънала във водата. Дул Хай даде курс навътре в океана — целта беше да се отдалечат, за да могат без пречки да вземат желания завой към определените координати на сушата.

В парахода нищо не подозираха. Джек и полицаите се бяха разположили в бара уютно, щастливи, че скоро ще се приберат по домовете си. Шампанското искреше в чашите им, когато бе вдигната тревога. Машините на парахода заработиха с пълна пара и той се отправи да догони изчезналия кораб в определената от радиолокатора посока.

Пътуваха цяла нощ. Мощни прожектори хвърляха огромни светли петна върху тъмната шир на океана, но не можеха да открият кораба. Едва на разсъмване успяха да го забележат далече напред. Радистът в кабината си непрестанно приемаше и предаваше новини и нареждания. Към девет часа прие съобщение, чието съдържание не успя изведнъж да схване. Замисли се, преповтори текста и тогава скочи като опарен. Хвърли слушалките и затича към високия мостик на командния пункт. Капитанът прочете съобщението, огледа с бинокъла пространството пред себе си и като видя тъмното петно на малък остров, вляво от което оставаше корабът на марсианите, бързо вдигна рупора и даде няколко команди. Параходът зарева, изпраща, направи остър завой и полетя по обратния път с двойна бързина.

Джек стоеше на борда и отначало не можа да почувствува обръщането назад: струваше му се, че само му се вие свят. От четвърт час насам и без друго имаше чувството, че го хваща морска болест. Но когато корабът с чужденците остана зад гърба му и разстоянието помежду им започна да се увеличава, разбра промяната на курса.

— Какво става, защо се връщаме? — изтича той при капитана.

Морякът го погледна високомерно, но после — сякаш да се наслади на впечатлението от думите си, подвикна нехайно:

— След половин час островът, който виждате нататък, ще бъде взривен и от него — а навярно и от вашите марсиани, които са съвсем близко до него — няма да остане и следа — и развя пред очите на Джек получената от радиста радиограма.

— Но какво е това... — започна и не се доизказа Джек, прекъснат от надменния капитан:

— Опит... повече не ви трябва да знаете... Джек беше сломен. Нямахте сили нито да пита повече, нито да мисли за нещо.

Скоро малкото петно от онзи кораб, в който Джек преживя толкова вълнуващи мигове, който му бе дал възможност да вкуси от сладостта на славата и щастието, изчезна от погледа му. Сети се за джобния си бинокъл и го насочи нататък, но дори и е него вече нищо не различаваше. Въпреки това остана на борда и махаше шапка за последно сбогом, сигурен, че те го виждат на своя екран.

Не бяха далече от брега на материка, но и половиният час изтичаше. И ето, далеч откъм острова долетя сподавен тътен. Той се носеше изпърво във въздуха, а след това премина по дъното на океана. Мощни вълни блъснаха парахода, издигнаха го високо, разбиха се в него и го подгониха бясно към сушата.

След дълга борба с разбунтуваните води параходът най-после успя да хвърли котва в един залив.

ГЛАВА XI

КЪМ НОВИ БРЕГОВЕ

Когато корабът се впусна в океана, тримата чужденци разпределиха помежду си задълженията на липсващите. Всеки бдеше.

— Машина след нас! — съобщи кратко Хай Мел, застанал на телевизионното око. — По всичко изглежда: параходът.

Корабът плуваше под контрола на точни и безпогрешни прибори, които го водеха в определената посока. Нямаше за какво да се говори. Съсредоточено всеки из залутаните из непознатите кътове на планетата Земя чужденци вършеше своята работа. Въпреки това обаче разстоянието между тях и парахода намаляваше непрестанно. Разбира се, те не искаха да се сражават е преследвачите. Ако бъдеха настигнати и им попречеха на решението да се върнат в град Д., оставаше една възможност: да отлетят. Но в условията на вода това беше задача, която трудно можеха да решат без своя бордови инженер Мен Лу.

А нощта преминаваше и светлината не беше в тяхна полза.

— Става нещо особено... Машината прави завой... сякаш има намерение да се върне назад... Връща се! И то с голяма бързина! — докладва радостно Хай Мел.

Ал Хас, от чиито очи нищо не избягваше, не сподели тази радост. Внезапното завръщане на парахода го накара да се замисли и потърси какви причини могат да предизвикат изоставяне на намеренията му.

— Завой под прав ъгъл! По посока на материка! Пълен напред! Всички в аварийните скафандри! — даде той бързи категорични заповеди.

Разсъжденията му го бяха довели до предвиждане на голяма опасност — какво друго можеше да накара парахода да бяга тъй бързо? Той се замисли откъде може да дойде опасността. Параходът, изразходвал толкова време и енергия в луд бяг след тях, се връщаше с двойна бързина; следователно опасността трябваше да се търси някъде по посоката, в която се движеше. И там напред той съзря късче суша: най-вероятно е в тази суша да се крие угрозата. Затова даде

нареждания корабът бърже да смени посоката, за да избегне тази предполагаема опасност.

Сушата отдавна беше изчезнала от очите им зад линията на хоризонта, когато се случи нещастиято. Там, където островът трябваше да се намира, внезапно се появи огромно огнено кълбо. То веднага се обви в гъст дим, който се издигна високо в небето, и прие форма на чудовищна черна гъба. Хай Мел извика и преди да продума, чу зад себе си Ал Хас.

— Атомен взрив! Облечете веднага биологичните скафандри!

За секунда надянаха нови скафандри върху аварийните; те бяха нагодени да предпазват тялото от микроорганизми, газове и вредни излъчвания. В същия миг ги настигна сътресението. Водната стихия сякаш се разцепи на две до самите глъбини на океана и оттам изригна нагоре гъста каша, която посипа кораба с оловно-сив дъжд. За миг потънаха. Ал Хас натисна бутона, който слагаше в действие водородния балон, изхвърлен през изолационната камера. Балонът поде нагоре кораба и го издигна върху водите.

Океанът бушуваше с все по-страшна сила. Вълните подмятаха кораба на всички страни, но благодарение на балона той се задържаше на повърхността. Най-неочаквано телевизионното око примига и потъмня. Страшна сила разтърси кораба. От пулта се раздаде тревожен звън. Командното табло светна, затрептя и в същия миг угаси а. Дул Хай усети, че нещо го блъсна в гърдите и падна назад в креслото.

Когато се опомниха от сътресението, първата им грижа беше да проверят запасите от кислород в твърдо състояние, въздухопроизводителната и въздухопроводителната инсталации — те бяха в ред. Пътешествениците въздъхнаха облекчено.

— Евтино се отървахме — каза Хай Мел.

Основания за паника наистина нямаше: осветителните тела работеха, а това беше най-сигурният признак, че атомната вълна не беше успяла да проникне вътре в кораба и повредите в командното табло и апаратурата за ориентир се дължат само на сътресението. Ала нямаше никаква възможност да се сложи ред в безредните явления, които се сменяха пред очите на смаяните чеда на далечна планета.

Навън ураганът продължаваше да бушува. Парчета скали и облаци земна каша непрекъснато удряха по стените на кораба, а водната стихия го подмяташе така, че екипажът трябваше да стои

непрекъснато привързан с каиши към креслата. От време на време вълните се хвърляха така нависоко, та пътешествениците имаха чувството, че потъват дълбоко надолу. И в мрака на бездните те мислеха с горест за своята далечна родина, която едва ли щяха да видят пак. Пред очите на Хай Мел се възправяха образите на децата му, — които никога нямаше да узнаят съдбата на своя баща...

— Съмнявахме се в техническия напредък на земните жители, те ни доказаха, че сме се лъгали. Може би е настъпил часът, когато и тази планета ще бъде постигната от участта на нашата родина — прошепна Хай Мел.

Другите мълчаха сериозни и съсредоточени. Каква е повредата на кораба — не знаеха точно, но едно им бе ясно: без сериозни поправки той е негоден за излитане в космоса.

— Може би ще успеем да го ремонтираме в техните работилници — предпазливо рече Хай Мел.

— Немислимо! — възрази Ал Хас. — Сега за нас намирането на Мен Лу е въпрос на съществуване. Единствено той би могъл да се справи.

— Не бих желал костите ми да изтлеят на тази планета, притисната от тежка атмосфера и напоена с кръв. По-добре трупът ми да лети вечно в космическото пространство — забеляза Дул Хай.

В такова мъчително състояние изминаха дълги минути и часове.

Най-сетне навън започна да развиделява. Вълните постепенно се успокояваха, колкото повече се отдалечаваха от зоната на взрива. Корабът се понесе леко върху водната повърхност, но без определена посока. Балонът стана излишен. Пътешествениците си отдъхнаха, дори закусиха и освежиха с вода. Чувствуваха се много изтощени от напрежението на цяло едно денонощие. Заредиха робота Михи да алармира в случай на опасност или ако се получат сигнали от другарите им, и се отпуснаха за сън в леглата си, все още облечени в неудобните биологични скафандри.

А корабът се носеше без прицел, приютил в себе си три изтерзани същества, които спяха, събуждаха се и отново заспиваха... Сменяха се светлина и мрак, надежда и разочарование, бавно пристъпваше отчаяние... Макар да знаеха, че ще издържат доста дълго с наличните си запаси, без да почувствуват някаква нужда...

Някаква нужда? О, те знаеха какво им е нужно: потребна им бе вяра в щастливото завръщане в онази безводна и безродна, но все пак родна страна, там, където ги очакваха не родни, но близки другари и сърдечни приятели — хората на техния народ!...

Инстинктът за самосъхранение и копнежът по родината им ги караха да се надяват и чакат. И наистина дочакаха.

Една сутрин Хай Мел извика:

— Твърдина! Суша!

Всички наскачаха. Това не беше родна страна, но все пак твърда почва, очертаваща се като тънка ивица далече на хоризонта.

Суша! Това означаваше възможност да се възстановят повредените системи на кораба и да се отправят назад към звездните небеса, където светеше с червеникава светлина едва забележима, но окъпа за тях пращинка — символ на живота и щастието!

Всички очи се отправиха към Дул Хай с надежда, че той ще успее да насочи кораба към спасителната суша. Но какво можеше да направи той? Командното табло и апаратурата за ориентир бяха повредени и другите двама прекрасно знаеха това. Трябваше да разчитат на случайността. Корабът можеше да доплува до брега, можеше да бъде изхвърлен и разбит в скалите, можеше и да бъде отвлечен далеч навътре в безкрайния океан, отново сред вода и вода, отново към мъчителни надежди и отчаяние... Всичко зависеше от крайбрежните течения...

И ето — вълни подеха и върнаха кораба назад. Сушата изчезна от очите им на телевизионния екран, а заедно с нея — и блесналите надежди. Никой от тримата мъже не издаде нито звук — те не познаваха унижението на хленча.

Миг след това с мощна сила ги грабнаха вълни с обратна посока. От тях като с ръце ги подеха други, понесоха ги нависоко и с един тласък ги изхвърлиха на брега. Дул Хай успя да спусне навреме колелата и те задълбаха в пясъка.

ГЛАВА XII

ДЖЕК И ДЕТЕКТИВЪТ

Джек Молнар се върна в своя роден град по-нещастен от всякога. Най-напред констатира, че през време на пътешествието с парахода някой бе преполовил събраните с толкова труд торбички златен пясък, които не бе успял да внесе в банка, а носеше в куфара си. Още на втория ден филмовата къща поиска от него в най-кратък срок да изпълни подписания договор или да възстанови предплатата със задължителната неустойка. На третия ден пък се получи писмо, чието съдържание го хвърли в нова треска: накратко му поставяха ултиматум да занесе на определено място пет хиляди долара — една десета част от печалбите му в последно време. Въпреки че писмото не носеше никакъв подпис, за Джек беше ясно кои са авторите му.

В душата му се появи смут. Да, в Доларланд щастие то се оказва трудно достъпно. За да го хванеш здраво, се искаше опитност и практически ум, гъвкав гръбнак и кораво сърце... Стоотици непознати тайни сили се опълчваха срещу ловеца на щастие и се опитваха да го сразят. Те държаха в свои ръце нишките на живота и благоденствието и не тъй лесно пропусаха до себе си обикновените хора...

Новото жилище, красивите мебели, леката кола, купена от предвидливата Морион, и дори изящните нови дрехи — всичко заплашваше да изчезне като хубав сън, ако навреме не се окопити и насочи правилно по-нататъшните си действия. Трябваше незабавно да се затвърдят разклатените му опори.

Най-напред Джек измоли от филмовата къща двуседмична отсрочка за изпълнение на договора; през това време се надяваше да открие двамата останали живи чужденци, а за кораба можеше да се построи подходящ декор. Двамата трябваше да се намират тук, в града — нали ги бяха арестували? Но шерифът беше заминал за столицата, никой в полицията не знаеше нищо определено. Сър Арчибалд отказа да го приеме и Джек трябваше да разчита само на собствените си сили.

Дълго обмисля и най-сетне реши: облече се старателно, взе справочник за улиците и излезе. След десетина минути спря новата си

кола в една забутана уличка пред кантора, на която висеше голяма фирма с надпис: „Детективско бюро на Е. Пинкертон — внук и приемник на знаменития Нат Пинкертон“. Джек се проникна от уважение към новия Пинкертон, млад човек според неговите предположения. Но за най-голяма изненада беше посрещнат от стар човечец с оредяла брадичка и старателно загладени над челото десетина косъма.

— С какво мога да ви бъда полезен? — запита той угоднически, като напразно се опитваше да си придаде достолепие.

Но Джек срещна острия поглед на две хитри очи и се успокои. Последователно разказа всички нещастни събития, които го поставиха в такова лошо положение, и изказа надеждата си, че мистър Пинкертон ще му помогне да открие отвлечените за втори път марсиани.

— Чакайте, моля — прекъсна го Пинкертон. — Разказвайте подред и подробно. За нашата работа, знаете, най-важното е да се подреждат подробностите, да не се изпуска нито една. Понякога най-незначителният факт играе роля, разкрива онова неизвестно, което е необходимо да се реши задачата. Тъй че, моля ви: подред и бавно, за да запиша онова, което ми е нужно.

Джек бе принуден да стаи нервното си напрежение и да разказва отново от край до край. Запозна го с всички подробности по първото отвлечане. За голямо учудване Пинкертон извади счупена лула:

— Ето какво намерих изпуснато от гангстерите на мястото на произшествието... защото — трябва да ви призная — смятах да се заема по своя инициатива с това дело, но когато стана ясно, че те са... Впрочем разказвайте по-нататък — прекъсна и изостри вниманието си той.

Джек попълни разказа с всичко, което бе научил след завръщането си от пътешествието. Арестувани при атентата, двамата марсиани трябвало да бъдат отведени в полицията, но по пътя отново биват отвлечени. След това до сър Арчибалд било изпратено писмо, с което искали от него за тях два милиона долара откуп със заплахата, че ще направят достояние някакви известни само на гангстерите факти. До тези сведения Джек се беше добрал благодарение на познанството си — и малък чек — с един от приближените на новия шериф. Мистър Пинкертон всъщност прояви най-голям интерес към съдбата на останалите трима: как и от какво е предизвикано корабкрушението,

как, с какво, защо и от кого е бил взривен островът, защо за този взрив нищо не се казва във вестниците, защо корабът не се е опитал да се спаси от бурята в океана чрез излитане и прочие. Но по тези въпроси Джек запази пълно мълчание, обезпокоен, че бе разказал за взривяването на острова.

— Не за тях съм дошъл при вас, те са вече мъртви — тросна се той, след като му омръзнаха въпросите. — Поставям ви съвсем конкретна задача да издирите двамата, които се — намират не другаде, а тук — в града.

— Не ще ли бъде по-добре вие да внесете искания за тях откуп? — попита предпазливо Пинкертон, взирайки се внимателно в очите на клиента си с трескавата надежда, че той може да се окаже отдавна чаканият милионер.

— Два милиона долара! — усмихна се Джек. — Какво си мислите вие? Ако имах толкова пари, не бих губил времето си да ги търся!

Но той прояви несъобразителност, като показа на мистър Пинкертон договора с филмовата къща. Цената за издирването на изчезналите тутакси го увери, че е сбъркал. Дълго се пазариха и най-сетне се споразумяха за хубавичка сума, половината от която Джек трябваше веднага да остави с въздишка в ръцете на Пинкертон.

Най-сетне, повели куче-следотърсач, двамата седнаха в колата на Джек и пристигнаха на мястото, където за втори път били отвлечени чужденците. Напразно кучето душеше, напразно неговият господар пъхаше под носа му вещи на изчезналите и счупената лула, изтървана от похитителите им — оттогава бяха минали много коли, много стъпки бяха прегазили следите... По едно време, сякаш налучкало нещо, кучето се затича напред. Пинкертон пеша, а Джек в колата си го следваха чак до покрайнините на града. Там то спря край една канавка, продължително скимтя и гледа господаря си, сякаш искаше да му каже нещо. После се впусна, зарови с крака и измъкна из тинята мръсно парче пластмаса. Джек го разгледа и установи, че то е къс от обувките на марсианите.

— Тук е възелът на всичко! Тук са свалени от колата и отправени към мястото, където са ги скрили. Навярно е имало и борба, в която е било откъснато това парче от обувките им! — рече Пинкертон и с

ловджийска страст се зае да изследва всяка педя земя на разстояние километър в окръжност край канавката.

Изморен от ходене, Джек седна на камък, без да жали новия си костюм, и пушеше цигара след цигара в трепетно очакване да получи радостни вести. За съжаление мистър Пинкертон се завърна по-мрачен от преди и двамата се отправиха да обядват в близката кръчма, край която Джек бе паркирал колата си. По молба на детектива той нае стая и се оттеглиха в нея на почивка. Там Пинкертон запали необикновено голяма лула и като се отпусна в леглото — по липса на канапе, както повеляваше детективската традиция, — изцяло потъна в размисъл. Джек разбираше добре, че се е вдълбочил в търсене на връзката между намерената счупена лула, късчето обувка и странното поведение на кучето, затова пазеше абсолютно мълчание. Дори не се решаваше да напусне стаята, за да не смути углъбението на знаменитата личност, пушеше и безрезултатно се, опитваше да поспи.

Детективът дълго се рови в логическите си умопостроения, а най-после стана и с дълбокомислен вид рече:

— Ясно!... Да!... Да вървим!

Ненапразно Джек бе чел детективски романи — та той и не бе виждал други! Веднага се досети, че ходът на разсъжденията на мистър Пинкертон и разкритата логическа връзка между отделните звена на веригата ще бъдат изяснени по-късно, след като работата бъде свършена, марсианите бъдат намерени. Затова тръгна след човека със знаменитата брада и още по-знаменитата лула, без да пита нищо.

Вече се спускаше мрак, когато излязоха от кръчмата и се отправиха към града. Започна безкрайно лутане из тъмни и тесни улички. Подозрително ги изглеждаха мъже с мрачни лица и жени със съмнително поведение, а дрипави просячета им предлагаха да ги отведат в тайни увеселителни заведения срещу нищожно възнаграждение. Това необяснимо обикаляне из улиците трая до полунощ. Не можеше също да се разбере дали господарят води кучето или то него, но това не занимаваше Джек — чувствуваше се много изморен и в душата му се надигаше бунт. В края на краищата мистър Пинкертон нямаше защо да го влачи със себе си, след като честно бе заплатил за труда му. Не си спомняше в никой детективски роман да е казано, че оня, който иска помощ от детектив, участва в издирванията му. Джек се безпокоеше и за оставената без надзор кола,

макар да я бе заключил. Тъкмо реши да изкаже гласно протеста си, детективът и кучето едновременно спряха пред особена къща, заобиколена, за разлика от другите къщи, с двор и висок зид. Кучето заскимтя и задраска е предните си лапи върху зида, вдигнало нагоре муцуната си.

— Хайде! — подкани Пинкертон Джек и опря крак върху зида, с намерение да се изкачи по него.

Джек стоеше неподвижен и той се обърна да го погледне. Успя ли да прочете в очите му под мътната светлина на редките улични лампи негодуванието, или съобрази, че не може да остави кучето само, но тикна в ръцете на Джек каишката, с която го водеше, а сам неочаквано пъргаво се прехвърли през зида в двора на къщата.

Джек забрави умората си. В душата му се раздвижи страстта към приключения, която всеки доларландец притежава в наследство от онези далечни времена, когато първите бели преселници с меча и христовия кръст в ръце бяха установили своето господство над червената раса. Тайнствеността го изпълни с напрежение. Кучето приглушено заръмжа. Сложи ръка на гърба му и от настръхналата козина към ръката му плъзна нервна тръпка, която премина по цялото тяло като електрически ток и накара сърцето му да забие в трепетно и сладостно очакване на нещо необикновено. От дете беше свикнал с ужасите на тъмните нощни престъпления, които се редяха по екраните на всички кина, но здравият му разум досега го бе държал настрана от мислите сам да вкуси от тях.

Кучето изръмжа повторно, след това смени тона и заскимтя. В отговор зад оградата се разнесе силен лай; в същата секунда мистър Пинкертон се показва над зида и като топка се прехвърли и тупна пред тях. Без да се интересува за другарите си, той хукна напред, а след него и Джек, повлечен от кучето. След около пет минути те неочаквано за Джек се намериха пред познатата им кръчма до колата.

— Бързо! — заповяда мистър Пинкертон.

С най-голямата възможна бързина Джек отключи колата и подпали мотора, през което време детективът и кучето се вмъкнаха вътре, а в съзнанието на Джек си пробиваше път уважението към здравия усет за ориентация на този човек.

Върху платното на улицата легна човешка сянка. Джек пусна газ и колата профуча под носа на едър мъж, протегнал вече ръка да отвори

вратичката ѝ. Той, разбира се, не можеше да ги догони, но със свито сърце Джек помисли, че ще вземе номера на колата.

Разделиха се недалече от кантората на Пинкертон, който лаконично прошепна, когато слизаше:

— Ще ви се обадя. Лека нощ!

Два дена Джек прекара в непрекъснато очакване, без да си намери място в къщи. Новото им жилище, колкото и по-комфортно от старата бедна квартира, го нервираше с непрестанния грохот по шумното авеню. Не можеше да понася дори игрите на двете си момчета, а да излезе от къщи, не смееше, за да не изпусне момента, когато Пинкертон ще го потърси. Най-сетне не издържа и на втория ден привечер излезе да се поразтъпче. Вървеше бавно, разглеждаше сякаш с нови очи тези познати от детинство улици; неизвестно защо тази вечер те му се виждаха други с плъзналите по тях безразлични, студени, чужди хора, които не искаха и да знаят за неговите тревоги и вълнения. Те преживяха своите дъвки, плюеха, напяваха шлагери и тичаха като кукли с навити пружини всеки към своята съдба, всеки за себе си.

Смутен от странните си мисли, Джек се блъсна в някакъв мъж, излетял от близкия бар. Вратата след него продължаваше да се върти и у Джек се появи желание да влезе вътре и се поразсее — спираше го неясно чувство за вина спрямо Морион и децата.

Вниманието му бе привлечено внезапно от странна група мъже: трима от тях бяха в не особено чисти работнически комбинезони, от което можеше да се заключи, че току-що са напуснали работните си места. Четвъртият, напротив, беше облечен в изрядно чист светъл костюм и носеше под мишница кожена чанта; при това — мулат! — Джек беше заинтригуван от това необичайно за град Д. смешение на работници и интелигенти, на бели с човек от смесена кръв. Без да съзнава кое го накара да се интересува от тази група, той се обърна, когато се разминаха, и тръгна след тях. Достигналият до ушите му разговор съвсем го смая:

— Да... Пуцат в действие всичките си козове — рече мулатът. — Опитът на куклуксклановците да завладеят кораба е достатъчно указание...

— Трябваше да се вземат мерки още когато бе отвлечен — е изразително ръкомахане бързо каза един от работниците.

— Но ние не знаехме кои и какви са те — възрази друг работник.
— И откъде можехме да предположим, че с пищния банкет за посрещането се подготвя такова страшно престъпление!

— Срам за цялата ни страна! — възмути се първият работник.

— Да оставим това настрана: умните хора от цял свят знаят кой диктува у нас — отново взе думата мулатът. — Не можем да си простим обаче, че оставихме беззащитни долетелите от Марс гости; цялата ни общественост от първия още миг трябваше да ги вземе под свое крило. Лошо е също и това, че допуснахме да се спекулира с тяхната поява и да се разгроми опозицията в един такъв важен момент; дадохме и скъпи жертви...

— Наш дълг е да спасим поне двамата марсиани, отвлечени от мафията.

При тези думи Джек инстинктивно се устреми напред с неясното намерение да се запознае с тези хора, чиито желания съвпадаха с неговите стремежи. В същия миг край тротоара изрева мотор, изскърцаха ресори и като се изравни с него, спря кола. Задната вратичка се отвори. От нея се показва едра глава и в същия миг с цялото си тяло се изгърколи в нозете му възрастна жена, като успя да ги обгърне с ръце. Политнал от неочаквания натиск, Джек видя на прозорчето до волана космата мъжка глава с черни наочници; груб глас изсъска:

— Вземи си стоката. Този път ти я връщаме без мито, но за по-нататък внимавай!

Колата изръмжа и отмина.

Джек отклони поглед от нея, без дори да успее да види номера и, със смътното чувство, че такъв изобщо нямаше, и се наведе да помогне на стенещата жена, омотала крака в широката си фуста. За негов ужас от главата на жената се отдели и отскочи настрана валмо, прилично на котка. В същия миг пред очите му блесна гола глава, издигна се нагоре и... той се намери лице с лице със самия внук и приемник на знаменития Нат Пинкертон.

— Уф! Вие ли сте! — изпъшка детективът, наведе се, взе падналата перука, нагласи я криво-ляво върху главата си и рече;

— Тя е виновна за всичко, дявол да я вземе! — После помълча малко и предложи:

— Да се махаме оттук!

Джек се обърна наляво, където остави четиримата мъже, но те бяха изчезнали. Отърча до самия ъгъл — не можа да ги открие сред гъмжилото от народ. Как можеше да ги съзре сред такава тълпа! Върна се назад сърдит и тръгна след детектива, без да пита какво означава този карнавал. В един павилион те се подкрепиха с уиски и чак тогава Джек чу краткия разказ за несполуките на знаменития детектив. Той твърдеше, че попаднал на истинска следа, успял да се настани като готвачка в свърталището на бандата:

— Помогна ми една жена. Чудачка. Отвлекли са я от дома ѝ преди три години и оттогава тя живее сред бандата. Шефът е луд по нея. Испанка. Красавица. Май че всичко ѝ е дошло до гуша. Добра девойка. Привърза се към мене още от първия ден, викаше ми „майко“. Ха-ха-ха!... Хубава майка!... Та тя ми разказа за марсианите. Жали ги. Измъчили са ги много, животът им виси на косъм. Изабела — испанката де — щеше да ме заведе при тях в скривалището, но проклетата перука обърка всичко.

Мистър Пинкертон сръбна няколко едри глътки виейки и продължи разказа си. Тъкмо смятал задачата си за приключена, същият този Джими, с когото се бяха сблъскали в онова апашко гнездо — къщата с високия зид, — го плеснал по главата за няма нищо — не харесал бутерброда — а тази проклетата перука се изкривила и го издала...

— Е, и, разбира се — досетиха се от кого съм изпратен — приключи мистър Пинкертон и веднага поиска да му се заплати втората част от уговорената сума, защото фактически той бил изпълнил задължението си: открил е къде са марсианите.

Джек изруга грубо и изтича навън, проклинайки в душата си часа, в който бе решил да използва Пинкертон. Ако само знаеше къде да намери четиримата мъже!... Но как би могъл да направи това в един град като Д., където дори собствения си брат да загубиш, не можеш да го намериш!...

В къщи влезе неузнаваем, мълчаливо изслуша тревожните възгласи на своята Морион, отпусна се в леглото, вдълбочен в размисъл, и реши, като си отспи, да потърси други детективи — е по-силна логика и по-слаб интерес към доларите...

За щастие не стана нужда да ги търси: Морион го събуди с потресаваща новина:

— Джек, гледай какво пишат във вестниците!...

— Какво?

— Ами че на: твоите марсиани не са се удавили и корабът им не е потънал! Сега те се намират отвъд океана... Вестниците правят най-различни догадки...

Джек грабна вестника, разгледа внимателно снимка на тримата, настанени без скафандри край маса на закуска с подтекст, че сведенията са взети от чуждестранен вестник. Той не помисли върху догадките на журналистите: за него се откриваше нов начин да излезе от тежкото си положение. Не се колеба нито миг: обръсна се, облече елегантен костюм и тръгна право към дома на сър Арчибалд, готов да влезе с взлом в него, ако не го пуснат.

За голяма изненада сър Арчибалд го прие веднага, изслуша го приветливо и внимателно му призна, че сам се намира в тежко положение: правителството му потърсило сметка, загдето допуснал чуждопланетниците да се скитат из страната без предохранителни мерки. До вчера същото правителство нехаело за тях, но сега... след този наистина неприятен факт: корабът да попадне там, където би било най-малко желателно!... Военното министерство тревожно се интересува от конструкцията и системата на кораба и не желае те да бъдат проучени от друга страна. С една дума: за сър Арчибалд също бяха настъпили неприятни дни.

Двамата се съветваха и кроиха планове почти до обед; Джек излезе от този дом с разведрено лице и делови вид.

Отсъствието му от къщи през цялата сутрин бе озадачило не само Морион, но и децата. Той ги намери да го очакват, свити пред входа на многоетажния дом.

— Татко! — извика по-големият. — Къде се забави толкова?

— Къде може да се забави татко ви, само по работа! — отвърна Джек, като обхвана в прегръдките си и двете момчета. — За мене няма защо да се тревожите, аз не съм малък като вас.

— О, татко — обади се Рики, по-малкият, — едно момче в училище каза, че марсианите били отвлечени от гангстери и че ако не се даде за тях откуп, ще им отрежат главите. Ще дадеш ли откуп, татко?

— Глупости! — отвърна Джек. — Кое е това момче?

— Едно момче... Ами наистина ли ще им отрежат главите?

— Няма такова нещо!

— Страх ме е, татко!

— Ти пък защо се страхуваш?

— Но нали те са твои приятели, татко! Не искам да им отрежат главите! Те са толкова добри... пратиха ни кола и нови дрехи...

— Рики — рече поучително 'бащата, — кой е изпратил колата и дрехите, не е твоя работа... Те са купени от татко, чу ли?

— Но нали са от тях, татко? Мама каза. После — дошли са толкова отдалече, татко, на нашата земя... Не искам да им отрежат главите!

— И няма, Рикиш! Те ще бъдат скоро освободени и ще си отидат живи и здрави при своите момченца — усмихна се Джек и погали косицата на своя рус палавник.

— Истина ли, татко? — попита пак Рики. — А пък ние с Тони мислехме...

Детето спря, защото забеляза предупредителните знаци на поголемия си брат, слушал досега с иронична усмивка разговора, без да се вмесва.

— Какво сте мислили? — запита с подозрение бащата.

— Мислехме... мислехме... — не се решаваше малкото да довери тайната, но под питащия строг поглед на баща си каза:

— Искахме да ги търсим...

— Хубава работа! На вас остана да ги търсите! — разтревожи се Джек. — Само това не ни достигаше!... Да не сте посмели да мръднете от къщи навън! — заповяда строго. В главата му нахлуха ужасни мисли какво може да стане, ако момчетата попаднат в ръцете на бандата. Исканата сума от гангстерите със заплашителното писмо той още не беше внесъл.

Поведе децата нагоре, влезе в апартамента и незабавно предупреди майката да бъде по-внимателна и да не ги изпуска от очи.

После започна да се стяга за дълго пътешествие.

ЧАСТ ВТОРА

ГЛАВА I

ЛЪОНЯ И ВАНКА

Слънцето беше се издигнало високо над водната шир и унесено в гледката на брега, не бързаше да напусне удобната си позиция. Под лъчите му сред чистия ситен пясък се отделяха пращинки скъпоценни камъчета; те ту проблясваха, ту изчезваха и от това пясъкът непрекъснато искреше в палава игра.

Океанът образуваше голям залив, ограден от две страни с високи скали, които стръмно надвисваха над водите. По някаква своя прищявка природата бе пожелала да скрие в общата сурова брегова линия малко съкровище — предизвикателство срещу голите сиви скали, чиято мрачност още повече изпъкваше върху зеления пояс на дърветата по-навътре в сушата.

Между пясъчната лагуна и града, на линията на зеленините, се издигаха две големи здания, съединени с общ парк — обсерваторията и санаториумът.

На това място беше единственият плаж на града, който се криеше зад скалистия бряг. Тази сутрин още нямаше никого. В празнични дни плажът се оживяваше към десет часа, а в делник не се мяркаха много хора. Сезонът още не беше открит — водата бе студена от топящите се на север ледове.

Откъм зеления пояс изскочиха две светли точки, които се търкаляха в надпревара към плажа. Едва по-късно се очертаха голи крака в къси сиви панталонки и бели блузи.

Двете момчета се спуснаха почти едновременно до крайната линия на пясъка, заливан от кротките вълни. Едното направи крачка напред.

— Аз съм Винету, аз! — извика то. — Не оспорвай! Полага се ти да бъдеш Черният бик!

— Я-я-я! — запротестира другото. — Нямахте да ме надминеш, ако не бях се дръпнал настрана, за да не се сблъскаме. Не е право!

— Я гледай!... Какво беше условието, Ванка?... Хайде лягай, ти си Черният бик — каза по-голямото момче с по-ярко очертана

мъжественост, на чието лице изпъкваше твърда брадичка.

Другото, с малко по-нежни черти на закръгленото си съвсем по детски лице, още се мусеше, но личеше, че при допълнителен натиск ще се примири. И по-голямото не закъсна да упражни тоя натиск:

— Хайде, Ванка, лягай! Е, не се ядосвай: утре пък аз ще бъда Черният бик, обещавам! И без състезание ще стана!

— Ти все така, Лъонка, а после: „Да се надбягваме!“... Утре аз ще кажа как да изберем вожда на апахите!...

— Добре. Лягай сега!

Ванка понечи да легне, но съобрази нещо. С един замах разкопча бялата си блузка, сгъна я внимателно наопаки и я остави на пясъка, а след това събу и панталонките. Остана само по бяло потниче и тъмносини плувки. Лъоня не се събличаше, вторачен в другарчето си, горящ от нетърпение да го види легнало на земята. Ванка вече се изтегна с охота на затопления пясък, из който на невидими облачета излиташе топла влага, но Лъоня го задържа за ръката:

— Е, не така де — не така! Говори както се полага!

— Аз съм победен! — покорно рече Ванка и протегна врата си чак до краката на своя неумолим повелител. Полагаше се по правилата Винету да вдигне крак и сам Черният бик да положи този крак на главата си. За учудване на Ваня това обаче не стана. Той не побърза да види защо: топлата влага на пясъка навлизаше в ноздрите му и леко ги дразнеше. Искаше му се да се изтегне удобно, да затвори очи и да полежи спокойно. А Лъоня бе вдигнал крак и отново го отпусна върху пясъка, загледан в далечината, заинтригуван от нещо.

— Гледай, Ванка, лодка! — вдигна той ръка по посока към другия край на залива.

Ванка се обърна лениво, седна и също отправи очи нататък.

— Не прилича на лодка — рече той без особен интерес.

— Лодка! — разгореци се Лъоня. — Хайде на бас! — Той обичаше да се лови на бас при всеки възможен случай. — Лодка е!... Че какво друго може да бъде?

Ванка, по-спокоен, с ръка над очите, все повече разбираше, че ако това е лодка, то тя е съвсем особена, необикновена. Наистина, какво ли пък друго можеше да се намира на брега?

— Може и лодка да е — отблъсна той предложението за бас: не му се искаше да рискува, от такива басове с Лъоня често губеше. —

Само че виж каква е особена, топчеста някаква...

— Трябва да е нов модел — колебливо рече Лъоня и изведнъж заповяда: — Ставай!

И без да го дочака, затича нататък. Малко по-тромаво, но със същата бързина и любопитство затича след него и Ванка.

— Спри, Лъонка, почакай! Нека си взема дрехите! — сети се Влия.

— Остави, ще ги приберем на връщане. Кой ще ти ги наеме — няма жива душа наоколо.

И понеже Ванка се колебаеше и поглеждаше все назад към дрехите си, Лъоня смъкна тичешком блузката си и като я захвърли на пясъка, извика:

— На, гледай: хвърлям и моята! Тичай сега!

Двете момчета затъваха в пясъка почти до глезените. После се изхитриха и се спуснаха до самата вода, където пясъкът беше съвършено мокър, не лепнеше толкова и образуваните локвички под краката им измиваха стъпалата. Тичането им се облекчи. Подскачаха, когато кракът им се натъкнеше на твърда мидена черупка, изчакваха се един друг, докато чистеха водораслите, които болезнено се вливаха между пръстите, и отново поемаха напред.

Разстоянието от единия до другия край на залива не беше малко, макар заливът да изглеждаше незначителен в сравнение с огромната шир на океана. Колкото повече приближаваха тайнствения предмет, грабнал вниманието им, толкова губеше приликата си на лодка. Това караше Лъоня да се замисля, нямаше желание да бъде уличен в грешка.

— Подводница! — викна Ванка. — Гледай, цялата е от метал, виж как блести!

Това предположение се стори и на Лъоня напълно правдоподобно, но не искаше да отстъпи първенството на по-малкия си другар. И по-скоро от желание да противоречи, отколкото от вътрешна убеденост, каза:

— Каква подводница? Къде ѝ е перископът? Къде и е бордът?! Трябва да знаеш, че подводницата също има борд и досущ прилича на параход, когато плувне над водата. Пък и какво може да търси подводница тук, толкова далече от пристанището?

Ванка разбираше правдивостта на забележките — неведнъж беше виждал подводници и на пристанището, и на кино. Но онова,

което блестеше срещу тях, не можеше да бъде сравнено с нищо друго.

— А да видиш, че е подводница! Какво друго може да бъде?

Момчетата вече значително бяха приближили до необикновения плавателен съд. Правеше им впечатление, че не се мяркат хора.

Пръв спря Лъоня и направи знак с ръка на приятеля си. Загледани в странния предмет, който се очертаваше вече в пълната си форма, те започнаха да разсъждават:

— Не е лодка. Каква ще е тази лодка, голяма колкото цял параход, и такава кръгла!... Никакъв борд... Май ще излезеш прав, Ванка: трябва да е някакъв нов тип подводница, каквато не сме виждали... Но какво търси тук?

— Чуй, Лъонка: в нея сигурно има диверсанти! Извели са я далече от пристанището, за да не ги види никой, когато слязат на брега.

— Глупости! Диверсантите ги спущат далече от брега с гумени лодки, така че никой да не разбере нищо: плуват си екскурзианти с лодка и толкоз, де ще ги усетиш?!... А подводницата кръжи надалеч... Това е някоя пострадала от бурята подводница — аз ти го казвам! Повредила се е и излязла на брега да се спаси от гибел.

Това предположение им се стори най-правдоподобно. Във въображението им вече се рисуваха картината на авария в подводницата. Тъй като не се виждаха никакви хора, представяха си повреда на кислородните камери, екипаж, който умира без въздух, а никой няма сили да мръдне и отвори, за да нахлуе вътре пресен въздух...

Колкото повече приближаваха, толкова по-ясно им ставаше, че пред тях се намира нещо необикновено. Забавиха крачките си, взеха да се оглеждат дали няма да се мерне наоколо възрастен човек. Обаче неудържимо ги влечеше желанието да бъдат първи спасители на нещастните пострадали моряци. Най-сетне съвсем приближиха.

— Лъоня, знаеш ли: това е ракета! — викна Ванка.

— Ами, ракета зер! Къде си виждал ти сферична ракета! И ракетите са по-малки, а погледни това нещо — има трийсет-четирийсет метра в диаметър. Брой колко крачки е само! — отвърна Лъоня.

Те зашариха успоредно с тялото и започнаха да броят крачките си.

— Голяма ракета — настоя на своето Ванка. — Ти си виждал някакви ракети, а пък те правят всеки ден нови и нови!

— Трябва да съобщим! — отсече Лъонка.

— На кого?

— То се знае на кого: на милицията. Тук трябва да се разузнае, да се установи от какъв произход е тази подводница... или ракета, ако щеш — дявол знае какво е. Може да има вражески пръст в цялата истерия... Може вече да са слезли от нея на брега...

— Добре, да тръгваме — съгласи се веднага Ванка, чието сърце, след всички догадки, биеше неспокойно.

Отдалечиха се на двадесетина крачки, като непрекъснато и плахо се обръщаха назад. Имаха чувството, че никой ги следи зорко.

Да минем край дрехите — предложи грижливият Илика.

— За какви работи мислиш! Учудвам се понякога: в ума ти все дрехи, храна и разни ми ти глупости! — каза поучително Лъоня. Да поучава, му даваше право разликата във възрастта: той беше с цяла глава по-висок от Ванка и имаше четиринадесет години, докато Ванка не издаваше повече от дванадесет.

— Тичай сега да съобщим, че няма време. Докато стигнем до града, кой знае какво може да се случи.

След тези думи те хукнаха назад, но изведнъж почувствуваха нещо странно: като че невидима ръка прегради пътя им с невидима стена. Дватамата спряха едновременно и се погледнаха изплашени.

— Какво е това, Лъонка? — запита страхливо Ванка, взирайки се пред себе си, сякаш чакаше невидимата преграда да се покаже.

— Не зная — смънка Лъоня.

— Сякаш се блъснах в нещо... Не мога да го прекрача...

— И аз...

Обърнаха се едновременно назад и видяха онова, което с трепет догаждаха: от необикновеното превозно средство бяха излезли двама мъже. Малко е да се каже мъже: на момчетата те се сториха истински великани.

— Виж, водолази... — тихичко прошепна Ванка.

— Гледай какви им са скафандрите, блестят като сребърни.

— Насам идат... да бягаме! — извика изплашен Лъоня, изоставил покровителствения си тон.

— Как ще бягаш, стената си стои на място!...

Лъонка хвана за ръка другаря си. Напред не можеше да се върви, трябваше да се върнат или да кривнат настрана. Обаче невидимата стена се изпречваше, накъдето и да се обърнеха.

Момчетата спряха слисани. Завладя ги чувството за нещо свръхестествено. На брега беше толкова тихо, че чуваха само шума на вълните и тежките удари на сърцата си. Стояха на едно място и гледаха с ужас как бавно приближават към тях незнайни хора, като излезли от приказките богатири, оковани в броня. А те вървяха все по-бавно, потъваха в пясъка на всяка крачка, едва вдигаха краката си. Това правеше да изглеждат безпомощни, което покуражи момчетата. Само да не беше тази стена! Бяха затворени като в клетка и не им оставаше нищо друго, освен да стоят ѝ чакат, докато неизвестните мъже ги настигнат.

— Нека само дойдат! — закани се Лъонка. — Няма да им се дадем! Какво си мислят те!... Я ги виж: не могат да вървят... Като му ритнеш един, веднага ще се стовари на земята!... Пък и приближава време да дойдат хора на плажа...

Седнаха на пясъка — така можеха да наберат сили.

А непознатите се приближаваха. Момчетата вече можаха да забележат необикновеното във фигурите им: голям гръден кош, особени стъпала и чудни очи под надвиснала челна кост.

— Ух, какви са! — изохка Ванка, съвсем изгубил присъствие на духа.

Между това странните богатири сякаш се стараеха да им покажат добрите си намерения. Когато пристигнаха, единият от тях седна на пясъка до Лъонка, хвана го за ръка, загледа го продължително и сериозно.

— Ах! — извика изведнъж момчето. — Те са хората от Марс!... Нали ти разказвах? Сестра ми първа е видяла и фотографирала техния кораб в полет към земята.

Децата изведнъж се оживиха и дадоха свобода на любопитството си: вглеждаха се в очите на непознатите, пипаха скафандрите им. Единият вдигна на ръце Ванка. Седналият се вглеждаше с добрата усмивка на сините си очи в Лъоня и нещо му прошепна на своя

непознат език. Момчето се вслуша в музиката на този глас и в същото време неизвестна сила му подсказа какво се иска от него.

— Ванка, ставай! — викна то. — Трябва да известим за пристигането им — те искат това!

И като се обърна към чужденците, закрепя със споя неравномерен — ту дебел, ту писклив — мутиращ глас:

— Тръгваме! Сега ще доведем, хора! Вие само стойте тук — да не отидете нанякъде, че да ви търсим? Чакайте, само да видите сега какво ще стане! Ако не се вдигне па крак целият град!...

Ал Хас се вслушваше в думите и от лицето му не слизаше неговата добра, нежна усмивка. На Хай Мел не му се искаше да пусне от ръце Ванка, любувайки се на розовите му загорели бузки. Той нежно докосна малкото му, потънало в пясък перчемче, изгорелите му от слънцето полющени раменца, разтърси го и приближи лицето си към неговото, сякаш искаше да го целуне. На Ваня се стори, че видя в очите му сълзи, но не беше сигурен — пречеше шлемът, скафандърът блестеше и заслепяваше очите му. Лъоня го дръпна за фланелката и забърза:

— Хайде, няма време!

Децата затичаха — стената беше изчезнала, както се бе появила. Тичаха и се обръщаха, махаха дружелюбно с ръце и получаваха същия отговор. Забравиха блузките си. Упътиха се право към зелената линия нагоре, където минаваше шосе.

— Какви мили деца! — рече разчувствуван Хай Мел.

— Наистина. Щастлив случай за тебе, нали? Срещата ни с тях ми изглежда добро знамение — потвърди замислен Ал Хас.

— Децата навред са добри, но бащите!...

— Децата приличат на бащите си — нека вярваме това! В нашето положение не ни остава нищо друго, освен да се приберем в кораба и да чакаме... Чувствувам се отпаднал.

— Навярно от напрежението на нервите, което упражнихме, за да спрем на място децата.

— Едва ли. Ти си лекар и по-добре знаеш, че то не е толкова изтощително... Но преживените сътресения, тревогите за другарите се отразиха зле на моето сто и шестдесет годишно сърце...

През същото време двете момчета тичаха с все сила.

— Ще се поизпотим, докато стигнем до града, дано ни вземе някой камион — рече Ваня, който се задъхваше.

— Какво ще правим в града: право в обсерваторията отиваме. Ей я къде е, до санаториума — отвърна, без да спира, Лъонка. — Дръж се! — После спря за миг и попита:

— Видя ли ги, Ванка? Видя ли какви са, а?

— Аха! Съвсем особени. Ама са добри. Аз нали ти казах, че това е ракета — видя ли?

— Казал си!... Кога пък си казал такова нещо?!

— Казах! Не си криви душата! Още когато ти твърдеше, че е подводница. И тогава аз рекох, че прилича на ракета.

— Да, но после ти каза, че няма такива ракети.

— Не е вярно!... Най-напред аз...

— Я зарежи това! — прекъсна го Лъоня и се устреми по-бързо напред. — Няма значение кой какво е казал. Важното е, че ние първи открихме ракетата и хората от Марс. И ако искаш да знаеш, това съвсем не е ракета, а истински звездолет! Сега да видиш какво ще стане... само да видиш!...

Едва ли можеха да се досетят какво ще стане, но бяха сигурни, че в събитията на тях се пада голяма, значителна роля на истински откриватели.

Изпотени и задъхани, най-сетне те дотичаха до обсерваторията. Спуснаха се вътре, без да обръщат внимание на слисания портиер, който не знаеше какво да прави: да ги спре ли, или да не ги спира. Момчетата той добре познаваше: и Лъонка, братчето на Лида Андреевна, и българчето Ванка, син на прочутия инженер — българин, който работеше по строежите на крайбрежието. Но откъде накъде трябваше да нахлуват като хуни в един научен институт, при това голи?... Ще трябва да поговори с Лида Андреевна, братчето прекалява...

Старият човек извървя няколко стъпала след тях и реши, че няма смисъл да продължава по-нагоре: и без друго тези проклетници бяха вече изчезнали из коридора към кабинета на Лида Андреевна.

През това време Лъоня вече чукаше с всички сили на вратата с надпис: „Лида Андреевна Чарская, младши научен сътрудник“. Преди да чуе разрешението за влизане, той нахълта вътре все тъй

стремително, както беше минал край портиера, водейки за ръка след себе си засрадения Ванка.

— Лида! Лидочка! Те са тук! Видяхме ги — на, питай Ванка! — избърбори той на един дъх, като дърпаше за ръка сестра си, слисана и от нахлуването, и от необикновения шум, смръщила вежди и готова да го смъмри.

— Кой са тук? — запита тя озадачена от съобщението.

— Ами че марсианите! Твоите марсиани! Нали ти първа откри кораба им в небето, докато обикаляше земята? Първа го фотографира — зная!

Лида Андреевна в миг осъзна, че децата носят голяма новина, стана от стола си и разтърси раменете на братчето си:

— Говори човешки, какво току подхвърляш думички! Казвай сега: кой са тук и къде са?

— Марсианите. Тук са, на брега.

— Откъде разбра, че са на брега?

— Ами че видяхме ги! Не ви лъжем, Лида Андреевна — смете за свой дълг да се намеси и Ванка. Той бе успял да си отдъхне от тичането и говореше по-уверено и разбрано от Лъоня.

— Къде сте ги видели? — обърна се този път към него Лида Андреевна, защото ѝ се видя по-надежден разказвач; тя познаваше въображението на своя брат и се отнасяше недоверчиво към сведенията му.

— Долу, на брега. Ей там на! — изтича до прозореца Ванка. — Елате, елате тук, Лида Андреевна! — закрещя и той, свикнал вече с обстановката. — Ето на, оттук се вижда ракетата им. Гледайте!... Виждате ли? — сочеше той блестящия кораб на брега.

Лида Андреевна се взря съсредоточено, сложила ръка над очи, после изтича и грабна от чекмеджето на писалището си бинокъл. Двете момчета викнаха в хор:

— Видяхте ли? На — това е ракетата им. Двама са. И знаете ли какви грамадни — два пъти колкото мене!...

— Но как така... — недоизрече тя, свали бинокъла и се засуети в нерешителност. Нещо я спираше:

— Я ми разкажете всичко подред!

Те не чакаха втора покана; и без друго се задушаваха от желанието да разкажат приключението си.

— Закусихме и отидохме на плажа... — започна Ванка.

— ... Заиграхме се и изведнъж аз видях нещо...

— Лъонка рече: лодка. Аз казвам: не е лодка! А той: подводница... Аз пък казах веднага, че прилича на ракета.

— Казал си! Нищо не си казал. За подводницата ти го измисли! Е-е, както и да е: затичахме двамата нататък и като приближихме, казахме си...

Разказът за преживяното протече по същия начин до онзи момент, когато трябваше да признаят малко позорното си изплашване, да кажат и за невидимата стена.

— Е-е, изплашихме се! Помислихме, че са някакви диверсанти. Знаеш Лидочка — нали не сме виждали такава ракета!...

— Да!... И тръгнахме назад да съобщим... Но тогава...

— Тогава те издигнаха отпреде ни стена. Истинска стена, макар че не се виждаше. И ни спряха. Истина ти казвам!

— Каква стена? — недоумяваше Лида Андреевна. — Я не съчинявай!

— Не съчинявам — питай Ванка! Стена като стена, само че невидима. Не зная от какво я направиха, навярно от невидими вълни. Тогава ги видяхме — излязоха от ракетата. Двама. Само че не могат да ходят бързо и затова е трябвало да ни спрат със стената. И после дойдоха при нас и ние ги разгледахме. Пратиха ни да съобщим за пристигането им.

— Пак съчиняваш! Как са ви пратили, на какъв език разговаряхте с тях?

— Не сме разговаряли на никакъв език — отвърна Лъоня уверено. Ей така си се разбрахме, без думи. Какво чудно има в това? С очи се разбрахме. Те казаха и ние се сетихме какво искат. И тръгнахме. Е, и защото до града е далече, решихме... — тука. Нали имаш телефон — събщи където трябва.

Лида Андреевна отново вдигна бинокъла и дълго разглежда странния сферичен кораб на брега. Около него не се виждаше никой; ако наистина екипажът е излизал, то отново се е прибрал вътре. Тя все още се колебаеше. Научната работа я беше направила придирчива: докато не установеше нещо с положителност, не бързаше да го споделя с другите. Смущаваше я и друго: вчера доларландските вестници

съобщиха, че корабът е екипажа е потънал в океана. Преди да тръгне към стаята на директора, тя отново запита:

— Слушайте, момчета, да не ме лъжете? После...

— Честна пионерска! — викнаха двете в хор.

— Щом е пионерска, тогава е друго — усмихна се тя, махна им с ръка да я последват и се отправи към кабинета на професора. Там те повториха всичко, което вече разказаха. Професор Липаев също разглежда дълго с бинокъл кораба — както на момчетата се стори, цяла вечност. Най-сетне рече:

— Те са. Няма никакво съмнение, че са те! Няма на земята ракети с такава форма и големина... Това е истински звездолет... Значи, истеричният вой на доларландската преса се оказа блъф... Но с каква цел разгласиха, че са загинали?... Май не е трудно да се досети човек.

После се обърна към момчетата:

— Браво, юнаци, браво!... Направили сте голямо откритие. Вашите имена ще останат завинаги записани в историята на...

Александър Егорович Липаев не можа веднага да реши в коя история. Разбира се, нито в историята на астрономията, нито на космонавтиката... Но скоро реши този въпрос и довърши:

— В историята на междупланетния транспорт. Ваня и Лъоня си хвърлиха победоносни погледи: ето кои са те, измежду първите пионери в междупланетния транспорт! Първи те срещнаха чуждопланетните гости, следователно на тях се пада честта първи да ги посетят.

Професорът остави двете момчета да се радват на щастието си и с трескава бързина започна да върти телефона. По стълбите се разтичаха хора: сътрудници, шофьори, дори и чистачи.

След една минута всичко в обсерваторията, потънала във вечна тишина и покой, впила поглед в далечните блестящи безмълвни светове, закипя...

ГЛАВА II

ЕДИН ДЕН В САНАТОРИУМА

Наблизо до обсерваторията се издигаха зданията на санаториума, не толкова високи като нея, но върху много по-голяма площ, пръснати в няколко комплекса из огромния парк от борови дървета и ели. Изкуствените му насаждения се сливаха в далечината с природните кедрови горички, които покриваха склоновете на възвишенията наоколо. Лицето на санаториума беше обърнато към океана и от прозорците му се виждаше безбрежната шир, бялата ивица пяна край скалистите брегове, а далече на север — мрачната синева на два вулкана, с вечно надвиснали оловни мъгли.

До широката дворна врата стоеше прав възрастен човек. Единият празен ръкав на полувоенната му куртка, пъхнат в джоба, издаваше инвалид от Отечествената война. Обърнат към парка, той се любуваше на пейзажа. Някой отвори вратата и влезе в двора на санаториума. Портиерът обърна глава и на лицето му се появи усмивка:

— И тази сутрин здравата сте подрали, Лида Андреевна. Още никой не е дошъл. Ще се наложи да чакате за новините.

— Нищо, чичо Вася — ще почакам! — отвърна тя, отправи се към най-близкото здание и влезе вътре. Докато сваляше лекото си синкаво връшно палто и обличаше подадената ѝ от дежурната сестра бяла престилка, в 'преддверието влезе друга жена. Двете се отправиха една към друга, ръкуваха се, като раздрусаха по мъжки ръцете си за поздрав. Колкото руса и синеока бе Лида Андреевна, толкова силно черноока и чернокоса беше другата. И все пак помежду им имаше някаква неуловима прилика: стройните спортни фигури, нежният овал на лицето, сериозният израз на очите — всичко това ги правеше сродни.

Новодошлата рече шеговито:

— Би казал човек, че никога не спите. Винаги ни изпреварвате.

— О — отвърна Чарская, — професорът толкова се вълнува, че сам би се подпътил насам; искам да му спестя този труд... И без друго се преуморява.

— Но нали той редовно идва тук в приемните часове?

— Така е... само че вие не познавате нетърпението му. Ако не му нося най-точни новини за състоянието им, няма да издържи до приемните часове. Дохождам тук рано, за да пристигна в института по времето, когато той идва на работа. Да не би да ви преча, Ксения Фьодоровна?

— Никак! Напротив — много се радвам, когато ви виждам тук свежа и бодра... Свикнах с вас. Дори ще ви помоля да ме посетите и у дома — нали в края на краищата нашите пациенти няма да са вечно тук? А мене ми се иска да не се забравяме.

— Благодаря ви, непременно ще дойда. Сега няма смисъл да се качвам горе, вие ще ми кажете новините — отвържда Лида Андреевна и започна да разкопчава току-що закопчаната престилка.

— Напротив, елате с мене — имам да ви съобщя интересни неща. Боя се, че тържествата около посрещането им са ги изморили много, но — няма що... Не можеше иначе, къде ще спреш хората! От непрекъснатите посещения при тях не можем да си гледаме работата: извървяха се всички научни институти, разни делегации откъде ли не!... Едва вчера решихме, че са позакрепнали и могат да издържат един по-обстоен рентгенов преглед — говореше Ксения Фьодоровна, докато двете се изкачваха с тичащи стъпки към първия етаж и влязоха в кабинета ѝ. — Вижте тези снимки — извади тя пакет от писалището си. — Забелязвате ли? Погледнете тук: това е най-същественото им различие от нашия земен човек. Виждате ли какви огромни дихателни органи? И при това набраздени. Струва ми се, че са направени от два пласта, чието предназначение не можем да узнаем, докато те сами не ни кажат — нали не можем да направим дисекция... Гледайте сега храносмилателните органи: гънката на хранопроводните пътища е много по-опростена от тази на човека. Това говори за атрофия в резултат на сгъстена калорична храна, съвсем леко усвоима от организма. Разликата в устройството на ръцете е дребна — виждате тук как техните пет пръста излизат от един общ корен, подобно на нашата китка, но у тях пръстите са разположени два срещу три и образуват нещо като чашка. Разлика има и в устройството на стъпалото, което напомня мечешка лапа. Затова пък дава по-голяма устойчивост на тялото и е напълно пригодно към разположените от две страни на лицето очи. Въпреки всичко няма съществена разлика

между организма на един земен човек и техния... Като се ръководим от становището, че при еднакви условия се развиват еднакви организми, трябва да смятаме, че няма различие в общото развитие на вселената. Това за вас и професора е може би важно... Още нещо: има данни, че след кратък период техните организми ще се приспособят към нашата атмосфера и прекрасно ще живеят на земята като мене и вас...

След това доктор Ксения Фьодоровна Гурко, специално командирована от Медицинския институт, сложи в ръцете на Чарская свитък с думите:

— Отнесете този писмен доклад на другаря Липаев — навярно той ще пожелае сам да прочете всичко това.

Лида Андреевна взе свитъка и на излизане се сети за нещо:.

— Ах, да: другарят професор ви моли да оказвате всякаква помощ на телевизията и другарите от научните институти. Сама разбирате какво значение имат за нашата наука тези забележителни мъже... Трябва целият им живот тук да бъде увековечен във филми, които да останат в архивите на научните институти... Какво велико събитие наистина! Понякога не ми се вярва, че именно ние сме щастливите му първи свидетели.

Ксения Фьодоровна изпрати девойката до вратата усмихната и се отправи към наблюдателната кабина до климатическия салон на чуждопланетниците. Светещото око на автомата, който контролираше работата на машините за регулиране на въздуха в салона, показваше, че всичко е в ред. Провери и магнитофона за записване разговорите на гостите. После отбеляза всички данни в специалните картони, почака пациентите ѝ да привършат утринната си гимнастика, сложи кислородната си маска и влезе при тях да провери и запише температурата и пулса им. Накрай лично прие и опита закуската им.

Ксения Фьодоровна си имаше много грижи. Тя беше прочела в един доларландски вестник съобщенията за загиването на кораба от Марс и до него — за необикновената буря и потъналия остров. Като потърси връзката между тези събития, в главата ѝ се зароди съмнение. Попита професор Липаев, той от своя страна направи справка в атомния център и предположенията ѝ се потвърдиха: действително в зоната, където се е намирал корабът с чужденците, през същия ден е извършен опит с ядрено оръжие, който е разрушил острова и

предизвикал необикновено силната буря. Нямаше никаква възможност да се узнае на какво разстояние от мястото на взрива се е намирал по това време корабът, обаче налице беше фактът, че е повреден, и то не от друго. Наистина пациентите ѝ са се намирали в херметически затворените камери на своя звездолет. Издържал всички вредни излъчвания в космоса, но това не изключваше възможността при повредата му да са проникнали вътре опасни лъчи. Затова лекарката с трепет следеше всяка промяна в състоянието на пациентите си и зорко бдеше дали у тях няма да се появят признаци на лъчева болест.

Телефонът иззвъня: съобщаваха ѝ, че е пристигнал самолет с лингвисти, които ще бъдат в санаториума след двадесет минути. Според нея това беше последното, от което имаха нужда: важното засега беше да се направят изследванията и изработи програма за приспособяване на организмите им към земните условия. Но какво да се направи — всяка наука заслужава внимание и трябваше да се подпомага.

След закуската тя отново провери състоянието на въздуха в салона. Усмихна се от своята стъклена кабинка на чужденците и в отговор те ѝ се поклониха учтиво.

— Обкръжени сме с такова внимание, за каквото не сме и мечтали! — възторжено рече Дул Хай. — Колко учтива и внимателна е нашата лекарка!

— Изпълнявайте точно всичко, за което ви молят — посъветва Ал Хас. — Намираме се в среда на учени. Те се стремят да прекратят преградата, която поставя помежду ни езиковото различие. Сигурен съм, че с общи усилия ще успеем.

— Колко прекрасно би било това! Горя от желание да изкажа на тази дама най-нежна благодарност за всичките ѝ грижи и труда, които полага за нас. Съжалявам, че не се досетихме да вземем от кораба няколко от предметите, които носехме за подаръци...

— И по-добре, че ви липсват: сигурно бихте постъпили нетактично и бихте я обидили — сухо каза Ал Хас и промени темата. — Колко щяхме да сбъркаме, ако се бяхме поддали на първите си настроения срещу земните жители и да отлетим, преди да изследваме цялата планета...

— Случаят ни помогна — каза Дул Хай, който от вълнение не можеше да стои на едно място.

— Аз вече бях дълбоко убеден, че сме попаднали от трън, та на глог — виновно си призна Хай Мел. — Ето защо е нужно да не се вземат никакви решения, преди да сме добре опознали обстановката — видите ли какво се оказа!

— Да — съгласи се и Дул Хай. — Сбъднаха се мечтите ни. Помните ли как се смеехме на импровизациите на Мен Лу, с които ни развличаше, докато прекосяхме опасните метеоритни полета край последната планета от Слънчевата система? За посрещането ни тук, а? Колко е жалко, че го няма да види наяве пророческия си сън...

— Да, хората тук ни посрещнаха с рядка топлота — сдържано забеляза и Ал Хас. — Такава хуманност говори за висока култура и аз не се съмнявам, че науката им е на висота. Предусещам, ще научим доста нови неща... Но сега за нас най-важното е да намерим начин и изкажем молбата си за издирването на двамата ни другари, без това да се почувствува като нахалство.

Другите двама кимнаха замислени. Всеки чувствуваше, че го спира някакъв особен свян да не се злоупотребява с вниманието и гостоприемството на хората. Те още тъй малко познаваха света на планетата!

Не бяха прекъснали заниманията си и след напущането на кораба, отнесен на ремонт, макар че лекарката им забраняваше всяка умора и се сърдеше, ако работата продължеше след определеното от нея време.

От днес Ксения Фьодоровна трябваше да прилага утвърдената от научния съвет на лекарите система за приспособяване. Първата точка от нея предвиждаше ежедневно излизане навън без скафандри, като постепенно се увеличава времето на престоя. Затова тя ги изведе на терасата преди редовната им разходка из парка. Трудно им беше без скафандри: почервеняха, закашляха. Дул Хай дори нетърпеливо пожела да се прибере веднага, но другите двама търпеливо издържаха необходимите четири минути и той трябваше да последва примера им.

— Път към приспособяването ни — констатира Хай Мел. — Правилно е замислено и напълно се покрива с моя проект. Ще трябва да извършвате и разработените от мен гимнастически упражнения. Вярвам, че ще издържим.

— Трудно — отвърна Ал Хас. — Но ще упорствуваме. Ето че издържахме първата доза.

— Още днес ще изпълним упражнения за по-краткотрайно задържане на поетия въздух. По-рядкото вдишване ще намалява отчасти по естествен път кислорода. Не сте ли забелязали, че интервалът на вдишване и издишване у тях е много по-малък?

В този момент в салона влезе масажистът и те трябваше да прекъснат разговора си. Жал им беше за него: през време на масажа изпод кислородната маска по лицето му се стичаше пот. Направиха опит да се откажат от тази процедура, но нищо не излезе: лекарката, чието име те вече знаеха, макар да не можеха да го произнесат, строго им даде да разберат, че са длъжни да се подчиняват.

След масажа се разходиха из парка и когато отново се прибраха, с учудване видяха нововъведение: стената към наблюдателната кабина беше наполовина премахната и заменена със стъкло. През него се провираха шнуровите на три телефона, които свързваха двете помещения. Разрешен беше следователно един важен въпрос — сега те можеха да говорят със земните хора от другата страна посредством телефон и едновременно да се виждат, без да става нужда при разговор хората от едната страна да носят маски на главите си.

Дул Хай пръв изтича до телефона и грабна слушалката. Ксения Фьодоровна от другата страна с усмивка направи същото. Тя произнесе някакви думи. Гласът ѝ, за пръв път слушан без неудобната маска, прозвуча в ушите на младия човек като музика.

— Аз ви обожавам! — рече той в отговор на неизвестните ѝ слова.

— Какво говорите, Дул Хай! — с бърз жест отне от ръцете му слушалката Ал Хас. — Чувате ли се?!

— Но нали тя няма да разбере? — оправда се смутен Дул Хай.

— Толкова по-зле! Нима е честно да говорите глупости на една жена, като се криете зад неизвестността?! Говорете винаги онова, което другият може да чуе, без да се засегне — укори го и Хай Мел.

Ксения Фьодоровна ги гледаше все така усмихната, без да подозира темата на разговора им, доволна от щастливата си идея. Разрешението на толкова важния въпрос за разговор без пречки щеше да бъде особено важно за пристигналите-лингвисти, които проучваха записите.

В този момент при нея влязоха старият професор Александър Егорович Липаев с Лида Андреевна, както винаги точни за приемните

часове. За днес беше определено посещение на чуждопланетните гости в обсерваторията и Липаев гореше от нетърпение, сигурен, че ще се намери разрешението на някои от вълнуващите го въпроси. Преди всичко: откъде са те? Той не вярваше на доларландските заключения, защото достатъчно беше наблюдавал планетата Марс и според него там нямаше условия за съществуването на висши организми. И, второ: какво е станало с другите двама от екипажа?

— Трябва да научим всичко за тяхната родина! — направо пристъпи той към лекарката, като непрекъснато вдигаше някоя от телефонните слушалки, оставяше я обратно и започваше да се разхожда напред-назад из кабинета. — Такъв случай, такъв случай!... Щастие то само падна в ръцете ни... Трябва, трябва да се използва... но как? Те не знаят нашия език и ние нищо не им разбираме... А трябва, трябва!... Колко е мъчително да виждаш, че самото откровение е до тебе, а нямаш възможност да го усвоиш!

— Но защо да не може? — попита с насмешка Ксения Фьодоровна. — Ще узнаем всичко. Ако не веднага, то след време...

— Но как? — горещеше се Липаев и малката му, издадена напред брадичка нервно потръпваше.

— Като научим техния език, а те — нашия. Нали затова пристигнаха лингвистите!

— Виж ти колко просто! — извика възмутен от такова спокойствие професорът. — Как си мислите вие: толкова лесно ли ще стане това? Знаем ли ние какви представи имат те за нашата действителност? В каква светлина я виждат, с какви понятия боравят?!... Това са толкова сложни въпроси, чието благополучно разрешение единствено може да доведе до изучаване на езика. Не, това е неразгадаема тайна за нас.

— Чудно! — пак се усмихна Ксения Фьодоровна. — За вас, който сте прекрачил границата на възможното, който виждате и изучавате светове, отдалечени от нас с милиарди и милиарди километри... за вас неразгадаема тайна!... И то, когато имате срещу себе си богати умове, готови да окажат всякаква помощ в общия ни стремеж към разбирателство! И после: забравяте електронноизчислителната техника!

— За науката няма и не може да има тайни — това поне от вас съм слушала — вмеси се и Чарская.

Старият професор вдигна над главата си комично ръце, сякаш за самозащита, и съкрушено призна, че е победен.

— Интересно — смени темата Ксения Фьодоровна, — кръвното им налягане съответствува на кръвното налягане на човек, поставен в условията на двойно по-рядка атмосфера, каквато имаме по високите върхове. Изменението при натиска на атмосферата на морското равнище е напълно закономерно. В тези явления няма никаква разлика между тях и човека.

— Ето ви и доказателство, че животът в безкрайния свят на вселената е еднакъв. Навсякъде при определени атмосферни и температурни условия белтъкът е оживял и започнал да се развива по едни и същи закони. Да, светът всъщност не е никак голям, мили мои, никак!...

— Дано нашите лингвисти по-скоро завършат своето дело; тогава ще научим много и интересни неща — въздъхна Лида Андреевна.

— В речта им се чуват съвсем непознати звукове, които не мога да сравня с нищо — каза лекарката. — Вслушвам се в думите им: трудничко ще бъде да се разгадаят.

— Нищо невъзможно няма на този свят, скъпа, нищо! Запомнете това от мене! Аз самият вярвам — твърдо и непоклатимо, — вярвам дори и в невъзможното. Ще дойде ден, когато ще признаете, че съм прав, когато... може би няма да бъде между вас.

Ксения Фьодоровна и Лида Андреевна се погледнаха и се усмигнаха: професорът забрави „неразгадаемите тайни“ и изпадна в противоречие със себе си. Но Чарская познаваше навика му да твърди съзнателно нещо противно, за да бъде убеждаван именно в онова, в което всъщност дълбоко вярва.

— Ние сме авантюристи по природа — каза лекарката. — Гледайте само какви чувства, мисли и стремления събуди у нас присъствието на тези хора от неизвестна планета. Изведнъж се появиха дремещи досега хиляди желания: да литнем и ние като тях, да опознаем техния свят, да разгадаем тайните, които крие космосът...

— Вярна мисъл: ние сме авантюристи по природа — разгорещи се веднага професорът. — И добре, че е така, защото... Всъщност; какво разбирате вие под „авантюризъм“? Има според мене два вида авантюризъм: положителен и отрицателен. Единият — това е

стремежът на човека да опознава и завоюва нови светове, да надниква във всички тайни на макрокосмоса; върху този авантюризм се е градил човешкият прогрес през вековете. Но има и друг авантюризм: за него не е прието да се говори у нас. Това е авантюризмът на прищевките, на сълудничавите хрумвания, на жестоките и безсмислени опити, на алчността. Това е авантюризмът, който тика редица граждани на капиталистическите страни и цели класи да търсят своето така наречено „щастие“ в чужди земи чрез експлоатация на изостаналите народи. Това е авантюризмът на завоевателя — за него не искам да говоря! Но авантюризмът в служба на науката — ето насреща ни неговия символ! — посочи той салона на чужденците.

Загубил внезапно търпение, той надяна набърже кислородната маска, която се изпречи насреща му, и тръгна към вратата, за да влезе при чужденците. Лекарката го настигна, с майчинска ласкаво створи маскира му. Той изфъфли своето „благодаря“ и влезе вътре. Насреща му веднага се отпрати Ал Хас; Липаев се затича, едва не се препъна в килима. Прегърна силно с двете си ръце чужденеца, притисна го към гърдите си, опитвайки се да каже нещо, сърдит, че тази дяволска маска му пречи. Отхвърли я за миг от главата си, но се задави и отново я нахлузи, като се извиняваше несръчно с думи и жестове.

Между Ал Хас и професора още от първия миг на запознанството им беше възникнала взаимна симпатия; тя бликаше и се стремеше да намери израз в здраво приятелство, на което още прече липсата на думи. Сякаш искра пламна и загоря едновременно в две сърца, създадени и живели билиони километри далече едно от друго, но горели от една и съща страст към науката. Затова и разговорът им без думи потръгна.

Професорът се отпусна на услужливо поднесеното му от Дул Хай кресло, посочи с пръст изразително себе си, пода и каза: „Земя!“ Те не го разбираха. Той отново свали от главата си маската и вече отчетливо каза: „Земя! Земя! Земя!“ Ал Хас се надигна от стола си да му постави маската, но внимателният Хай Мел го изпревари, повтаряйки старателно думата „Земя“, и даде да се разбере, че му е ясно нейното значение: намират се на планетата Земя. Ал Хас от своя страна неколкoкратно повтори, сочейки собствената си гърд, името Михелас, но то нищо не говореше на професор Липаев. Той изтича навън, за да сподели с Чарская откритието:

— Те наричат своята планета Михелас! Кажете ми, чула ли сте нещо подобно?

— Но това е тяхно наименование. В обсерваторията ще разберем коя планета се крие зад него.

Професорът вдигна телефонната слушалка и като сочеше скафандрите, завика още щом Ал Хас също взе слушалка:

— Казват тук, че трябва да научите нашия език. Няма нужда: аз съм сигурен, че вие сте астроном като мене. Ние с вас имаме общ език — това е нашият звезден свят. За неговото изучаване не са ни нужни думи, а телескоп. Обличайте се и да вървим: там ще изясним всичко.

В душата на Липаев живееше дълбока вяра, че общите интереси и познания ще бъдат първият мост на разбирателството. И като потвърждение Ал Хас даде знак на другарите си да облекат скафандрите.

Докато се обличаха, в стаята влезе непознат човек, хвана под ръка професора, преди лекарката да ги представи един на друг, и го поведе навън:

— Моля ви, елате да чуете записите! Удивителни! — продума той, задъхан от вълнение.

Влязоха в съседната стая, в която от разтворения магнитофон се носеше нещо като монотонна песен.

— Слушайте! — спря човекът и сам се заслуша, навел глава на една страна, както се слуша музика. — Как ви се струва?

— Не мога да отделя нито една дума — рече Липаев и избърса с ръка челото си. — Чувам едно непрекъснато а-а-о-о-у-у-и-и.

— Как? Не схващате звуковете? Невъзможно! Я слушайте!

Липаев отново напрегна слух и пак рече:

— Някакъв припев без думи... Или не: ромони планинска река.

— То е, защото никога не сте се замисляли над звуковете на членоразделната реч — отвърна другият недоволено. — Говорят живи, мислеци същества. В речта им има само гласни, а съгласните се учленяват като придихания: л, х, ф, понякога м, н. Няма тустни и небни съгласни, поне засега не се чуват. Изглежда, говорният им апарат се състои само от гърлото, устните и зъбите, без небцето... Главно гърлото... Чудна звукова система, много интересна!... Щастлив съм, че съм се родил във време, когато имам възможност да вкуся най-висшето щастие: да слушам речта на мислеци същества от други планети!

Липаев го гледаше смаян: за пръв път почувствува, че интересът на хората към различните науки е еднакво силен... А той досега не бе зачитал науки като лингвистика, педагогика и прочие.

— А ще успеете ли да разгадате тяхната реч?

— Да разгадаем тяхната реч? Разбира се! Този чудесен ключ, който преди години разработи нашият Николай Андреев — впрочем той е толкова наш, колкото и ваш, защото — както знаете — Андреев е математик — езиковед, ще изиграе своята роля. За електронноизчислителната техника няма езикова тайна. И сега мога да ви превода с приблизителна точност тези записи...

— Как?! Вие разгадахте техния език?

— Е, не съвсем, не съвсем... Ние, колега, преди да дойдем тук, получихме магнетофонни записи на техните първи разговори. В нашия институт се извърши огромна подготвителна работа: моите помощници сортираха, така да се каже, изразите и думите по размера им, по броя на звуковете и по мястото им. Едва ли можете да си представите колко пъти трябваше да се изслушва един и същи звуков запис, да се нанася на хартия с условни знаци, за да може да се анализира... Може би ви отегчавам? — попита той внезапно.

— Не, моля ви се, продължавайте? Толкова ми е интересно!

— Да... После се отделиха всички думи, групираха се по предполагаеми части на речта и смислови връзки, а след като основно се съобразихме кога, по кое време, в каква обстановка е воден разговорът, направихме приблизителен превод... Сравнихме групираните разговори и още веднъж уточнихме. Тогава преводът стана приблизително точен. Да... Но това за мене — още по-малко за вас, съвсем не е достатъчно. На вас ви е необходимо да водите истински разговор с тях...

— Нали с езика на цифрите може да се разговаря на всички езици?

— Да, но на всички земни езици! А с хората от други планети ние нямаме обща почва... Техните представи, отношения, понятия за действителността са различни от нашите. Те могат да кажат дума, която ние ще преведем по смисъл според нашите разбирания, а те да са вложили в нея съвършено друго съдържание. Нали ме разбирате?...

— Да, да! Имах пред вид това... Да... В такъв случай?

— Затова сме дошли тук. От техните разговори се опитваме да вникнем в системата на мисленето им — ето кое е трудното! Всичко би се опростило, ако те научат нашия език и сами ни разкрият своите отношения. Това е нашата най-близка, конкретна цел: след като проникнем отчасти в техните понятия, да ги запознаем с нашия език. Чак тогава общуването с тях може да бъде полезно на науката... В записаните разговори например ни прави впечатление едно: те непрекъснато говорят за своите двама останали в Доларланд другари, но не се решават да молят за тяхното издирване, за да не ни се сторят нахални... Представете ли си каква висока етика?... Дори ние трудно разбрахме за какво се отнасят тези разговори.

— О, но трябва да се направи нещо!

— Направено е: вече отнесох въпроса в Президиума и там навярно вземат нужните мерки за издирването на двамата... Та ето на: и ние бяхме с нещичко полезни... Разбирате ли сега защо нашата работа има предимство пред вашата?

— Моля ви, моля — не съм казвал противното!

— Тепърва те ще има да се срещат с представители на различните науки. Те са трима, а ние сме трийсет и три хиляди. И за да се освободим от сложното сътрудничество на електронноизчислителната техника, ние си поставяме за цел да ги обучим да говорят на наш език, след което всичко става леко...

— Прекрасно! Забележително! А как смятате да го постигнете?

— С познатия на всички ни метод, който от хилядолетия насам използват всички майки по света: звукоподражанието. Ще се учат да говорят, както новороденото се учи. Още днес започваме.

— А мога ли да запитам кога ще приключите?

— Зависи от тяхната възприемчивост... — погледна езиковедът с хитроумна усмивчица.

— Какво си мислите вие, колега? — веднага се възмути професор Липаев. — Това са хора, които... да, да: хора, които превъзхождат всички ни по своето умствено развитие. Велики учени! Първи създатели на междупланетното трасе. Ясно ли ви е? Да? За тях — о, за тях аз гарантирам!

— Смятам, че за два-три месеца ще усвоят основния речников фонд, а за още един-два — научната терминология — все така хитричко усмихнат, отвърна професор Степнов.

— Тук извинявайте! — съвсем се разсърди Липаев. — Според мене те ще усвоят най-напред научната терминология, че после и вашия основен речников фонд. В това съм сигурен.

— Защо? — изгледа го лингвистът, без да скрива усмивката си, сякаш изпитваше неподготвен, но решил да вземе изпита си студент.

— Защо ли, защо? Искате да знаете защо?! Защото и сега ние имаме общ език: това е нашата наука. Звездният свят е един и същ, откъдето и да го погледнете. Най-напред ние ще говорим за него, че после за маслото и сиренето!

— Възможно е... не споря — отвърна Степнов, доволен, че си бе отмъстил за пренебрежителното отношение към науката му, като разсърди колегата си професор. — Стига да не пречите на работата ни.

— А впрочем нашата работа е малко по-важна от вашата: в това, вярвам, не се съмнявате. Затова е нужно да върви успоредно с вашата.

— Извинете, но вие не сте схванали добре моите разяснения. Разберете: за да се помогне на вашата работа, трябва предварително да се приключи нашата!

— Не спорете! — прекъсна ги със смях Ксения Фьодоровна, решила, че е крайно време да се намеси. — И едната, и другата работа е важна, но в настоящия момент предимство се пада само на нашата — подчерта тя местоимението. — Преди всичко трябва да се съобразявате с моите изисквания: първо наше задължение е да пазим живота на гостите, които за пръв път в милиардгодишното съществуване на Земята са попаднали при нас. Това ви е ясно, нали? — направи тя нещо като реверанс пред смаяните стари учени, махна с ръка за сбогом и излезе.

Те се погледаха няколко секунди в недоумение, после се разсмяха и си подадоха ръце: не беше ясно дали в знак на примирие или пък на съюз срещу този нов, неотстъпчив и твърде опасен противник.

В този миг при двамата професори влязоха напълно облечени в скафандрите си тримата чужденци. Лингвистът се поклони и представи:

— Степнов, Иля Константинович, професор в института за изучаване на чужди езици.

— Аз пък съм Липаев, Александър Егорович, астроном — последва го другият професор с насмешлив тон, вероятно за да

иронизира за представянето с титлата своя събрат.

Гостите се вслушаха с неочакван интерес в произнесеното презиме и се спогледаха:

— Говори за Ли Фай! — извика Дул Хай, бърз както винаги.

Силно заинтригуван, Ал Хас сложи дланта си върху ръката на професора, стисна я така, че да усеща пулса и погледна дълбоко в очите му. И последният отново произнесе името си, сочейки своите гърди:

— Липаев, професор Липаев, астроном!

После се обърна назад, сякаш диреше помощ, и прошепна:

— Каква сила ме накара да повтора името си?... Кой ми внуши това? В мозъка ми просто прозвъня безгласна заповед: „Повторете, повторете същото име!“ И повторих. Не е ли това волята на този мозък, който успя да проникне в мислите ми?

— Това е неговото собствено име — обърна се към другарите си Ал Хас. — Чухте, че е придружено с наименование, което имаме основание да считаме за титла: то често се повтаря към имената им.

В същото време професорът на свой ред стисна ръката на Ал Хас, мислейки съсредоточено и с напрежение: „Ние трябва да се разберем, да се опознаем! Аз искам да споделя с вас онова, което съм научил в живота ой!“

— Той говори, той също ми внушава свои мисли! Вълнува го една идея: взаимно разбирателство, за да сподели нашите знания в интереса на общия прогрес. Това е велико нещо! — дълбоко се развълнува сдържаният обикновено Ал Хас.

Ала Дул Хай мислеше за друго:

— Ал Хас, моля ви, дайте му да разбере, че ние търсим Ли Фай и Мен Лу. Не пропускайте удобния момент! Помолете ги те да поемат грижата за намирането им. Какво можем ние без тях? Нека не им се вижда нескромна тази наша молба, касае се за живота на хора! Инак трябва сами да се отправим на път: живи или мъртви, те трябва да бъдат издирени!

Ал Хас знаеше, че такава сложна серия от мисли той няма възможност да предава и обмисляше с какви средства да постигне това.

А Липаев се обърна победоносно към Степнов:

— И без лингвистика е установена връзка: ние си говорим!

— Да не сте полудели? — учуден и обиден, не се сдържа Степнов.

— Глупости! Нима не видяхте, че си говорим с помощта на внушението? Ние четем мислите си, ето как! Засега това е достатъчно.

Степнов само вдигна рамене и се обърна към лекарката:

— Проверете пулса на нашия уважаван астроном. Струва ми се, че той се е попреуморил, нужна му е почивка.

— Почивка? Сега именно, когато пред мене се разтвориха недостъпните за никого — за никого досега, чувате ли — тайни на вселената? Я ме оставете на мира! — дръпна се настрана той, сякаш Ксения Фьодоровна наистина щеше да му проверява пулса, и посочи на гостите с ръка вратата, за да тръгнат.

— Другарю професор? — намеси се лекарката, — всички сме развълнувани не по-малко от вас, защо се сърдите?

— И вие ли? И вие?... Тогава чуйте: те проговориха! Проговориха с мисли. И ние се разбрахме. Елате, елате вие, доктор такъв... — поведе я той крачка напред, загледа Ал Хас, високо рече:

— Докажете им, че се разбрахме, че взаимно четем мислите си!

В отговор Ал Хас се поклони на лекарката, посочи с ръка последователно своето чело и това на професора; движенията му бяха толкова изразителни, че не можеше да има съмнение в значението им.

— Видяхте ли, видяхте ли! — тържествуваше Липаев. — Впрочем аз от първия ден подозирах тази тяхна способност да внушават мисли и налагат волята си. Чухте ли двете момченца, които говореха за някаква невидима стена? Дълго мислих върху това явление — не е могло да бъде нищо друго освен внушение. Хипноза от разстояние, да!

— Аз ви моля да не забравяте, че всичко това е много изтощително, особено за тях, поставени при крайно неблагоприятни условия — сериозно и строго посъветва Ксения Фьодоровна. — Мозъкът търпи свръхнапрежение и не бива да се претоварва, и то в дните, когато още не е напълно възстановено здравето им след корабкрушението.

— Глупости! — не се сдържа пак Александър Егорович. — Сега ще ги заведа в обсерваторията и ви обещавам, че няма да излязат оттам, преди да сме научили най-важното за тях и родината им.

Лекарката бързо дръпна от закачалката шлифера си и докато го навличаше, твърдо рече:

— Аз пък ви обещавам, че ще дойда с вас и няма да позволя това!

— Какво-о, вие се осмелявате? Осмелявате се да говорите така на мене, на мене... един възрастен човек?!...

— Именно на вас — още по-твърдо отсече тя. — Имам намерение не само да ви говоря, но и да ви попреча! Днешният ден действително е отреден за посещение в обсерваторията, но това не значи, че ще ви се позволи да ги измъчвате! Те са поверени на мене, аз отговарям за съществуването им. Аз съм длъжна да ги пазя от всякаква преумора, разбирате ли? Не ще позволя да изтощавате техните и без това изтощени от дългото пътуване и от нашите условия организми.

И особено докато не се изясни напълно дали няма да има последици от престоя им в зоната на атомния взрив!

Професорът разбра, че съпротивата е излишна. Обърна се, хвана Ал Хас под ръка, усмихна му се с леко намигане и го поведе надолу по стълбата. След тях тръгнаха Ксения Фьодоровна и Лида Андреевна с Дул Хай и Хай Мел.

— Боря се с две проблеми: как да поискаме съдействие, за издирването на двамата ни другари и, второ: как да поискаме достъп до техните радиостанции за връзка с космоса, за да изпратим в родината съобщение; крайно време е да се обадим — говореше Хай Мел на Дул Хай, докато се настаняваха в колите.

— Да, за нас това е от особено значение — отвърна му пилотът. — Напълно ви разбирам. Аз, който не съм оставил нито едно близко на сърцето ми същество, съм обхванат от такава носталгия по нашата малка изкуствена родина, че понякога ми се иска да крещя от мъка!...

— А трябва да си наложим търпение. Сега повече от всякога имаме добри перспективи... На планетата Земя ние намерихме истински приятели ще ни разберат и помогнат.

— В това вече никой от нас не се съмнява.

В обсерваторията гостите разгледаха с голям интерес инсталации и уреди, като тихо разменяха впечатленията си. Очевидно много неща им харесаха и те клатеха одобрително глави.

Когато им поднесоха картата на звездния мир, Ал Хас зачеркна с веща ръка няколко точки в съзвездието Кентавър. След това взе чист лист, набързо нахвърли схема на съзвездието и подчерта звездата Проксима. На друг лист нарисова самата звезда с нейните планети, а под всяка от тях написа с дребни знаци имената.

— Те са от съзвездието Кентавър, в системата на Проксима! — извика във от себе си професорът. — Знаех си аз, че не са от Марс!

— А на какво разстояние се намира тя? — попита лекарката.

— На 4,3 светлинни години. Като се има пред вид, че светлинната година, тоест — разстоянието, което изминава светлината за една година, казано кръгло, е равно на десет билиона километра, то те са изминали над четиридесет билиона километра! Представяте ли си?

— Опитваме се — усмихна се Ксения Фьодоровна.

— Имайте пред вид, че Проксима е най-близката — самото ѝ име на латински значи „най-близка“ — до нас звезда от южното съзвездие Кентавър.

— Как са могли да пропътуват дотук!

— Подвиг, истински подвиг!... Ако звездолетът им се е движил с бързина сто хиляди километра в секунда, както имаме основание да предполагаме — смятайте и вие, — пътували са най-малко петнадесет години! Малко, нали?... Но за кораб с такава скорост днешната земна наука, и по-специално — техника, не може да мечтае. Какъв е той? Нашите конструктори твърдят, че е основан на фотонния принцип, но... Ако само знаеха да говорят!

— А какво значи фотонен принцип?

— Е, това е сложен въпрос. Накратко казано, това е движение, основано на принципа на превръщане на веществото и антивеществото в електромагнитна енергия... Досега у нас то беше само фантастична мечта. Впрочем май че ставаме неучтиви — я вижте: нашите гости написаха нещо... Вие имате по-млади очи — гледайте!

Лида Андреевна се опита да освети с лампа написаното, за да го разчете, но и това не помогна: знаците бяха почти микроскопични.

— Зрението, им е невероятно силно — четат такива дребни знаци без помощта на лупа.

От своя страна чуждопланетниците се увериха, че хората не виждат добре и тогава Дул Хай посочи четвъртата планета в системата

на Проксима и на друг лист написа едри знаци, като бавно разчете няколко пъти: „Михелас“!

— Той произнася седем звука, а пише шест — развълнува се лекарката. — Няма съмнение: последния звук произнася с придихание, означено върху буквата със знак. Ето важно откритие за другаря Степнов — трябваше и той да присъствува.

— Не викайте, не викайте, Ксения Фьодоровна — прекъсна я лукаво професорът. — Нашите гости се нуждаят от пълен покой и са поверени именно на вас!

— Не ви ли е достатъчно, че днес се потвърди вашата теза? Стана ясно, че не идат от Марс, а от съзвездието Кентавър — отвърна тя и намуси лице като сърдито дете.

— Да, стана ясно... Един свят, за достъпа до който ние дори не сме мечтали... Знаете ли какво значи това? Тези другари са истинско съкровище, което ще тикне науката ни години напред!

— И затова вече ще ви ги отнема! За днес е достатъчно — заяви лекарката и направи знак на гостите да се приготвят за път.

В очите на професора трепна истинско зло пламъче: наистина, ще се наложи по някакъв начин тази досадна лекарка да се отстрани поне за един ден...

— Отиваме ли си? Толкова бързо! — изненада се Дул Хай.

— На мене също не ми се напуска този кът — призна си Ал Хас.

— Понякога ми се струва, че вниманието на нашата лекарка граничи с тирания... Надявах се да останем през нощта, когато бихме могли поне да зърнем нашата планетна система. Обяснете й, Ал Хас, или...

— Дул Хай, престанете! — спокойно го прекъсна Ал Хас. — Помислете си в каква светлина бихме се представили. Тя е наш лекар и навярно не случайно е определена именно тя. Длъжни сме да ѝ се подчиняваме, щом вече сме убедени, че всичко се върши в наша полза, за нашето здраве... Вземете пример на търпение от Хай Мел!

При тия думи назованият, отминал напред с Ксения Фьодоровна, се обърна и за тях не беше трудно да забележат дори през наочниците на скафандъра мъката в очите му. Дул Хай наведе виновно глава и ускори крачките си.

Сам професор Липаев тръгна да ги изпрати, без да намери сили за възражение на тази малка, но твърда и упорита жена.

ГЛАВА III

НА СЦЕНАТА ОТНОВО ДЖЕК МОЛНАР

На борда на презокеански параход, който се готвеше да хвърли котва в пристанището на града, нетърпеливо се разхождаше с малко куфарче в ръка Джек Молнар. Той оглеждаше брега, сякаш търсеше нещо познато. Първото, което му се хвърли в очи, бе зданието на обсерваторията. То се издигаше на високия бряг зад града с блестящите си куполи над гъста зеленина. Джек го сметна за дворец. Самият град, разположен непосредствено до пристанището, не правеше особено впечатление с невисоките си къщи и Джек сви устни: няма друга страна в света с небостъргачи като Доларланд; те се свързваха в съзнанието му с мощта и величието на голяма държава.

В митницата на пристанището го посрещна първата изненада: чиновникът го заговори на чист доларландски език. На въпроса му знае ли къде са настанени „марсианите“ и дали са още в града, той веднага отговори:

— Да, тук са — в санаториума — и посочи с ръка нататък.

— ’Виe навярно сте ги виждали?

— Лично не съм ги виждал освен в предаванията на телевизията, но местният вестник ежедневно отпечатва бюлетин за здравословното им състояние — отвърна спокойно чиновникът.

Ако мълния беше паднала над главата му, едва ли повече би изненадала доларландеца. В съзнанието му веднага изникнаха думите на шерифа, че са агенти на чуждо разузнаване. Как иначе да си обясни такава грижа за тях?

Втората изненада го настигна, когато дойде кола да го отведе в санаториума, след като беше съобщил, че е делегиран от Доларланд специално за чуждопланетниците. Пътем Джек се отби в хотела да остави багажа си. Но в санаториума го чакаше неприятност: съобщиха му, че сега няма възможност да бъде допуснат до чужденците, а трябва да чака приемните часове. Не можаха да му помогнат нито молбите, нито увещанията, нито дори връзката долари, която предложи на дежурната сестра. Той изхвъркна навън възмутен и озадачен.

На вратата се сблъска с две момчета и едва не ги събори на земята. Техният вид му напомни неговите собствени синове и той несъзнателно погали едното по главата, като промърмори някакво извинение. Те влязоха вътре, без да ги спрат, и това събуди у него нови надежди. Когато се върна, момчетата обличаха бели престилки. Той отново застана срещу дежурната сестра и умолително настоя да му се разреши още сега среща с неговите приятели, защото иде чак от Доларланд и има специални пълномощия. Сестрата вдигна рамене, но едно от момчетата ѝ пошепна нещо.

— Е, че какво? — отвърна тя, но смръщи вежди и се заоглежда загрижено. — Май че трябва да кажем на главния лекар, а?

— Кажете му, кажете, лельо Юнус! — настоя момчето.

Сестрата посочи на Джек едно кресло, а сама завъртя телефона.

— Доктор Миндигул, тук е дошъл гражданин... Не му разбирам от езика, но Лъонка е при мене и казва, че бил специален пратеник на доларландското правителство. Настоява непременно да види нашите чужденци. Какво да правя? Ще слезете ли? Добре, чакам ви.

След минута в хола влезе висок лекар в бяла престилка. Той учтиво поздрави Джек на доларландски език и го попита какво желае.

С поток думи Джек се постара да му обясни, че е получил пълномощия от правителствени лица да намери и отведе обратно в Доларланд марсианите, случайно попаднали тук при корабокрушение. После извади папка с книга.

— При нас има лица, пристигнали от планетата Михелас, а не от Марс — учтиво го поправи лекарят, без да погледне пълномощията.

— Е, все едно... Те обаче са наши гости и аз ида да ги отведа обратно.

— Това не е наша работа... искам да кажа: на персонала в санаториума. Ние сме само лекари, които имат задача да възстановят здравето на далечните гости. Дали те ще останат по-дълго време, или скоро ще бъдат изписани — не зависи от нас и не мога да ви отговоря кога ще стане това. А дотогава решително ще се противопоставим, на всякакво тяхно преместване, което може да бъде фатално за здравето им. Струва ми се още, че дълго време ще мине, докато се приспособят към условията на земята, докато стигнат до положение да се движат спокойно навсякъде, без лекарски контрол.

— Какво, какво? — не се стърпя Джек. — Та аз не мога да чакам! Визата ми важи за петнадесет дни. Освен това ние ще трябва да вземем обратния рейс на парахода, с който пристигнах и в който има запазени кабинни за тях.

Докторът го изгледа с любопитство. Искаше му се да запита дали в тези кабинни има климатическа инсталация, но се въздържа и само вдигна рамене.

— Но аз имам пълномощия от правителствени лица! — повиши тон Джек.

— Може — съгласи се докторът. — Представете вашите пълномощия на лицата, до които са адресирани. Ние тук нямаме права нито да ги получим, нито да ги обсъждаме.

— Аз, то се знае, ще сторя това, но не разбирам... никак не мога да разбера как се осмелявате... да присвоявате...

— Какво? Да „присвояваме“ ли, казахте? Добре ли съм разбрал?

— Да; да присвоявате чужди гости. На вас трябва да ви е известно — вестниците писаха това, — че аз съм човекът, който пръв ги посрещна на земята, пръв ги запозна с нашия свят.

Докторът вече го гледаше с нескрита насмешка.

— Значи, те са, така да се каже, „ваши“?

— Мои — без колебание отвърна Джек.

— Странно чувство за собственост... Изглежда, забравяте едно дребно нещо, мистър... Забравяте, че говорите за личности, стоящи много по-високо от редица учени на земята.

Джек като че почна да го разбира.

— Казвам „мои“, имайки пред вид. моята страна — поправи се той. — Скоро ще бъде издадена правителствена нота за тяхната екстрадиция.

— Мистър Молнар — отсече докторът, който имаше много работа и бързаше, — с тези въпроси ще запознаете съответните власти в страната ни. Ние сме длъжни да ви уведомим, че от нас тук вие не само няма да получите разрешение да отведете пациентите ни, но едва ли ще можете вече така... така (той търсеше по-деликатна дума, но като напук на устните му изникваха само остроти)... да нахълтвате и да рушите режима ни... И още нещо: без да ангажирам правителството на моята родина, лично от мое име искам да ви кажа: вашата страна носи ужасна вина, че е допуснала те да бъдат изложени на такъв

страшен риск при атомния взрив и бурята в океана; не разбирам какво още може да иска тя от тях.

— Но... — започна Джек и спря, защото съзря в очите на доктора такава ледено изражение, което го накара по-бърже да напусне негостоприемния санаториум и неучтивия доктор, който всъщност беше напълно прав и Джек не можеше да отрече това. Не му оставаше нищо друго, освен да направи постъпки чрез доларландското търговско представителство.

Двете момчета бяха свидетели на цялата сцена. Много от разговора остана неясен за тях, тъй като имаха слаби познания по доларландски език, но те почувствуваха нещо нередно и подозрително в тази история.

Щом доларландецът затръшна след себе си вратата, те се спогледаха, смигнаха си и за голямо учудване на сестра Юнус съблякоха престилките и изтичаха навън. А бяха най-редовни посетители при тримата чужденци, желани другари в разходките им!

Льоня и Ванка вървяха отначало мълчаливо, сами не знаеха кое ги накара да следят този сърдит чужденец, хукнал отпреде им с дългите си крака. Когато стъпките му станаха по-бавни, и у момчетата настъпи известно успокоение.

— Защо ли е дошъл, а?

— Тръгнал чак от Доларланд!... Крои нещо!

Но в поведението му не се забелязваше нищо подозрително за голямо тяхно разочарование. Не поглеждаше часовника си, не се озърташе, нито веднъж не се обърна да провери дали не го следят, както се полагаше за един диверсант...

Като излезе от градината на санаториума, Джек навлезе в градския парк. По това време на деня тук се срещаха само старци и старици пенсионери, майки и баби с малки деца, които возеха своите автомобилчета и носеха кофички с пясък. Спря се до една група деца от детска градина, цъфнали като истински цветя в престилчиците си. Дори отиде след тях до детската площадка. Когато те се пръснаха по нея с весели викове, изпита непреодолимо желание да ги погледа и се отпусна на една скамейка. Обхвана го тъга по собствените му деца, изоставени в гонитбата на бизнеса.

Льоня и Ванка също се спряха. Но как можеха да гледат пързалките, без да ги опитат!... Направиха бърз съвет на крак и

решиха, че ако си поиграят малко, без да изпускат из очи подозрителния чужденец, това с нищо няма да повреди на целта им. Напротив: никой няма да подозре с каква задача са заети.

Бърже приведоха в дело решението си, като се отпуснаха с удоволствие в двойна люлка. Тогава и Джек ги съзря. Нещо във вида им му се стори познато и близко, но не можа да се сети, че именно с тях се сблъска при вратата на санаториума — отдаде чувството си на приликата им с неговите синове. Дълго гледа тяхната игра и от умиление реши да заплати таксата за люлката им. Приблужи и потърси с очи собственика на люлките; никъде обаче не видя пазач, нито пък някой човек с билети в ръка. Поогледа се по-внимателно и тогава забеляза колко свободно се разхождат децата от люлка на люлка, от пързалка на пързалка. Не ще съмнение: игрите бяха без такси... Джек си спомни с какво неудобство трябваше да страни от градинските люлки в своя град по времето, когато момчетата му бяха по-малки, и да избягва погледа им, за да не среща укора в очите им, че няма пари да им достави поне това дребно удоволствие... Да, в Доларланд бизнесът стоеше над всичко...

Той продължи замислен пътя си. Харесаха му широките улици на града със сенчести алеи за пешеходци; харесаха му и ниските къщи, заобиколени като по правило със зелени градини. И хората му харесваха: съсредоточени, делови, с вестници в ръка. Всички бяха добре облечени; нямаше ги познатите образи на безделници, суингските фигури, на сръчните джебчии, изпитите лица на безработните, евтините крещящи рокли на уличните жени, които срещаше в родния град.

Разходи се из улиците, после се върна отново в парка и навлезе навътре в него. Приятният хлад на дърветата действуваше освежително на неговата запалена от пътуването и от грижи около предстоящата работа глава.

Случайно в един ъгъл на парка той видя нещо, което го изуми: в сенчест кръг под дърветата бяха разположени не твърде близко една до друга маси. На повечето от тях седяха млади хора — девойки и младежи, тук-там някой по-възрастен, които бяха вперили съсредоточено очи в книгите и тетрадките отпреде им. Тихо прииждаха нови хора, сядаха на свободните столове и веднага отваряха своите книги. И всичко това при пълна тишина. Нито един амбулантен

търговец не бе привлечен от обстоятелството, че може да предложи стоката си на събраните тук хора...

Онемял от учудване, Джек се отпусна на стол и зачака да види дали няма да се случи нещо, което да му изясни смисъла на всичко: може би ще се появи някой оратор, някой протестантски проповедник?... Зает с тези мисли, той не видя двете момчета, които пристигнаха непосредствено след него, седнаха до една маса и завряха нос в книгата, която едното извади от джоба си. Джек все още недоумяваше: толкова млади хора, а нито танцуват, нито лудуват, нито дори флиртуват: седят на сянка и четат!...

След известно време от павилиона, който се намираще в средата на кръга от маси, се раздаде лек звън. Един по един хората ставаха от местата си, отиваха до павилиона и се връщаха с чаша питие и кифла в ръка. От любопитство Джек също отиде и получи закуска. И пак никакъв търговец: закуската се подаваше от автомат, и то без пари.

Тогава доларландецът стигна до убеждението, че тук е някакъв пункт за подпомагане на бедняци, където всеки гладен може да получи храна. Като си подсвиркваше, той тръгна между масите, изгарян от любопитство да види какво правят тези хора. Строен младеж го загледа по-внимателно и, види се, разбрал, че е чужденец, заговори го най-напред на непознат език, а после и на доларландски:

— Тук, гражданино, е читалня на открито. Забранено е да се шуми.

— Читалня?! — смая се Джек.

— Ами да... Тук идва всеки, който иска да подиша чист въздух, без да губи ценно за своите занимания време.

— А закуските?

— Закуските се дават, с оглед да не се губи време за излишно ходене в града. Както виждате: пести се времето на хората, които са принудени да работят без почивка — отвърна младежът и се усмихна някак съчувствено на невежеството му.

— Интересни, интересни нрави! — мърмореше си Джек, докато се отдалечаваше от тази чудновата читалня, без да изпълни изискването да пази тишина. Малцина обаче от четящите вдигнаха очи да го погледнат — те, изглежда, притежаваха рядкото качество да се съсредоточават при всички условия. „Чудни хора, наистина чудни!“... Джек разбираше, че има хора, които са принудени да четат: студенти,

ученици... Но някои се занимаваха с вестници и списания... защо се лишават от почивката си?

В съзнанието му изникнаха думите на разни оратори в родината му и статии във вестниците, които представяха тази страна населена едва ли не с людоеди... Той се усмихна скептично и си даде дума да разбере колко от онова, което беше чувал, отговаря на истината...

Доларландецът тръгна из улиците спокоен, убеден, че няма нужда от водач: почти всеки гражданин знаеше неговия език или веднага намираще някого за преводач. Как бяха успели да усвоят чуждия език?

Едва по-късно Джек се опомни от множеството въпроси, които изникваха в съзнанието му, без сам да ги търси, и се упрекна, че се занимава с неща, които никак не му са нужни. Тогава се упъти към доларландското търговско представителство, за да поиска съвет и подкрепа. До вратата, с надпис на роден език, в душата му трепна радостна и горда нотка: каквото и да се казва, неговата родина държи първенство в света!... Той бръкна в джоба си да извади получените от сър Арчибалд документи и препоръчителни писма и изведнъж напипа празно място: портфейлът липсваше!...

Ледена пот изби по челото му: не само паспортът и препоръките, но и всичките му налични пари в доларландска и тукашна валута, заедно с чека от филмовата къща, който още не се бе решил да осребри, липсваха! Откраднали! Откраднали са му портфейла!... Къде е могло да стане това? Той се сети за младежа в читалнята на парка: ето защо му е било нужно да се приближи до него! Трябваше да се досети веднага.

Джек се обърна с намерение да отърчи до градината, макар да знаеше, че крадецът няма да го чака там. И изведнъж съзря двете момчета, които някак гузно, се прилепиха до оградата на съседното здание. Обстоятелството, че ги виждаше не за пръв път след себе си, техният изплашен вид го наведе на мисълта, че именно те са крадците. Той хукна към тях и с всички сили закрепця:

— Крадци! Крадци! Крадци-и!...

Редките минувачи се спряха да узнаят защо вика този чужденец. Момчетата не разбраха виковете му, но инстинктивно усетиха, че не ги чака нищо добро и си плюха на петите. Джек тичаше бърже, но му

пречеха онези, които идваха на помощ: всъщност те помогнаха на момчетата безнаказано да се скрият из съседните улици.

На дотърчалия милиционер доларландецът обясни, че две момчета са му откраднали портфейла с парите и документите. Милиционерът си взе бележка, хвана го под ръка и като го успокояваше, че всичко ще се уреди, поведе го към хотела му. Отчаян, той едва съзнаваше къде отива и какво върши — забрави дори намерението си да се отбие в търговското представителство.

А още щом го зърна, портиерът на хотела му подаде портфейла цял-целеничък с всички пари и пълномощия — не липсваше стотинка. Доларландецът го прехвърляше в разтрепераните си ръце и не можеше да повярва на очите си: донесли го от пощата, където го бил забравил. И в същия миг той ясно си спомни как изпрати телеграма на Морион и как го беше оставил отстрани на гишетото, когато се бъркаше за дребни пари. Той изтри челото си, извини се на усмихнатия милиционер и отиде в стаята си да почине от този богат с впечатления и приключения ден.

В същото време на ъгъла срещу хотела двете момчета гледаха с интерес излизания милиционер, който разясни на събраните граждани станалата грешка и че портфейлът е намерен в пощата.

— Грешка ли? Хубава грешка! — рече скептично Льонка. — Никаква грешка! Ясно ли ти е сега?

— Ясно — измънка Ванка, но по очите му личеше обратното.

— Искаше да ни отстрани — това е всичко. Видял ни е, че го следим... макар да не се обръщаше... Опитен! И ни е обвинил в кражба нарочно: ще ни затворят в участъка, а през това време той да си свърши работата; сигурно доказателство за лошите му намерения! Не трябва да го изпускаме нито миг от очи!

— Че да кажем на милиционера — несмело предложи Ванка.

— Какво ще му кажем? Много ще ти повярва той на тебе! Не! Ще уредим пост. Тръгвай сега в къщи да обядваш — аз ще вардя тук, докато ти дойдеш. Разбрано? Хайде — не се бави!

Ваня тръгна озадачен: ще бъде трудничко да излезе веднага от къщи, майка му твърде много държи на обедната почивка... Но — няма може да признае такива унижителни подробности на един приятел като Льонка?... Някак трябва да се справи: или да помоли майка си под благовиден предлог днес по изключение да не спи и да

излезе, или... да се очисти незабелязано през прозореца... Второто е за предпочитане.

ГЛАВА IV

ЮРИДИЧЕСКИ СПОРОВЕ

Беше ранно утро. Ал Хас стоеше прав до прозореца, отдръпнал настрана завесата, и се любоваше на пейзажа. Под самите прозорци започваха лехи с цветя, едно от друго по-ярки и красиви. Между тях синееше басейнче с водоскок. Лехите се губеха надолу в храста и дървета, чийто зеленина се простираше напред почти до плажа, а встрани — до синята линия на далечна планина.

Малка синя птичка с жълто около врата кацна на прозореца, погледна го с почти разумен поглед и зацвъртя.

— Гледайте, Дул Хай — рече той, без да откъсва възхитените си очи от птичката. — Гледайте какво разточителство! Тук водата се лее вероятно само за красота — не виждам да се използва за друго. А ние строяхме специални помещения, за да спестим всяка капчица влага... И виждали ли сте нещо по-красиво от сините пера и пръстена от жълт пух около врата на тази птица? Сякаш в тях се е отразил целият светлинен спектър! Какво ли биха направили нашите художници, ако видеха за миг всичко това?

— Най-силното въображение у нас не е могло да си представи такава прелест. Нашите старинни палати със стени от разноцветни кристали в орнаменти бледнеят пред тази красота, която самата природа тук е създала. Интересно е да се знае какво изкуство имат земните хора.

— Защо им е изкуство: на тях природата им е дала достатъчно — вмеси се в разговора на двамата и Хай Мел.

— Мислите ли? Не е възможно такава красота да не е вдъхновила мислещия човек да твори в съревнование с най-големия художник — природата. Жадувам да опозная тяхното изобразително изкуство — разгорещи се Дул Хай.

— Сега си спомням, че там, на Михелас, вие, Дул Хай, между другото бяхте страстен колекционер на художествени картини — меко рече Ал Хас. — А аз винаги съм предпочитал да се любовам на живата красота. Сега например жадувам да изляза навън спокойно, без

скафандър, да отпусна тялото си върху тази пищна зеленина, да се търкалям върху нея и да ПИЯ от тази влага, която тъй изобилно хвърчи нагоре, сякаш иска да достигне небето! — викна възторжено Ал Хас и почувствувал необикновеното в тона си, допълни: — Виждате ли какви странни настроения ме обхващат? Това е може би от голямото количество кислород, който гълтаме, въпреки че се намираме в климатическа камера. Как ви се струва: ще дойде ли време да напуснем салона и да се полюбуваме на природата без ограничения?

— Разбира се! — веднага отвърна Хай Мел. — Ние вече сме доста издръжливи на съприкосновението с тукашния въздух. Не е далечен денят, когато ще стигнем до продължителен престой сред него. Разбира се, ще се налага нощите да прекарваме в родна среда, за да бъде спокоен сънят ни... Хайде, тръгвайте, другари — нашата лекарка ни вика навън! Радвам се отсега да вдъхна земния въздух, макар че той като с нож прорязва и гори гърдите ми — има нещо много приятно в това по начало болезнено усещане.

Ксения Фьодоровна ги поздрави с кимване на глава и усмихната им направи знак да я последват на терасата. Навън сърцата им забиха бърже-бърже в борба с нахлулия кислород.

Внезапно стана нещо съвсем особено: Ал Хас, който беше най-близко до вратата на терасата, отскочи и едва не падна. Дул Хай го задържа, сам губейки равновесие. Те се обърнаха изненадани към вратата, защото не можеха да си представят как тези хора, наблюдавани от тях доста дни, днес допускат такава небрежност.

В същия миг. влетя Джек Молнар: След него тичаха цяла група сестри в бели престилки и прислужници с лопати и метли в ръка, неуспели в бързината да ги оставят някъде.

— Олрайт! — викна Джек, като разтърси с всичка сила за раменете Ал Хас. — Най-сетне, най-сетне ви намерих!

Тримата михеласи гледаха смаяни Джек, когото най-малко бяха очаквали да видят тук. Ал Хас леко се отстрани от грубата прегръдка, Дул Хай се спусна, обърна доларландеца с лице към себе си и попита с гърлен, плътен глас на своя пеещ език:

— Кажете, какво направихте с нашите другари? Къде са те? Защо ги откъснахте от нас?

То се знае, Джек не можеше да го разбере, но в тона и погледа му имаше нещо, което го накара веднага да се досети за какво може да го

питат с такава заплаха, обаче реши да изхитрува и се усмихна невинно.

Тогава Дул Хай се обърна развълнуван към Ал Хас, който напразно се опитваше да откъсне ръцете му от Джек, увещавайки го тихо да бъде по-въздържан:

— Ал Хас, питайте го, моля, питайте го какво става с нашите другари, къде са те! Той не може да не знае.

— Как да го попитам? И как ще ни отговори? Но... Джек го прекъсна, като се обърна сърдито към слисаната лекарка:

— Какво правите, ще ги уморите! Нима е възможно да им отнемете скафандрите — това е истинско изтезание! Ами че те не могат да дишат нашия въздух! — скара се той, без да помисли дали ще го разберат.

Но Ксения Фьодоровна го разбра:

— Това са упражнения за приспособяване към нашите условия. Всичко се върши по строга програма.

— Приспособяване? Как?!...

Ксения Фьодоровна се готвеше да отговори, но Ал Хас, който с интерес следеше разговора им, предприе нещо. Хвана ръката ѝ, посочи Джек и се опита да ѝ внуши: „Питайте го какво става с нашите двама другари, които останаха в тяхната страна. Моля ви, моля ви — питайте го! Разбирате ли ме?“

Той искаше да я използва като междинна станция, защото разбирателството с нея по-лесно се удаваше; от опит знаеше, че колкото е по-висока културата на човека, толкова по-чувствителен е мисловният му апарат.

Ксения Фьодоровна изпърво недоумяваше какво се иска от нея, но после си спомни, че двама от звездолетците са в Доларланд и мисълта на Ал Хас ѝ стана ясна. Тя се обърна към Джек:

— Моите пациенти се интересуват за другарите си, останали във вашата страна. Настояват да им кажете какво става с тях.

Джек не очакваше такъв въпрос и замънка: — Още са във властта на гангстерите... Но ние... аз и... правителството, разбира се, полагаме всички усилия да ги издирим... Искат за тях много голям откуп — два милиона долара. Но правителството може би ще даде откупа и тогава...

— Правителството ще даде откуп на гангстерите?! — възкликна изумена лекарката. — Та какво представляват тези ваши гангстери,

щом самото правителство е длъжно да изпълнява исканията им?

— Там е работата, че не иска! А няма как да ги намерим! Аз лично — вярвайте — дори детектив ангажирах, обаче и той не можа да ги открие. Но тези господа — посочи той тримата чуждопланетници — трябва да дойдат с мене в Доларланд и тогава ще имаме възможност...

Лекарката погледна часовника си и престана да го слуша; тя беше педантична в изпълнение на дълга си и веднага даде знак на пациентите си да се прибират: определените минути бяха изтекли. А и по самите им лица се виждаше, че е крайно време да се върнат в климатическия си салон.

Всички тръгнаха, а след тях и Джек. Той се вмъкна безцеремонно в салона, но почувствувал задух, веднага поиска да му се даде маска. Тук, разбира се, звездолетците не можеха да му помогнат, защото не бяха в своя кораб. Видя се принуден да изтича обратно при Ксения Фьодоровна с молба за маска.

— При нас е прието другарите да не бъдат обезпокоявани по всяко време; сега те имат почивка, а след половин час ще облекат скафандрите за разходка на чист въздух. Дотогава ще чакате — сухо отвърна тя и се наведе над писалището върху болничните листове на пациентите си, за да нанесе данните от днешните си наблюдения. По този начин даде на доларландеца да разбере, че е заета, но той нямаше намерение да си отива. Тъкмеше се да ѝ зададе нов въпрос, ала му попречи влизането на стария професор Липаев. Лекарката се ръкува сърдечно с него и му каза:

— Ето ви нов гост: дошъл е от Доларланд за нашите приятели.

— Кой? Този ли? Да не е същият, който бил при Миндигул?

— Изглежда.

Предупреден от персонала, в този момент пристигна и доктор Миндигул. Той застана строго пред Джек и мълчаливо му даде да разбере какво се иска от него.

— Вие не може да пречите на срещите ми с моите приятели! Дойдох...

— И дойдохте отново в забранено време. Казах ви, повтарям ви и сега: тук нямате работа. Направете постъпките си както му е редът.

— Какво иска той? — попита професорът.

— Иска да изпиша от санаториума нашите пациенти и да му ги поверя, за да ги отведе в Доларланд. Твърди, че те били „негови“, защото пръв ги бил посрещнал на земята и запознал с нашия свят.

— Той по-добре нека каже къде са другите двама! — възмути се Ксения Фьодоровна. — Бърбори, че били отвлечени от гангстери и че правителството се колебаело да даде за тях искания откуп. Представете си!... Струва ми се обаче, че този тук не е напълно нормален — в двадесетия век не може да се случи нещо подобно!

— Наистина, кажете какво сте направили с тях? — застрашително пристъпи към Джек професор Липаев, сложил ръце на гръб и вперил в него сурови, неумолими очи.

— За онези, които са в Доларланд, ние отговаряме — предизвикателно отвърна Джек, засегнат от държанието на стария човек, — а тези ще трябва да бъдат отведени обратно под мое ръководство.

— Защо? — все тъй сурови и изпитателно запита Липаев.

— Защото са поданици на Доларланд, а правителството има сериозни причини да иска тяхната екстрадиция!

— Кой закон ви позволява да ги зачислявате като поданици на вашата страна? Те, разбира се, сами не са могли да сторят това.

— За пръв път видяха слънцето в наша земя; фактически — те се родиха в нея. Можете ли да оспорите това? Следователно Доларланд е тяхна родина и за поданството им правителството е издало специален законодателен акт!

— В неговите думи има частица истина — промърмори озадачен професорът на докторите.

— Каква истина може да има в неговите думи! Той навярно съчинява. Не зная какви са причините, които го карат така настойчиво да търси контакт с гостите, вместо да направи постъпки пред нашето правителство, както си му е редът и както вчера го посъветвах, но ми се струва, че тук се крие нещо нередно... Едва ли има някакви пълномощия... Какво трябва в такъв случай да направим ние? — ядоса се и винаги отмереният доктор Миндигул.

— Онова, което сме длъжни да направим: ще поискаме от тяхното правителство незабавно да освободи двамата! Това е наш човешки дълг! Пътували цели петнадесет години, за да бъдат

отвлечени от гангстери и затворени далече от света! Позор за цялата земя!

И се обърна вече на доларландски към Джек:

— Вие, друга... господине... или мистър ли — не зная как се обръщате там един към друг, — сте длъжен незабавно да се върнете, откъдето сте дошъл, и да съобщите на вашето правителство, че то е длъжно в най-кратък срок да освободи двамата гости от планетата Михелас, да ги остави свободно да направят това, което сметат за разумно и добро за себе си. А що се отнася до това, че били ваши поданици — извинявайте! Те са гости на планетата Земя. Тоест — на цялото човечество. И още по-точно, ако щете: на учените, защото именно те имат за какво да разговарят с тях, какво да научат от тях и какво те да научат от нашите учени. Толкова! Никой на земята не е в състояние да пречи на това. Ако не — ще потърсим международен съд!

Ксения Фьодоровна погледна с възхищение разгорещилия се професор и едва сега разбра на какво се дължи неговият авторитет: непоколебимост и решителност в действията, бързо схващане на обстановката и правилно решение на възникналите въпроси — това беше ореол над голямата му специална научна ерудиция, който внушаваше дълбок респект. „Това се казва човек!“ — помисли тя и погледна иронично Джек, ненамерил думи за отговор.

При тях се появи Ал Хас, който искаше чрез размяна на мисли да потърси отговор на въпроса си за другарите. Професорът веднага разбра това по израза на очите му.

— Отговорете, отговорете на този човек! Отговорете му къде са неговите другари! Той има право да знае това. И той ви пита! — възмущаваше се Александър Егорович. — Какво предприема вашето правителство за тях, а? Защо не ги е освободило още? В какво състояние са те, кой се грижи за тях, как издържат нашите условия?... Това на обикновен език се нарича убийство — ето как!

— Не зная какви са намеренията на правителството — измънка притиснатият Джек. — Негова работа е да прецени дали да плати откупа... Това са държавни пари и не така лесно се гласуват... Но какво ви засяга вас всичко това? Да не би да са ви сродници или... или е вярно, че...

— Не ни засягало! — не го доизслуша ужасеният Липаев. Почувствувал, че повече не може да се сдържа и ще наговори

грубости, той изгича навън, като подвижна на доктора: — Говорете вие с него! Аз не мога! Не го разбирам, не искам да вярвам на ушите си!... Неговите думи са по-неразбираеми от мислите на тези жители на далечната Михелас! Те са се възпитавали на четиридесет билиона километра далече от нас, но с тях ние имаме повече допирни точки, отколкото с този тук!

Доктор Миндигул помоли Ксения Фьодоровна да отведе Ал Хас в климатическия салон, а сам се залови отново да увещава доларландеца да направи постъпките си пред властите, а не тук.

— Моята страна има сила да наложи искането си! — заяви гордо Джек, без да го изслуша.

— Не зная какви са намеренията на вашето правителство, но ще ви повторя онова, което ви казах и вчера: няма сила на света, която да застави някого да признае за своя родина една страна, в която случайно е попаднал. Та дори и да се е родил там. Това би било истинско престъпление. Родината на човека е там, където живее и където се чувства щастлив.

— А ако той наистина има някакво формално основание? — запита Ксения Фьодоровна, върнала се от салона. — Може би... той чувства сила зад гърба си, за да държи такъв тон и да бъде тъй настойчив.

— Нахален, искате да кажете — поправи я докторът.

— Формално основание ли? — викна влетелият отново при тях професор. — Вие, младите, винаги бързате! Ще видим, ще видим!... Досетих се, че за да се иска екстрадиция на чужди поданици, те трябва да са извършили някакво престъпление в родината си. — После се обърна към Джек на доларландски език: — Кажете да видим, на какво основание искате екстрадицията им?

— Обвинени са като съучастници в атентата в град Д. — неуверено отвърна Джек, след като помълча малко, въпреки че сър Арчибалд се бе постарал добре да го подготви за такива въпроси.

— Атентата ли? Имате ли ум?! — извика професорът.

Другите стояха озадачени.

След като се разходи два-три пъти из кабинета, Александър Егорович Липаев отново застана пред Джек и твърдо рече:

— Да приемем, че е така. Атентатът, както го изясниха вашите вестници, е бил акт от политическо естество. Конвенцията между

нашите страни засяга само криминалните престъпници, не и политическите. Нямайте право да искате екстрадицията им!

Джек не намери думи да възрази.

— Видяхте ли? Е-е?!... Но как се осмелявате да обвинявате тях, тях!... Тези велики умове!... Такава низост!...

По страните на Джек изби червенина.

— Още утре — продължи неумолимо професорът — ще подам оплакване в международната федерация на учените. Там ще се реши този въпрос, не другаде! Какво си мислите вие?!

Джек хвърли поглед към стъклената стена, около която се бяха събрали тримата чужденци без скафандри, вперили очи в тях. Сети се как се задуши в салона, когато влезе там, и съобрази, че са им осигурили подходяща атмосфера. Кой е създал всичко това? И кой го финансира? Защо се харчат луди пари, каква сметка има в това?... В Доларланд всички действия му бяха ясни — и банкетът на сър Арчибалд, и пътешествието до мините — там всеки правеше своя бизнес. А тук? Колкото повече мислеше, толкова повече изпадаше в недоумение, нещо го подтикваше да пита.

— Кой всъщност плаща всичко това? — обгърна той с един замах кабинета и салона на гостите.

— Кой друг освен държавата — отвърна иронично професорът.

— А с каква цел? В чий интерес?

— С каква цел ли? С каква цел? И питате за това, за това... — давеше се в думите си Липаев. — С цел... с цел... да...

— С никаква цел — отвърна със спокоен тон Миндигул. — Държавата се грижи за живота на гостите, както за всички хора.

— В интереса на науката и прогреса — допълни Ксения Фьодоровна. — За науката гостите са рядка ценност, каквато досега светът не познава. Но дори и да бяха най-обикновени хора, изпаднали в такава тежка беда, пак щеше да се погрижи за тях.

Думата „ценност“ събуди у Джек друг спомен:

— Както разбрахме, дошли са за злато, нямат го на своята планета. Специално ги разведохме да видят къде и как се добива.

— Нима се интересуват от златото? — попита заинтригуван професорът и веднага написа със ситни букви в мъничкия си бележник: „Да се провери наистина ли се интересуват от метала злато и защо; да им се даде на разположение от този метал за проверка дали

наистина е неизвестен на тяхната планета — нещо, което ще внесе изменение в теориите за произхода на планетите.“ На Джек каза:

— Това не е по моята специалност. Но въпреки това ще проверим. Интересно е наистина дали те не познават този метал.

Най-сетне Джек се увери, че присъствието му тук е безпредметно. Той се отправи към изхода и се сбогува с всички неочаквано любезно. Сам се учудваше: трябваше да бъде сърдит, а не можеше. Всичките му планове се объркваха от тези хора, трябваше да ги ненавижда, а сам не знаеше с какво те го привличат.

Два чифта очи и уши бяха присъствували на целия разговор, незабелязани от никого — очите и ушите на Ванка и Лъонка.

— Виждаш ли го — рече Лъонка, като го изпращаше с ненавист в очите. — Все още настоява да ги отведе.

— Ще трябва да го следим... На смени — двама е трудно; може да ни види пак и току виж, скроил нещо друго — предложи Ванка.

— Виж какво ще ти кажа, Ванка: според мене няма смисъл Да ходим по петите му — кой го знае къде ще отиде и какво ще прави. Можем ли вървя постоянно след него? Не. Най-добре е да организираме непрекъснат пост край санаториума. Щом чуждопланетниците са тук — и ние ще бъдем тук. Тях ще вардим, а той нека се пръждосва където ще!...

Трябваше да привлечат в акцията си още някого, но кого? Нужен им беше нощен пост, а за такъв не можеше да се използва момче... Накрай изборът им падна на чичо Вася — той и без това си е тук на пост, при това е опитен в разузнавателното дело, бивш военен. Трябва само да бъде убеден вечер да не спи и да бди.

Взели това решение, те се успокоиха и надянаха с най-голямо удоволствие кислородните маски, за да отидат при гостите. Наближаваше време за разходката им в парка, а тогава именно момчетата им бяха най-полезни — и като придружители, и като хора, които им помагат да опознават света на земята...

Между момчетата и гостите се бе завързала тясна дружба. Звездолетците ги бяха обикнали не само защото те първи ги посрещнаха на този бряг, но и защото всички същества по цялата вселена са така устроени, че обичат малките и се стремят да ги покровителствуват. Особено се привърза към тях Хай Мел. Всеки ден ги развличаше с нови игри и демонстрации. Най-много им харесваше

една игра, която сложи началото на взаимно разбирателство. И днес, още щом излязоха в парка, те го помолиха:

— Другарю Хай Мел, сложете, молим ви, невидимата стена!

Хай Мел отлично знаеше какво те разбират под думата стена и с радост застана срещу тях, напегна волята си и ги накара да се почувствуват пленници в пространството, без да могат да се помръднат.

— Покажете ни как я правите! — помоли се Банка, докато Лъонка пазеше пълно с достойнство мълчание.

Хай Мел поклати отрицателно глава и им показа ръст като своя, тоест: „Когато станете големи колкото мене.“ Двете момчета го разбраха. Отдадоха се на играта, въртяха се като слепи котета насам-натам и се заливаха в смях.

Другите двама звездолетци ги наблюдаваха със снизходителна усмивка. Дул Хай се пошегува:

— Хай Мел, вие имате едва сто и двадесет години... Не ви ли се струва, че е рано да се вдетинявате на тази възраст?

Недоизрекъл, Ал Хас незабелязано дръпна ръката му и като го отвеждаше настрана, прошепна:

— Оставете го, нека се порадва на децата. Вие и не подозирате колко е силна мъката му по неговите синове... Той нямаше деца от първия си брак. След смъртта на съпругата му...

— Та нима е била възможна смъртта ѝ в ранна възраст?

— Тя загина трагично, единствен случай на нашата планета може би. Попаднала случайно при летене с кресло в натоварени с противоположно електричество облаци... Той дълго страда за нея. Децата са от втория му брак и той безумно ги обича. Не се отделяше никога от тях — ето защо те се намираха при нас на космодрума в деня на катастрофата и бяха в числото на спасените... Дълго мислих дали да го вземем с нас, но както знаете, единственият останал жив освен него лекар беше жена в особено положение, нея не можехме да вземем на такъв път... Да... Ето как се наложи да се отдели от децата си...

Те се излегнаха на една пейка и следяха момчетата, докато Хай Мел, без да жали нервната си система, играеше с тях.

В същото време доктор Миндигул, след дълъг размисъл, вдигна телефонната слушалка в кабинета си и набра номера на милиционерското управление.

— Моля да ми изпратите милиционер за нашите гости. Е, да — по-рано сам се отказах, защото беше излишно. Но сега се налага. Защо ли? Пристигнал е някакъв доларландец, който разказва, че е натоварен от правителството си да отведе в Доларланд гостите. Погрижете се да узнаете какъв е този човек... Да... Разбирам — чужд поданик е, трябва да бъдете внимателни, но би могло въпреки това да се уреди следенето му... Подозрителен е въпреки привидния му наивитет... Добре. Дочуване. Чакам милиционер!...

ГЛАВА V

ДРЕБНИ ТРЕВОГИ

Лида Андреевна се прибираше в къщи в най-добро настроение. След необикновено топлия ден вечерта беше особено приятна. Влагата намаля и хладът приятно галеше лицето. По някакво чудо не духаше както обикновено силен вятър откъм океана. Една от онези рядко прекрасни вечери, когато по чистото небе блестят огромни бистри звезди, сякаш надничат към планетата Земя, усмихват ѝ се приветливо и се учудват на нейния живот, с който жадуват да се запознаят.

— Погледнете, Петя — рече Лида на придружаващия я млад мъж. — Не ви ли се струва, че звездите ни се усмихват и ни канят на гости? В такива вечери имам чувството, че това е съвсем дребна разходка...

— Не е добре човек да се пристрастява към работата си до такава степен... Прекаленото задълбочаване в една област поражда опасност за човека да... да загуби представа за действителността. Особено при вашата професия, Лида.

— Ах, Петя, нима не чувствувате колко е красиво? И как можете да философствувате така студено над онези проблеми, които карат сърцето ни да тръпне в предвкушване на близкото бъдеще, когато мечтите ни ще станат действителност? Кажете, Петя, не изпитвате ли и вие желание да литнете нагоре?

— Чини ми се, че тези настроения се засилиха у вас, откак дойдоха гостите от Михелас. Все с тях ли се занимавате?

— Петя!... Струва ми се, моето настроение ви дразни?

— Никак, Лидочка! Радвам се, когато мечтаете — мечтите са плод на богат духовен живот... Но...

— Никакво „но“! Хайде, влизайте! Мама отдавна не ви е виждала, а тя ви обича... Направете ѝ удоволствието да изиграете с нея едно домино — каза Лида, като отвори вратата на бащиния си дом и тичайки като малко момиченце, завика:

— Мамо! Мамо!... Къде сте? Не знаете кого ви водя!... Пьотр Алексеич иска да ви каже добър вечер!

Зад къщата имаше втора градина и оттам по терасата се показва възрастна жена, запазила чертите на своята хубост от младини, с почти детинска миловидност, която правеше старостта ѝ красива. Тя прегърна дъщеря си и се ръкува с младия мъж:

— Здравейте, Пьотр Алексеич! Радвам се, че ви виждам — напоследък сякаш ни забравихте.

— Не аз, а вие ме позабравихте — поправи я той. — Лида няма за мене никакво време, вечно е заета.

— Е, да: създаде ѝ се много работа с пристигането на неочакваните гости. Седнете — помоли тя и запали лампата. После придърпа плетеното канапе и грижливо постави върху него възглавница за госта. — Разположете се. — Лида, позанимай се малко с милия гост, погрижи се да го почерпиш, докато прескоча да видя дали Льонка е у съседите — тъкмо се бях запътила нататък.

— Как? Не се ли е прибрал още?

Майката искаше да скрие от госта тревогата си, за да не разваля настроението на двамата млади, но не успя да я потисне:

— Цял ден не се е прибрал! Сутринта изтича, дори не закуси както трябва. Бърза — чакат го в санаториума! Такива едни важни са станали и двамата с Ванка — ще речеш, че от тях зависи чуждопланетниците да живеят, или не. Ще изтичам до Ваньови.

— Седнете, мамо — сложи ръце на раменете ѝ Лида. — Аз ще отида. Вие поседете с Пьотр Алексеич, отдавна не сте го виждала.

И без да дочака отговора на майка си, изтича през градината до съседната къща, където живееше Ваньовото семейство. Върна се скоро, също загрижена и неспокойна.

— И него го няма. Очевидно двамата са някъде. Навярно са се забавили в санаториума... Но до това време да ги търпят там, не е за вярване...

— Ще се приберат — не се тревожете! — опита се да ги успокои гостът. — На неговите години кой не е бил такъв! Той вече се смята израсъл мъж, а вие тук го третирате като дете — затова и бяга от къщи. Вън има възможност да прояви себе си... трябва да се зачита у него мъжът...

Майката донесе доминото, Лида принесе закуски и студен квас. В къщата цареше уютност, която разнежваше. Пьотр Алексеич изпита особена тъга: тук беше толкова приятно, а скоро трябваше пак да се

прибира в своята неприветлива ергенска квартира. Искаше му се да каже онова, което от дълго време таеше. Но като премисли, прецени, че моментът не е удобен: бащата на Лида, капитан на кораб, отсъствуваше на дълъг рейс в океана, а да говори в негово отсъствие, беше некоректно. Пък и те с Лида се бяха уговорили сватбата да стане след завръщането на бащата.

Играта на домино като че разсея за малко мислите на майката, но времето течеше и тревогата ѝ отново се усили.

Не! Не можеше повече да се търпи! Трябваше нещо да се предприеме!

Това решение съзря изведнъж и едновременно у тримата и щом майката с разтреперана ръка отстрани доминото, двамата млади скочиха заедно с нея.

— Ох, ако само зная къде е!... Нека ми се върне!... Така е то, момче без баща. Момичетата не са такива — Лида не ми е създавала никакви грижи, но този!... Нека се върне само! Нека се върне баща му!

— Маря Василевна, не се тревожете! Ето, аз ще изляза да го потърся. Вие останете с Лида, а аз ще видя къде може да е закъснял.

— Не, Петя — ще дойда и аз — заяви Лида.

— Но Маря Василевна ще остане сама и ще се тревожи.

— Нека дойде и тя с вас, Петя — така е по-добре.

— Хайде, тръгвайте тогава, Лида! А вие не се тревожете — ще ви го доведем след малко — каза тихо, топло Пьотр Алексеич.

— Мамо, кажете на Ваньовата майка, че сме излезли да ги търсим, да не се безпокои и тя — подметка Лида на излизане, намерила средство да изпрати майка си при други хора, да не остава сама.

— Да, да — ще отида! — отвърна Маря Василевна.

— Къде мислите да ги потърсим? — попита Пьотр Алексеич, зарадван от възможността още малко да се поразходи с любимата девойка.

— Просто не зная... Нека най-напред надникнем в санаториума — все може да ни насочат нанякъде... може пък да ги срещнем по пътя. Нима е възможно да остават там до това време! Ех, че хлапета! Всички ги гледат и те загубиха чувство за мярка.

Отправиха се към санаториума. Не беше близо, трябваше да се прекоси целият градски парк. Лида прихвана годеника си под ръка и

несъзнателно забави ход, когато навлязоха в полумрака на парка. Алеите бяха безлюдни. Тук-там само се мяркаше някоя влюбена двойка.

Повечето от прозорците на санаториума тънеха в мрак, дрямка лежеше върху всичко. С голямо неудобство Лида натисна звънеца, но зад вратата веднага се обади познатият глас на портиера:

— Кой е? Какво искате?

— Аз съм, чичо Вася, аз — Лида Андреевна. Само за минутка! Извинете ме, но... кажете: моят брат и неговият приятел не са ли случайно насам?

— Що? Не са ли се прибрали още? — тревожно запита старецът. — Ами че те отдавна излязоха, сам аз ги подканих да се прибират. Има оттогава повече от два-три часа!

— Да вървим, Лида — подхвана я под ръка Пьотр Алексеич. — Ще трябва другаде да ги търсим. Къде ли могат да бъдат?

— Я стойте — спря ги портиерът. — Чакайте малко... Щом не са се прибрали в къщи, трябва да са някъде тъдява...

Той влезе в стаичката си и се върна с електрическо фенерче в ръка:

— Не бива да напушам входа, но вие търсете. Дръжте се все около оградата на нашия парк — непременно ще ги намерите!

— Сигурен ли сте? Че какво може да търсят там?

— Зная аз какво търсят, мене слушайте!

Но понеже Лида и годеникът ѝ се бавеха, заинтригувани от недомлъвките му, той им поясни:

— Абе взели са на око оня, доларландец. Все им се струва, че нещо кроял. Молиха ме да го следя вечер, бил обикалял насам... Тръгнаха да вардят край оградата, ще видите!

— Кой е този доларландец? — попита Пьотр Алексеич годеницата си.

— Някакъв побъркан... Казват, че дошъл да отведе звездолетците обратно в Доларланд — не зная точно. Имат с него разправия, професорът много се ядосваше.

Тръгнаха полека край тъмната ограда на санаториума. От парка вече лъхаше истински хлад, повя и вятър откъм океана.

Пьотр Алексеич не вярваше, че тук ще намерят момчетата: страшничко е в нощта, едва ли са се решили да стоят сами. Но за

успокоение на Лида вървеше, а и в неговата душа се промъкваше тревога. Стигнаха до края на парка, който граничеше със самото поле. Погледнаха нататък, ала там владееше такъв мрак и тишина, че им се видя невероятно да има живи хора. Повикаха високо, осветиха с фенерчето оградата, послушаха се и решиха да се връщат.

— Къде ли може да са? — помисли на глас Пьотр Алексеич.

— Просто не зная... Страх ме е вече... Как ще осъмне до утре мама, ако тази вечер не се приберат... Какво момче — не помисли за майка си!

— Да не би пък да са слезли към брега?

— Ох, точно това не искам да помисля! Не бива да споменавате такова нещо пред мама!

— Не вярвам да са толкова глупави... Най-сетне каква работа може да имат вечер към океана! А старецът каза, че са били до късно тук.

— Страх ме е, Петя!

— Не се безпокойте, Лида — ще ги намерим!

Тя опря глава на рамото му и тихичко захълца. Колкото и спокойна да се показваше досега, неизвестността и мракът изгониха самообладанието ѝ. Тя продължаваше да хълца, когато от оградата се откъснаха две черни сенки и плахо приближиха.

— Лидочка! — прошепна тихо един неуверен глас. Лида се обърна и малката сянка се намери в прегръдката ѝ.

— Лъонка! Ох, как ни изплаши!... Къде беше? — полека-лека си възвръщаше спокойствието сестрата, а заедно с това — и строгостта. — Как не те е срам да тревожиш така мама! Къде беше?

— Тук.

— Къде „тук“?

— Ами че ей там, до оградата.

— А какво търсиш по това време тук?

Лъонка мълчеше. Пьотр Алексеич мълком се смееше. Лида забеляза втората сянка, която подсмърчаше тихо настрана:

— И ти ли си тук, Ванка? Наистина, какво правите толкова късно из тези пуцинали?

— На пост сме, Лида Андреевна — отвърна важно Ванка.

Пьотр Алексеич вече не можеше да се сдържа и даде воля на смеха си.

— Я ги виж ти — нашите стражи! Вардят!

— Наистина вардим, Пьотр Алексеич. Вардим михеласите.

— И от какво?

— Има от какво... Тази вечер „те“ обикаляха насам. |

Двете хлапета разказаха подробно, че човекът от Доларланд тази вечер идвал тук с още един, оглеждала и мерили нещо, продължително разговаряли. Децата не разбрали какво, но решили тази нощ да бдят.

— Трябва наистина да се предупреди управителят — каза замислен Пьотр Алексеич. — Струва ми се, че се налага милиционерски пост.

— Но такъв вече има — отвърна Лида Андреевна. — От деня, в който пристигна доларландецът, пред входа на първия етаж застана милиционер.

— Да, застана! — възрази недоволно Лъонка. — Стои, ама какво вижда, не се знае!... А пък ония обикалят ли, обикалят!...

— Е, помагайте тогава, наблюдавайте околния терен, само че не през нощта, когато гостите си спят спокойно и милиционерът бди пред спалните им! — приключи разговора развеселен Пьотр Алексеич.

Прибраха се късно, изморени, но щастливи, че зарадваха майките, които ги очакваха пред къщата със свити сърца.

На другия ден професор Липаев, научил от Лида Андреевна за приключението през нощта, реши, че вече няма време за отлагане и подаде от името на научните работници в страната до световната федерация на учените и до Доларландското правителство петиция за освобождаване на двамата чуждопланетници. Той напомняше, че отговорността за техния живот носят наистина преди всичко доларландци, но и хората от цялата планета; призоваваше доларландските учени да вземат в свои ръце защитата на отвлечените в неизвестност и да се погрижат за откриването им. Като се позоваваше на обстоятелството, че звездолетът на чуждопланетниците се намира в територията на неговата родина, изхвърлен от океанските вълни и напълно изоставен от гражданите на Доларланд, той настояваше тук да се събере целият му екипаж.

Въпреки огромната си работа Александър Егорович не забрави малките си приятели: подари им по един голям шоколад и ги похвали за обичта им към изстрадалите пътешественици и за високото им чувство за обществена отговорност.

ГЛАВА VI

ДЖЕК ДЕЙСТВУВА

В санаториума течеше нормален живот. Чуждопланетниците прекарваха своите определени, увеличавани всеки ден минутки на въздух, после обличаха скафандри и правеха редовните си разходки из парка. След това започваха заниманията им по изучаване на езика. Професор Николай Павлович Степнов бе успял да открие, че да говорят, им пречи съществен недостатък — устната им кухина беше твърде висока и не даваше възможност да се учленяват звуковете на земната човешка реч. Всъщност липсваше им небце в познатия у нас вид. Той дълго обикаля стоматологични институти, отлетя със самолет чак в столицата и намери човек, който се зае да отстрани този недостатък.

Сутринта след бденията на двете момчета бяха донесени готови апаратчетата, нагодени да се поставят при говор в устата на гостите от Михелас. И изведнъж урокът по езика потръгна с необикновен успех. Ал Хас и другарите му се радваха: още една преграда между тях и обитателите на земята беше премахната. Професор Степнов остави при тях своя асистентка, която с любов и търпение разгъна албуми, табла и скици. Те вече познаваха много думи, но едва сега добиха възможност да ги произнасят. Когато напущаше уморена и щастлива заниманията, на въпроса на лекарката как отива работата по езика, тя каза:

— Свръхнадарени същества. Фактически това не са уроци по езика, а по земезнание, така да се изразя. Въпреки че работим по най-новите методи на сугестопедията, сама не зная как те запомнят толкова бързо думите: достатъчно е да ги чуят само веднъж. Работим всъщност само върху разкриване на понятията. Според мене след седмица ще говорят свободно.

Ксения Фьодоровна и сама се увери в това: когато влезе при пациентите си, Ал Хас набърже постави в устата си изкуственото небце и като се ръкува с нея, рече учтиво и сърдечно:

— Здравейте, Ксения Фьодоровна! Щастлив съм, че мога най-сетне да ви поздравя на вашия роден език и да ви благодаря от името на моите другари за всичките грижи, които полагате за нас.

— Моля ви, моля! — отвърна тя смутена, изненадана и с радостни сълзи в очите. — Аз изпълнявам само своя дълг на лекар и човек.

За два-три дни те усвоиха толкова понятия и думи, че вече можеха да водят обикновен разговор. Помагаха им и двете момчета, които по цели дни стояха при тях, а биха стояли и през нощта, стига да им позволяха.

Успехите на чужденците в езика се дължаха и на друго: те записваха уроците със своите миниатюрни магнитофони и ги слушаха вечер през време на сън. Подсъзнанието им приемаше знанията и ги запечатваше още по-здраво, отколкото при съзнателно учене. Отдавна на тяхната планета бе възприета тази практична система на запаметяване, известна и на земята под името хипнопедия, но ненамерила широко приложение.

Джек прояви упоритост и доби достъп при михеласите през време на приемните часове, пък и те го посрещаха приветливо. Но той нямаше възможност да се възползува от успехите им в езика, защото му беше непознат. А така му бе необходимо да узнае тайната на металното стъкло, за чието производство наистина бе регистрирал патент на свое име. Трябваше да намери кораба им и да ги отведе с него в Доларланд. И не само за да се проучи съставът на стъклото, но и да изпълни поръчението на сър Арчибалд, който финансира цялото пътешествие на Джек от Доларланд дотук. Джек внимателно разпита тукашните хора и за голямо свое съжаление научи, че корабът не се намира в този град, а е изпратен на поправка в специалните ракетостроителни заводи, чието местонахождение никой не може да му каже. Джек разбираше: производството на ракети е и трябва да остане държавна тайна; ако не искаше да го сметнат за шпионин, следваше да се откаже от издирването на кораба. Една по една се проваляха всичките му задачи — трябваше с прискърбие да се прости и с патента. С помощта на разговорник дума по дума той състави няколко изрази, с които попита самите чуждопланетници за състава на стъклото, но и това се оказа празна работа: те не можаха да му кажат

на никакъв език нито имената на елементите в него, нито на материалите, от които то се произвежда.

Оставаше само документалният филм за пристигането им на земята: до него трябваше да стигне със зъби и нокти. Зае се най-старателно да обмисли как да ги отведе обратно. Доброволно те нямаше да дойдат; и защо ли биха дошли?... По лицето на Джек избиваше червенина при спомена за преживяванията им в неговата родина, като виждаше какви грижи полагат тук за тях.

Свикна да отива всеки ден в санаториума, да ги причаква в парка, без вече да се чуди на нещо. Безцелно се разхождаше с тях, преследван от недружелюбните погледи на двете момчета. Стараеше се да запомни разпределението на времето, навиците на заобикалящите ги хора — петнадесетте му дни изтичаха и трябваше да се реши на нещо. Посъветваха се надълго в търговското представителство и начертаха план за действие, който трябваше да се изпълни. Джек се заподготвя още по-старателно. Най-важното беше да се отстранят момчетата — те нито за миг не се отделяха от своите приятели. Милиционерът не го тревожеше — той обикновено оставаше на пост пред главния вход. И Джек скрои плана в подробности.

Ето как описва този случай Ванка в писмо до свой съотечественик и приятел от детинство в София:

„Драги Стефчо,

Получих последното ти писмо и ти благодаря за поздравленията по повод необикновеното ми щастие да бъда един от онези, които посрещнаха първите гости от друга планета — Михелас. Сега навред се говори само за тях. Знаеш ли колко е интересно да виждаш как те постепенно свикват с тукашния живот, започват да разбират и говорят руски език! Но аз искам да ти разкажа нещо много интересно — как се опитаха да ги отвлекат; то беше толкова ужасно, че няма да го забравя цял живот.

Доларландецът, който пръв ги видял, като се приземяват — за него писаха всички вестници, навярно си чел в софийските, казва се Джек Молнар, — пристигна тук с намерение да ги отведе обратно в Доларланд. Не го е срам — още не са освободили от гангстерите другите двама, дошъл и нашите да отведе!

Ние с Лъонка разбрахме от пръв поглед, че не му е чиста работата. Почнахме да го следим. Разбира се, не можехме денонощно да летим след него, но не изпускахме нито един от подозрителните му опити да остане насаме с другарите от Михелас. Приготвихме си за всеки случай едно колело, ако стане нужда да предприемем нещо бързо.

Преди една седмица същият този Джек Молнар пристигна при нас в парка, а ние си се разхождаме с другарите както винаги и не му обръщаме внимание. Постовият милиционер повървя с нас, пък после му омръзна и остана на разговор с портиера чичо Вася. Изведнъж доларландецът почна да се разпорежда: Лъонка да отидел в хотела и да донесъл пакети с подаръци за чужденците, че бил ги забравил там. Лъонка се поколеба, но нали става дума за подаръци на приятелите ни — не отказа. На тръгване ми смигна: «Не го изпускай от очи! Ако задълбаете навътре в парка — този парк е много голям, като гора е — и се случи нещо, знаеш къде е колелото... И оставяй следи! Сега ще се върна!»...

А щом той се отдалечи, Молнар ми показа окървавената си ръка. Видях аз как се беше порязал — не случайно, ами нарочно! И ме праща в аптеката на санаториума за йод... Какво да правя? Мисля си: «Ако се отдалеча чак до аптеката, сигурно ще направи нещо. Ще успее ли поне да предупредя милиционера?»

Спуснах се аз уж право нататък, а като се поотдалечих, свих по една странична алея и — обратно. Скрих се в храстите, гледам... А той, проклетникът, върви и говори, върви и говори — нещо им разказва, сякаш може да го разберат на доларландски! И ги води право към една малка вратичка на парка, от която се излиза на полето. Те, чисти души, нищо не се досещат. А аз гледам: на полето голяма кола. Ясно: ще се пътува с нея надалече. Къде ще ги води, като не познава нищо от нашия град. Направо отвличане! Гангстерска работа!

Заведе ги до колата и нещо им показва, сякаш им обяснява устройството ѝ. Те се загледаха и отведнъж: от колата излязоха двама души, блъснаха ги някак — сам не разбрах как — и ги натикаха за минута в колата... Настани се и Молнар при шофьора — ще тръгват!...

Колелото беше наблизно; знаехме си ние, че този неофициален изход е опасен. Ненапразно този Молнар беше обикалял край него веднъж с друг един. Лъонка поръча «оставяй следа». Каква следа, като

нямат нищо на ръка — ни камъчета, нито дори трохи като в приказките. Ядосах се, че навреме не предвидих и това... Грабвам тогава една пръчка и се хопвам на колелото. Държа с една ръка пръчката. Колата тръгна. Изчаках я да поотмине, да не ме видят — следя ги отдалече. Добре, че вървеше бавно — минавахме през полето, без път, право към пристанището. Ти разбираш защо не минават през града, нали?

Влача пръчката по земята. Радвам се, че след нас остава диря и от нея, и от колелото; който разбира от следи, веднага ще ги види. А Лъонка ги знае тези работи.

Ето ни скоро до океана, ала не на пристанището, ами по-далече. Параходът им се мотае под пара. Като видяха колата, от него спуснаха моторница. «Лоша работа» — мисля си и се чудя какво да правя. Ясно е, че Лъонка няма да дотича навреме. Лодката приближава, доларландецът започна с поклони и усмивки да кани михеласите да слязат с него от колата. А те, вече всичко разбрали — отказаха да излязат доброволно. И май направиха невидимата стена — аз съм ти писал за нея, та този Молнар и двамата му другари застанаха неподвижно, не могат да мръднат...

Обръщам колелото тогава и хуквам. При кого да отида? Тичам на пристанището, че е най-близо. Зърнах там един милиционер, но и той на пост, не може да го напусне. Сетих се тогава за годеника на Лида Андреев — на Чарская, сестрата на Лъонка. Той е инженер и работи на пристанището, близо до митницата. Питам за него — чак на третия етаж! Как съм изкачил стъпалата — не помня. Пък съм му и забравил името, толкова се бях изплашил, докато стигна до етажата му. Едва говоря, глас не ми излиза от гърлото.

— Моля ви се, годеник — точно така му казах, да умреш от смях, ала тогава съвсем не ми беше до смях, — тичайте! Михеласите ги отвлякоха!

— Как ги отвлякоха? — скочи той веднага.

— До пристанището са, тръгвайте! Параходът им е под пара, спуснаха вече и лодка!

Разбран човек, хич не ме разпитва, ами скочи и веднага хукна. Извика на един човек по стълбите да повика милиция и да тичат в посоката, по която и ние, защото се е случило нещастие с чуждопланетниците. Метна се на колелото, аз — на кравай зад него.

Озовахме се до колата. Гледаме: от моторницата слезли нови доларландци, всеки хванал по един от другарите и го дърпа към лодката — вече бяха ги измъкнали от колата навън. Те се съпротивяват, но къде ти — пречат им скафандрите! А — да не забравя: Молнар и другите двама, първите с него, тъй си стоят на едно място.

Нахвърлихме се тогава върху гангстерите и — бой! Пьотр Алексеич — чак после се сетих за името му — с един удар свали най-близкия. Свали го, но и другарят Хай Мел, хванат от него, падна. Пьотр Алексеич се опита да му помогне и вика на мене:

— Тичай, Ванка! Помогни на другаря да стане, да не губя време!

Като видяха това, доларландците събориха и другите двама михеласи на земята; хитри, дяволите: видяха с кого имат работа и ги събориха да не им пречат. И всичките трима право срещу Пьотр Алексеич. Ама той — мъжага! Да беше отнякъде да погледнеш!... Хвърли се сам срещу трима, че като развъртя юмруци! На този цапне един, другия хлопне по главата — изпосъбори ги. Гангстерите се озвериха. Гледам тогава — и Молнар с двамата се съвземат, види се, стената престана да действа, тъй като михеласите бяха повалени по очи. Няма как да помогна на Пьотр Алексеич: приближа ли се, с един удар ще ме ликвидират.

В това време от парахода изпратиха нова лодка и от нея още четирима. Загубени бяхме!... Почнах да викам за помощ. Дера си гърлото колкото мога, а един от тях рече: «Цапни това змийче!» Хубаво го разбрах, колкото и малко да зная езика им. Спусна се един към мене. Изчаках го аз и като се изсили да ме удари — туп! — между краката му. Избягах и още по-силно се развиках. От пристанището вече тичаха предупредените от Пьотр Алексеич. Само че са още далече. Доларландците усетиха каква е работата и решиха да форсират. В ръката на единия светна бокс. Извиках: «Пазете се, Пьотр Алексеич, имат бокс!»

Чу ме той и се огледа, а в това време оня с бокса се засили. Успях да го хвана за палтото. Че като цапна Пьотр Алексеич с бокса, веднага го свали на земята... От главата му рукна кръв. Изтичах до него, забравих всичко друго. Страшно беше: затворил очи като мъртъв. А доларландците веднага се заловиха с михеласите — направо ги влачат по пясъка към лодката. Не ги и виждах хубаво, защото се бях навел над Пьотр Алексеич и се опитвах да го свестя.

Изведнъж чувам гласове. Като се обърнах, видях най-напред Лъонка, след него трима милиционери, двама санитарии от санаториума, после доктор Миндигул, а накрая и самия чичо Вася... По моята следа вървели. А и откъм пристанището идат другите... Викове, суматоха!...

Гангстерите почнаха да стрелят. Завърза се бой. Не мога да ти го опиша с подробности — всичко се разви сякаш в секунди.

Като видяха, че противникът се увеличава, доларландците току обърнаха гръб и — на моторницата си. Дадоха газ и за минута се намериха на парахода си. Избягаха с него като същински пирати. От нашите имаше още двама ранени. Веднага ги откараха в санаториума.

Пьотр Алексеич и досега лежи в санаториума. Колко плакаха за него Лида Андреевна и майка й!... Не го оставиха нито минута сам. Ние с Лъонка идем при другарите михеласи и най-напред се отбием него да видим. Не ни позволяват да влизаме, само от вратата надзъртаме. Получил бил мозъчно сътресение от силния удар. Но вече се оправя. Доктор Миндигул каза, че ако не съм бил аз да дръпна за палтото оня доларландец с бокса, направо щял да го убие, но благодарение на мене се намалила силата на удара. Цапнал го в челото между двете вежди — да му пръсне черепа! Сега там има белег, малко го грози, но Лида Андреевна не е от онези, които обръщат внимание на такива работи. Обича си го повече от всякога. И как няма да го обича, такъв герой, толкова безстрашен!

Та така, мили Стефчо. Трябваше да бъдеш и ти тук — славни приключения! Искам още да ти се похваля, че ни наградиха. Тържествено ни връчиха ордени, дойде човек от самата столица — просто ме е срам от такова внимание. На Пьотр Алексеич вече му се полага, за малко не загуби живота си, човекът! На него — Златна звезда и Герой на Съюза, а на нас с Лъонка — Златни ордени на труда «За заслуга към родината и човечеството» — така казаха. Мама много се гордее; казва, че мога да го нося на гърдите си при тържествени сборове и проверки. Тук е така: за всяко нещо награждават. На всички останали има грамоти.

Ние с Лъоня се радваме обаче повече на другата награда: ще отидем на летуване в Артек. Чакаме само Пьотр Алексеич да се привдигне и другарите михеласи още малко да свикнат със земните условия. Ще отидем всички. Този въпрос е решен. Отредена е за нас

цяла вила. Ще бъдат другарите михеласи, Лида Андреевна с мъжа си — ще се разписват тази неделя, другаря Ал Хас и Ксения Фьодоровна ще им бъдат свидетели. Михеласите се радват, че ще видят нашенска сватба. Ще бъде и професорът-астроном, за когото ти бяха писал по-рано — Александър Егорович Липаев. Той е добър човек, разказва ни много неща за звездния свят. При него сме абонирани за шоколад, всяка сутрин по един. Внуците му са далече в Москва и вместо тях — ние ядем шоколад. Казва, че щял да изпрати тях вместо себе си в Артек, но аз не му вярвам: няма да има сили да се раздели с другаря Ал Хас, много се е привързал към него. Нали и двамата са астрономи, разбират си от приказката, по цял ден са наедно...

Артек! Кой пионер не мечтае за него! Радостта ми стана двойна, когато прочетох писмото ти. Хвала на вашето звено, че е спечелило в съревнованието за изработване на училищни пособия националното първенство и за награда ви изпращат на летуване в международния пионерски лагер в Артек. Но едва ли ще съвпадне престоят ни, та да се видим. Не мога да забравя нашето приятелство. Не зная дори кого повече обичам: тебе или Лъонка. Макар че с него ме свързват вече много подвизи в живота. Приеми и от него топли привети — той е над главата ми, чака ме да тръгваме към санаториума — там ще се чудят къде се бавим. Искам още да ти кажа, че мама ми обеща като награда от нея след летуването в Артек да прескочим до България. И на нея ѝ е мъчно, както на мене, за родината. След една година договорът на баща ми изтича и ние ще се приберем окончателно.

Нека си пожелаем доскорошно виждане, аз вярвам в това!

Твой другар и приятел: Ванка Стоянов

П. П. Поздрав на всички другарчета, които питат за мене. И на нашата учителка, другарката Лалева, и на слънчевата Витоша!“

ГЛАВА VII

СЪР АРЧИБАЛД СЕ СЪРДИ

След пълния си неуспех Джек Молнар се завърна в родината си много загрижен. От парахода се отправи в лошо настроение право към къщи, без дори да се досети, че децата му с нетърпение очакват от него чуждестранен подарък.

Морион се ужаси от вида на потъмнялото му и отслабнало лице.

— Джек — рече тя тихо, — не е ли по-добре да се откажеш от цялата тази работа? Откак се зае с нея, нямаме нито минутка спокойствие. Почнах да мечтая за нашия малък стар дом, където много неща не ни достигаха, но бяхме щастливи и спокойни... Сера й да те видим не можем. Момчетата непрекъснато ме питат кога пак ще ги водиш на разходка и на кино както по-рано.

— Ще дойде и това време — отвърна той разсеяно. — Сега трябва да уредя някои неща, защото иначе...

— Какво иначе? Откажи се най-добре, послушай ме! Не исках да те обезпокоявам веднага, но трябва да ти кажа: в твоё отсъствие се получи второ заплашително писмо за откуп. И понеже те нямаше, отворих го — ето го на!

Джек пое писмото, прочете го набърже, захвърли го смачкано на земята и изруга.

— Ето резултата — каза тя печално. — По-рано никога не съм те чула да ругаеш, а сега... И това ли ще научат от тебе децата.

— Ще потърпиш, Морион — извини се Джек, като я прегърна. — Толкова ми е тежко!... Но нали виждаш: няма друг изход. Затънал съм и с двата крака, ще трябва да намеря начин да се освободя... Сега е невъзможно другояче. После всичко ще тръгне като по-рано.

Джек с прискърбие помисли за това „по-рано“: отново ще трябва да пестят всяка стотинка, отново над главите им ще надвисне немотията. Загубил беше и работата си. Но той и не помисляше да се върне в търговската фирма „Стерн сие син“. Сега повече от всякога изпитваше отвращение към нея. А да си намери нова работа — това беше неразрешима проблема. Имаше само един изход: да се освободят

от гангстерите двамата чуждопланетници и да се изпълни договорът с филмовата къща; тогава можеше някак да скърпи положението.

Накрай той се облече, целуна Морион, качи се в колата и пое право към двореца на сър Арчибалд. Какъв отчет щеше да дава — сам не знаеше. Срещата с него обаче се налагаше.

Дълго чака в приемната. Прояви такава упоритост, че секретарят най-сетне доложи за него и го приеха.

Сър Арчибалд седеше до писалището си, на което димеше недопушена пура. Веждите му бяха свъсени, прикриваха очите и Джек нямаше възможност да прочете в тях настроението му. Самият факт обаче, че не вдигаше глава за поздрав, говореше красноречиво.

— Дойдохте, а? — запита най-после той.

— Дойдох — отвърна Джек.

Сър Арчибалд не беше психолог и не забеляза остро предизвикателство в тона му; в момента при това го интересуваха повече неговите собствени мисли.

— След като забъркахте такава каша, такава каша, че... не зная как ще се оправяте... Отказвам да се занимавам повече с вас — вие сте... направо казано: глупак!

Долната челюст на Джек нервно потрепера, но той преглътна обидата и реши да премълчи.

— Нямам нищо общо с вас, нито с парахода, който ви е извозил не знам къде си — кресна сенаторът. — Имате ли още нещо да ми казвате? И няма да плащам за ваша сметка — сърбайте сам попарата, която сте си надробили!

Джек вдигна рамене:

— Колкото за плащането — плаща този, който има с какво. А когато няма — ще плащат онези, които имат...

— Какво, какво казахте? И смятате да ме убедите, че нямате? Аз добре зная какво натрупахте вие и от рекламните патенти на фирмите и вестниците, и от филмовата къща, и от мините... Това е предостатъчно да платите капризите и... глупостта си.

— Мистър Мърфи — прошепна Джек, който едва се сдържаше, — това не бяха мои капризи. Както знаете, наедно решихме ЕСИЧКО.

— Решихме ли, решихме?! Дяволът ме накара да се съглася с вашите налудничави предложения! И какво ви поръчах аз? Да доведете кораба, не друго: ко-ра-ба! Кораба, който е нужен на военните,

разбирате ли?... Нищо повече не съм искал от вас и не желая да ви виждам! За последен път ви приемам и... никога повече да не сте посмели да се мернете насам! Направо ще заповядам да ви изхвърлят!

— Нямате кураж! Зная твърде много, за да не си позволявате такова държание с мене! — злобно, макар и тихо, отвърна Джек.

— Осмелявате се? Така ли? Ще видим, ще видим!

— Осмелявам се. Когато човек няма какво повече да губи, може да си позволи всичко. А аз съм в такова положение.

Дали заплахата или пък страдалческите нотки в гласа на Джек смекчиха гнева на сър Арчибалд, но той се обърна малко по-любезно:

— Я разкажете сега как стана така, как допуснахте там на брега да ви заловят по такъв излагащ начин?... Да компрометируете не само себе си, мене, но и цял Доларланд? Не знаете ли, че вашите постъпки ще се разглеждат като акт от държавно естество? Защо не внимавахте?

— Как да не съм внимавал — въздъхна Джек. — Елате вие там, тогава ще ви питам. Всичко е съвсем друго, не като у нас.

— Защо? — запита заинтригуван общественикът.

— Там всички са като един. Никого не можеш излъга, нито подкупи. Дори и децата. Нашите марсиани са приети като крале. Нещо повече. Оградени са с китайска стена и достъпът до тях е труден, да не кажа невъзможен. Едва съм се добрал до тях. А пък те отказваха доброволно да се върнат у нас.

— Но нали твърдяте, че ви свързват тесни приятелски връзки?

— Така беше, докато бяха тук. Но там си намериха други, истински приятели. И не живеят в кораба си — той е някъде на поправка из тамошните ракето-строителни заводи. Никой не знае къде. Уредили са им стаи с подходящ въздух, харчат подире им чудовищни суми. И най-напред ме попитаха къде са другарите им. Какво можех да им отговоря?... Че за какво им е да се връщат насам? Е — и принудих се насилствено... Пък и с нашето търговско представителство се съветвах — и те видяха, че няма друг изход, затова ми оказаха помощ, но...

— Какво но? Като видяхте, че е невъможно, да сте се отказали! В цяла Европа вестниците гърмят за подвизите ви, за опити на гангстери да отвлекат чужденците, за бой, ранени, убити и прочие...

— Убити няма. Но не е това най-важното... Важното е, че не успях да ги доведа... Това е фатално. Сега те ще разкрият...

— Какво има да разкриват? Отивайте си и внимавайте да се скриете добре: както научавам, ще има последици за вас. Не е изключено да ви съдят.

— Да ме съдят? Че защо? — учуди се Джек.

— За злоупотреба със... за използване на несъществуващи държавни пълномощия — рече бавно сър Арчибалд.

— Пълномощия, които лично вие ми дадохте и които не можах да използвам никъде, защото никой не им обърна внимание... с изключение на нашето търговско представителство.

— Та там е работата я — него вие сте заблудили!

— Аз им дадох само вашите препоръчителни писма, нищо повече!

— Вървете по дяволите! — викна сър Арчибалд, вече в невъзможност да сдържа гнева си, и изведнъж зад лустрото на „големия“ човек се показа лицето на бившия производител на колбаси. — Не съм ви давал нищо и нищо не искам да зная!

— Ще видим! Пълномощията са още у мене... и те са подписани лично от вас! — закани се Джек.

— За какъв идиот ме смятате вие? — засмя се ехидно джентълменът. — Да не мислите, че наистина съм ви връчил такива писма? Не, драги, не съм толкова наивен! Писмата имат фалшив подпис. И тази фалшификация сте направили вие, не друг!

Джек бе сломен. Чак сега с пълна сила почувствува своята наивност и всичките си грешки. Той съзнаваше: срещу доларите човек не може да се бори; трябваше да се помоли. Но напук на това ясно съзнание в душата му закипя гняв, по-силен от всичките му страхове, и той не успя да го овладее.

— Вие... вие сте подъл! Вие при това сте безсрамен! — викна той. — Вие съчинихте всичко! Вие причинихте всички беди!

— Предупреждавам ви — кресна сър Арчибалд, но се закашля и спря, след което малко по-спокойно довърши: — Предупреждавам ви, че в стаята ми има микрофони и магнитофони и думите ви се чуват и записват!

— Зная — отвърна Джек. — И това зная! Та нали аз съм нещастникът, който ги е поставил! Нали съм един от онези, които

разпространяват отвратителните подслушвачи за срам на цялата ни страна! Те бяха моят позор, от който се борех да се отърся!

— Добре, добре — вие сам се осъждате!

— Плюя аз на вашия съд! Казах ви, че нямам какво да губя... каквото имах, и него загубих! Не ми остава нищо друго, освен да разкажа на всеослушание всичко!

— Какво ли пък има да разказвате: каквото вие знаете, знае го цял свят... благодарение на глупостта ви.

— Не — светът наистина има какво да научи! — отвърна Джек, опитвайки се да говори по-спокойно. — Светът ще узнае как вие със знаменития шериф, когото се чудят как да наградят, провъзгласихте нещастните благородни хора от Марс — впрочем те не са от Марс, но и това едва хората отвъд океана се погрижиха да узнаят, — да, вие ги провъзгласихте за комунистически агенти, мъчихте ги, изтезавахте ги! Да! Заради вашите интереси, заради вашите подли, мръсни цели!

— Млъкнете! — викна сър Арчибалд почервенял и натисна звънеца.

— Тук ще млъкна — изведнъж се успокои Джек. — Но не ще ме уплашите. Няма нужда да звъните: сам ще си отида. Използувахте пристигането им, за да отстраните политическите си противници в изборите. И успяхте. Убиец на невинни хора — ето кой сте вие!

В този момент дотърча секретарят и се опита да изтласка Джек навън.

— Оставете ме — аз сам си отивам! Но вие, вие, който играете ролята на благороден общественик, вие ще видите своето истинско лице! И няма да ви спасят натрупаните милиони! Мислите, не зная кой е вдъхновителят на бандата, която отвлече марсианите? Вие! Цял град знае това!... Сега ви казах всичко, олекна ми! — завърши той и хукна надолу по стълбите.

— Задръжте го! — крещеше на секретаря си сър Арчибалд цял червен и натискаше копчето за вдигане в тревога прислугата. — Дръжте го! Той не бива да прекрачи прага!...

Сякаш напук, външната врата беше оставена само на секретаря; Джек го завъртя, измъкна се на улицата и потъна сред тълпата.

В съзнанието му владееше само една мисъл: „Загубено! Всичко е загубено!... Край!... Ето ти и щастие!...“

ГЛАВА VIII

И В ДОЛАРЛАНД ИМА ХОРА

Джек се скиташе из улиците на родния си град без посока. В къщи не смееше да се прибере. Хората на сър Арчибалд навярно щяха да го потърсят най-напред там. Пред очите му падна мъгла, в главата му господствуваше смут. Опитваше се да намери път и се блъскаше като пеперуда в някаква светлинка, която ту проблясваше, ту изгасваше... За пръв път в живота си прозря много неща. В ума му се въртяха мисли, каквито никога досега не бяха го спохождали. Мъглата пред очите му бавно се разсейваше, мислите му вземаха все по-определена посока. В душата му се надигаше бунт. Сър Арчибалд се очертаваше като символ на всичките му страдания и несполуки от самото му рождение и до днешния кошмарен ден. Той беше живо олицетворение на онази черна съдба, преследвала го от детинство и през дългите дни, когато, капнал от умора, обикаляше канторите за безработни и най-сетне се принуди да се примири с незавидната участ на презрян от всички „човек за свързка с работниците“, за да спаси от гладна смърт Морион и децата...

Рухнаха всичките му планове и мечти да излезе от този страшен кръг. Горчилката от униженията заседна на гърлото му, давеше го и предизвикваше жажда за разплата... По-рано животът му изглеждаше някак в реда на нещата, съдба на всички бедни с надежда някой ден да забогатее... Но сега той знаеше: има на света страна, където хората са равни, грижат се по братски един за друг, мислят за щастието и спокойствието на всички... Има такава страна! Какво щастие за чуждопланетниците, че попаднаха именно там!... „Как биха постъпили хората от онази страна на мое място?“ — питаше се Джек.

Мисълта му работеше трескаво. Взря се в миналото, сякаш търсеше да намери себе си, и се зачуди на всичките си действия от срещата с чуждопланетниците и до този час... Сега разбираше: още от първия ден беше прозрял намеренията на Арчибалд Мърфи, но замълча! Замълча, защото смяташе в реда на нещата всеки да се ръководи от собствения си бизнес... Много добре бе видял, че

дошлите са същества от друг свят и шерифът умишлено ги представя за комунистически пратеници с провокаторска задача. Подложи ги на нечувани изтезания, а той, Джек, мълча! Мълча, за да не увреди на своите интереси!... Знаеше също, че обвинението в атентат беше чудовищна измислица на сър Арчибалд, че той е подстрекателят на куклуксклановците, че негърчето в нищо не бе виновно, че параходът искаше да вземе на борда си звездолетците, за да ги отведе на сигурна смърт... Мърфи го изпрати в онази страна не за друго, а за да постави отново под властта си нещастниците и за да разкрият конструкцията на кораба им... Джек знаеше всичко от самото начало! И мълча! Непрекъснато и позорно мълча! Мълча, загледан в печалбата, която непрестанно гонеше. И нито за миг не помисли да прецени постъпките си, не се вгледа в поведението си, затваряше очи за собствените си действия!...

Дори до днес всичко му се виждаше напълно естествено. Как стана тъй, че сега вижда всичко в друга светлина и се срамува от себе си? Сега му беше невъзможно да мълчи. Познал беше един нов свят и светът на бизнеса, живял сред него от рождение, сега му изглеждаше жалък, нищожен и дори престъпен...

Подтикван от такива мисли, които все още не бяха станали напълно негова същност, но го владееха с огромна сила, той взе определено решение.

Най-напред отърча до банката и изтегли всичките си влогове от времето, когато „щастиято“ го беше споходило. След това се обади в къщи от телефонна кабина:

— Ти ли си, Морион? Търсил ли ме е някой? Не?... Добре. Веднага събери всичко ценно и пригответи децата и себе си за път.

— От един час ги търся, просто не зная къде са... Ще отида да видя дали не са при мама... Но какво се е случило, мили?

— Ще научиш. Нямам възможност да ти обясня. Засега толкова. Не плачи — всичко ще се уреди. Намери веднага децата и най-късно след два часа да сте готови.

Със свито сърце и мрачни предчувствия той тръгна към мястото, посочено в заплашителните писма. Намери го лесно, но трябваше дълго да чака, докато гангстерите стигнат до решение дали да го отведат при главатаря, както настойчиво пожела, уверявайки ги, че иде с много важно предложение. Търпението му съвсем се изчерпа, докато

го водеха из разни улички и задни дворове с превързани очи. Найсетне снеха превръзката и той се видя в мрачна кръчма сред няколко мъже с черни наочници. Един от тях го запита:

— Да чуем какво ще ни предложиш.

— Дойдох за марсианите — рече Джек. — Искам да платя откуп за тях.

— Най-напред плати за себе си, че после за тях.

— За себе си няма какво да плащам — да не съм някаква птица!

— Ние знаем какво искаме — отвърна строго другият. — Ни по-малко, ни повече: десета част от онова, което спечели.

— Готов съм да ви дам всичките си налични пари, тоест — всичко, каквото имам, за да ги освободите.

— А какво прави то? — запита главатарят, като се замисли за секунда.

— Петдесет хиляди долара.

— Ъх! — свирна презрително маскираният. — И мислиш, че ще ни измамиш?

— Нямам такова намерение, пък и вие може да проверите.

— Ние сме казали своята дума: те струват два милиона долара. Или толкова, или нищо. Чувал ли си нашата организация да се отказва от думата си? Не, приятелче, не — няма да го бъде!

— Каквото е казал шефът, то е казано! — потвърди едър мъж, застанал прав зад говорещия.

— Ти не се бъркай, Джими, тебе не те засяга!

— Всички ни засяга — изръмжа високият, но: все пак се оттегли настрана.

— Само с толкова разполагам — примоли се Джек искрено. — Ако имах повече, щях да ги дам.

— Не сме искали от тебе нищо за тях; има кой да даде.

— Там е работата, че няма — отвърна Джек:

— Ще видим...

— Няма какво да видите: всички са вдигнали ръце от тях. Ако мислите за сър Арчибалд...

— Не обичам да се споменават имена! — сръза го шефът.

— ...той няма да даде за тях пукнат грош, не два милиона!

— Откъде си така осведомен?

— Бях при него... Неговата работа е свършена и няма какво да чака от тях.

Шефът пак се замисли.

— Ако не даде за живите, ще даде за мъртвите.

— И за мъртвите няма да даде. Такива свидетели не са никак опасни за него, — Той ли те изпрати?

— Ти по-добре знаеш, че не ме е изпратил — имате си човек за свръзка с него...

— Тук ми харесваш! — засмя се гангстерът, без да възрази.

— И тъй: ще ги освободите ли? Нося парите. — Аз казах: два милиона долара. За всекиго по милион!

— Тогава няма да получиш нищо.

— Ба-а, не се знае: те са ценни риби. Помисли си само откъде са долетели.

— Откъдето и да са, тук за тях никой не дава пет пари. Друг беше въпросът, ако имахте под ръка кораба им.

— А, има кой, има! Ако не нашите, ще дадат другите... другарите им...

— Откъде те ще вземат долари!

— Приятелите им ще намерят. Но — да свършваме! Няма какво повече да разговаряме! — стана той от масата и се отдалечи.

Джек се повъртя още малко: не му се искаше да вярва, че от хубавото му намерение нищо не излезе. Сам не можеше да си даде сметка за какво му са тези същества, от които вече не можеше да извлече полза. Знаеше, че трябва да ги освободи, и толкова. Тикаше го не само озлоблението срещу сър Арчибалд, но и жалост към тях, чувството за вина и някакво ново властно чувство да изпълни един дълг — дълг на човештина, който сам още не можеше да назове.

Пуснаха го да си отиде само след като му взеха исканите пет хиляди откуп. Когато му свалиха кърпата от очите и се намери сам на улицата, мисълта, че не взеха нито стотинка повече от него, го накара да се усмихне скръбно: „Честни изнудвачи!“...

Здрачаваше се. Беше обещал на Морион да отиде за тях след два часа, а бе изминало два пъти повече време. Луминесцентните тела хвърляха зеленикава мъртвешка светлина по лицата на редките минувачи в този краен квартал. Излезе към центъра, но и там ярките светлини на рекламните витрини не можеха да разпръснат мътилката

пред очите му. Градът тръпнеше под черната си орис и напразно се опитваше да я удави в блясък...

Джек изкара колата си от мястото, където я беше гарирал, и в трескаво състояние запали мотора: по-скоро в къщи! Там го чакат с тревога... Нека всичко е загубено — оставаха му Морион и децата. Ще ги вземе и ще избяга... По-бързо! С тях, някъде далече, в незнаен град, където няма да го намерят и където Арчибалд Мърфи ще бъде безсилен!... А за чуждопланетниците навярно ще се погрижат — приятелите им отвъд океана няма да ги оставят, в това човек можеше да бъде сигурен.

С тези мисли той загаси мотора пред тридесететажния дом, заключи колата и с бързи стъпки заизкачва стъпалата, като нямаше търпение да изчака асансьора... Отвори вратата на квартирата: имаше нещо злоецо в тишината и мрака, които го посрещнаха. Странно!... Къде ли могат да бъдат! Морион бе обещала...

В хола стояха напълно стегнати три куфара и в цялата квартира личаха следите от бързото събиране на багажа. Къде може да са Морион и децата?... В ума му се редяха едно след друго предположения, едно от друго по-невероятни и страшни...

Изведнъж го стресна силен звън.

Кой ли можеше да бъде?!...

Изтри с ръкав потта от челото си и като се олюляваше, отиде до писалището, отвори едно чекмедже и без да вижда, напипа револвера. Не — той нямаше да им се предаде лесно!...

Приблужи до вратата, послуша се. Звънът се повтори, този път по-дълго и настойчиво. Още се колебаеше дали да отвори, когато отвън се счу лека кашлица: жена!... Открехна с лявата си ръка вратата, стиснал в дясната револвера: жената беше сама. Силно черноока креолка с небрежно и сякаш неспокойно спуснати на раменете коси, като че пръснати от вятъра при тичане. Беше Изабела, но Джек не я познаваше.

Тя не го дочака да се отмести, а леко го побутна навътре и влезе.

— Трябва да говоря с вас... нали вие сте Джек Молнар?

Той успя само да кимне утвърдително с глава.

— Сами ли сме тук? — оглеждаше се тя, като навлизаше към хола, и зашепна бързо, задъхано:

— Бягайте! Веднага, незабавно! Те ще ви убият! Търсят ви!

— Все ми е едно — рече той вяло, без да осъзнае думите й.
— Не е все едно. Тръгвайте, поне тях спасете. Те са още живи.
Джек грубо я стисна за раменете:

— Кого да спася? Кои са още живи? Морион? Децата?!

— Кои? — учудена се дръпна тя. — Аз говоря за марсианите.
Затова съм дошла. Тръгвайте!

Той я гледаше с тъп поглед. Нямаше воля нито да стане от креслото, в което беше паднал при нейните думи, нито да проговори. Краката му бяха подкосени. Не му беше ясно какво искаха от него.

— Да вървим! — заповяда властно тя. — Бягайте оттук! Имат заповед да ви унищожат — зная, чух... Ядосвах се, че са ви изпуснали... Заповедта дойде по-късно... Не мога повече да търпя. Но... сега не е работата до мене — спасете чуждопланетниците! Нещастните! Какво са преживели, само аз мога да кажа! Помагах им, после ме отстраниха. Зная къде са. Спасете ги, спасете! Ще ви разкрия всички подли машинации срещу тях... всичко зная! Те устроиха атентата... лъжа е, че марсианите са участвували!

— И аз зная — промълви Джек, докато обличаше, без да съзнава какво върши, едно връхно, неподходящо за сезона палто, оставено от Морион върху масата.

— Знаете ли? Толкова по-добре — да тръгваме! — отправи се Изабела към вратата и Джек я последва.

Едва долу, когато се настаняваше до него на предната седалка в колата и спускаше малката завеска, тя каза:

— Чух разговора ви с шефа. Той ви излъга.

— За какво?

— За всичко... Ами че те отдавна са... — Как?!... Убити?... Ранени?

— Не... Впрочем не зная какво да ви кажа... Чудна работа: лежат като мъртви, а телата им топли. Едва личи да дишат. Всички се чудят. Сякаш са заспали летаргичен сън — и двамата. Не ядат, не пият, откак им отнеха скафандрите — вече месец. Трябва да се отведат при другарите им. Ако някой може да им помогне, това са само те — имат чудни лекарства. Викаха наш лекар, но той не можа нищо да направи. Само каза, че не е сигурен в смъртта им.

Нещата бяха добили такива форми, че Джек губеше представа за действителността. Всичко му изглеждаше като някакъв ужасен сън.

Седеше до волана, обръщаше колата в посоката, която сочеше жената, и не виждаше нищо наоколо. По чудо не катастрофираха.

— Най-напред да ги извадим от подземиято — отново рече тя. — Надяват се, че техните събрата от онази страна ще измолят да бъде заплатен откупът, затова ги пазят. Но пази ги само един човек, защото са като мъртви... Лесно ще се справим с него; успях да взема от марсианите игла: с едно убождане упойва... Смятах да им я върна, но после те... вече нямаха нужда от нея... После — ще видим.

Като насън Джек тръгна след Изабела по някаква стълба. Тя превърза главата си с кърпа и сложи черни наочници.

— Кой е? — раздаде се в тъмнината груб мъжки глас.

Изабела не отговори. За миг се притаи, прилепна към стената. Джек дори не забеляза как използва иглата, за която говореше. Видя само, че приближаващата в тъмнината неясна сянка залитна, опря се с гръб на стената и бавно се свлече надолу.

Двамата пипнешком се промъкнаха до една врата. Когато жената отключи и освети с фенерче, в полумрака пред тях се откриха два нара, върху които, захвърлени като в морга, лежаха двамата чуждопланетници без скафандри. Мъртвешки бледи лица от кожа и кости, измърсени дрехи — Джек едва ги позна.

— Бързо! — прошепна жената и хвърли неуверен поглед към Джек. — Трябва да ги изнесем, преди някой да ни е усетил... На пазача ще пусна след няколко минути още една доза... Предвидила съм и това, но все пак...

Изнесоха ги един по един и настаниха на задната седалка в колата. Сега Джек помисли с благодарност и уважение за Морион, която не бе се задоволила с обикновена кола, а бе купила луксозна, просторна кола.

Цял час мина, както се стори на Джек, докато най-сетне той можа да седне отпред и изчакваше жената, когато тя се изправи отвън.

— Сбогом! — рече просто тя. — Олекна ми на душата. Карайте сега, не се бавете никак! Оставете ги на сигурно място, а после търсете начин да ги отпратите там...

Джек знаеше за какво там става дума.

— А вие?

— Не се безпокойте: в мене няма никой да се усъмни, аз съм си осигурила алиби. Но вие не бива да останете в града до сутринта.

Тя помълча, докато той се занимаваше с мотора, и отново се наведе ниско над него:

— Сам няма да се справите... Потърсете хора — ще се намерят. Хайде по-бързо! На добър час!

И се отдалечи.

Джек си спомни срещата с четиримата мъже и прокле в душата си Пинкертон, който бе станал причина да ги изгуби от очи. Сега те щяха да му бъдат много полезни...

Гледаше как тънката фигура на жената се губеше в мрака на улицата и скоро изчезна зад ъгъла на пресечката. Една жена!... Кое я беше накарало да се вмеси в тази опасна авантюра?...

„Очевидно тук няма никакъв бизнес“ — помисли той и се усмихна.

Колата леко се плъзгаше по платното на улицата, а Джек не преставаше да мисли за непознатата жена, която сигурно принадлежеше към бандата, и за онова, което му предстоеше. Прехвърляше през ума си своите приятели от времето на безработицата и се мъчеше да прецени кой от тях би могъл да го свърже с работническите синдикати. „Трябва да се отбия най-напред у дома!“ — тревожно помисли той и забрави всичко друго.

Погледна часовника си: приближаваше десет. Увеселенията в баровете започваха, по улиците кръстосваха развеселени мъже, смееха се жени, крещяха продавачи на цветя и шоколад. Той сви през шумното авеню и гледайки пияното неосъзнато веселие, помисли какво ли биха направили хората, ако видеха товара в колата му...

Овладеяваше го все по-голямо безпокойство.

Най-сетне Джек спря колата си успоредно с няколко други пред квартирата си и когато се обърна да я заключи, чу гласа на Морион: „Джек Джек!“, а след нея извикаха и децата: „Татко!“

Обърна се: идеха Морион с куфар в ръка, след нея децата и някакъв мъж с двата куфара, които бе видял приготвени в хола.

По-нататък всичко се разви с такава бързина, че Джек нямаше време не само да мисли кой е този мъж, но и дъх да си поеме. Човекът остави куфарите на земята и бръкна в джоба си; в ръката му светна револвер. Джек се закри зад колата и напипа своя револвер. Двоен изстрел!... Куршумът профуча край ухото му. Тони се хвърли към непознатия и увисна на ръката му. Джек вече не можеше да стреля —

край мъжа в кръг се завъртяха децата и Морион. Нов гръм и ново изсвирване край ухото. Още четири. Тогава той остави прикритието си, направи завой и изтича. Докато другият се опитваше да освободи ръцете си, Джек го удари по главата с револвера веднъж и още веднъж.

По улицата вече притичваха хора, привлечени от гърмежите, но не смееха да приближат, а стояха на отсрещния тротоар.

Джек грабна куфарите и ги натика в багажника.

В колата нямаше място за всички. Без да мисли, той блъсна Тони отзад при чужденците, а Морион и Рики — на предната седалка, седна и подкара. Под виковете на хората, озадачени и малко объркани отначало при вида на децата, той даде пълен газ и изчезна.

Морион стенеше, децата мълчаливо трепереха.

— Как стана това? — попита Джек през стиснати зъби, всецяло устремен в наблюдение на потока коли срещу себе си, под пронизителните свирки на полицаите, които искаха да го спрат, разтревожени от тази струпана на предната седалка в паника група.

— Ох, не зная! — изстена жената. — Най-напред те търсиха по телефона. Сега разбирам: проверявали са. След това пристигна този с писмо от тебе да тръгнем веднага с него... Ето писмото — още тогава се усъмних, почеркът ми се видя чужд...

— Защо ви нямаше, когато се върнах?

— Децата бяха изчезнали... Случайно ги намерих — нека ти кажат къде са били!

По-късно те си признаха, че ходили „на разузнаване“ за марсианите и се заблудили.

„Сър Арчибалд остана измамен!“ — ликуваше Джек, все още изтръпнал от преживяното. Излязоха из града. Като се досети, че може да са дадени нареждания за спирането им, той кривна по друг път. По същото онова шосе, на което не много отдавна видя светкавицата в небето...

Сърцето на нещастния щастливец продължаваше да бие често, но по-спокойно и в него вече се промъкваше радостното чувство, че всичко бе завършило все пак щастливо. До него бяха Морион и децата, зад него — чужденците, в чиито промеждия и страдания той беше станал неволен съучастник.

Светлините на града се губеха зад тях, но фаровете осветяваха напред гладко шосе, което мамеше със спокойствието и тишината си...

То все щеше да ги изведе някъде!...

ГЛАВА IX

НАЙ-СЕТНЕ ПРИ СВОИТЕ

На плажа беше шумно и весело. Тълпи деца се гонеха по брега, тичаха след топките си, плуваха в морето върху гумени дюшеци, гмуркаха се, припичаха се на пясъка. Възрастните бяха малко, лежаха лениво, от време на време се потапяха във водата и се оставяха да ги люлеят топлите вълни.

Слънцето и песента на морето омайваха, Лъонка и Ванка се измъкнаха от зеления пояс на тропическата растителност край вилите и тичайки, събличаха леките си дрешки... — Хайде да играем на индианци! — извика Ванка, — Ти обеща, Лъонка, този път да бъдеш Черния бик!

— Кога пък съм обещавал?

— Забрави ли? Е, Онази сутрин, когато намерихме другарите михеласи.

— Е-хе-е, много отдавна помниш!

— Помня я! Хайде, лягай!

Лъонка се изтегна на пясъка и лениво рече:

— Чудно ми е как ти харесват такива бебешки игри! Отдавна трябваше да поумнееш.

— Аха-а — бебешки! — Не искаш да... бъдеш Черния бик — зная те аз! — протестира Ванка и задърпа приятеля си да го обърне по очи.

— Мирувай! — строго рече Лъонка. — Мирувай, че нашите идат. Няма да се излагаме сега пред тях — на война ще ми играеш!

Ванка се обърна: откъм вилите се задаваше цяла група възрастни хора. Помежду им се очертаваха три много високи фигури, каквито рядко може да се видят на земята: това бяха хората от Михелас, без скафандри и с леки костюми, ушити по тукашна мода. Приспособяването беше вече привършено и те се ползуваха до насита от живителния въздух на планетата Земя.

С тях вървяха Ксения Фьодоровна, чудно красива в бялата си рокля, доктор Миндигул, Лида Андреевна със съпруга си Пьотр

Алексеич, професор Степнов и асистентката му. Накрая, накуцвайки с левия си крак, навехнат преди няколко дни, вървеше и професор Липаев.

Те пристигнаха на плажа, със смехове и закачки се съблякоха в кабинките и се изтегнаха върху пясъка — някои под пъстрия чадър край професора, други — на слънце около тях. Момчетата палуваха, тичаха до морето и обратно.

Професор Липаев се настани край Ал Хас, повел научен разговор, който, по всичко изглежда, интересувате и чуждоземния астроном, но повече МУ се искаше да се полюбува на морето. Природата на Артек то беше покорила.

— Александър Егорович, няма ли най-после да оставите навика си винаги и навсякъде да говорите за наука и работа? — стана от пясъка Ксения Фьодоровна, като покани с ръка Ал Хас да я последва в морето. Той веднага скочи леко и за да не оставя професора в неудобно положение, подвикна, отдалечавайки се:

— Когато жената казва, за мъжа това значи заповед — така казват на Михелас...

След тях с бавни стъпки се отправи Дул Хай. — Вашите жени обичат ли спорта? Плуват ли? — запита лекарката.

— Ние нямаме жени — тъжно отвърна Дул Хай. — Как?! Неведнъж сте ги сравнявали с нас!

— Ах, да — ако говорите за жени изобщо — разбира се. Помислихме, че питате за нашите собствени жени — отвърна Ал Хас.

— Разбира се, изобщо.

— Жените у нас също спортуват, но нямат възможност да плуват, защото нямаме нито морета, нито реки.

— Възможно ли е? — изненадана се обърна тя към тях, като стъпи на крака, за да ги вижда по-добре.

— Да. Нямаме вода. На Михелас тя беше в такива малки количества, че бяхме принудени да пестим всяка капка. За нас водата беше едва ли не най-голямата ценност. Изкуствените басейни, в които я съхранявахме, се пазеха най-зорко. А след като изоставихме родината си, изобщо нямахме никаква вода. Произвеждахме по синтетичен път малко, колкото бе необходимо да поддържаме живота си.

— Другарю Ал Хас, вие бяхте обещахте да ни разкажете за родината си и за сполетялото я нещастие, все отлагаете за времето, когато ще научите добре езика. Не ви ли се струва, че това време е вече дошло? Толкова съм любопитна да узная всичко за Михелас... пък и не само аз.

— Ще ви разкажа. Но това е дълга и печална история, която всички си спомняме с болка... Не подхожда на този слънчев бряг и на тия пеещи вълни... Да оставим по-добре за вечерта — рече Ал Хас и се гмурна във водата сякаш да изличи и спомена за онова, което изникна пред очите му.

Дул Хай веднага се спусна да го догони — откак се бяха научили да плуват, това стана най-голямото им удоволствие.

Двете момчета се бяха разположили край лекаря Мел. С него се чувствуваха най-свободни, а и сам той търсеше обществото им.

— Другарю Хай Мел, обяснете ни устройството на вашите скафандри, много отдавна исках да ви помоля — каза Лъонка.

— На кои? Ние имаме няколко вида скафандри.

— На всички, на всички! — викна Ванка.

— Най-напред на онези, с които доскоро се движехме под вашето небе — Започна Хай Мел. — Те са направени от много издръжлива, но лека материя, за да не пречат на движението. Състоят се от два пласта, между които има фина електрическа мрежа; нейното предназначение е да създава противонатиск. По този начин налягането на тукашната атмосфера, много плътна и тежка за нас, до известна степен се уравновесява и тялото не усеща съкрушителната ѝ тежина. Освен това в маската на главата е монтирано малко апаратче, което абсорбира излишния кислород.

— Но нали кислородът е основата на живота! С него съживяват хората, когато припаднат.

— Вярно. Само че е опасен за непривикналите организми — става дума за количеството му. Ето, след приспособяването ни нашите дихателни органи свикнаха да поемат по-големи количества кислород, но ние не го усвояваме изцяло. С други думи, дисимиляцията в нашите организми не става като във вашите, а в известна степен по-ограничено. Нали забелязвате, че ние сме по-бавни от вас, по-тежки.

— Ами другите скафандри? Те защо са ви били нужни?

— Всеки от тях има свое предназначение... Пътешествието в космоса не е така леко, както може да ви се струва; за него е нужна дълга и внимателна подготовка, ако не искаме да загинем из непознатите необитавани светове... Имаме например аварийни скафандри; те ни осигуряват възможност да се задържаме на повърхността, когато попаднем в течна среда. Те са също така от два пласта, а между тях пространството по желание се запълва с лек газ; така се намалява тежестта на тялото. Този газ играе ролята на вашите парашути; помага за по-бавното и безопасно приземяване, ако е нужно да се спускаме от височина. Запасени сме и с биологични скафандри, чиято материя е просмукана с антисептични вещества; при докосване до тях вредните за нас болестни микроорганизми измират. Същата материя има способността да отблъсква опасните за живота газове. Не пропуска например вредните гама-лъчи, които се образуват при разложението на атома и проникват дори през няколко сантиметра дебела металическа стена. Както знаете, при досега на кораба ни с атомния взрив бяха повредени командните му системи, но ние останахме невредими благодарение на тези скафандри.

— Как сте успели да направите такива скафандри и защо у нас още ги няма?

— Вашите космонавти също имат различни видове скафандри за космически полети, макар да са излитали на неголеми разстояния в непродължително време. Науката е способна да създаде всичко... Докато пораснете, навярно на планетата Земя ще станат много преобразования. Ние бяхме стигнали до такъв напредък, който ни позволяваше да хвърлим поглед към безсмъртието... Но... не ви ли се струва, момчета, че слънцето и водата се сърдят на нашите сериозни разговори? Ето, викат ме и другарите — скочи от мястото си Хай Мел и се отправи с едри крачки към морето. Момчетата изтичаха след него, попляскаха из водата, но после ги привлече по-силен магнит — вмесиха се в игрите на пионерите от международния лагер.

А между това на плажа дотърча чичо Вася — портиерът от санаториума, когото бяха взели в Артек да „позаопли старите си кокали“, както сам се изразяваше. Никой не му обърна внимание, защото той винаги си намираще някаква работа във вилата, пристигаше на плажа последен, седнаше под чадъра и мълчаливо

слушаше разговорите. Сега обаче, щом приближи на разстояние да бъде чул, викна:

— Александър Егорович, ставайте! Търсят ви по телефона.

— Кой може да ме търси? Не им ли казахте, че съм в почивка и нямат право да ме безпокоят? Няма да се обадя!

— Търсят ви от нашия град... Слушайте, новината си струва: казват, че пристигнал самолет от Доларланд и довел още един от нашите чуждопланетници.

При тези думи всички скочиха на крака. Михеласите, които освен силното зрение имаха и силно развит слух, в същия миг изтичаха на брега, но не пропуснаха да подадат ръка на Ксения Фьодоровна и да я изведат от водата.

— Защо един? — запита неспокойно Дул Хай. — Те са двама.

— Е, казаха един — отвърна чичо Вася.

— Да вървим на телефона — забърза професорът. — Там ще разберем всичко. Отворен ли оставихте апарата?

— Не. Казах им, че сте на плажа и те поръчаха да ви повикам; ще позвънят отново след двадесет минути. Бързайте! — подкани чичо Вася и сам пое нагоре с пъргавината на младо момче.

Никой не искаше да пропусне новините. До един се упътиха към вилата.

Двете момчета, които бяха се заиграли с децата и не чуха нищо, видяха отдалечаващите се едва когато навлизаха в зеленината на градините.

— Защо ли се връщат толкова бързо? — попита Ваня, който пръв ги съзря.

— Случило се е нещо. Я да отидем да видим! веднага тръгна Лъоня. — Но какво пък може да е станало? Да не е пристигнал внукът на Александър Егорович? Той го очакваше...

Те хукнаха и бързо настигнаха групата, преди да влезе във вилата.

— Международната федерация на учените е издействувала освобождаването им. Бяха ми обещали за идната седмица — поразмърдали са се... Ами че така, разбира се! — мислеше на глас професорът, без да очаква отговор от някого.

Още на вратата ги посрещна продължителният звън на телефона. Професорът грабна слушалката, а другите се наредиха в кръг около

него и със затаено дишане следяха разговора. Александър Егорович се обръщаше от време на време към тях и съобщаваше най-важното:

— Наистина са двама, чичо Вася е сбъркал — подхвърли той и по лицата на другите се изписа голямо облекчение.

— Води ги оня доларландец... Джек Молнар — пак подхвърли професорът и този път останалите се изгледаха с недоумение.

— Но какво говорите, кажете ясно: живи или мъртви? Не било ясно ли? Трябва ли да дойдем? Кой казва това? Така ли? В такъв случай много добре... Колко? Два часа? Добре — чакаме!

Той отпусна слушалката и с наведени очи приближи към развълнуваните си другари. Изражението на лицето му говореше, че новините не са приятни, но никой не се решаваше да запита, чакаха сам да им съобщи.

— Другари от Михелас — започна той с някаква тъжна тържественост, — май не ще ви зарадваме много... Казват, че другарите ви нещо не са добре...

— Защо? — запита напрегнато Ал Хас.

— Не можах да ми обяснят. Така са ги довели...

Доларландецът твърдял, че са в такова състояние от няколко седмици.

— Изяснете се, Александър Егорович! Когато и да е, другарите ще трябва да узнаят самата истина — рече Пьотр Алексеич.

— Какво да изясня, когато и аз не разбрах добре. Казаха ми, че били като мъртви, съвсем безчувствени... освен ако се отнася до някакъв летаргичен сън.

Михеласите не бяха чували досега думи като „мъртви, летаргичен’ сън“ и затова не разбраха точно какво се говори. Професорът приближи до тях и като ги помоли да седнат, с трептящ глас им каза:

— Дълбоко ви съчувствуваме, другари! Но не бива да се отчайвате и при най-лошото. Станалото — станало! Нещастieto е голямо, но... ще се постареем да им помогнем... ще видим...

— Но какво всъщност е станало с другарите ни? — запита нетърпеливият Дул Хай. — Добре ли сме разбрали: нали са ги довели у нас... във вашата страна?

— Да, но в тежко състояние. Съмняват се дали ще оживеят. Били изпаднали в дълбок, непробуден сън.

Тримата михеласи се спогледаха. Хай Мел рече на своя език:

— Подложили са. се на летаргия. Изясни на другарите, Ал Хас — не бива да се тревожат напразно.

— Няма нищо опасно — каза на руски език Ал Хас. — Нашите другари съзнателно са предизвикали това състояние. Не е ставало дума, че у нас е познато изкуството да се спират временно нормалните функции на организма, да се предизвика сън, при който тялото не се нуждае от храна и въздух. Навярно са били поставени при много лоши условия и са се принудили да направят това.

— Така ли? — зарадва се професорът. — Пък аз... Въздишки на облекчение се понесоха из хола. Хората отпуснаха лица и се усмихнаха.

— Ще ги съживим — обясни Хай Мел. — Трябва да отидем при тях час по-скоро, защото това състояние все пак е вредно и не бива да продължава много дълго.

— След два часа те ще бъдат тук — поясни професорът. — Ще ги отвозят с реактивен самолет. Властите са наредили това.

Със сериозно лице Хай Мел помоли доктор Миндигул и Ксения Фьодоровна:

— Моля ви да ми помогнете, ще трябва да се подготвим до тяхното Пристигане. В нашия кораб имах всички видове медикаменти, но той е далече, а аз съм взел само най-необходимото. Ще ни трябва двама масажисти. Жалко е, че не зная наименованието на всичките ви лекарства. Доставете ми такива, които употребявате при сърдечни кризи, при тахикардия, за повишаване на жизнения тонус и за регулиране обмяната на веществата.

— При съживяването им трябва да се намират в подходящ за техните организми въздух — разпореди Ксения Фьодоровна. — Засега ще ги оставим във вашите климатически спални, но до вечерта ще трябва да се подготви поне още едно помещение. Телефонирайте в града да изпратят апаратура — обърна се после към доктор Миндигул и Пьотр Алексеич.

Всички се отдадоха с готовност и радост на работа.

— Най-чудното от всичко — обърна се професорът към Ал Хас, когато младите излязоха — е това, че ги довел не друг, а същият оня доларландец, който се опита да ви отвлече... Джек Молнар.

— О, нашият Джеймол? — учуди се астрономът, но след малко рече: — Той всъщност имаше добро сърце, като изключим алчността му.

— Едва ли можем да го виним за нея: системата им е такава — отвърна професорът.

Двете момчета се сгушиха едно до друго на входа, нещастни, че не им възложиха никаква работа.

— Ние пък ще отидем на летището да ги посрещнем! — изведнъж реши Лъонка.

— Ще ни пуснат ли? — усъмни се Ванка.

— Как няма да ни пуснат! Пък и кой ли ще ни види — сега всички са толкова заети, че не им е до нас. А за посрещането не се сещат; ами че и това е работа!

— Я по-добре помоли Пьотр Алексеич да ни отвози с колата!

— Една кола не стига за всички, трябва две — загрижено пресметна Лъонка, — Сигурно ще отидат и доктор Миндигул, и доктор Ксения Гурко. Става дълга и широка. Я ние да тръгваме — като дойде време, те сами ще се сетят за колите.

И наистина не забелязаха отсъствието им, нито пък някой се учуди, като ги намериха на летището. Всичко днес беше необичайно — дори и появата на Джек, хванал за ръка момче на Ваньовата възраст.

Тримата лекари се занимаваха с новодошлите в една от климатическите стаи. Радостта на михеласите беше голяма, но другарите им още не идваха в съзнание; не се знаеше дали това ще стане нормално, без сътресения.

— Повечето от нас притежават способността да спират дишането си за известно време — това е част от упражненията — подготовка за космически полет. Асимилацията и дисимилацията спират, настъпва нещо като клиническа смърт — обясняваше Хай Мел на двамата лекари. — Вие добре знаете, че по време на обикновен сън жизнената дейност на човешкия организъм рязко се забавя, намалява се интензивността на физиологичните процеси: газообмяната, пулсацията на сърцето, дишането и така нататък. Същото е и при изкуствената летаргия, която ние предизвикваме с помощта на волята и свръхнапрежение на нервната система. Жизнената дейност се поддържа само за сметка на запасите, натрупани в организма по време на нормалния живот.

— И у нас познават това изкуство — рече доктор Миндигул. — Има една страна, където от древни времена тъй наречените йоги се учат на умението да спират временно нормалния живот на организма. Казвали са ми, че те могат да прекарат дълго време в гроб, без въздух и храна.

— Това, разбира се, трябва да се върши само в краен случай, защото е вредно. Но нашите другари са били в условия, които са им наложили да прибегнат до това средство... Не намерих у тях радиостанциите им, отнели са им ги... Ей защо не се обаждаха... Какво ли са преживели, нещастните! — промълви Хай Мел.

С масаж, специална гимнастика и етерни масла двамата спящи бяха съживени.

— Ал Хас, Хай Мел? Да вярвам ли на очите си? Или всичко е само сън? — пръв се свести Ли Фай. След него отвори очи и Мен Лу, стисна мълчаливо ръцете на другарите си, сякаш се боеше да не ги изпусне, и от очите му бавно се стичаха едри сълзи:

— Не мога да Повярвам, че сме наедно... — Да. Трябва да благодарим на Джеймол, било е крайно време — рече Хай Мел, като свали от ушите си малкия апарат, приличен на обикновена лекарска слушалка, всъщност — електрически активизатор на сърдечната дейност, чието засилване до степен на нормално пулсиране лекарят зорко следеше.

— Джеймол ли? — запита Ли Фай.

— Да. Първият човек, който ни посрещна на планетата. Впрочем — намираме се в друга страна на Земята, където срещнахме истински приятели. По-нататък Ще узнаете всичко. Сега вземете закуска — подаде им той по един от стимулиращите бонбони, които най-бързо щяха да им набавят необходимите калории.

Наредено бе да легнат неподвижно и да почиват, докато напълно се възстанови обмяната на веществата в организмите им. Те гледаха другарите си, земните приятели, непознатата обстановка, чудеха се на въздуха и най-после заспаха нов, оздравителен сън.

Тогава доктор Миндигул пое дежурството при тях, а останалото общество се събра на терасата. Присъствуваше и Джек Молнар, стиснал ръката на своя син, чужд на хората, чийто език не разбираше. Постараха се да го приобщят и включат в разговора. ’

— Как успяхте да ги доведете? — запита го пръв Пьотр Алексеич приветливо, давайки му да разбере, че, е забравил произшествието край океана.

— Със самолет — отвърна кратко Джек.

— Не питам това... Но нали те бяха отвлечени от гангстери? Как са били освободени от тях?

— Отвлякох ги... Като не успях да отвлека оттук тримата, реших поне двама да отвлека — с болка се надсмях на себе си Джек.

Пьотр Алексеич го погледна учуден, но не запита нищо повече. Едва по-късно Джек трябваше да разкаже всичко на стария професор, чиито неумолими и точни въпроси изискваха ясен отговор:

— Един човек ми помогна да ги намеря и изнеса от подземиято, където ги бяха захвърлили... Една жена, навярно член на бандата — доуточни той. — Дори името ѝ не зная. После ги скрих при познати работници... и у нас има съчувственици на комунизма, има и убедени привърженици... Те приютиха на сигурно място и жена ми с малкия ми син, които се разболяха след преживения ужас: бандитите ме преследваха и се опитаха да отвлекат семейството ми... По-големия си син взех със себе си — нямаше къде да го оставя... Същите хора ми помогнаха да отпътуваме до съседката страна, дадоха ми писма за свои идейни другари... Там намериха самолет и осигуриха пилот, после ме отпратиха насам. Това е.

Забравил даденото на Лида Андреевна обещание да не се меси в разговорите на възрастните, Лъонка се провикна:

— И в Доларланд имало хора!

— Навред по земята има хора! — тържествено допълни професор Липаев. — Ето, и у тази гангстерка са заговорили човешките чувства... Не друго, а условията са я направили такава, каквата е... Да — има хора, трябва само да се потърсят! Разбра ли, момчето ми: навред има хора! И това е, което ни дава възможност да живеем спокойно, да се радваме на слънцето и да дишаме свободно в едно време, когато някои среди сриват от лицето на планетата Земя цели острови и кроят пъклени планове да замърсят космическото пространство с изкуствени спътници, снабдени с най-модерни технически съоръжения за шпионаж и война...

— Ако ми е позволено, бих дал съвет: бъдете внимателни! — вмеси се в разговора Ал Хас. — Ние сме живият пример на

немарливост, която скъпо заплатихме. Ако бяхме по-осторожни, нямаше днес да сме тук... Разбира се, не искам да кажа, че съжаляваме за нашето идване, нито че сме нещастни между вас, но беше време, когато се чувствувахме никому ненужни пращинки, зареяни из космическото пространство и по планетата Земя...

— Наистина, чичо Ал Хас, кога ще ни разкажете за своята родина? — приближи до него Ванка и нежно обгърна с ръка врата му.

— След вечеря — усмихна се Ал Хас и го щипна по бузката. — И то не само за да задоволя любопитството ви...

ГЛАВА X

СЪДБАТА НА ПЛАНЕТАТА МИХЕЛАС

— Уви, не случайността, не и любознателността ни доведоха при вас — започна тъжно разказа си Ал Хас след вечеря. — Нещо много печално и лошо...

Ние тръгнахме да търсим място, където да построим нашите къщи, да продължим нашия род... Планетата Михелас загина и ние нямахме друга възможност, освен да потърсим съдействие от мислещите същества на други светове... Дълго време бяхме наблюдавали планетата Земя и стигнахме до сигурния извод, че тя се населява от разумни същества по редица белези и най-вече по излезлите в орбита изкуствени спътници, които видяхме с ракетни-разузнавачи и пуснатите от вас в космическото пространство ракети... Където има разумни същества, създали висша наука и техника, естествено — има подходящи условия за живот и развитие...

Съществуването на нашата планета е може би малко по-дълго от това на вятата, ако съдим от факта, че Проксима е по-стара звезда от Слънце. Но по нашите изчисления, приблизително по същото време, когато тук от хаоса е възникнал животът, такъв се е зародил и у нас. Не ще съмнение, че развитието на живите организми и тук, и у нас е протекло по едни и същи закони; за тези неща няма да говоря — те може би са ви по-добре известни, отколкото на нас.

В различни краища на родната Михелас се поражда живот, развива се до степен, че разумните михи, както ние се наричаме, започват да подчиняват на своята воля природните стихии, да строят и видоизменят лицето на планетата. Развитие, като се започне от пещерния живот, през робство и експлоатация, до победата на един повисш строй преди един век, когато се надживяват низшите инстинкти и се постига относително равенство между населението.

Нашата планета по маса е приблизително около две трети от вашата; атмосферата е два пъти по-рядка и с два пъти по-малко процента кислород в нея. Една от причините за това е оскъдната растителност — нискостеблени дървета, храсти и треви. Ние не

познаваме нито. пищното изобилие на вашите гори, нито многобагрието на цветята ви — у нас преобладава синият и виолетовият цвят. Почвата е суха, камениста и песъчлива; единствено разнообразие внасят малките хълмове и угаснали вулкани.

Ще попитате: как при тези условия е могъл да се създаде и развива животът на висши организми? У нас съществува хипотеза, че първоначално Михелас е била по-близо до нашето слънце Проксима, както вие го наричате, от което е получавала достатъчно топлина, и планетата ни е била покрита с буйна растителност. В подкрепа на тази хипотеза говорят вкаменелостите и други останки, които намираме при разкопки. По неизвестни причини още в праисторически времена е била предизвикана пертурбация на нашата планета; тогава се увеличава радиусът на орбитата ѝ. Някои предполагат, че тази пертурбация се е получила в резултат от образуването на нова планета, която я изтегля назад. Това причинява изменение в климата: настъпва студ, особено в полюсите; техните ледени шапки непрестанно се разширяват и пълзят навътре. Оттогава започва и непрекъснатата борба за съществуване на михите, за преодоляване на трудностите, за победа над природата. У вас тук е разпространено схващането, че само благоприятните условия дават възможност за развитието на науката и техниката; може би за себе си вие сте прави, но у нас тези величини винаги са били в обратна зависимост. С много труд нашият род е усвоявал късче по късче почва, наторявал го и правел годно за растителност. Затова отрано у михите се развиват практичен ум и чудовищна издръжливост.

Впрочем с такава издръжливост се отличава целият животински свят. Най-напред нека ви кажа, че и сред него липсва разнообразието, което забелязваме тук. В процеса на естествения подбор сред новосъздадените неблагоприятни условия са изчезнали много видове и са останали само най-издръжливите. Нашите животни навярно ще ви се видят смешни — по-късно ще ви демонстрирам филми из нашата страна, — както първоначално ни изглеждаха вашите четвероноги космати животни. Всички животни у нас имат два крака за ходене и две ръце за защита и храна. У тях са се развивали като защитно средство, особено срещу жестоките студове, плочести кожи с рогови и хрущялни образувания, понякога цели рогови плочи, под които обикновено се намира дебел пласт тлъстина. И тези плочести кожи ги

правят трудно уязвими и недостъпни за първобитните михи, които са ги убивали за храна. Затова може би от незапомнени времена у нас месната храна се е ограничавала, а животните се опитомявали и развъждали главно за млякото им.

Както у вас, така и у нас развитието на обществото не е вървяло равномерно. Отделни единици и цели класи отказват да подчинят личните си интереси на общите, придържат се към старото и спират развитието. Без да ви запознавам с подробности, ще ви кажа, че през последния век ние стигнахме в голямото си болшинство до комунален строй. Учреден беше общ световен съвет на народите, в който се отделяха сектори за различните отрасли: наука, техника, изкуство, стопанство, икономика... Сам аз бях член на съвета за наука...

Много сили и средства се отделяха за развитието на науката и техниката; само техническите усъвършенствувания на научна основа ни помагаша да надмогваме тежките природни условия. Живеехме под непрекъснатата необходимост да подновяваме изкуствено запасите от вода и кислород. Естествената температура спадаше, намаляваше растителността, а с нея изчезваха кислородът и водата. Основната задача на научните институти беше да се победи бавната смърт на планетата. Създавахме басейни, в които добивахме по синтетичен път вода, и се стараехме да запазим всяка капка, изпращахме в атмосферата елементи, които помагаша за предизвикване на валежи, топяхме и изпарявахме част от ледовете на полюсите и с дълга система канали ги отвеждахме до селищата, с голям труд отвеждахме в специални паркове необходимата растителност...

Всичко това отнемаше по-голямата част от работното време не само на учените, но и на множество помощен персонал, необходим за практическото осъществяване на процесите. И мога да се похваля, че бяхме вече стигнали до положение, което ни гарантираше нормалното оросяване на почвата. Имаше надежда да преодолеем и снижаването на температурата чрез създаване на малки изкуствени слънца — атомни реактори, за да допълват отоплението по райони и така да се активизира растителността. Животинския свят намалихме до минимум — трябваше да се пести оскъдният кислород...

Науката се развиваше с бързи темпове и ни помагаше да благоустрояваме живота си. Месната храна например бе заменена с изкуствено произвеждани белтъчини, които не по-зле от естествените

поддържаха жизнените процеси. Най-голямо постижение на медицината броем изобретяването на серуми, които правеха организмите ни неуязвими за различните болестни бацили. Те се впръскваха в кръвта ни всеки десет години и даваха пълен имунитет. Изработваха се и стимулиращи препарати, които спираха естествената разруха на живите клетки и отдалечаваха старостта. С една дума, достигнахме дълголетие. Нормално е у нас животът да продължава от 150 до 200 години. Сами разбирате това обстоятелство от своя страна колко може да тласне напред развитието на науката. Тук му е мястото да спомена, че ние се възхищаваме от вас: за краткия човешки живот вашите постижения са действително много големи.

И точно в дните, когато вече можехме да си отдъхнем спокойно, дойде нещастиято, което ни направи безотечественици.

Към южния полюс на нашата родина живееше племе, което трудно се поддаваше на културен напредък. Властта там беше превзета от малка група — каста, която не искаше да я изпусне от ръце. За тази цел тя Непрекъснато подстрекаваше населението, опирайки се на първичните му инстинкти за съществуване, водейки го на плячка и развлечения. Тази каста погази и свещения закон за управление на страната чрез изборни длъжности и редовна периодична смяна на управляващите... Възцари се най-сетне диктатор — Олан. Той пое изцяло властта и върна развитието векове назад, като държеше населението в мрак и невежество.

Стана нужда да се намеси световният съвет, обаче твърде късно: Олан затвори границите на страната си с магнитно поле и отказа да вземе участие в общия живот на останалите народи. Имаше сигурни признаци, че там се върши нещо опасно, но ние ги отминавахме с нехайство, което днес оценявам като престъпно. Например правеше впечатление, че много изтъкнати учени биват привлечани по необясним начин в Олания — диктаторът нарече страната си на свое име — и не се връщаха повече оттам. Едва после можахме да се убедим, че през всичкото време на разцеплението Олан се е грижил да се усъвършенствува техниката за унищожаване на хора... Ядрената сила, ултразвукът били включени в конструкцията на убийствени оръдия и бомби, натрупани в специални подземия в чудовищни запаси. Непрекъснато дълбоко в почвената кора са се правили опити, за чието значение ние нито знаехме, нито се досещахме. Не можехме да си

обясним странните явления, съпътстващи изменението на климата през последните години: появиха се магнитни бури, в близки до Олания райони настъпваха небивали суши, хората започнаха да измират от неизвестни дотогава болести. Като че ли над Михелас се спусна някаква проказа, която непрекъснато унищожаваше живота и всяваше страх и ужас у михите.

Вие разбирате колко опасно е било всичко това, като имате пред вид, че не всички получаваха образование, достатъчно да изтрие от съзнанието им следите на първобитните инстинкти, първичните страхове от неизвестното и неизследваното в природата, от преклонението пред висшите закони на природата, в които разумът все още не е успял да проникне. Още повече на една планета, чието естествено развитие клони към гибел...

Вината, разбира се, носи преди всичко научният съвет, който не успя да създаде всеобщо и задължително образование за всички, а се помиряваше с традицията тружениците на физическия труд да се задоволяват с минимално образование. Ние, учените, се бяхме отделили в слой и не поддържахме достатъчно тясна връзка с народа. И това е нашата фатална вина. Без да ви разказвам подробности около различията между жителите на нашата планета — с мъка констатирахме, че и планетата Земя се разкъсва от противоречия и остри конфликти между страните с различен обществен строй, — ще премина върху дните на катастрофата...

В световния съвет се получи нота от Олан да предадем властта изцяло в негови ръце, всеки да се оттегли в своя дом и да престане да се занимава с управлението на страната. Той, Олан, искаше да управлява планетата сам. Накрай заплашваше да унищожи във война цялата ни култура, като изброяваше оръжията, с които разполага.

Съветът събра представители от всички институти да се обсъди опасността. Дни подред непрекъснато заседавахме. Никой не назова онова, което единствено можеше да ни спаси, но то се чувствуваше във въздуха: война! Война с Олан за възстановяване на демокрацията в Олания и за революционни преобразования в нея. С какво? Ръцете ни бяха свързани: посвещавахме цялото си време на съзидателен труд, но бяхме пропуснали да помислим за осигуряване на мира...

Докато траяха нашите съвещания, пристигна втора нота, разгласена по цялата планета чрез радиото: в срок от две денонощия да

се предаде властта; в противен случай Олан ще навлезе насилствено в нашите пространства и ще унищожи всичко, което се изпречи на пътя му. Чудовището бързаше, не искаше да ни остави време за подготовка. Но какво можем да направим ние?

Множество от населението, близко до Олания, изглежда, познаваше разрушителните сили на диктатора и се струпва на границите да брани родината... Беззащитна жертва на отродените същества, които Олан се готвеше да хвърли като рояк месоядни зверове към границите ни... Непрекъснато нови и нови тълпи наводняваха районите, откъдето се очакваше настъплението на Олан. Никой от тези хора не можеше да си представи, че себеподобни същества ще вдигнат ръка срещу тях — от цял век у нас не се говореше за убийство, то се считаше за най-голямо престъпление, останало само исторически спомен. С голи ръце михите излизаха срещу унищожителните, фанатизирани отряди на Олан, прегръщаха ги, умоляваха ги да се смирят. Едва ли можете да си представите такава картина: от една страна, въоръжени до зъби древни воители, а от друга — напълно беззащитни, изтерзани същества...

Тяхната жертва обаче даде неочаквани резултати: стотици измиряха, но оставаха хиляди и тези хиляди се побратимяваха с оланистите и ги усмиряваха. Не зная дали е записана в историята на други светове такава война...

Тогава челиченият глас на Олан прогърмя по радиото със заповед да се оттеглят всички жители навътре в страната и да се даде път на тежката му войска. Нашият народ обаче остана на своя пост. Тогава над струпаните по границите михи полетяха откъм Олания отровни газове. Полето се покри с трупове, а разложението им изпълни с миазми въздуха на цялата планета. Останалите живи наши съотечественици се изпокриха в големите градове, задръстиха подземните проходи, в които се помещаваха инсталациите ни за извършване на опасни технически операции около производството на различни видове машини и предмети. Принудихме се да оградим незаетите от неприятеля райони с магнитни полета. Олан обаче беше по-могъщ от нас. Неговите самолети се издигнаха високо в космоса, където не можеха да ги достигнат парализиращите лъчи на лазерите, нито да ги спре магнитно поле, нито да действуват ултразвуковите

уреди за топене на метали. И оттам полетяха първите атомни и водородни взривители върху най-големите центрове... Ето, вижте.

Ал Хас пусна в действие малък киноапарат и пред очите на покрусените слушатели на екрана се появи най-напред малка светеща точка, след миг тя се превърна в ярко слънце, което дори от екрана заслепяваше очите. Слънцето бързо разрастваше и се обвиваше с черен дим, превърна се в мътносив оловен гейзер и се издигна високо във въздуха, прие форма на огромна гъба, която започна да расте и взема чудовищни размери. Взривната вълна се надигаше отдолу със страшна разрушителна сила, изкореняваше дървета, дробеше канари, помиташе многоетажните сгради на един чуден град и сееше навред смърт. По улиците за миг се мяркаха фигури на живи същества и изчезваха, пометени от стихията като нищожни пращинки. Сред дим и пламъци, сред адския съсък на разрухата се чуваха стенания и вопли, без да се виждат живи същества... Навред се издигаха облаци дим и лава, които посипаха с огнен дъжд всичко.

— Не зная колко такива бомби са пуснати — унищожението обаче беше пълно. Сам Олан навярно не е предвиждал силата му. Не остана камък върху камък, не остана следа от постиженията на нашия многовековен неуморен съзидателен труд... Като отровна река навред плъзна опасният пожар. Хората се разлагаха на прах, изчезваха вековните градове, водните басейни се вдигнаха на пара високо в атмосферата. Атомната язва за два часа унищожиха напълно цялата ни култура...

Развълнуван, Ал Хас прекъсна своя разказ. Всички мълчаха. Той напрегна волята си, овладя се и продължи:

— В тези фатални часове стотина души се намирахме на високо плато, където се помещаваха нашите обсерватории и космодрум с ракетни бази. Там бяха наличните космически ракети и двата нови фотонни кораба, на които възлагахме толкова надежди за връзка с другите светове... Атомните мъгли се издигаха все по-високо, опасността се приближаваше към нас. Трябваше да се предприеме нещо много бързо, за да се спасят поне останките от нашия свят... Взехме решение и издигнахме ракетите и фотонните кораби в космоса. Добре, че там се съхраняваха и големи количества синтетични храни за космически полети, които разпределихме по различните ракети. И ето:

ние, жалка останка от някога славни народи, поехме трудния път към неизвестността...

Издигнахме се високо и там се свързахме: закрепихме ракетите една до друга; по този начин образувахме огромен изкуствен спътник на бившата ни родина. Оттам с трепетни сърца наблюдавахме понататъшното разрушение. Стана онова, което предполагахме и не смеехме да изречем високо: в огнена маса се топяха минерали и метали. Цялата планета се превърна в огромно огнено кълбо. Трябваше непрекъснато да увеличаваме разстоянието помежду ни...

Набърже съставихме управителен съвет, събрахме се в нашия кораб и дълго обсъждахме положението. Решихме да се обърнем към планетата Земя за приют или за помощ в търсенето на нова родина. Сами разбирате колко опасно и рисковано беше това, но нямахме друг изход. Нито имаше време за проучвания, нито пък имахме нужните средства и съоръжения.

Сега разбирате как беше предприето пътешествието ни, което при други обстоятелства от предпазливост би се забавило с години, а може би и с векове — свързано бе с толкова опасности по неизвестния път в студения, безучастен космос, където предвечните сили на вселената живеят своя суров, първичен живот по обективните закони, които разумът на никое живо същество не е в състояние да измени или подчини...

Обяснете си нашата радост и щастието, че ни дадохте прием и надеждите ни за помощ намериха отзвук. Вашата планета е богата и просторна, има сили да изхрани нищожните останки от нашия род, които днес се реят в космическото пространство, едва поддържат жалкото си съществуване и чакат от нас добри новини...

Тук обаче у нас съзря нова идея: да помолим за помощ. Атмосферата на родната Михелас за дългите години на нашия рейс оттам дотук и обратно ще бъде вече пречистена и ще може да се започне ново строителство. Сами разбирате, че всеки народ жадува да има късче твърда почва, което да нарече свое отечество, своя любима родна страна... При това там е нашата естествена среда.

Слушателите мълчаха, омаяни и трогнати от страшния разказ.

Най-сетне професор Липаев се отърси от завладелите го мрачни чувства и с участие стисна ръцете на чуждопланетниците:

— Разбираме ви, другари. Нещастieto ви е толкова огромно, че ние можем да го възприемем повече със сърцата си, отколкото с разума. Дълбоко ви съчувствуваме; не се съмнявайте, че ще направим всичко възможно да ви помогнем. Разбира се, не е в наша власт да решаваме такъв въпрос, но предварително можем да ви обещаем благоприятното му разрешение. Нашите държавни ръководители са хора, и те също ще ви разберат. Заседанието на научния съвет на астрономи и космонавти, което отлагахме до вашето окончателно оздравяване, може вече да се насрочи. Нека ви кажа още, че поправката на кораба ви приближава към своя завършек — имам съобщение.

— Как? Можаха да се справят и без нас?

— Благодарение на точните чертежи и планове на кораба, които ни дадохте. Ракетостроителните ни заводи бързо са се ориентирали в двигателната апаратура на кораба. Без да зная подробности, мога да ви гарантирам, че всичко ще бъде в ред и в най-скоро време. Има и нещо още по-радостно: там се строи нов кораб, напълно по типа на вашия, определен да отлети заедно с вас към родината ви с научна цел и във ваша помощ. Някои от нас тук може би ще имат щастието да бъдат негови първи пасажери.

Очите на чужденците се напълниха с благодарствени сълзи, но Лъонка и Ванка, противници на тъжните чувства, се постараха това да не трае дълго — заподскачаха и с весели викове замолиха да вземат и тях при пътешествието към Михелас. Това развесели всички. Тони, синът на Джек, който стоеше до стола на баща си и не смееше да се приближи към непознатите момчета, се престаши, напусна уединението си и се присъедини към играта. Веднага след това трите момчета се изгубиха из градината.

— Отлично се справихте с нашия език, другарю Ал Хас — забеляза професор Степнов. — Нито една грешка, нито едно запъване. Поздравявам ви!

Той не успя да се въздържи и целуна Ал Хас по двете бузи според руския обичай, после малко сконфузен се извини:

— Всъщност нямате нужда от излияния на чувства, а от истинска, конкретна помощ, изразена в решителни действия. Но тук предоставям инициативата изцяло в ръцете на многоуважавания наш

другар, професор Липаев. Моето дело е приключено, споровете ни с него свършват.

— Най-напред молим другарите да ни отведат до някоя от радиостанциите за връзка с космоса — рече Дул Хай. — Нужно е да изпратим час по-скоро съобщение до нашите братя, връзката с които се прекрати след повредата на кораба ни.

— Ще ви заведем в Кримската обсерватория, тя е обзаведена с най-модерна апаратура! — викна Лъонка като на урок, скрит зад едно дърво в градината.

— Обсерватория и радиостанция не е едно и също — малко остричко подвижна към тъмнината на дърветата професор Липаев, засегнат от обстоятелството, че косвено се нанасяше обида на неговия институт. — Освен това всички наши обсерватории са обзаведени с модерна апаратура.

— Аз ще заведа другарите, където трябва — с готовност предложи услугите си Пьотр Алексеич. — Това е съвсем по моята част: забравихте ли, че съм радиоинженер?

— Нека и ние дойдем с вас, Пьотр Алексеич! — вдигна умолително двете си ръце Ванка, изникнал неочаквано из тъмнината, подтикван от остриите лакти на Лъонка.

Възрастните се засмяха и пропуснаха да смърят децата, че още не са легнали, а слушат разговорите им.

— Разбира се, накъде без вас! — присмя им се Лида Андреевна. — Вие ще бъдете най-важните космонавти там!

— Нали и аз ще отида, татко? — запита баща си Тони, комуто Пьотр Алексеич ласкаво превеждаше разговора. — Нека и аз!

— И ти, и ти! — отвърна му професорът разнежен и го щипна по бузката.

ГЛАВА XI

ПОДГОТОВКА ЗА ПОЛЕТ

Тъй като във вилата не успяха да създадат условия за бързо и резултатно лекуване и приспособяване на двамата новодошли михеласи, по общо решение те бяха изпратени в най-близкия санаториум до град Феодосия. Избраха него не само защото беше близко и можеха често да отиват дотам, но и защото профильт му за лекуване на болести на дихателните органи го правеше във всяко отношение удобен. Хай Мел искаше да отиде с двамата болни, обаче всички се противопоставиха, тъй като сам той бе нуждаеше от продължителна почивка преди новия полет в космоса. Освен това му предстояха посещения на редица обекти, доклад в научния съвет, запознаване с някои медицински въпроси.

— Нима нямате доверие в мене? — каза с обида в гласа Ксения Фьодоровна и не позволи дори да се обсъжда решението и лично да ръководи лекуването и приспособяването на новите пациенти. С нея замина и асистентката на професор Степнов, отнасяйки всичките си албуми заедно с две нови апаратчета — небце.

— Мисля, че моите бивши ученици могат да се задоволят с тези двама учители — дяволито посочи тя Ванка и Лъонка, които много се гордееха и често подчертаваха ролята си като помощници на космонавтите при изучаване на езика.

Дните станаха съвсем кратки за обществото във вилата на брега на Черно море. Ванка и Лъонка например нямаха нито минутка свободно време: освен вълнуващите разходки с моторница или платноходка до санаториума при Феодосия трябваше да помагат на Тони да учи руски език. Между нас казано, те дълго спориха кой трябва да бъде негов шеф, но за тяхна чест лесно се помириха да си сътрудничат в това дело, макар Лъоня, като по-голям, да настояваше за предимство.

Само Джек Молнар все още оставаше чужд на всичко, разхождаше се по плажа самотен, с отправен в далечината на запад поглед, с тежка мъка по родината и оставените там болни. Скоро

забелязаха мрачното му настроение и за да го откъснат от него, му потърсиха занимания. Той беше включен в групата, която ежедневно трябваше да извършва редица упражнения, необходими като подготовка за космически полет; наистина никой още не можеше да каже кому ще се падне честта да отлети с гостите, но подготовката не беше излишна. Включването на Джек не мина без възражения — повечето бяха на мнение да не му се гласува пълно доверие, но и тук професор Липаев каза решителната дума: гласувай доверие на човека, ако искаш той действително да стане човек... Тогава Джек започна да изпълнява с жар упражненията за космонавти. Малко след това му възложиха нова работа: да състави списък на най-необходимите припаси на корабите и ракетите със строителни материали, които щяха да отлетят, към Михелас. Под ръководството на Ил Хем и Хай Мел той съставяше тези списъци с високо чувство за отговорност.

Голямо събитие за момчетата беше пътешествието до радиостанцията; те дълго говориха и се подготвиха за него. И за голяма тяхна радост на тръгване ги настаниха и трите в отделна кола.

— Сега ще видите как ще се свържем с Михелас — гореше от нетърпение Льонка.

— А те няма да говорят с Михелас, а с изкуствения спътник — важно го поправи Ванка.

— Вярно, забравих... Колко ли нещастни трябва да са без земя — отвърна Льонка, загледан в зелените дървета, които ограждаха пътя им и будеха в сърцето му патриотичен трепет.

— Да,... Всеки обича най-много от всичко родината си. Аз винаги мисля за България — рече внимателният Ванка на доларландски език, за да не се чувствава Тони изолиран от разговора.

— А защо не живеете там? — попита Тони.

— Живея с родителите си, баща ми работи на полуострова... Разбира се, по собствено желание — той е строител! — отвърна Ванка с гордост. — Но ние ще се върнем в България след две години.

— А къде е България? — отново запита Тони.

— Ех, и ти! Уж ходиш на училище!... България е най-красивата страна в света! — разпали се Ванка, но после се поправи: — На Балканския полуостров. Ела ми на гости, когато се завърнем там. Наистина: обещавай! Да видиш какви планини и какви реки имаме!

— И ние имаме планини и реки... при това златоносни! — ревниво се похвали и Тони.

— Аха, „съкровището на планетата Земя“ се намира твърде изобилно у вас — иронично вметна Лъонка. — А пък аз плюя на вашето злато, защото...

Ванка го щипна така силно за крака, че той се принуди да спре думите си под укорния му поглед. Ванка не обичаше да се засягат скъпите на сърцето неща. Той познаваше силата на любовта към родината у ония, които по някакви причини живеят далече от нея.

Надеждите на момчетата обаче да видят и чуят нещо необикновено останаха измамани: радиостанцията се оказа съвсем обикновено здание, а ултракъсите вълни, които се използваха за връзка с космоса, не можеха да добият зрителен образ. При това чак тук им стана ясно, че няма да има никакъв разговор, а само ще се изпратят съобщения, които ще пристигнат на изкуствения спътник на Михелас чак след години... Пьотр Алексеич малко коварно им се изсмя, а те обидени обърнаха гърбове и се заиграха навън. Оставиха сам Дул Хай, заместил болния Мен Лу — последният като инженер изпълняваше и функцията на радист на кораба, — да изпраща по етера своя, повик към далечните събрата:

— Михелас! Михелас! Тук Михела едно. Обаждаме се от планетата Земя. Експедицията сполучлива. Всички сме здрави. Предстои завръщане. Очаквайте ни. Привет от прекрасните жители на Земята. Чакаме новини за децата на Хай Мел.

— Поне едно от съобщенията ще стигне — уверяваше Пьотр Алексеич, силно заинтригуван и развълнуван.

И никому не мина през ум каква огромна работа отвориха тези съобщения на шпионските подслушватели на етера в Доларланд, озадачени от вече известните им сигнали, чийто шифър не бяха успели да разгадаят по-рано. Особено на мистър Мърфи, вбесен от подвига на Джек. Но и този път съобщението остана неразгадано.

Скоро приключи приспособяването и на новите двама пациенти на Ксения Фьодоровна. Вилата в Артек запустя още в първите есенни дни. В нея остана само чичо Вася, когото, убедиха, че тук е много нужен, с цел да го освободят от тежката работа като портиер на санаториум в Далечния изток — здравето му изискваше по-мек климат. Той се разхождаше по цял ден из запустелия парк и си спомняше за

малките си приятели, които заминаха за училище. С часове четеше и препрочиташе писмата им, дълго и внимателно съставяше отговорите си. Вечнозелените дървета в парка му навяваха радостни мисли, че зимата ще отmine и идното лято вилата отново ще се изпълни със смеха на децата, които старият самотник бе обикнал от все сърце.

Чуждопланетните космонавти се пръснаха до деня, когато трябваше да започнат заседанията на научния съвет. Мен Лу замина за ракетостроителния завод да проконтролира поправката на кораба им и строежа на новия, а другарите му — съответно в научните институти по биология, медицина, астрономия и космонавигация.

Професор Липаев не се откъсваше от Ал Хас. Двамата се вдълбочиха да разглеждат направените от Ал Хас снимки и наблюдения по време на пътешествието из космоса; откъснаха се от целия свят в един от кабинетите на Централния институт по астрономия. Материалите даваха възможност на астрономи, астрофизици и математици да преопределят редица физически величини и да внесат някои изменения в досега властващите хипотези за произхода на небесните тела, които трябваше да бъдат обсъдени от научния съвет. При това Ал Хас имаше впечатления от свои посещения на две близки до Михелас планети.

— Да, да! — мърмореше, владен в мисли, професор Липаев. — Във вселената много неща не се движат така, както ние си мислим... Ще трябва да се коригираме, да!... Но това се очакваше: полетите в космоса неминуемо трябваше да изменят нашите представи за физическите величини!...

— Според мене земната космология е достигнала големи успехи; вашите радиотелескопи ви дават възможност да прониквате далече в космическите измерения.

— Нужна ни е обаче обсерватория въвн от атмосферата — рече Липаев загрижен.

— Крайно време е да си построите такава на спътника Луна. Там и без друго ще имате нужда от междупланетна транспортна станция — съгласи се Ал Хас. — Засега важното за вас, според мене, е обстоятелството, че след излитането на научни лаборатории с живи хора в космоса земната наука е прекрачила прага на теоретичните изследвания и смело върви по пътя на научната експериментация.

Всъщност аз не ви разкрих нищо ново освен някои доуточнявания и допълнения.

— Както винаги — скромно! — трогна се Липаев.

Докладите на учените от Михелас и на самия професор Липаев бяха готови, когато неочаквано пристигна професор Степнов с причудливото искане да се включи в съвета и негов доклад.

— Ъх! — изпъшка Александър Егорович. — Сега пък и вие... Май ще продължавате да ме мъчите като тогава... Ами че разберете: това е... как да ви кажа... Съветът и без друго е претрупан с доклади!

— Между които с нищо няма да натежи още един — твърдо заяви Степнов.

— Но как така, моля ви се: астрономия, космогония, космология, астрофизика, биология, геология, медицина — все точни науки и... между тях — лингвистика!

Не, моля ви — това не мога да си представя! Откажете се от тази си идея!

— Лингвистика, без която не може да вирее нито една наука, защото езикът е средство...

— За изказване на мисли — зная! — нервно го прекъсна Липаев. — Не ми повтаряйте всеизвестни неща!

Поспориха, но най-сетне Липаев се принуди да включи доклада на Степнов, който доказа, че съветът не може да не се занимае и с въпроса за езиковата връзка с разумните същества от други планети.

Заседанията на научния съвет се състояха в голямата аула на университета, носещ името на Ломоносов. Събраха се учени от цял свят; интересът им да видят и чуят докладчиците беше голям.

Първ застана пред катедрата професор Липаев, единодушно избран за председателстващ. Най-напред представи учените от Михелас, заели почетни места сред най-прославените учени на земята. Той свърши приветственото си слово с думите:

— Слава на учените от планетата Михелас, които първи прекосиха космическото пространство между две звездни системи и извършиха този невиждан подвиг в името на живота!

Ръкоплясканията — нещо необичайно за мъдростта — екнаха гръмогласно в аулата. Най-близко стоящите се спуснаха да прегръщат и целуват чуждопланетниците, а тези, които не можеха да достигнат до тях, се прегръщаха един друг. Напразно председателят вдигаше

треперещата си ръка да въдвори ред, но и той бършеше очилата си, които се замъгляваха непрестанно.

Реда възстановиха младите учени, подели лозунга; „Мир за цялата вселена!“

След като настъпи затишие, думата взе Ал Хас. Заговори на руски език, превеждан от автомати — преводачи на езика на всички представени в залата нации по земята. Разказа накратко историята на родината си и пусна на екрана проспекти от нея. Учените можаха да видят чудни градове с къщи, изградени не от тухли и бетон, а леки постройки от прозрачна пластична материя, чиито стени по желание се закриваха с непрозрачна завеса от същата материя.

Домакините на тези къщи не метяха, нито използваха прахосмукачки: те натискаха само едно копче и мощната пречиствателна инсталация за секунда изсмукваше праховете, а след тях пускаше ултравиолетови лъчи, които пък обеззаразяваха въздуха. Сградите се отопляваха централно с лъчисто отопление от малки атомни реактори и за минути се получаваше равномерна температура. В тези къщи нямаше и следа от кухни, храната се приготвяваше в централни хранителни пунктове. На домакинята не оставаше нищо друго, освен да подбере менюто и да отпрати искането си по радиотелефона. Подземни линии свързваха всяко здание с хранителния пункт. Менюто пристигаше в определения час и в нарочен асансьор се отправяше за съответния етаж; след повторното повикване асансьорът се връщаше да отнесе обратно отпадъците и съдовете. Водата се разнасяше в бутилки заедно с храната.

В тези градове не съществуваха бани в познатия ни вид. Хигиената въпреки това беше на завидна висота; всеки жител при ставане извършваше утринната си гимнастика, след това излагаше тялото си на леко облъчване под кварцови лампи, при което четки с медикаменти прочистваха кожата и с лек масаж възстановяваха свежестта на мускулите и отворите на порите.

Най-интересни бяха улиците на градовете: прави, с редки пресечки, край които от двете страни се издигаха здания. В средата на улиците, вместо трамваи и автобуси, вместо опасната мрежа от летящи коли, се движеха две линии в срещуположна посока, широки около два метра и издигнати над общия терен на около тридесет сантиметра. Привеждаха се в движение по принципа на нашите ескалатори.

Гражданите излизаха от домовете си и стъпваха върху една от тези линии, която ги отвеждаше до желаното място, освен ако трябваше да продължат по друга линия. Линиите излизаха въвн от града до различните природни обекти за отмора и почивка. Тези необикновени трамваи се движеха с не особено голяма бързина, за да могат хората да се качват върху тях без опасност за живота. За по-голяма бързина се използваха летателни кресла — същите, които смаяха доларландците; те замрежваха небето над покривите на къщите. За тях летателни площадки бяха покривите. Междуградските съобщения пък се поддържаха със самолети.

Направи впечатление фактът, че въвн от тези модерни градове се съхраняваха постройки от древността, както изясни Ал Хас, изградени от разноцветни кристали, които смаяха погледа с чудната си орнаментика. Ал Хас обясни, че това са музейни квартали, поддържани като архитектурни паметници, в които същевременно се съхранявали експонати от различните епохи и отрасли на живота.

Зрителите видяха и оросителни инсталации, които ги смаяха със сложната си система, инкубатори за птици, парници и разсадници за растения, които обикновено бяха на височината на нашите храсти. Странно впечатление правеха различните видове животни с гладка или плочеста кожа, до едно изправени на два крака. Смяха се много при вида на животните в една ферма: те сякаш имаха далечно родство с нашите безроги кози, и то само когато се отпуснеха на ръце и крака. Тези млекодайни животни се хранеха изправени, късаха от храстите листа с ръце и ги поднасяха тромаво към устата си.

Чуден и безкрайно интересен се видя на хората светът на Михелас под червеникавите лъчи на Проксима, които светеха, но не топлеха.

— На нашата планета студовете са жестоки през зимата, стигат до — 80° по вашата измерителна система. Духат силни ветрове. И през лятото не е много добре. В безводните пустини на екватора например температурата през деня стига едва до +30° и понеже там не падат дъждове, въздухът е сух, вятърът разнася облаци прах и пясък... На нашите полюси се издигаха огромни ледени шапки; много пъти сме мислили, че ако този лед бъде превърнат във вода чрез едно изкуствено слънце, климатът ще се позатопли, планетата ще се съживи, растителността ще се увеличи, а въздухът ще се овлажни и насити с

кислород... Учените напругаха умовете си над проблемата за такова изкуствено слънце и навярно не беше далече денят, когато то щеше да бъде сполучливо изнамерено. Разбира се, част от ледовете ние вече топяхме и те бяха основният източник на вода...

Сега всичко е минало... Не остана и следа от онова, което ви показваме. Ледовете са се разтопили от атомния огън, залели са планетата, а след това са образували безжизнена ледена кора. Част от нея се стапя през лятото и се превръща във вонящи блата...

Извинете ме, че дадох израз на мъката си, но вие ме разбирате. Макар че едва ли можете да си представите всичко това... Сега ви е ясен възторгът ни от тукашните поля и гори. Вашата планета е просторна и слънчева, прошарена с океани, морета и пенливи реки, които озонират въздуха из всички нейни краища. Буйна растителност, многобагрени цветя са естествени източници на кислород и здраве... Обиколил съм две планети в системата на Проксима, но никъде и никога не съм виждал нещо по-прекрасно и изобилно на блага... Повярвайте ми: вашият свят е създаден само за щастлив и волен живот! А в първите дни на престоя ни бяхме готови да мислим, че тук хората гладуват...

Пожелаваме ви от все сърце успех в борбата за надмогване на антисоциалните и антихуманни явления. Пазете вашата прекрасна Земя като зениците на очите си, скъпи нейни синове! — завърши астрономът от Михелас под бурните овации на присъстващите.

След него професор Липаев изтъкна научните постижения на хората от Михелас и техническия им прогрес, изказа вярата си, че скоро това ще бъде постигнато и на Земята. Подчерта огромния принос за земната наука на изтъкнатите чуждопланетни учени. С много нагледни материали предложи преоценка на досегашните хипотези за произхода и устройството на небесните тела.

— Благодарение на данните от научните експерименти, които другарите имаха доброто желание да ни предоставят, днес значително се приближаваме към опознаване на процесите във вселената. Още по-ясно изпъква пред нас всеобщата взаимозависимост на всички явления и събития, непрекъснатото движение, изменение и развитие, като се преминава от едно качествено състояние към друго чрез бавни количествени натрупвания. Това, другари — излишно е да подчертавам, в крайна сметка е най-доброто доказателство за

диалектическият ход в развитието на цялата вселена и па единствено правилния материалистически подход към фактите на действителността.

Да благодарим на другарите от Михелас, които ни помогнаха да тласнем напред развитието на науката!

След това професорът предложи да бъде отправено искане за отпускане на средства за постройка на обсерватория и радиостанция на Луната.

— Това — каза той — не ще бъде трудно, след като вече няколко експедиции от моята родина направиха цялостни проучвания на Луната; моето предложение никого няма да изненада — то е естествен завършек на започнатата преди години работа.

Геологът Ли Фай и лекарят Хай Мел докладваха за постиженията на науките в съответните секции на научния съвет; те се постараха да отбележат само онова, което бе в различие със земните науки. Особено жив интерес събудиха постиженията на медицината в Михелас — проблемата за трайния имунитет, постигнат чрез впръскване в кръвта на комплексни ваксини периодично и съставът на серума срещу старостта заинтересуваха всички учени без изключение — нека се има пред вид, че младежите между присъстващите се брояха на пръсти... Някои хумористично забелязаха, че при следващото си посещение михеласите ще намерят своите приятели подмладени с 30–40 години, вместо по-стари...

Един от присъстващите, забележителният полски астрофизик Витолд Рвицки, направи предложение, което предизвика голямо оживление: за създаване на по-благоприятни условия за живот ниските температури на Михелас да бъдат преодолен на първо време с изкуствено слънце, отражаващо светлината на звездата-майка.

— Както е известно — каза той, — част от енергията, изпращана от нашите звезди-слънца, не стига до нас, а се разсейва в космическото пространство. Трябва тази част от светлинната енергия да се улови. Планетата на другарите според сведенията им отстои на 220 милиона километра от звездата Проксима, затова светлината е недостатъчна като топлинна енергия. Ако се направи огромно огледало — например с диаметър 300 километра, — облицовано не с метал, а с пластична материя — същата, която другарите са използвали за облицовка на своя кораб, — и се инсталира на разстояние десет милиона километра

от планетата, то ще приема и разсейващите се лъчи, ще ги отразява и ще изпраща на планетата допълнителна топлина и светлина.

Засега можем да се задоволим с едно такова огледало за областта, където ще се заселят нашите по чудо спасени другари. По-късно те ще могат и сами да помислят — или да си построят още едно такова огледало, или да осъществят своята идея за микрослънце от атомен заряд. Предлагам листовете за огледалото да бъдат изтеглени тук, на Земята, и да се изпратят с ракета-автомат заедно с другите определени за заселниците строителни материали. Направил съм подробни изчисления за всичко. Ако предложението ми бъде възприето от научния съвет, аз моля да бъда зачислен към експедицията, за да взема лично участие в работата по инсталиране на огледалото.

Предложението се прие с акламации и от чуждопланетниците, и от другите учени.

Голяма беше изненадата на астрономи и космонавти, когато професор Липаев съобщи за доклада по лингвистика. В залата премина шепот. „Знаех си аз, че ще бъде така! — говореше на себе си професорът, докато Степнов невъзмутимо се качваше на катедрата. — Дяволът ме накара да го послушам!“

— Притеснен съм от отношението към науката, на която съм посветил живота си — започна Степнов. — Трябва всички да се убедят обаче, че и тя има голям дял в прогреса, че за в бъдеще ще бъде още по-нужна на човечеството...

Съвсем накратко — за учудване на учените, свикнали да мислят, че лингвистите са най-забележителните словоборци — той разказа за работата си с електронноизчислителната техника върху езика на учените от Михелас и за постиженията им в изучаване на руски език. После напомни, че е крайно време на научните съвети да се въведе езикът на цифрите, при което ще бъде отстранена сложната преводаческа апаратура.

— Езикът на цифрите — каза той — е създаден именно за да улесни разпространението на постиженията в науката сред всички националности, затова трябва да стане преди всичко език на научните съвети.

Накрая направи предложение да се въведе системата на михеласките учени за изучаване и запаметяване на думи чрез магнетофонни записи, слушани по време на сън, като се правят и

научни изследвания за приложението на този метод и при изучаването на други дисциплини.

— Отдавна — заяви Степнов — се говори за придобивките от тази система, неправилно свързвана у нас с хипнозата и наричана хипнопедия; крайно време е да преминем към корекции в тази система и към приложението ѝ в практиката.

С възгласи на одобрение бе прието предложението му за изменение на книгопечата, като се въведе звуко и видеозапис чрез специалните магнитофони на другарите от Михелас; тяхното устройство той обясни подробно. В цифри посочи каква икономия ще се реализира по този начин. Това бяха все проучвани и известни на земните учени проблеми, още ненамерили приложение в практиката и живота по неизвестни причини.

След всички доклади съветът взе решение, че науката вече е в състояние да осъществи направените предложения и намира за правилно и възможно:

Да се изпрати построеният нов фотонен кораб, проверен основно чрез един полет до Луната, заедно с петима души учени, между които и Витолд Рвицки, за строителна помощ и научни изследвания на Михелас.

Да се изпратят серия ракети за новото строителство на изгорената планета.

Да се построят обсерватория и радиостанция на Луната под прякото ръководство на професор Александър Егорович Липаев.

Да се изготвят проекти за междупланетна транспортна станция на Луната.

Да се подготвят пластове за огледалото-слънце, след като специално излъчена комисия провери изчисленията на Витолд Рвицки.

Да се проведат опити и внедрят в практиката всички научни постижения, извлечени от опита на чуждопланетниците.

Когато заседанията приключиха, хората изразиха доволството си от резултатната работа в протеклите дни и се отправиха към голямата зала, където се състоя банкет в чест на учените от Михелас. И този банкет се отличаваше не само с пищното си обилие, но и с множеството сериозни научни разговори, в които се допълваха изработените планове и се крояха нови, със смел поглед, далече в небесата и бъдещето.

— Лъчите — казваше Ал Хас на Свой приятел Липаев, — лъчите са съвременната сила. Те са и лекарство, и оръжие — те са опора на прогреса! Трябва изцяло да овладеем лъчите на вселената, които са движили развитието ѝ от предвечни времена и продължават да го движат; само тогава ще можем да се наричаме господари на света!

ГЛАВА XII

ПОСЛЕДНИ ЧАСОВЕ НА ЗЕМЯТА

Приготовленията бяха привършени. Двата кораба чакаха готови на космодрума върху две подвижни естакади. От седмица вече градчето край космодрума се пълнеше с гости от различни краища на земята. Идеха учени: астрономи, физици, лекари, химици... Идеха най-обикновени хора от заводи и колхоза, за да присъствуват на великото събитие, когато от планетата Земя ще полетят към далечното съзвездие Кентавър два кораба и ще обозначат първото трасе на пътя между два толкова далечни свята. Всички се вълнуваха. Вестниците из цял свят се пълнеха с новини около това събитие, но денят и часът му още не бяха оповестени. Всички знаеха, че арчибалдовци кипят от злоба и могат да предприемат някаква провокация.

Определеният ден все пак дойде. Около космодрума почерня от хора.

Тук бяха всички приятели на михеласите, дошли специално за случая: най-напред Ванка и Лъонка, а с тях и Тони, освободени за няколко дни от училище по изричната молба на професор Липаев и пристигнали със самолет заедно с Ксения Фьодоровна, Лида Андреевна и Пьотр Алексеич. Тук беше дори чичо Вася.

Чуждопланетниците даваха прощална закуска в своя кораб, където можеха да останат насаме с най-близките си приятели в последните часове преди отлитането. В голямата каюткомпания беше опъната маса от пластична материя, но по нея не се виждаха никакви прибори. Събраните хора обаче не забелязваха това — те бяха вперили очи в приятелите си, станали им толкова близки, че им се виждаше невероятно да ги загубят завинаги. Единствен Джек Молнар отсъствуваше и никой не знаеше къде се е дянал тъкмо днес, Трите момчета по навик бяха заобиколили Хай Мел.

— Чичо Хай Мел — каза Ванка, седнал на коленете му и обгърнал врата му с две ръце, — нали ще ми изпратиш снимка на твоите момчета? Ти обеща! Искам да си пиша с тях!

— Разбира се — усмихна се лекарят. — Само че... не зная дали ще ги намеря още „момчета“...

— Защо? — наивно попита Ванка.

— Ти забравяш, че другарите са пътували към нас приблизително петнадесет земни години, ами още толкова нататък?... Я ми кажи какво прави! Да не слагаме в сметката времето, което прекараха тук, и онова, за което ще пристигнат снимките — напомни Лъонка.

— Снимките ще пристигнат за четири години и сто и десет дни! — бързо викна Тони. — Те ще бъдат изпратени по телевизията и ще се движат със скоростта на светлината.

— Правилно — одобри Хай Мел.

— Нашите космонавти, които заминават с гостите, сега са на възраст между двадесет и пет и тридесет години; пресметнете на колко ще бъдат, когато се върнат — запита дяволито професор Липаев.

— На шестдесет, плюс прекараните там! — изчисли пак Тони...

— Не е вярно! — възрази Лъонка.

— А защо? — пак запита професорът.

— Защото в космическото пространство човек не старее — отвърна важно Ванка и оправи с ръце червената пионерка, която току-що бе вързал на врата на Хай Мел.

— Точно така — bravo! — похвали го професорът.

— И все пак не мога да разбера защо в космическото пространство хората не стареят — замислен рече Лъонка.

— Е. там е работата я! — засмя се професорът. — Това именно човешкият ум трудно възприема!... Това е сложен въпрос, който учените разрешават съгласно тъй наречената теория на относителността. Доказано е по безпогрешен начин, че колкото по-бързо се движи едно тяло, толкова по-бавно тече за него времето. Фотонният кораб, на който се намираме, развива скорост малко по-голяма от сто хиляди километра в секунда. Но представете си, че вие или вашите деца построят кораби, които да се движат със скорост двеста петдесет и осем хиляди километра в секунда: в тях времето ще тече два пъти по-бавно. Тази обратна пропорция ще се увеличава, колкото повече се приближаваме до скоростта на светлината: при 298 500 километра в секунда времето ще тече десет пъти по-бавно, а при

299 733 километра в секунда — шестдесет пъти по-бавно. Как ви се струва, а?

— Много чудно! — захласнат промълви Тони.

— Чудно, момчета, а ще дойде време, когато това ще бъде така ясно за хората, както таблицата за умножение например... Но представете си такова нещо: корабът на бъдещето се движи с бързина само с дванадесет метра по-малка от тази на светлината; тогава, момчета, една секунда на кораба ще отговаря на сто години на Земята!

— Еха-а! — викнаха в един глас трите момчета.

— Да-а... А ако човечеството построи кораби с летателната бързина на светлината, тоест 300 000 километра в секунда, то в тях времето изобщо ще престане да тече... Вярвате ли?

— Вярваме! — отвърнаха трите момчета в същия миг.

— Да — обърна се Хай Мел към професора, — ето, тази вяра движи прогреса! Нима това не е прекрасно?

— Но как сте могли да постигнете такава бързина с вашия кораб? Нашите ракети не могат да развиват такава скорост — попита Лъонка озадачен.

— Принципите, въз основа на които е построен нашият кораб, са добре известни и на земните учени — отвърна Хай Мел. — Само че техниката тук е малко изостанала от нашата и не е могла да приложи на дело научните постановки. Основната задача е да се пести гориво, което трудно се носи, обеът и теглото му са големи.

— Но нали в космическото пространство корабът се движи по инерция и не изразходва гориво?

— Да, но то е нужно за излитане, за ускорение или забавяне, също и за кацане. И ето — нашите конструктори смогнаха да впрегнат като двигател светлината. Елате дави покажа! — предложи лекарят.

Децата горяха от желание да разгледат кораба, но не бяха посмели да помолят и неочакваното предложение на Хай Мел ги изпълни с възторг. Разбира се, в каюткомпанията нямаше какво да им се показва: те вече бяха огледали и опипали и вътрешната облицовка от пухкава материя, и изолационните пластове, направени от трудно запалима материя, и външната прозрачна обвивка, която толкова наподобяваше метал на пръв поглед. И никое от тях не би могло да си представи какви, надежди бе събудило у Джек Молнар някога това органично стъкло...

— Елате и вие — подканиха професора момчетата.

— Идете, идете! Аз отдавна съм се опознал с кораба — отвърна им той и се отправи към другите чуждопланетници.

Групата премина бързо от по-горния в по-долен етаж на кораба. Всичко тук се отваряше с бутони и веднага автоматично се затваряше херметически. Хай Мел започна обясненията:

— Над познатата ви вече каюткомпания, както я наричате, се намира обсерваторията — това е светая светих на другаря Ал Хас. Оттам той направи много ценни открития... Сега се намираме в помещенията на командната апаратура. Няма нужда да ви моля нищо да не пипате — сами знаете това... Ето, тук се помещават електронните изчислителни машини — посочи той две големи табла със замайващи главата бутони и скоби. — Това са, така да се изразя, мозъците на пилота... Не се смейте: нашият пилот води кораба в неизвестността, а електронните мозъци определят с най-голяма точност не само посоката, но и всички останали фактори: разстоянията, ускорението, забавянето и така нататък. Те имат и задачата да отправят предупреждение при всяка опасност.

— Че каква опасност може да има в празното пространство?

— Във вселената няма празно пространство, моите момчета! Всичко е запълнено, макар и то да не е въздух в познатия ни смисъл. А в космоса човек може да се натъкне на много опасности, една от които са, метеоритите, които летят без посока... Между впрочем те се оказаха не толкова много и не тъй страшни, както мислехме... Съществува опасност и от притегателната сила на неизвестни небесни тела, пък и още много други опасности, които астрономите и астрофизиците знаят по-добре от мене — аз съм само лекар. После те се натъкнаха на пилотската кабина и на Дул Хай, който правеше последен преглед, преди да заеме мястото си до пулта. Той ги погледна хитро и натисна един бутон: в миг светна екран и на него се появиха една след друга картини, познати на децата и все пак странни, погледнати отгук: и слънчевото небе с най-малките му облачета, и космодрумът с цялата му околност, претърпкана с хора; виждаше се дори цветът на очите им.

— Колко ясно се вижда! — прошепна с благоговение Ванка.

— Ясно, разбира се. Пилотът всеки момент трябва да знае в каква среда се движи повереният му кораб.

— А няма той стои постоянно тук? Не спи ли?

— Разбира се, спи! — засмя се Дул Хай. — И тогава вместо него работи автоматът-пилот, а началникът на експедицията въпреки това бди през това време.

— Дул Хай, кажете им вие нещо за принципите на движението — боя се да не сбъркам — помоли Хай-Мел.

— Ще им кажа, то се знае: та аз съм сигурен, че те ще станат до един пилоти-космонавти като мене! — пошегува се пилотът.

— А, не, аз искам — лекар! — стисна утешително ръката на приятеля си Ванка.

— Ето, момчета: с това копче при излитане аз карам изолационната камера да изхвърли навън рефлектора, който отразява светлината — на вашето слънце например или на мощната ядрена лампа, монтирана зад рефлектора, която произвежда свръхсилна светлинна енергия чрез термоядрена реакция. Светлинните лъчи се отразяват от рефлектора и излитат през специална дюза; така се създава двигателната сила на кораба. Принципът за вечното превръщане на материята в енергия и обратното именно използваме за движение: нищо не се губи и ние можем с малки количества гориво да се движим дълго време на големи разстояния.

— Сложно — промълви Тони.

— Когато пораснеш, няма да ти се вижда сложно — рече Дул Хай и като им се усмихна, махна ръка за сбогом и отново натисна някакъв бутон.

В миг се показаха две огромни метални ръце от изникналия отвор, обхванаха децата наедно с Хай Мел и сама, след миг те се намериха в познатата им изолационна камера. Хай Мел се смееше със сълзи, гледайки изплашените им лица.

— Пилотът се отегчи и реши да се пошегува с нас — поясни той. — Но, така или иначе, трябваше да се запознаете с Михи.

После рече към металния паралелепипед:

— Михи, дължите извинение на гостите!

— Моля да ме извините — веднага се разнесе равен глас, — но беше време да напуснете командния пункт. Другарят пилот има неотложна работа.

— Искате ли да зададете въпроси на Михи?

— Да — с готовност прие Лъонка. — Нека каже къде крие огромните си ръце!

— Ето ги — подаде ги веднага роботът. — Аз не ги крия, но устройството им е такова, че те се удължават и скъсяват според нуждата.

— Да вървим, чакат ни за закуската — предложи лекарят.

— А вие, Михи, не желаете ли да закусите? — запита Тони.

— Благодаря. Моите органи се подхранват редовно с необходимото им количество фина смазка — отвърна Михи.

— Но как вие, Михи, се научихте да говорите руски език? — попита на свой ред Ванка.

— Аз говоря на всички езици, чиито речник е монтиран в електронния ми мозък. Тук говоря руски, а когато се върнем на Михелас, отново ще говоря на родния език.

— Да вървим — пак подкани Хай Мел. — Забавихме се.

— Довиждане, Михи! — викнаха момчетата.

— Довиждане, чеда на планетата Земя! — отвърна Михи и тутакси ги изтласка в каюткомпанията.

— А вярно ли е — запита Тони, — че вие сте имали опасно всепобедна оръжие?

— За оръжия не желая да говоря — смръщи чело Хай Мел. — Моята професия ме учи да обичам живота и да го продължавам.

— Все пак кажете — помоли и Лъонка.

— Да, това са ултразвукът и лазерът. Те наистина са опасни оръжия, но нека се надяваме, че никога няма да ни служат срещу живи същества, а ще бъдат впрегнати в индустрията да творят блага за мъдрите хора.

— А защо вие не ги използвахте там, в Доларланд, когато ви измъчваха? — не спираше Лъонка.

— Искаш да знаеш защо? Добре: ние никога няма да посегнем срещу живи, мислеци същества, каквото и зло да ни причинят! Това би било в разрез с нашия морал. И мислите ли, че професор Липаев например би постъпил другояче?

— То се знае — не! — смънка засрамен Лъонка.

— Направете си изводи: убийството е присъщо само на некултурни хора, на непросветени хора... Надявам се, че докато вие пораснете, по цялата ваша планета няма да останат такива люде...

Децата видяха Ксения Фьодоровна, като разговаряше с Дул Хай.

— Вашият образ ще остане за мене скъп спомен завинаги, както и вашето топло слънце — казваше той с малко тъга в гласа. — Вие сте най-хубавият символ на всичко прекрасно, което видяхме тук.

— Вие ме ласкаете — отвърна тя скромно.

— Не. Аз се надявам, че някога ще мога да се върна и да видя отново небето, морето, прекрасните земни хора и вас!

— Не ще бъде много весело — безцеремонно се вмеси Лъонка. — Когато вие се върнете, Ксения Фьодоровна ще бъде баба най-малко на седемдесет години и не зная дали тогава ще я наричате „прекрасен символ“, както сега.

— Аз зная — тихичко му прошепна Ванка, — че Ксения Фьодоровна никога няма да остарее. Доктор Хай Мел ѝ направи инжекция против стареене и тя ще остане най-малко сто години същата, каквато си е сега.

— Кой ти каза?

— Сам чичо Хай Мел.

— Какви чудни неща имат другарите от Михелас! Жалко, че всичко това е изгоряло... Каква къщичка подариха само на сестра ти! — мечтателно рече Ванка.

Той споменаваше за чудната къщичка, сгъната в кутия на големина колкото един радиоапарат. Ал Хас, който се разписа заедно с Ксения Фьодоровна на сватбата на Лида Андреевна и Пьотр Алексеич, беше отишъл със самолет до кораба да вземе тази къщичка. И когато на пиршеството в дома на младоженците излезе на двора и монтира своя подарък, всички се смаяха. Само за някакви си двадесетина минути тънките пластмасови листа се превърнаха в цяла къщичка със спалня, салон и кабинет, напълно мебелирани. Всичко в нея бе направено от пухкави силонови еластични тъкани — стените, леглата, креслата и килимът на пода. Покривки, дюшеци, възглавници и килими се надуваха леко с въздух и ставаха по-меки от пухени завивки. В един ъгъл на салона беше монтиран мъничък атомен реактор, едва забележим, който за няколко секунди затопляше цялата къща. Имаше и специална охладителна инсталация. Децата не можеха да забравят тази приказна къщичка, която наистина надминаваше всички мечти на хората, изразени в приказките за женската премяна, която се събирала в орехова черупка. Всяко от момчетата си даде дума,

когато порасне, да въведе на Земята производството на такива походни къщички, които трябваше да направят живота лек и възможен във всеки кът — и на екватора, и на ледения полюс.

Трите момчета приближиха до другата група — там професор Липаев бе стиснал в прегръдките си Ал Хас, сякаш имаше намерение никога да не го изпуска, и говореше на Ли Фай:

— Ето, вие сте Ли Фай, а аз — Липаев; вие — биолог, а аз — астроном. Между нас няма никаква съществена разлика. Колко всъщност са близки далечните светове! Сближават ги най-вече общите идеи и интереси.

— Вярно. И мислещите същества от всички светове трябва да си подадат ръце в името на тези общи идеали — за мир, прогрес и благоденствие! — отвърна сериозно Ли Фай.

— Ще ви бъдем вечно благодарни, че придвижихте нашата наука с десетки години напред — рече професорът.

— Изразявате се силно — възрази Ал Хас. — Ние само ви показахме, че не е трудно постиженията на науката да се впрегнат в практиката за облекчаване труда на човека и подобряване на живота му. Ние пък трябва да ви благодарим, загдето ни показахте как се бранят постиженията на вековния труд. Това, което народите на планетата Земя правят, трябваше отдавна да се подеме у нас. Бяхме се затворили всеки в своята област и забравихме най-главното. Новият свят, който ще създадем, ще има за поука страданията ни и ние ще му завещаем никога да не забравя, че мирът се крепи с борба.

После Ал Хас подкани гостите на закуска с няколко думи:

— Позволете ни в последния ден да ви поканим на скромна закуска. Ние се ползувахме безрезервно от вашето гостоприемство, получихме от вас всичко, което ни бе нужно, а сега позволете и на нас да се почувствуваме поне за миг домакини и да ви предложим космическа закуска от нашенски деликатеси, след като вие запълнихте складовете ни изобилно с вкусна храна.

Децата, твърде гладни, се чудеха с какво ще закусват, понеже на масата нямаше нищо. Но в същия миг Ал Хас натисна един бутон и в салона влезе Ми-хи. Той се обърна към стената и като натискаше подред разни копчета, поднесе на масата едно след друго туби и стъклени чайници с питие. Домакините се поклониха на гостите си и всички с шеги започнаха да отварят тубите. Момчетата се учудиха на

вкусната храна — синтетичният белтък например по вкус не отстъпваше на пържено в масло пиле. Накрай пиха наздравица с искрящо питие, което допадна най-много на момчетата с аромата си на пчелен мед. Тъкмо искаха да попитат за съдържанието му, когато в каюткомпанията влезе Джек Молнар.

— Защо толкова закъсняхте, Джеймол? — запита Ал Хас. — Заповядайте на закуска!

— Имах малко работа — отвърна Джек, задъхан от бързане. — Искях... трябваше да ви направя един скромен подарък, за да не запомняте с лошо мене и моята родина...

Той поднесе не много голям, но тежичък пакет.

— Съдържа „съкровището на планетата Земя“ — както нарекохте нашето злато. Зная, че се интересувате от него. Зная също, че са ви снабдили достатъчно от него, но аз исках и от мое име да ви поднеса нещо...

— Но как се снабдихте с толкова злато! — викна професорът.

Джек замълча — той не искаше да казва, че бе вложил всичките си спестявания, останали от неговия знаменит бизнес, в това злато.

— Благодаря — рече трогнат Ал Хас. — Но напразно сте се трудили. Бяхме проявили към този метал най-обикновен интерес като към нещо непознато.

— Все пак настоявам да отнесете това „съкровище“ за спомен от мене — весело помоли Джек. — Все ще послужи за нещо.

— Но, разбира се, разбира се — рече сериозно Ал Хас. — Не бих искал обаче да оставате с убеждението, че ние и досега считаме този метал за най-голямата ценност на вашата планета... По-късно открихме нейното истинско съкровище.

Професор Липаев се разтревожи. Взря се в очите на Ал Хас в очакване да разбере какво всъщност те толкова високо са оценили. „Какъв ли ще е този друг метал? Как не се сетихме навреме да ги запитаме, такъв досаден пропуск!“ — мислеше той, ядосан, че няма вече никаква възможност да им се достави от новото „съкровище“.

— Ще намерим начин Да ви снабдим и с него — рече накрай. — Ще ви го изпратим с онези ракети — автомати, които по-късно ще полетят със строителните материали. Но какъв е той?

— Не — отвърна Ал Хас, — съкровището тръгва с нас, макар и в твърде ограничено количество — и обхвана с един замах петимата

космонавти, ведно с Витолд Рвицки, които закусваха срещу него.

— Ето съкровището на планетата Земя! — продължи с тържествен тон той. — Това са нейните хора с прекрасни, ясни очи и велики сърца! Щастливи сме, че можахме да се опознаем с тях и да се поучим на истинска дружба и човеколюбив. Дойдохме тук нещастни пращинки с мъка в сърцата, убити духом, а си отиваме окрилени и щастливи! Днес чедата на планетата Земя са наши най-добри приятели и братя, ако ни позволите да ви наричаме така! На раздяла аз поздравявам всички истински хора и им пожелавам да живеят в мир и щастие! Нека крепне и расте младото им поколение — вдигна той на ръце Ванка, — в негово, лице аз поздравявам цялото прекрасно, слънчево бъдеще на планетата Земя!

При тези думи всички чуждопланетници станаха прави и сведоха глави в знак на почит, а след тях — и всички останали. После вдигнаха по земния обичай чаши за наздравица.

— Ние, от своя страна, пожелаваме успех в строителството на Михелас и щастие на нейния прекрасен, мъдър народ! — вдъхновено върна поздравленията професорът.

Момчетата завикаха „ура“, възгласа поеха и възрастните.

Това бяха мигове, които завинаги останаха запечатани в съзнанието и сърцата им като най-светъл спомен за една крепка, макар и кратковременна дружба.

Само Джек Молнар оставаше тъжен и тих, спомняйки си първия ден как посрещна същия този кораб и мислите, които тогава го вълнуваха; сега те всяваха смут и срам в душата му... Тук два народа си пожелаваха успехи... Единствен той не знаеше дали има родина и род.

В този миг към него се приближи Ли Фай, праметнал през ръка съвсем новичък, блестящ скафандър. Като стисна двете ръце на Джек, той ги приближи към челото си и развълнуван, рече тържествено:

— Джеймол, позволете да ви наричам така като близък човек. Ние станахме причина да загубите своята родина — при нас вие ще намерите нова! Каним ви на Михелас. Вярно, не ще ви бъде леко, особено отначало; обещаваме ви обаче, че няма да се чувствувате самотен и нещастен.

Джек пял се разтресе. От вълнение не знаеше какво да отговори, а Тони се приближи бързо и му зашепна:

— Съгласи се, татко, но нека дойда и аз!

— Не смея да мисля, че мога да се числя към онези, които вие нарекохте „съкровище на Земята“... Нима съм заслужил?!...

— Напълно, Джеймол, напълно! — настоя Ли Фай,

— Не — отвърна бавно Джек. — Не, аз имам тук, на Земята, още работа. Ще се върна в родината си и не само защото там ме чакат жена и син: зове ме и друг, по-висш дълг... Има неща, които съм длъжен да разкажа на моя народ!...

— Върнете се тогава, Джеймол — рече трогнат и Ал Хас. — Върнете се и не се плашете от койоти — нали така наричате вълците?... Те са само едно стадо, а истинските хора на Земята са неизброимо много! Аз ви казвам това!

Тони стисна ръката на баща си и тихичко продума, за да не го чуват другите: „Аз се гордея с тебе, татко!“

— А този скафандър ще запазя като спомен от вас... Никога няма да узнаете какво сте били за мен! — рече Джек, задавен от сълзи.

— Ама, разбира се: този скафандър скоро ще ви потрябва, Молнар! Та нали ние с вас ще строим Обсерватория на Луната — запомнете това добре и където и да отидете, не го забравяйте! — викна Липаев и внесе разведрение в тягостната тишина, настъпила след тъжните думи на Джек.

— Нашето време свърши — допълни Александър Егорович, като стана. — Нека се простим засега с гостите си и си пожелаем повторно виждане... Макар че за мене това е твърде проблематично, въпреки серума, който другарят Хай Мел с най-хубави чувства впръска в стареещата ми кръв...

Приятелите се разцелуваха и дълго не можеха да откъснат ръце едни от други. Даваха си обещания, разменяха си сувенири и снимки, пожелаваха си щастие и ново виждане.

— Изпращачите да напуснат корабите! — чу се гласът на диспечера. — След тридесет минути полет!

Трябваше да слизат. Всички криеха очите си, само трите момчета не владееха още това изкуство — оставиха сълзите си свободно да текат по бузите им и хълцаха на глас, но от това не им беше никак мъчно — та те сами не знаеха дали плачат от мъка или радост.

След малко двата звездолета се придвижиха напред върху мрежестите естакади. Вратите им се затвориха: две огромни блестящи

кълба, на чийто горен полюс се ветрееха знамената на Съюза на съветските републики и това на хората от планетата Михелас.

Предният край на естакадите се издигна плавно нагоре и сякаш гледаше небето с невидими очи. На корпусите на двата кораба изникнаха огромни рефлектори, които заслепяваха очите.

— Екипажът по места в легнало положение! — отново се разнесе гласът на диспечера. — След петнадесет минути полет!

— Не видях дали нашите влязоха във втория кораб — рече Лъонка.

— Няма сега наши и ваши — отвърна професор Липаев. — Те се разпределиха поравно в двата кораба. Да отидем при телевизора!

Бързо отърчаха нататък.

На екрана прел тях се изправи в цял ръст Ал Хас, вдигнал към челото си за поздрав ръка.

— Довиждане, Земя! — каза той. — Ние сме дълбоко убедени, че ще те споходим пак! Благодарим ти, Земя, за всичко прекрасно, което видяхме по тебе, за твоето топло, възраждащо слънце! Благодарим и на тебе, човечество, за помощта, която ни оказа, за братските чувства, с които сгряха нашите изстрадали сърца! Нека никога не прекъсва връзката помежду ни! Нека взаимно уважение и обич свързва властителите на вселената — мислещите хора, и между тях да цари вечен мир!

Очите на присъстващите се наведоха за миг в тържествено мълчание, а след това космодрумът гръмна от нестихващо ура.

Над хилядното множество се понесоха тържествените звуци на двата химна на съединените в общо дело два народа.

След миг корабите се откъснаха един след друг от естакадите и като се издигнаха нагоре, започнаха бавно да набират скорост.

Очите на хората ги следяха до момента, когато те се превърнаха в блестящи светкавици и се сляха с безбройните светлини на звездите, осеяли тази привечер ясното, мъдро небе.

Издательство „Народна култура“ — София, 1967 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.